

T.C.

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEMEL İSLÂM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

**ŞEHİR MERKEZLİ MÜSNEDLER VE AHMED B. HANBEL'İN
MÜSNED İSİMLİ ESERİ ÇERÇEVESİNDE MÜSNEDÜ'L-
KÛFİYYÎN ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

Adem PEKİNCE

Çorum - 2024

**ŞEHİR MERKEZLİ MÜSNEDLER VE AHMED B. HANBEL'İN MÜSNED
İSİMLİ ESERİ ÇERÇEVESİNDE MÜSNEDÜ'L-KÛFİYYÎN ÖRNEĞİ**

Adem PEKİNCE

**Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı**

Yüksek Lisans Tezi

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Fatih Mehmet Yılmaz

Çorum 2024

KABUL VE ONAY

Adem PEKİNCE tarafından hazırlanan “Şehir Merkezli Müsnedler ve Ahmed b. Hanbel’in Müsned İsimli Eseri Çerçevesinde Müsnedü’l-Kûfiyyîn Örneği” adlı tez çalışması 25/01/2024 tarihinde aşağıdaki jüri üyeleri tarafından oy birliği/oy çokluğu ile Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Hasan YERKAZAN

.....

Doç. Dr. Fatih Mehmet YILMAZ

.....

Doç. Dr. Osman AYDIN

.....

Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulunun .../.../..... tarih ve sayılı kararı ile Adem Pekince’nin Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans derecesi alması onanmıştır.

Prof. Dr. Muhammed Asıf Yoldaş

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdür V.

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını beyan ederim.

Adem PEKİNCE

ŞEHİR MERKEZLİ MÜSNEDLER VE AHMED B. HANBEL'İN MÜSNED İSİMLİ ESERİ ÇERÇEVESİNDE MÜSNEDÜ'L-KÜFİYYİN ÖRNEĞİ

Adem PEKİNCE

ORCID: 0000-0002-6404-9722

HİTİT ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Yüksek Lisans

Ocak 2024

ÖZET

Çalışmamızda Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned* adlı eserinin muhtevasında yer alan Müsnedü'l-Küfiyyîn bölümü râvî, mervî açısından incelenmiş ayrıca ilgili kısmın Kütüb-i Sitte diye bilinen Buhârî, Müslim ve Tirmizî'nin *el-Câmi'leri*, Ebû Dâvûd, Nesâî ve İbn Mâce'nin *es-Sünen* isimli yapıtlarına hangi ölçülerde yansıdığı mukayeseli bir şekilde tetkik edilmiştir.

Tez bir giriş iki bölümden oluşmaktadır. Giriş kısmı hadis edebiyatının tasnif türlerine ayrılmış ve bu alana ait musannefatın oluşmasında hangi yöntemlerin izlenildiği ile sonuçlandırılmıştır.

Birinci Bölümde tasnif türleri, müsnedler, şehir merkezli müsnedler ve Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'inde yer alan Müsnedü'l-Mekkiyyîn, Müsnedü'l-Medeniyyîn, Müsnedü's-Şâmiyyîn, Müsnedü'l-Basriyyîn ve Müsnedü'l-Küfiyyîn kitaplarında bulunan râvîler, naklettikleri rivâyetler ve sayıları ayrıca zikredilen her bir fasıl içerisinde tekrar eden veya ismi diğer müsnedlerde tekrarlanan sahâbiler tablolar halinde gösterilmeye çalışılmıştır.

İkinci Bölümde, Müsnedü'l-Küfiyyîn'de yer alan hadislerin hangi konuları kapsadığı, mezkûr rivâyetlerin Kütüb-i Sitte'tedeki dağılımları kitab (bölüm başlığı), bâb ve hadis numaraları şeklinde incelenmeye tabi tutulmuş ve elde edilen veriler Buhârî'nin *el-Câmiu's-Sahîh*'inden başlamak üzere tablolar halinde sunulmuş ayrıca tahlile tabi tutulmuştur.

Anahtar Kavramlar: Hadis, Müsned, Şehir Merkezli Müsnedler, Ahmed b. Hanbel, Müsnedü'l-Küfiyyîn.

Bilim Kodu: 60402

**CITY-CENTRED MUSNADS AND THE EXAMPLE OF MUSNAD AL-KŪFİYŪN WITHIN THE
FRAMEWORK OF AHMAD B. HANBAL'S WORK NAMED MUSNAD**

Adem PEKİNCE

ORCID: 0000-0002-6404-9722

HİTİT UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL

Master of Science

January 2024

ABSTRACT

In our study, the section of Musnad al-Kūfiyyīn in the content of Ahmad b. Hanbal's *al-Musnad* has been analysed in terms of rāvi and mawī, and the extent to which the relevant section is reflected in the works of *al-Jāmi's* of al-Bukhārī, Muslim and Tirmidhī, Abu Dāwud, al-Nasā'i and Ibn Mājah's *al-Sunān*, known as Qutub al-Sitta, has been examined in a comparative manner.

The thesis consists of an introduction and two chapters. The introduction is devoted to the classification types of hadith literature and concludes with the methods followed in the formation of musannafat in this field.

In the first chapter, the types of classification, musnads, city-centred musnads and Ahmad b. Hanbal's *al-Musnad* are discussed. Hanbal's al-Musnad, Musnad al-Maqiyyīn, Musnad al-Madaniyyīn, Musnad al-Shāmiyyīn, Musnad al-Basriyyīn and Musnad al-Kūfiyyīn, the narrators, the narrations they narrated and their numbers, as well as the Companions who are repeated in each chapter or whose names are repeated in other musnads are tried to be shown in tables.

In the second chapter, the topics covered by the hadiths in the Musnad al-Kūfiyyīn and the distribution of the aforementioned narrations in the books of the Qur'ān al-Sitta have been analysed in the form of book (chapter title), chapter and hadīth numbers and the data obtained have been presented in tables starting from al-Bukhārī's *al-Jāmi al-Sahīh* and also subjected to analysis.

Key Terms: Hadith, Musnad, City-centred Musnad, Ahmad b. Hanbal, Musnad al-Kūfiyyīn.

Science Code: 60402

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans tez çalışmam süresince kıymetli vakitlerini ayırıp hiçbir destek ve emeğini esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Fatih Mehmet YILMAZ'a teşekkürlerimi sunuyorum. Beni yetiştirip büyüten, maddi-manevi katkılarını hiçbir zaman esirgemeyen babam Üstün Pekince'ye, annem Buludiye Pekince'ye, ağabeyim Erdem Pekince'ye, ablam Çiğdem Baydar'a ve araştırmam süresince birçok noktada kendilerine danıştığım ve destekleriyle beni yalnız bırakmayan diğer aile fertlerime son olarak bu süreçte her daim desteğini hissettiğim kıymetli eşime şükranlarımı sunarım.

Adem PEKİNCE

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR	x
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

TASNİF SİSTEMLERİ

1.1. Hadis Edebiyatı Tasnîf Şekilleri	3
1.1.1. Ale'r-Ricâl (Râvi Merkezli) Tasnîf.....	3
1.1.2. Ale'l-Ebvâb (Konu Merkezli) Tasnîf.....	5
1.2. Müsnedler.....	7
1.2.1. Müsnedlerin Ortaya Çıkışı	8
1.2.2. Müsned Müellifleri.....	8
1.3. Şehir Merkezli Müsnedler.....	11
1.3.1. Telif Sebepleri	11
1.3.2. Bölgeselliğin Oluşmasını Sağlayan Etkenler	12
1.3.3. Şehir Merkezli Müsnedler ve Müellifleri.....	13

2. BÖLÜM

MÜSNEDÜ'L-KÛFİYYÎN BÖLÜMÜNÜN KÛTÛB-İ SİTTE İLE MUKAYESESİ

2. 1. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de Yer Alan Hadislerin Muhtevaları.....	173
2.2. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de Tahrîc Edilmiş Rivâyetlerin Kûtüb-i Sitte'deki Dağılımları.....	173
2.2.1. Buhârî'nin el-Câmiu's-Sahîh'i ile Mukayesesi	173

2.2.2. Müslim'in el-Câmiu's-Sahîh'i ile Mukayesesi	189
2.2.3. Ebû Dâvûd'un es-Sünen'i ile Mukayesesi.....	196
2.2.4. Tirmizî'nin el-Câmi'si ile Mukayesesi.....	206
2.2.5. Nesâî'nin es-Sünen'i ile Mukayesesi	219
2.2.6. İbn Mâce'nin es-Sünen'i ile Mukayesesi.....	232
SONUÇ	243
KAYNAKÇA	245

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
Tablo 1.1. Müsnedü'l-Mekkiyyîn'de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları	14
Tablo 1.2. Müsnedü'l-Mekkiyyîn içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları	41
Tablo 1.3. Müsnedü'l-Medeniyyîn'de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları	45
Tablo 1.4. Müsnedü'l-Medeniyyîn içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları	67
Tablo 1.5. Müsnedü's-Şâmiyyîn'de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları	70
Tablo 1.6. Müsnedü's-Şâmiyyîn içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları	106
Tablo 1.7. Müsnedü'l-Basriyyîn'de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları	109
Tablo 1.8. Müsnedü'l-Basriyyîn içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları	132
Tablo 1.9. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları	134
Tablo 1.10. Müsnedü'l-Kûfiyyîn içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları	169
Tablo 2.1. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Buhârî'de de yer alan rivâyetler	173
Tablo 2.2. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Müslim'de de yer alan rivâyetler	189
Tablo 2.3. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Ebû Dâvûd'da da yer alan rivâyetler	196
Tablo 2.4. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Tirmizî'de de yer alan rivâyetler	206
Tablo 2.5. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Nesâî'de de yer alan rivâyetler	219
Tablo 2.6. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve İbn Mâce'de de yer alan rivâyetler	232

KISALTMALAR

b.	Bin
bnt.	Binti
bk.	Bakınız
c.c.	Celle Celâluh
H.z.	Hazreti
s.a.v.	Sallallahü Aleyhi ve Sellem
r.a.	Radiyallahu Anh
r.anhâ.	Radiyallahu anhâ
no.	Numarası
TDV	Türkiye Diyanet Vakfı
M.Ü.	Marmara Üniversitesi
thk.	Tahkik eden
vb.	Ve benzeri
ö.	Ölüm tarihi
vd.	Ve diğerleri
ts.	Tarihsiz

GİRİŞ

Çalışmamızda, Ahmed b. Hanbel'in (ö. 241/855) *el-Müsned* adlı eserinde yer alan Müsnedü'l-Kûfiyyîn bölümü bölgesel hadis rivâyetçiliği açısından incelenmiş ve ilgili kısım Kütüb-i Sitte eserleriyle mukayese edilmiştir.

Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i hakkında birçok çalışma yapılmış ancak eserin içeriğinde yer alan şehir merkezli müsnedler özel bir çalışmaya konu olmamıştır. Bu tez ile beraber hadislere ve bunları aktaran râvilerle bölgesel hadisçilik açısından bakılmasını sağlayarak alana ayrı bir önem kazandırdığını düşünmekteyiz.

Hadislerin hangi sisteme göre tasnif edilmesi gerektiğine dair en önemli etkenin müellifin tercihi olmakla birlikte ilmî eğilimi, toplumun ihtiyaçları, yaşadığı dönemin bilimsel ve fıkri tartışmaları bu yapıtların meydana gelmesine etki eden faktörleri oluşturmuştur. Ale'r-ricâl sistemde telif edilen kitaplar senedin ilk veya son râvisinin ismi esas alınarak düzenlenmiş ve bu türde yazılan eserlerdeki hadisler, sıhhat derecelerine ve konu birliğine bakılmaksızın rivayet eden râvinin adı altında derc edilmiştir. Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i İslâm'a giriş tarihleri esas alınarak aşere-i mübeşşerenin rivâyetlerinden başlamış, ardından Ehl-i beyt, Hâşimoğulları, Mekkeli, Medineli, Şâmlı, Basralı, Kûfeli râvilerin, sonunda da ümmehâtü'l-Müminîn ile diğer kadın sahâbilerin nakilleri bölümler halinde sıralanmıştır.

Ale'r-ricâl tasnif edilmiş müsned türü eserler senedin sonu baz alınarak hazırlanmış, konular bir tasnife tabi tutulmadan hadisler sıralanmış ve sadece Allah Resulü'ne (s.a.v.) ait rivâyetler tahrîc edilmiştir. Sahâbilerin dini öğrenme çabaları neticesinde Allah Resulü'nden (s.a.v.) birçok bilgi öğrenmişler, elde edilen rivâyetler rihleler ve fetih hareketleriyle İslâm coğrafyasına yayılmıştır. Hadis kitapları arasında rivâyetlerin bölgesel olarak ele alındığı eserlerin sınırlı sayıda olması, rihleler neticesinde farklı bölgelere hangi konuda rivâyetlerin ulaştığının gözlenebilmesi, nakledilenler arasındaki benzerlik ve farklılıkların görülebilmesi hadis tarihi açısından önem arz etmektedir. Bu açıdan yukarıda da zikrettiğimiz üzere beş ayrı şehrin rivâyetlerine yer veren Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i çalışma konusu olarak seçilmiştir.

Tezimiz bir giriş iki bölümden oluşmaktadır. Birinci Bölümde tasnif türleri, müsnedler, şehir merkezli müsnedler ve Ahmed b. Hanbel'in eserinde yer alan Müsnedü'l-Mekkiyyîn, Müsnedü'l-Medeniyyîn, Müsnedü's-Şâmiyyîn, Müsnedü'l-Basriyyîn ve Müsnedü'l-Kûfiyyîn bölümlerinde bulunan râvi, rivâyet sayıları ve naklettikleri konulara değinilmiş, her bir kısım içerisinde tekrar eden veya isimleri ilgili müsnedlerde yeniden ele alınan râvilerin hangi kitapta kaç kez tekrar ettikleri tablolar halinde verilmiştir. Ayrıca beş ayrı bölgesel müsnedde tahrîc edilmiş haberlerin sıhhat değerlendirmelerine de işaret edilmiştir.

İkinci Bölümde ise çalışmamızın esasını teşkil eden Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yer alan hadislerin muhtevalarından bahsedilmiş ve el-Mektebetü's-Şâmile marifetiyle râvilerin Kütüb-i Sitte diye adlandırılan Buhârî (ö. 256/870), Müslim (ö. 261/875) ve Tirmizî'nin (ö. 279/892) *el-Câmi'leri*, Ebû Dâvûd (ö. 275/889), Nesâî (ö. 303/915) ve İbn Mâce'nin (ö. 273/887) es-

Sünen'lerinden oluşan temel altı hadis kitabındaki râvilerin tespiti, kitab, bâb ve hadis numaraları şeklinde incelemesi yapılmış ve bu bilgiler tablolar halinde sunulmuştur. Eserler arasında yapılan mukayese neticesinde *el-Müsned* ve karşılaştırması yapılan Kütüb-i Sitte'te de geçen sahâbilerin isimleri, bunlara ait rivâyetlerin sayısı, konuları ve hadis numaraları verilmiş ayrıca elde edilen veriler tetkike tabi tutulmuştur.

Tezimizde birinci bölümü oluştururken Mahmûd Abdülmecid'in (ö. 1444/2022) *el-İtticâhâtü'l-fikhiyye inde ashâbi'l-hadîs fi'l-karni's-sâlisi'l-hicrî'si*, Muhammed el-Hatîb Acâc'ın (ö. 97/715-16) *es-Sünne kable't-tedvîn'i*, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl el-Buhârî'nin *et-Târîhu'l-kebîr'i*, Muhammed Ebû Zehv'in (ö. 1394/1974) *el-Hadis ve'l-muhaddisûn'u*, Fâlih er-Rebî'nin (ö. ?) *Târîhu'l-Mu'tezile fikrühüm ve akâ'idühüm'ü*, Ebû Bekr Ahmed b. Alî b. Sâbit Hatîb el-Bağdâdî'nin (ö. 463/1071) *el-Kifâye fî İlmi'r-rivâye* ve *el-Câmi' li-ahlâkî'r-râvi ve âdâbi's-sâmi* isimli kitapları, Muhammed Tâhir İbn Âşûr'un (1879-1973) *Keşfü'l-mugattâ mine'l meânî ve'l-elfâzi'l-vâkıa fi'l-Muvatta'sı*, İbn Hacer el-Askalânî'nin (ö. 852/1449) *Hedyü's-sâr' ve Nüzhetü'n-nazar fî tavzîhi Nuhbeti'l-fiker* adlı eserleri, Ebû Abdillâh Muhammed b. Sa'd'ın (ö. 230/845) *Kitâbü't-Tabakâti'l-kebîr'i*, Emîn Kudât'ın (ö. ?) *Medresetü'l-hadîs fi'l-Basra: hattâ el-karni's-sâli's-l-hicrî'si*, Subhî es-Sâlih'in (ö. 1986) *Ulûmü'l-hadîs ve mustalahuhû* adlı yapıtı, Zehebî'nin (ö. 748/1348) *el-Emsâr zevâtü'l-âsâr'ı*, Muhammed b. Matar ez-Zehrânî'nin (ö. ?) *Tedvînu's-sünneti'n-nebeviyye neş'etühû ve tetavvünühû'su*, Ahmed b. Hanbel'in (ö. 241/855) *el-Müsned'i* ve tahkik edilmiş nüshasının yanı sıra biyografi, tarih gibi pek çok eserden istifade edilmiştir.

1. BÖLÜM

TASNİF SİSTEMLERİ

1.1. Hadis Edebiyatı Tasnif Şekilleri

Sınıflandırmak, aynı cinsten olan şeyleri bir araya getirmek ve konularına göre tertip etmek anlamlarına gelen tasnif,¹ hadisleri konularına veya râvilerine göre ayırarak, aynı mevzudaki rivâyetleri bir bâb altında toplamak ve aralarında ortak konu bağlantısı olan başlıkları ya da râviye ait nakilleri bir araya getirerek belli bir düzene göre sınıflandırmak demektir.² Tedvin faaliyetinin devamını teşkil eden tasnif sistemi hadislerden daha fazla istifade edebilecek şekilde kitaplar içerisinde yer almasını sağlamıştır.

Rivâyetlerin hangi sisteme göre tasnif edilmesi gerektiğine dair en önemli etkenin müellifin tercihi olmakla birlikte ilmî eğilimi, toplumun ihtiyaçları, yaşadığı dönemin bilimsel ve fıkri tartışmaları bu tercihin oluşmasında etki eden faktörler arasında da sayılabilir.³ Hadis kitapları muhtelif sistemler kullanılarak oluşturulsa da yaygın olarak râvi isimleri (ale'r-ricâl) ve konularına (ale'l-ebvâb) göre iki bölümde tasnife tabi tutulmuştur.⁴ Bu açıdan öncelikle ale'r-ricâl ve ale'l-ebvâb tasnif türleri ve bunların alt başlıklarını oluşturan konular hakkında bilgiler verilecektir.

1.1.1. Ale'r-ricâl (Râvi merkezli) tasnif

Ale'r-ricâl tasnif, rivâyet zincirinde bulunan ilk veya son râvisinin ismi esas alınarak oluşturulmuş ve bu türde yazılan eserlerdeki hadisler, sıhhat derecelerine ve konu birliğine bakılmaksızın râvisinin ismi altında zikredilmiştir.⁵

Bu tür eserlerde râvi isimlerinin sıralanması musanniflere göre farklılık göstermiş, kabile isimleri, İslâm'a girmedeki öncelik, Benî Hâşim'den olmak, Hz. Paygamber'e yakınlık, aşere-i mübeşşere, Bedir Gazvesi'ne ve Hudeybiye'ye katılmak gibi farklı tercihler gözetilmiştir.⁶ Nitekim bu tasnife dair eserler telif eden Ebû Dâvûd et-Tayâlisî (204/819) ve Ahmed b. Hanbel,

¹ Ebû'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrrem b. Alî b. Ahmed el-Ensârî er-Rüveyfî İbn Manzûr, *Lisânü'l-arab* (Beyrût: Dâru Sadr, ts.), 9/198; İsmâil b. Hammâd Cevherî, *Tâcû'l-luga ve şihâhu'l-arabiyye*, thk. Ahmed Abdülğafur Attâr (Beyrût: Dâru'l-İlmi li'l-Melâyîn, 1987), 4/1388-1399; Ebû'l-Feyz Muhammed el-Murtazâ b. Muhammed b. Muhammed b. Abdirrezzâk el-Bilgrâmî el-Hüseynî Zebîdî, *Tâcû'l-arûs min cevâhiri'l-Kâmûs* (Kuveyt: Dâru'l-Hidâye, 1965), 24/37.

² Ebû Amr Takıyyüddîn Osmân b. Salâhiddîn Abdirrahmân b. Mûsâ eş-Şehrezûrî İbnü's-Salâh, *Ulûmü'l-hadîs*, thk. Nûreddîn İtr (Beyrût: Darû'l Fikr, 1986), 253; Muhammed Muhammed Ebû Zehv, *el-Hadis ve'l-muhaddisûn* (Beyrût: Darû'l Fikr, 1985), 366; Talat Koçyiğit, *Hadis İstılahları* (Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1980), 429.

³ Ömer Özpinar, "Rivayetü'l-Hadîs Edebiyatı", *Hadis El Kitabı*, ed. Zişan Türcan (Ankara: Grafiker Yayınları, 2017), 323.

⁴ İbnü's-Salâh, *Ulûmü'l-hadîs*, 253; Ebû Zehv, *el-Hadis ve'l-muhaddisûn*, 366; İsmail Lütfi Çakan, *Hadis Edebiyatı (Çeşitleri - Özellikleri - Faydalanma Usulleri)* (İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1985), 23; Nevzat Aydın, "Hadislerin İlk Dönem Tasnif Süreci Üzerine Bir Değerlendirme", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 31/31, 202.

⁵ İbnü's-Salâh, *Ulûmü'l-hadîs*, 253; Ebû Zehv, *el-Hadis ve'l-muhaddisûn*, 366.

⁶ bk. İbnü's-Salâh, *Ulûmü'l-hadîs*, 253.

kitaplarına aşere-i mübeşşereden ilk halife Hz. Ebû Bekir'in (ö. 13/634) Müsned'i ile başlamışlardır.⁷

Ale'r-ricâl tasnîf sistemi, Müsned ve Mu'cem olmak üzere iki tür eseri ihtiva etmektedir.

1.1.1.1. Müsnedler

Senedinde râvi eksikliği olmaksızın kesintisiz olarak Resulullah'a (s.a.v.) ulaşan hadis⁸ veya her bir sahâbinin ya da sonraki bir şahsın rivayet ettikleri haberlerin, sıhhat derecesine ve konularına bakılmaksızın kendi isimleri altında naklettiklerini bir araya getiren kitap⁹ şeklinde iki ayrı manada kullanılmaktadır.

Hicri 2. asırda hadis alanında oluşturulan eserler içerisinde Allah Resulü'nün (s.a.v.) söz, fiil ve takrirlerine ek olarak konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayacak farklı görüşler ve tefsirler ihtiva eden sahâbe ve tâbiîn fetvalarına da yer verilmiştir. Bu sebeple hicri 3. asrın başlarına doğru mevkûf ve maktû rivâyetlerin yer almadığı sadece Allah Resulü'ne (s.a.v.) ait nakillerin bulunduğu müsned türü eserler telif edilmiştir.¹⁰ Bu tür çalışmaların telif amaçları arasında Allah Resulü'ne (s.a.v.) ait hadislerin ezberlenmesini kolaylaştırmak ve ahkâm istinbatı için rivâyetleri bir araya toplamak belirtilmiştir.¹¹ Netice itibariyle müsnedlerde kendilerinden nakilde bulunulan sahâbilerin isimleri alfabetik olarak dizilmiş bu sıralama da kabile isimleri, İslâm'a girmedeki öncelik, Benî Haşim'den olmak, Allah Resulü'ne (s.a.v.) yakınlık, aşere-i mübeşşere, Ashâb-ı Bedir, bey'atü'r-rıdvân ashâbı, kadın sahâbiler ve çocuk sahâbiler şeklinde bir yöntem takip edilmiştir.¹²

Bu bağlamda Ebû Dâvûd et-Tayâlisî ilk müsned müellifi sayılmakla birlikte bu türün en meşhur eseri Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i kabul edilmiştir.¹³

⁷ bk. Ebû Dâvûd Süleymân b. Dâvûd b. Cârûd Tayâlisî, *Müsned*, thk. Dr. Muhammed b. Abdül-Muhsin et-Türkî (Mısır: Dâru'l-Hicr, 1999), 1/3; Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned* (Kâhire: Müessesetü Kurtuba, ts.), 1/1; Çakan, *Hadis Edebiyatı*, 23.

⁸ İbnü's-Salâh, *Ulûmü'l-hadîs*, 42-43; Subhî b. İbrâhîm es-Sâlih el-Lübnânî Subhî es-Sâlih, *Ulûmü'l-hadîs ve mustalahuhû* (Beyrût: Dâru'l-İlmi li'l-Melâyîn, 1984), 145; Celâlüddin Abdurrahmân Süyûtî, *Tedribü'r-râvi fî şerhi Takrîbi'n-Nevevî* (Medine: Daru'l-yûsra, 2016), 3/89-92.

⁹ Abdullah Aydın, *Hadis İstılahları Sözlüğü* (İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2020), 233.

¹⁰ Ebû'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed el-Askalânî İbn Hacer, *Hedyü's-sârî*, thk. Muhammed Fuâd Abdulbâki (Şâm: Dâru'l-Feyha, 2000), 1/8; Ebû'l-Fazl Celâlüddîn Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muhammed el-Hudayrî Süyûtî, *Tenvîrül-havâlik alâ Muvatta'i Mâlik*, thk. Şeyh Muhammed Abdülaziz el-Hâlidî (Beyrût: Darû'l-Kütübü'l-İlmiyye, 2002), 5.

¹¹ Özpınar, "Rivayetü'l-Hadîs Edebiyatı", 326.

¹² İbnü's-Salâh, *Ulûmü'l-hadîs*, 253; Ebû Zehv, *el-Hadis ve'l-muhaddisûn*, 364; Subhî es-Sâlih, *Ulûmü'l-hadîs ve mustalahuhû*, 354-355.

¹³ Mustafa b. Abdillâh Hacı Halîfe Kâtib Çelebi, *Keşfü'z-zunûn an esmâ'il-kütüb ve'l-fünûn* (Beyrût: Müessesetü't-Târîhi'l-Arabî, 1941), 2/1679-1680.

1.1.1.2. Mu'cemler

Sahâbe, şüyûh ve beldelelere göre çoğu kez alfabetik olarak sıralanan ve her birinin ismi altında rivâyetlerinin toplandığı eserlere mu'cem denilir.¹⁴

Müsnedler ve mu'cemler arasında içerik açısından bir farklılık bulunmamakla birlikte şekilsel olarak müsnedlerde sahâbi esas alınırken, mu'cemlerde de benzeri usûlün yanısıra şüyûh da dikkate alınmıştır. Hatta müsnedlerin, alfabetik sıraya göre tertip edilenlerine mu'cem ismi verilmiştir.¹⁵

Mu'cemlerde, muhaddisin hocaları, memleketleri veya kabileleri alfabetik olarak dizilmiş, şeyhlerinden almış olduğu her bir rivâyet konularına bakılmaksızın bir araya getirilmiştir. Bu şekilde hazırlanan eserlere Mu'cem'üş-şüyûh adı verilmiştir.¹⁶ Hoca eksenli oluşturulan bu eserlerin konuları bir tasnife tabi tutulmamasından dolayı içerik araştırmaları için pek kullanışlı kabul edilmemiştir.¹⁷ Nitekim Taberânî'nin (ö. 360/971) *el-Mu'cemü'l-evsat* ve *el-Mu'cemü's-sağîr*'i, bu şekilde hazırlanan eserlerin en meşhur örneklerini teşkil etmektedir. Yine Taberânî'ye ait *el-Mu'cemü'l-kebîr* isimli eseri ise müsnedler gibi sahâbi adlarına göre düzenlenmiştir.¹⁸

1.1.2. Ale'l-ebvâb (Konu merkezli) tasnîf

Hadislerin konularına göre düzenlendiği sisteme ale'l-ebvâb usûlü tasnîf denilmiş ve bu şekilde oluşturulan kitaplar, râvilerine bakılmaksızın mevzularına göre taksimatlandırılmıştır. Söz konusu eserlerde herhangi bir konuya ait rivâyetleri bir arada bulmak mümkün olmakla beraber bu tasnîf sisteminin temelindeki ana gaye, nakledilenleri ilgili bahiste zikretmek ve onlar için bâb tahsis etmek olmuştur.¹⁹

Bu sistem ile musannef, câmi' ve sünen türünde eserler telif edilmiş, sistematik bir şekilde hadisleri bizlere aktaran bu usûl Kütüb-i Sitte ile en mükemmel örneklerini vermiştir.²⁰

Ale'l-ebvâb sistemiyle oluşturulan eserleri daha iyi tanıyabilmek adına bu türün alt başlıkları hakkında malumat vermek uygun olacaktır.

¹⁴ Ebû Abdillâh Muhammed b. Ca'fer b. İdrîs Kettânî, *er-Risâletü'l-müstetrafe li-beyâni meşhûri kütübi's-sünneti'l-müşerreffe* (Beyrût: Daru'l Beşâiri'l-İslâmiyye, 2000), 135.

¹⁵ Ebû Bekr Ahmed b. Alî b. Sâbit el-Bağdâdî Hatîb, *el-Kifâye fî ilmi'r-rivâye*, thk. Ebû Abdullah es-Suverkî - İbrahim Hamdi el-Medenî (Medine: el-Mektebetü'l-İlmiyye, ts.), 21.

¹⁶ Subhî es-Sâlih, *Ulûmü'l-hadîs ve mustalahuhû*, 124.

¹⁷ Özpınar, "Rivayetü'l-Hadîs Edebiyatı", 329.

¹⁸ Subhî es-Sâlih, *Ulûmü'l-hadîs ve mustalahuhû*, 124; Çakan, *Hadis Edebiyatı*, 37-38.

¹⁹ Ebû Zehv, *el-Hadis ve'l-muhaddisûn*, 366; İbnü's-Salâh, *Ulûmü'l-hadîs*, 253; Süyûtî, *Tedribü'r-râvi*, 4/566.

²⁰ Ömer Özpınar, *Hadis Edebiyatının Oluşumu* (Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2013), 215.

1.1.2.1. Musannefler

Fıkhî bir hüküm taşıyan merfû, mevkuf ve maktû rivâyetleri konularına göre tasnif eden kitaplara musannef denilmektedir.²¹

Musannefler, sünen ve câmi' türü eserlerle benzerlik göstermiş olup sünenler, taharetten vasiyete kadar bütün fıkhî mevzuları ihtiva ederken câmi'ler, dinin tüm konularıyla ilgili hadisleri toplayan eserlere isim olmuştur.²²

Musannefler, sünenlerden farklı olarak mevkuf ve maktû hadisleri fıkıh bâblarına göre ihtiva etmekle birlikte muallak ve mürsel rivâyetlere yer vermekte²³ ayrıca biyografi, zühd ve ahlaka dair mevzuları da içermektedir.²⁴ Bununla beraber câmi' türüne ait konuları da kapsaması sebebiyle musannefler sünen ve câmi' türleri arasında konumlandırılmıştır.²⁵

İmam Mâlik'in (ö. 179/795) *el-Muvatta'*,²⁶ Abdürrezzâk b. Hemmâm²⁷ (ö. 211/826) ve Ebû Bekir İbn Ebî Şeybe'nin²⁸ (ö. 235/849) *Musannefleri* türün en önemli eserleri arasında sayılmıştır.

1.1.2.2. Câmi'ler

Toplayan ve bir araya getiren manalarında kullanılan câmi',²⁹ akâid, ahkâm, zühd ve rekâik, âdâb, tefsîr, siyer ve tarih, menâkıb ve mesâlib, fiten ve eşrâtü's-sâa vb. konularla alakalı hadisleri ihtiva eden eserlerdir.³⁰

Hicrî 2. ve 3. asırlarda telif edilen eserler, sünenler gibi ibâdet, muamelât ve ukûbâta dair konuları ihtiva etmiş ancak Kur'an'ın fazileti, tefsiri, yaratılışın başlangıcı, peygamberler, menâkıb, Allah Resulü'nün (s.a.v.) sîreti ve megâzîsi, halifeleri ve ashâbının fazileti, iman ve tevhit gibi bazı mevzulara ait dışarıda bıraktığı hadisler ise câmi' türü kitaplarda tahrîc edilmiş³¹ ayrıca muttasıl rivayetlere ilaveten mürsel ve munkatî' nakillere de yer verilmiştir.³²

²¹ bk. Kettânî, *Risâle*, 40; Aydın, *Hadis İstılahları Sözlüğü*, 231; H.Musa Bağcı, "Ale'l-Ebvab (Konu Merkezli) Tasnif", *Hadis El Kitabı*, ed. Zîşan Türkan (Ankara: Grafiker Yayınları, 2017), 333; Talat Koçyiğit, *Hadis Tarihi* (Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 1977), 212-213.

²² Çakan, *Hadis Edebiyatı*, 40.

²³ Bağcı, "Ale'l-Ebvab Tasnif", 333.

²⁴ Ahmet Yücel, *Hadis Tarihi* (İstanbul: MÜ İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2018), 88-89.

²⁵ Koçyiğit, *Hadis Tarihi*, 213.

²⁶ bk. Ebû Zehv, *el-Hadis ve'l-muhaddisûn*, 245-246.

²⁷ bk. Kâtib Çelebi, *Keşfü'z-zünûn*, 1/576.

²⁸ bk. Ebû Zehv, *el-Hadis ve'l-muhaddisûn*, 344-345.

²⁹ İbn Manzûr, *Lisânü'l-arab*, 8/53-54.

³⁰ Kettânî, *Risâle*, 42.

³¹ Kettânî, *Risâle*, 42; Subhî es-Sâlih, *Ulûmü'l-hadîs ve mustalahuhû*, 122; Koçyiğit, *Hadis Tarihi*, 211-212; Özpınar, *Hadis Edebiyatının Oluşumu*, 244.

³² Özpınar, *Hadis Edebiyatının Oluşumu*, 241; Yücel, *Hadis Tarihi*, 85.

Câmi' türü eserler iman, ahkâm veya sünen, rikâk veya zühd, et'ime, eşribe veya âdâb, tefsîr, tarih, siyer veya cihad, menâkıb, fiten ve melâhim konularına ilişkin rivâyetleri ihtiva etmektedir.³³

Dolayısıyla sözü edilen bölümleri kapsamayan ya da bir kısmını ele alan eserler câmi' olarak kabul edilmemiştir.

Buhârî, Müslim, Tirmizî'nin *el-Câmi'*leri bu türün önemli eserleri arasında yer almaktadır.

1.1.2.3. Sünenler

Sünen türü hadis kitapları fıkıh konularına göre tasnîf edilmiş (hukukî, ahkam) nitelikli rivâyetleri ihtiva eden eserlerdir.³⁴

Sünen niteliğini taşıyan eserlerde ibâdât, muamelât ve ukubât konularına yer verilmiş genellikle fikhî meselelere dair merfû hadisleri içermiştir.³⁵

Sünenler, re'y taraftarlarına karşı reaksiyon amacıyla telif edildiklerinden dolayı herhangi bir fıkıh eseri ile karşılaştırıldıklarında tertip ve muhteva açısından benzerlik gösterdikleri görülecektir.³⁶

Sünenlerde, sahih hadislerin yanı sıra hasen, zayıf hatta nadir de olsa mevzu rivâyetlere yer verilmiştir. Nitekim Ebû Dâvûd "bâbla ilgili sahih hadisin olmaması", Tirmizî "fukahadan herhangi birinin amel etmesi", Nesâî ise "hadisçilerin terkinde ittifak etmiş olması" esaslarından hareket ederek eserlerinde zayıf hadis tahrîc etmişlerdir.³⁷

Ebû Dâvûd, Nesâî, İbn Mâce, Dârimî (ö. 255/869) ve Beyhakî'nin (ö. 458/1066) *Sünenleri* türün önemli eserleri arasında sayılmıştır.

1.2. Müsnedler Türü Eserler

Bu aşamada şehir merkezli müsnedlerin yazılış amaçlarını daha iyi anlayabilmek adına öncelikli olarak ale'r-ricâl tasnif sistemi ile hazırlanan müsnedlerin ortaya çıkışı hakkında bilgi verilecektir.

³³ Kettânî, *Risâle*, 42; Koçyiğit, *Hadis Tarihi*, 211-212; Bağcı, "Ale'l-Ebvâb Tasnif", 336; Çakan, *Hadis Edebiyatı*, 46; Mücteba Uğur, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü* (Türkiye: TDV Yayınları, 2018), 41.

³⁴ Aydın, *Hadis İstılahları Sözlüğü*, 300; Bağcı, "Ale'l Ebvab Tasnif", 341; Uğur, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*, 362-363; Koçyiğit, *Hadis İstılahları*, 398.

³⁵ Çakan, *Hadis Edebiyatı*, 70.

³⁶ Çakan, *Hadis Edebiyatı*, 70.

³⁷ bk. Ebû'l-Hasenât Muhammed Abdülhay b. Muhammed Abdilhalîm b. Muhammed Emînilâh es-Sihâlevî Leknevî, *el-Ecvibetü'l-fâzıla li'l-es'ileti'l-aşeretü'l-kâmile*, thk. Abdülfettâh Ebû Ğudde (Haleb: Mektebetü'l-Matbûâtü'l-İslâmiyye, 1964), 66-139.

1.2.1. Müsnedlerin ortaya çıkışı

Hadisler, Allah Resulü'nün (s.a.v.) tebliğ ettiği vahyi açıklama (beyan) görev ve yetkisinden kaynaklanmış, peygamberi beyanın yazılı metinleri ve bu metinler üzerindeki çalışmalar hadis edebiyatını meydana getirmiştir.³⁸

Hicrî 2. asırda kaleme alınan eserlerde Allah Resulü'ne (s.a.v.) ait söz ve fiillerin yanı sıra sahâbe ve tâbiîn fetvalarına da yer verilmiştir. Buna karşılık Hicrî 3. asrın başlarına doğru sadece Allah Resulü'ne (s.a.v.) ait hadislerin ezberlenmesini kolaylaştırmak ve ahkâm istinbatına dair hadisleri bir araya getirmek³⁹ amacıyla müsned türü kitaplar telif edilmiştir.⁴⁰ Bu sebeple ilgili eserlerde mevkuf ve maktû hadis bulunmadığı gibi mürsellere de yer verilmemiştir.⁴¹

Müsnedlerin ortaya çıkışında dönemin iki temel ekolünü temsil eden “ehl-i hadîs” ve “ehl-i re'y” arasındaki anlayış farkının etkili olduğu belirtilmiş, nitekim bu durum İbn Hacer (ö. 852/1448) ve Süyûtî (ö. 911/1505) tarafından: “Hicrî 3. asrın başlarına kadar hadisler, fikhî konularına göre (alel-ebvâb) tasnîf edilmeye devam edilmiş, daha sonrasında ise hadisçilerden bazıları, Allah Resulü'nün (s.a.v.) rivâyetlerini, diğerinden ayırmak istemişler ve neticede müsned hadis kitaplarını tasnîf etmişlerdir” ifadesiyle belirtilmiştir.⁴² Buradan hareketle pek çok müellif tarafından müsned tarzı eserler telif edilmiştir.

1.2.2. Müsned müellifleri

Müsned türü eserlerin müelliflerinden bazılarının isimlerini şu şekilde sayabiliriz:

1. Ebû Dâvûd et-Tayâlisî,
2. Ebû Saîd Esed b. Mûsâ (ö. 212/827),
3. Esed b. Mûsâ el-Ümevî (ö. 212/827),
4. Muhammed b. Yûsuf b. Vâkîd el-Firyâbî (ö. 212/827),
5. Ubeydullâh b. Mûsâ (ö. 213/829),
6. Abdullâh b. Mûsâ el-Absî (ö. 213/829),
7. İbrâhîm b. Nasr el-Mutavvî (ö. 213/829),
8. Ebû Bekr el-Humeydî (ö. 219/824),
9. Müsedded b. Müserhed (ö. 228/843),
10. Nuaym b. Hammâd el-Huzâî (ö. 228/843),
11. Yahya el-Himmânî (ö. 228/843),
12. Abdullâh el-Müsnedî (ö. 229/844),
13. Ebû'l-Hasen Alî b. Ca'd el-Cevherî (ö. 230/845),

³⁸ Çakan, *Hadis Edebiyatı*, 3.

³⁹ Özpınar, “Rivayetü'l-Hadîs Edebiyatı”, 326.

⁴⁰ İbn Hacer, *Hedyü's-sârî*, 1/8; Süyûtî, *Tenvîrü'l-havâlik*, 5.

⁴¹ bk. Ebû'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed el-Askalânî İbn Hacer, *Nüzhetü'n-nazar fî tavzîhi Nuhbeti'l-fiker*, thk. Nûrettîn İtr (Pakistan: el-Büşra, 2016), 82-114.

⁴² İbn Hacer, *Hedyü's-sârî*, 1/8; Süyûtî, *Tenvîrü'l-havâlik*, 5.

14. Ebû Muhammed Halef b. Sâlim (ö. 231/846),
15. Yahyâ b. Maîn (ö. 233/847),
16. Ebû Hayseme en-Nesâî el-Bağdâdî (ö. 234/849),
17. Ali b. Medînî (ö. 234/848),
18. Ebû Bekr b. Ebî Şeybe (ö. 235/849),
19. Ebû Mes'ûd Sehl b. Osman (ö. 235/849),
20. İshâk b. Râhûye (ö. 238/852),
21. Sehl b. Zencele (ö. 238/852),
22. Osmân b. Muhammed b. Ebî Şeybe (ö. 239/853),
23. Halîfe b. Hayyât (ö. 240/854),
24. Ahmed b. Hanbel,
25. Ebü'l-Hasen Muhammed b. Eslem b. Sâlim el-Kindî el-Horasânî et-Tûsî (ö. 242/856),
26. Ali b. Muhammed el-Hulvânî (ö. 242/856),
27. İbn Ebî Ömer el-Adenî (ö. 243/858),
28. Ahmed b. Menî' (ö. 244/859),
29. Ahmed b. İbrâhîm b. Kesîr ed-Devrakî (ö. 246/860),
30. Abd b. Humeyd (ö. 249/863),
31. Ebû Hafs Amr b. Alî b. Bahr el-Fellâs el-Bâhilî es-Sayrafî (ö. 249/863),
32. Ebû İshâk İbrâhîm b. Saîd el-Cevherî (ö. 249/863),
33. Ebû Ya'kûb İshâk b. Mansûr b. Behrâm el-Kevsec (ö. 251/865),
34. Muhammed b. Hişâm (ö. 251/865),
35. Ebû Ya'kûb İshâk b. Behlûl b. Hassân et-Tennûhî (ö. 252/866),
36. Ya'kûb b. İbrâhîm b. Kesîr ed-Devrakî (ö. 252/866),
37. Ali el-Eftas (ö. 253/867),
38. Abdullah b. Abdirrahmân b. Fazl ed-Dârimî (ö. 255/869),
39. Ebû Saîd Yahyâ b. Hakîm b. Yezîd el-Mukavvimî (ö. 256/870),
40. İbrâhîm b. Ahmed (ö. 257/871),
41. Ebû Abdillâh Muhammed b. Abdillâh b. Sencer (ö. 258/872),
42. Ebû Mes'ûd Ahmed b. el-Furât b. Hâlid ed-Dabbî er-Râzî (ö. 258/872),
43. Muhammed b. Civân (ö. 258/872),
44. Ahmed b. Sinân (ö. 258/872),
45. Ebû Ya'kûb İshâk b. İbrâhîm b. Mûsâ el-Vezdûlî (ö. 259/873),
46. Ebû Ali el-Hasan b. Muhammed b. es-Sabbâh ez-Za'ferânî (ö. 260/874),
47. İsmâîl el-Kattân (ö. 260/874),
48. Ya'kûb b. Şeybe (ö. 262/876),
49. Ebû Abdillâh Fadl b. Hammâd el-Habrî (ö. 263/877),
50. Ebû Zûr'a Ubeydullâh b. Abdilkerîm b. Yezîd er-Râzî (ö. 264/878),
51. Ali b. Harb et-Tâî (ö. 265/878),
52. Ebû Bekr Ahmed b. Mansûr b. Seyyâr b. Muârik er-Remâdî (ö. 265/878),
53. Ammâr b. Recâ (ö. 267/880),

54. Ahmed b. Seyyâr (ö. 268/881),
55. Esîd b. Âsım (ö. 270/883),
56. İbn Rüstem (ö. 272/885),
57. Muhammed b. Mehdî (ö. 272/885),
58. Ebû Ümeyye et-Tasûsî (ö. 273/886),
59. Muhammed b. İbrâhîm et-Tarsûsî (ö. 273/886),
60. Bakî b. Mahled el-Kurtubî (ö. 276/889),
61. İbn Ebî Garaze (ö. 276/889),
62. Ebû Yûsuf Yâ'kûb b. Süfyân b. Cüvvân el-Fesevî (ö. 277/890),
63. Mûsâ b. Ebi'l-Huneyn (ö. 277/890),
64. İbn Ebî Meserrâ (ö. 279/892),
65. Ebû İshâk er-Râzî (ö. 280/893),
66. Hilâl b. el-A'lâ (ö. 280/893),
67. Muhammed b. Îsâ b. el-Ezher el-Birtî (ö. 280/893),
68. Osman b. Saîd ed-Dârimî (ö. 280/893),
69. Hâris b. Ebî Üsâme (ö. 282/895),
70. İbrâhîm el-Askerî (ö. 282/895),
71. İsmâil b. Ahmed (ö. 282/895),
72. İsmâil el-Kâdî (ö. 282/895),
73. Ebû İshâk İbrâhîm b. İsmâil el-Anberî (ö. 285/898),
74. İbrâhîm el-Harbî (ö. 285/898),
75. Alî b. Abdilazîz b. el-Merzübân el-Begavî (ö. 286/899),
76. İbn Ebî Âsım (ö. 287/900),
77. Muhammed b. Ziyâd el-Abdî el-Kabbânî (ö. 289/902),
78. Ebû Meysere (ö. 290/903),
79. Temîm b. Muhammed (ö. 290/903),
80. Ebû Bekr Ahmed b. Amr b. Abdilhâlik el-Bezzâr (ö. 292/905),
81. Ebû Bekr el-Bezzâr (ö. 292/905),
82. Ebû Bekr el-Mervezî (ö. 292/905),
83. Ebû Muhammed Nasr b. Ahmed b. Nasr b. Abdilazîz Nasrek (ö. 293/906),
84. Abbâs b. Hamdân (ö. 294/907),
85. Muhammed b. Nasr (ö. 294/907),
86. İbrâhîm b. Ma'kil (ö. 295/908),
87. Ebû Hasîn Muhammed b. el-Hüseyn b. Habîb el-Vâdîf (ö. 296/908),
88. Abdullâh b. Süleyman el-Kûfî Mutayyen (ö. 297/910),
89. Ebû Ca'fer Ahmed b. Ali b. Muhammed b. el-Cârûdî (ö. 299/911),
90. Ebû Muhammed Abdullâh b. Muhammed b. Nâciye (ö. 301/914),
91. Hâlid b. Süveyd er-Râzî el-Hisincânî (ö. 301/914),
92. Hasan b. Süfyân (ö. 303/915),
93. Ebû Ya'kûb İshâk b. İbrâhîm b. Nasr el-Büstî (ö. 303/915),

94. Mûsâ b. Mansûr el-Mencenîkî (ö. 304/916),
95. Ebû İshâk İmrân b. Mûsâ b. Mucâşîî (ö. 305/917),
96. Ebû Bekr Kâsım b. Zekerıyyâ b. Yahyâ el-Mukrî el-Mutarriz (ö. 305/917),
97. Ebû'l-Hasen Ali b. Saîd b. Abdillâh el-Askerî (ö. 305/917),
98. Ebû Bekr Muhammed b. Hârûn er-Rûyânî (ö. 307/919),
99. Ebû Sa'd (ö. 307/919) ve
100. Ebû Ya'lâ el-Mevsılî (ö. 307/919).⁴³

1.3. Şehir Merkezli Müsnedler

Müsned eserleri içerisinde veya müstakil olarak bölgesel rivâyetlerin yer aldığı şehir merkezli hadis kitapları telif edilmiştir. Burada öncelikli olarak ilgili müsnedlerin telif sebepleri, bölgeselliğin oluşmasını sağlayan unsurlar, şehir merkezli müsnedler ve müellifleri hakkında bilgi verilecektir.

1.3.1. Telif sebepleri

Allah Resulü'nün (s.a.v.), rahle-i tedrîsinden geçen sahâbiler ondan (s.a.v.) dini öğrenme hususunda oldukça gayretler göstermişler bu bağlamda öğrendikleri hadisleri ve elde ettikleri birikimleri fetih hareketleriyle İslâm coğrafyasının farklı bölgelerine taşımışlardır.⁴⁴ Dolayısıyla söz konusu gayretler rivâyetlerin bize intikal etmesinde ve sahâbenin göç ettiği beldelede bilinip nakledilmesine vesile olmuştur.

Müksirûnun⁴⁵ tümünün Hicaz bölgesine yerleşmesi Medine'deki hadislerin diğer bölgelere nazaran muteber kabul edilmelerine neden olmuş ve bu yüzden de Medine "Dâru's-sünne" ismini almıştır.⁴⁶

Medine merkezli rivâyetler, sahâbenin fetih hareketleri ile buradan farklı bölgelere dağılmasıyla ilgili yerlerde rivâyet edilmeye başlanmış böylece rivâyet kültürünün şehrin dışına çıkmasıyla birçok hadisin Medine'de bilinmemesi sonucunu da doğurmuştur. Zira her bir sahâbenin Allah Resulü (s.a.v.) ile ayrı yaşamışlığı olduğu gibi, sahip oldukları hadis müktesebatı da birbirlerinden farklılık arz etmektedir.⁴⁷

⁴³Muhammed el-Hatîb Acâc, *es-Sünne kable't-tedvîn* (Beyrût: Daru'l Fikr, ts.), 339; Ebû Zehv, *el-Hadis ve'l-muhaddisîn*, 365; Muhammed b. Matar ez-Zehrânî, *Tedvînü's-sünneti'n-nebeviyye neş'etühû ve tetavvünühû* (Kahire: Darü İbn Affân, ts.), 115-118; İbnü's-Salâh, *Ulûmü'l-hadîs*, 38; Kâtib Çelebi, *Keşfü'z-zünûn*, 2/1678-1685; Subhî es-Sâlih, *Ulûmü'l-hadîs ve mustalahuhû*, 123.

⁴⁴ bk. Zehrânî, *Tedvînü's-sünne*, 27-35.

⁴⁵Binden fazla hadis rivâyet eden Ebû Hüreyre, Abdullah b. Ömer, Enes b. Mâlik, Hz. Âişe, Abdullah b. Abbas, Câbir b. Abdullah ve Ebû Saîd el-Hudrî hakkında kullanılan terimdir. bk. Süyûtî, *Tedribü'r-râvî*, 5/188-191.

⁴⁶Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl b. İbrâhîm el-Cu'fî el-Buhârî, *el-Câmi'u'l-müsnedü's-sahihu'l-muhtasar min umûri Resulillâh sallallâhü 'aleyhi ve sellem ve sünenihî ve eyyâmih*, thk. Muhammed Züheyir b. Nâsir en-Nâsir (Bulak: Dâru Tavki'n-Necât, 1422), "İ'tisâm", 16.

⁴⁷ Acâc, *es-Sünne kable't-tedvîn*, 163-176.

Sahâbilerin hicret ettikleri yerlere ulaştırdıkları rivâyetler başta kendi yörelerinde rağbet görmüş daha sonra da rihleler aracılığıyla diğer ilim merkezlerinin hadislerine ilgi gösterilmiştir.⁴⁸

Şehir merkezli müsned türü eserlerin telif edilmesinde ashâbın sahip oldukları hadis kültürüyle birlikte değişik bölgelere yerleşerek rivâyetin orada tanınması ve hadisleri öğrenme isteği etkili olmuştur.⁴⁹

1.3.2. Bölgeselliğin oluşmasını sağlayan etkenler

Sahâbilerin farklı bölgelere hicret etmesi ile birlikte rivâyet ağında bölgeselleşmeye etki eden sebepleri şu şekilde sıralamamız mümkündür:

1. Sahâbenin değişik coğrafyalara gitmeleri: Sahâbilerin farklı şehirlere yerleşmeleri ve bildikleri hadisleri oralarda yaymaları hadis rivâyetinde bölgeselliğin oluşmasında temel rol oynamıştır. Bu durum çeşitli yörelerdeki diğer râvilerin rivâyetlerinden genel olarak haberdar olunmamasına ve merkezler arası hadis kültür farkının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.⁵⁰
2. Ulaşım, iletişim ve eğitimin sınırlı olması: Şehirler arası yolculukların zorluğu ve uzun sürmesi ulaşımı zorlaştırdığı gibi bölgeler arası iletişimi de olumsuz etkilemiş böylece rivâyetlerin diğer şehirlere ulaşımını geciktirmiştir. Nitekim içkinin haramlığı bilgisi İfrîkiye bedevilerine ancak Ömer b. Abdülazîz (ö. 101/720) zamanında gönderilen fakihler aracılığıyla ulaştırılmıştır.⁵¹
3. Yerelin tercih edilmesi ve râvinin kendi beldesindeki rivâyetleri daha güvenilir bulması: Hadis öğreniminde bölgede bulunan râviler ilgili beldeye sonradan gelip yerleşenlere tercih edilmiştir.⁵²
4. Sistematik rivâyetin olmaması: Bu durum rivâyetin bölgesel bir özellik kazanmasının yanı sıra mütâbi'nin bulunmamasını ve râvinin şehirdeki nakillerin tümüne vakıf olmamasını da etkilemiştir.⁵³
5. Belli bölgelerin bazı konularda öne çıkması: İlgi ve sosyolojik yapı da hadislerin bölgeselliğinde önemli bir rol oynamıştır. Nitekim garnizon şehir vasfının taşınması ve cihada olan ilgi gibi nedenlerle cihad hadisleri daha çok Irak, Şâm ve Mısır menşeli olarak rivâyet edilmiştir.⁵⁴

⁴⁸ Hüseyin Akgün, *Hadis Rivayet Coğrafyası (Hicri İlk 150 Yıl)* (İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2019), 41-42.

⁴⁹ Acâc, *es-Sünne kable't-tedvîn*, 164.

⁵⁰ Koçyiğit, *Hadis Tarihi*, 98.

⁵¹ Abdülkerim Vüreykat, *el-Vehm fi rivâyâti muhtelifi'l-emsâr* (Riyad: Mektebetü Edvâi's Selef, 2000), 229.

⁵² Akgün, *Hadis Rivayet Coğrafyası*, 197.

⁵³ Akgün, *Hadis Rivayet Coğrafyası*, 199.

⁵⁴ Akgün, *Hadis Rivayet Coğrafyası*, 201.

Ayrıca şehirler arası rekabet, asabiyet duygusu, mezhepçilik, siyasi tutum vb. husular farklı yörelerdeki rivâyetlerin kendi sınırlarında kalmasına ve diğer beldelerdeki hadislerden farklılaşarak bölgeselliğin oluşmasında da etkili olduğu söylenebilir.

1.3.3. Şehir merkezli müsnedler ve müellifleri

Şehir merkezli müsnedleri, Taberânî'nin *Müsnedü's-Şâmiyyîn* adlı kitabı ve Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned* isimli eserinde yer alan Müsnedü'l-Mekkiyyîn⁵⁵, Müsnedü'l-Medeniyyîn⁵⁶, Müsnedü's-Şâmiyyîn⁵⁷, Müsnedü'l-Kûfiyyîn⁵⁸ ve Müsnedü'l-Basriyyîn⁵⁹ bölümleri şeklinde sıralamak mümkündür. Araştırma konumuz olması hasebiyle biz burada şehir merkezli müsnedler adına Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i içerisinde bulunan bölümleri tanıtmakla başlayacağız ve neticede Müsned'ül-Kûfiyyin bölümünü tetkik edeceğiz.

1.3.3.1. Ahmed b. Hanbel'in Müsned'inde Bulunan Şehir Merkezli Müsnedler

Rivâyetlerin bölgesel olarak incelendiği çalışmalar yapılarak şehir merkezli müsnedler oluşturulmuş, Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'inde yer alan Mekke, Medine, Şâm, Kûfe ve Basra merkezlerine ait hadisler aktarılmıştır.

1.3.3.1.1. Müsnedü'l-Mekkiyyîn

Mekke, hac ve umre merkezi olması nedeniyle bir buluşma ve görüşme yeri niteliğini sürdürmüş ve hadis ilminin önemli merkezlerinden biri olmuştur. Mekke, Medine'ye hicret ile birlikte ilmî yönden zenginliğini kaybetse de sonraları Muaz b. Cebel'in (ö. 17/638) buraya gönderilmesiyle birlikte tekrar canlılık kazanmıştır.⁶⁰

Mekke'ye ilimle meşgul olan az sayıda sahâbenin yerleşmesi ve iç karışıklıklar nedeniyle meşhur alimlerin başka bölgelere göç etmek zorunda kalması buranın diğer hadis merkezleri kadar gelişmesini engellemiş ve bundan dolayı Mekke bu yönü itibarıyla, Medine, Kûfe, Basra veya Şâm gibi olamamıştır.⁶¹

Daha öncede ifade ettiğimiz üzere Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned* adlı eserinde hadisler râvilerin yaşadıkları bölgelere göre de sınıflandırılmıştır. Bunlardan *el-Müsned*'deki sıralamaya göre ilki olan Müsnedü'l-Mekkiyyîn kısmını tetkik ettiğimizde tekrarlarıyla birlikte iki yüz elli dört râviden yedi yüz doksan dokuz rivâyet tahrîc edildiğini görmekteyiz. Bu bağlamda ilgili kısımda yer alan râvi isimleri, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konularının bir arada görülebilmesi adına söz konusu verilerin tablo halinde sunulmasını gerektirmiştir.

⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/400.

⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/2.

⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/88.

⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/239.

⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/419.

⁶⁰ Vüreykat, *el-Vehm fi rivâyâti muhtelifi'l-emsâr*, 455.

⁶¹ Muhammed Züheyr Abdullah el-Muhammed, "el-Medârisu'l-hadîsiyye: ed-Delâletü ve'l-mâdmûn", *Mecelletü câmiatü Dimaşk li'l-ulûmi'l-iktisâdiyye*, 24/2 (2008), 661.

Tablo 1.1. Müsnedü'l-Mekkiyyîn'de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları⁶²

Hadis sıra no	Râvi isimleri	Naklettikleri rivâyet sayıları	Naklettikleri hadis konuları
1	Safvân b. Ümeyye el-Cumahî (ö. 41/661)	11	Yemek yeme âdâbı ⁶³ Şehitlik türleri ⁶⁴ Emanete riayet ve ödünçlerin korunması ⁶⁵ Hırsızlığın cezası ⁶⁶
2	Hakîm b. Hizâm b. Huveylid el-Esedî (ö. 54/674)	20	Mülkiyette bulunmayan eşyanın satılmaması ⁶⁷ Alışverişte muhayyerlik ⁶⁸ En hayırlı sadaka ⁶⁹
3	Hişâm b. Hakîm b. Hizâm el-Kureşî el-Esedî (ö. 15/636'dan sonra)	7	İnsanlara zulmetmenin ahiretteki cezası ⁷⁰
4	Sebre b. Ma'bed el-Cühenî (ö. ?)	15	Mut'a nikahının yasaklanması ⁷¹ Çocukların namaza başlama yaşı ⁷² Namazda sûtire kullanmak ⁷³ Deve ve koyun ağıllarında namaz kılmak ⁷⁴ Veda Haccı'nın yapılışı ve bu esnada koyulan yasaklar ⁷⁵

⁶² Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsne'd* adlı eserinde yer alan şehir merkezli müsne'dlerde bulunan râviler, senedin sonu esas alınarak isim sırasına tabi tutulmuştur. Bu düzene göre hazırlanan tablolarda râvilerin isimleri, rivâyet sayıları ve naklettiklerleri hadis konuları verilmiş olup hadis nakil sayısı fazla olanların tezin sınırlarını aşacağı endişesiyle ilk elli rivâyeti değerlendirmeye alınmıştır.

⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/400.

⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/400.

⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/401.

⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/401.

⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/402.

⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/402.

⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/403.

⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/403.

⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/404.

⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/404.

⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/404.

⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/404.

⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/405.

5	Abdurrahmân b. Ebzâ el-Huzâî (ö. 70/689)	21	Namazda ellerin kaldırılmaması ⁷⁶ Vitr namazında okunacak sûreler ⁷⁷ İslâm fitratı üzere olmak ⁷⁸ Namazda teşehhüd esnasında şehadet parmağını kaldırmak ⁷⁹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) kıldığı namaz şekli ⁸⁰
6	Nâfi' b. Abdilhâris el-Huzâî (ö. ?)	4	Kişiyi mutluluğa ulaştıracak hususlar ⁸¹ Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın cennetle müjdeleneceği ⁸²
7	Ebû Mahzûre el-Müezzîn (ö. 59/678-79)	6	Allah Resulü'nün (s.a.v.) gençlerle iletişimi ⁸³ Sabah ezanı okurken "essalâtü hayrûn mine'n nevm" denilmesi ⁸⁴
8	Şeybe b. Osmân b. Ebî Talha el-Abderî el-Mekkî el-Hacebî (ö. 59/679)	2	Hz. Ömer'in fazileti ⁸⁵
9	Ebü'l-Hakem/Hakem b. Süfyân (ö. ?)	3	Tuvalet âdâbı ⁸⁶
10	Osmân b. Talha b. Ebî Talha el-Kureşî el-Abderî (ö. 42/662)	4	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kâbe içerisinde girip namaz kılması ⁸⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdâ ⁸⁸
11	Abdullah b. es-Sâib b. Ebi's-Sâib Sayfî el-	10	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kâbe'de namaz kıldığı yer ⁸⁹

⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/406.

⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/406.

⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/406.

⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/407.

⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/407.

⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/407.

⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/408.

⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/408.

⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/408.

⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/410.

⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/410.

⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/410.

⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/410.

⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/410.

	Mahzûmî (ö. 70/689-90)		Sabah namazında Müminûn sûresinin okunması ⁹⁰ Öğle namazının ilk sünnetinin fazileti ⁹¹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kâbe'de Rabbena duasını okuması ⁹²
12	Abdullah b. Hubşî (ö. ?)	1	Allah Resulü'ne (s.a.v.) yöneltilen sorular ⁹³
13	İsmâîl b. Ümeyye'nin dedesi (Amr b. Saîd b. Âs) (ö. 70/690)	3	Köle âzadı ⁹⁴ Güzel ahlak ⁹⁵
14	Hâris b. Mâlik b. Bersâ (ö. ?)	2	Mekke'nin kıyamete dek işgal edilemeyeceği ⁹⁶
15	Mut' b. Esved (ö. ?)	4	Kureyşin fazileti ⁹⁷
16	Kudâme b. Abdillâh b. Ammâr (ö. ?)	7	Şeytan taşlamak ⁹⁸
17	Süfyân b. Abdillâh es-Sekafî (ö. ?)	4	Allah'a iman edip istikamet üzere olmak ⁹⁹
18	Racûlün (ö. ?)	1	Savaş hukuku ¹⁰⁰
19	Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Hastalığa sebep olacak yerlerde oturmamak ¹⁰¹
20	Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) uykudan sonra abdest almadan namaz kılması ¹⁰²
21	Resulullah'a (s.a.v.) gelen bir sahâbi (ö. ?)	1	Tavaf yaparken konuşmamak ¹⁰³

⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/411.

⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/411.

⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/411.

⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/411.

⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/412.

⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/412.

⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/412.

⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/412.

⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/412-413.

⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/413.

¹⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/413.

¹⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/413.

¹⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/414.

¹⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/414.

22	Resulullah'tan bir sahâbi (ö. ?)	1	Emanete riayet etmek ¹⁰⁴
23	Kelede b. Hanbel (ö. ?)	1	Eve girerken izin istemek ¹⁰⁵
24	Resulullah'ı (s.a.v.) doğrulayan iki sahâbi (ö. ?)	2	Zekâtın en iyi mallardan alınmasının yasaklanması ¹⁰⁶
25	Bişr b. Süheym (ö. ?)	3	Teşrik Günü'nde hutbe îrâdî ¹⁰⁷
26	Esved b. Halef (ö. ?)	1	Biat etmek ¹⁰⁸
27	Ebû Küleyb (ö. ?)	1	İman ile birlikte kazanılacak hasletler ¹⁰⁹
28	Resulullah'ın (s.a.v.) münâdîsinden işiten kimse (ö. ?)	1	Camide cemaatle namaz kılmaya mani haller ¹¹⁰
29	Kureş'in bilginlerinden bir bilgin (ö. ?)	1	Cennete girmeye vesile olan ameller ¹¹¹
30	İkrime b. Hâlid el-Mahzûmî (ö. ?)	2	Salgın hastalıklara karşı tedbir almak ¹¹²
31	Ebû Tarîf (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Taif kuşatmasında namaz kıldırması ¹¹³
32	Sahr el-Gâmidî (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmetine bereket kazandıracak duada bulunması ¹¹⁴
33	Ebû Bekr b. Ebî Zühre'nin (ö. ?) babası	1	Cennet ve cehennemliklerin durumu ¹¹⁵
34	Hâris b. Abdillâh b. Evs (ö. ?)	3	Kâbe'yi tavaf etmesi akabinde adet gören kadının durumu ¹¹⁶ Veda tavafı ¹¹⁷

¹⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/414.

¹⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/414.

¹⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/414.

¹⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/415.

¹⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/415.

¹⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/415.

¹¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/415.

¹¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/416.

¹¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/416.

¹¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/416.

¹¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/416.

¹¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/416.

¹¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/416.

¹¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/416.

35	Sahr el-Gâmidî	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmetine bereket kazandıracak duada bulunması ¹¹⁸
36	İyâs b. Abd (ö. ?)	1	Su satımının yasaklanması ¹¹⁹
37	Keysân (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) namaz kıldırması ¹²⁰
38	Erkam b. Ebî'l-Erkam Abdimenâf b. Esed el- Kureşî (ö. 55/675)	1	Cuma namazı öncesi ve sonrası yapılacak olan hususlar ¹²¹
39	Abdullah b. el-Âbis (ö. ?)	1	Muavvizeteyn sûrelerinin fazileti ¹²²
40	Ebû Amre el-Ensârî (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) yemeği artırma mucizesi ¹²³
41	Ümeyr b. Seleme ed-Damrî (ö. ?)	1	İhramlı kişinin av etinden yememesi ¹²⁴
42	Muhammed b. Hâtib el-Cümeihî (ö. 74/694)	4	Nikahın ilanı ¹²⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) hastaya duası ¹²⁶
43	İbn Ebî Yezîd (ö. ?)	1	Müslümanların birbirlerine karşı nasihat etmeleri ¹²⁷
44	Kerdem b. Süfyân (ö. ?)	1	Cahiliye Dönemi'nde yapılan adakların durumu ¹²⁸
45	Abdullah b. el-Müzenî (ö. ?)	1	Müslümanların kendi aralarında kullandıkları sikkeleri kırmasının yasaklanması ¹²⁹
46	Ebû Selîd el-Bedrî (ö. ?)	2	Evcil eşek eti yemenin haramlığı ¹³⁰
47	Abdurrahman b. Hanbeş (ö. ?)	2	Şeytandan korunmak için dua etmek ¹³¹

¹¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/417.

¹¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/417.

¹²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/417.

¹²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/417.

¹²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/417.

¹²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/417.

¹²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/418.

¹²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/418.

¹²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/418.

¹²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/418.

¹²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/419.

¹²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/419.

¹³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/419.

¹³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/419.

48	İbn Abs (ö. ?)	1	Varlıkların tesbihatı ¹³²
49	Ayyâş b. Ebî Rebîa (ö. 15/636)	1	Kıyamet öncesi Müminlerin durumu ¹³³
50	Muttalib b. Ebî Vedâa (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Necm sûresini okuduktan sonra secde etmesi ¹³⁴
51	Mücemmi' b. Cârîye (ö. 60/680)	5	Hz. İsa'nın Deccâl'i öldürmesi ¹³⁵
52	Cebbâr b. Sahr (ö. 30/650-51)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) namaz kıldırması ¹³⁶
53	İbn Ebî Hizâme (ö. ?)	4	Tedavi olmak ¹³⁷
54	Kays b. Sa'd b. Ubâde (ö. 60/680)	8	Eve girişte izin istemek ¹³⁸ Âşûrâ orucu tutmanın tercihe bırakılması ¹³⁹ "La havle vela kuvvete illa billahî'l-aliyyi'l-azîm" demenin fazileti ¹⁴⁰ İçki içmenin haramlığı ¹⁴¹ Allah Resulü (s.a.v.) adına kasten yalan uydurulup ona (s.a.v.) isnad edilmesi ¹⁴²
55	Vehb b. Huzeyfe (ö. ?)	2	Oturma âdâbı ¹⁴³
56	Uveym b. Sâide (ö. 23/644'ten önce)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kubâ Mescidi'ne gelmesi ¹⁴⁴
57	Kuheyd b. Mudarrif el-Akârî (ö. ?)	2	Öldürmenin ahiretteki cezası ¹⁴⁵
58	Amr b. Yesribî	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.), Mina'da hutbe îrâdı ¹⁴⁶

¹³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/420.

¹³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/420.

¹³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/420.

¹³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/420.

¹³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/421.

¹³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/421.

¹³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/421.

¹³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/421.

¹⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/422.

¹⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/422.

¹⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/422.

¹⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/422.

¹⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/422.

¹⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/423.

¹⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/423.

59	Ebû Hadred el-Eslemî (ö. 71/690-91)	1	Borcun ödenmesi ¹⁴⁷
60	Amr b. Ümmi Mektûm (ö. 15/636)	2	Evde namaz kılmaya dair ruhsat ¹⁴⁸
61	Abdullah ez-Zürakî (ö. ?)	1	Hz. Peygamber'in Uhud Günü yaptığı dua ¹⁴⁹
62	Racülün (ö. ?)	1	Kıyamet alametleri ¹⁵⁰
63	Ebü'l-Eşed es- Sülemî'nin (ö. ?) dedesi	2	Kurbanın pay edilmesi ¹⁵¹
64	Ubeyd b. Hâlid es- Sülemî (ö. ?)	2	Ansızın meydana gelecek ölümden sakınmak ¹⁵²
65	Ebû Ca'dî'd-Damrî (ö. ?)	1	Cuma namazının üç defa sebepsiz yere terk edilmesi ¹⁵³
66	Racülün (ö. ?)	1	Ölecek olan kişinin tövbe etmesi ¹⁵⁴
67	Sâib b. Abdillâh (ö. 70/689-90)	6	Sâib b. Abdillâh'ın fazileti ¹⁵⁵ Namazı ayakta kılmanın fazileti ¹⁵⁶
68	Sâib b. Habbâb (ö. ?)	1	Abdesti bozan şeyler ¹⁵⁷
69	Amr b. el-Ahvas (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Veda Hacc'ında hutbe îrâdî ¹⁵⁸
70	Râfi' b. Amr el-Müzenî (ö. ?)	1	Acve hurmasının fazileti ¹⁵⁹
71	Muaykîb b. Ebî Fâtıma ed-Devsî el-Ezdî (ö. 40/660 [?])	3	Namazda başka bir şeyle meşgul olmamak ¹⁶⁰ Abdestin güzel bir şekilde alınması ¹⁶¹

¹⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/423.

¹⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/423.

¹⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/424.

¹⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/424.

¹⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/424.

¹⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/424.

¹⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/424.

¹⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/425.

¹⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/425.

¹⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/425.

¹⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/426.

¹⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/426.

¹⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/426.

¹⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/426.

¹⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/426.

72	Muharriş el-Ka'bî el-Huzâî (ö. ?)	3	Allah Resulü'nün (s.a.v.) umresi ¹⁶²
73	Ebû Hâzim (ö. ?)	4	Hastalığa sebep olacak yerlerde oturmamak ¹⁶³
74	Muharriş el-Ka'bî el-Huzâî	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) umre yapması ¹⁶⁴
75	Ebû'l Yeser el-Ensârî (Ka'b b. Amr) (ö. 55/675)	6	Ahirette gölgelendirilecek olanların özellikleri ¹⁶⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) sakındığı şeylere dair duası ¹⁶⁶
76	Ebû Fâtima (Abdullah b. Üneys el-Cühenî ö. 54/674)	3	Secdenin yapılış şekli ¹⁶⁷
77	Abdurrahman b. Şiblin (ö. ?)	7	Kur'ân-ı Kerim okumak ¹⁶⁸ Alışverişin helal olması ¹⁶⁹ Günahkar kimselerin özellikleri ¹⁷⁰ Yapılması yasaklanan hususlar ¹⁷¹
78	Âmir b. Şehr (ö. ?)	1	İdarecilere karşı tutum ve davranışlar ¹⁷²
79	Muâviye el-Leysî (ö. ?)	1	Şirk koşturmak ¹⁷³
80	Muâviye b. Câhime es-Sülemî (ö. ?)	1	Savaş öncesi istişare yapmak ¹⁷⁴
81	Ebû Azze (ö. ?)	1	Ölüm ¹⁷⁵
82	Hâris b. Ziyâd (ö. ?)	1	Ensâr'ın fazileti ¹⁷⁶
83	Şekel b. Hümejd (ö. ?) (Ebû Şuteyr)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) duasında sakındığı hususlar ¹⁷⁷

¹⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/426.

¹⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/426.

¹⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/427.

¹⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/427.

¹⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/427.

¹⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/428.

¹⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/428.

¹⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/428.

¹⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/428.

¹⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/428.

¹⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/428.

¹⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/429.

¹⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/429.

¹⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/429.

¹⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/429.

¹⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/429.

84	Dihfe b. Kays el-Gıfârî (ö. ?)	3	Yüzüstü yatmamak ¹⁷⁸
85	Ebû Lübâbe b. Abdi'l-Münzir el-Bedrî (ö. ?)	3	Yılan öldürmenin yasaklanması ¹⁷⁹ Cuma gününün fazileti ¹⁸⁰
86	Amr b. el-Cemûh (ö. 3/625)	1	Allah (c.c.) için sevmek ve Allah (c.c.) için buğz etmek ¹⁸¹
87	Abdurrahman b. Safvân (ö. 73/692)	4	Mekke'nin fethinden sonra hicretin olmaması ¹⁸²
88	Abdü'l-Kays heyetinden bir grup	1	Faziletli kişilerin özellikleri ¹⁸³
89	Nasr b. Dehr el-Eslemî (ö. ?)	2	Recm ¹⁸⁴
90	Sahr el-Gâmidî	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmetine bereket kazandıracak duada bulunması ¹⁸⁵
91	Abdü'l-Kays heyetinden bir grup	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Abdü'l-Kays'a nasihatleri ¹⁸⁶
92	Sehl b. Sa'd es-Sâidî (ö. 91/710)	13	Yolculuk yapılacak vakitler ¹⁸⁷ Kaylûle ¹⁸⁸ Secdenin yapılış şekli ¹⁸⁹
93	Hakîm b. Hizâm b. Huveylid el-Esedî	8	Lukata satımı ¹⁹⁰ Muhayyerlik ¹⁹¹ En hayırlı sadaka ¹⁹²
94	Muâviye b. Kurre (ö. 113/731)	4	Biat etmek ¹⁹³

¹⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/429-430.

¹⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/430.

¹⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/430.

¹⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/430.

¹⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/430.

¹⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/431.

¹⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/431.

¹⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/431.

¹⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/432.

¹⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/433.

¹⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/434.

¹⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/434.

¹⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/434.

¹⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/434.

¹⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/434.

¹⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/434.

95	Esved b. Serî (ö. ?)	7	Allah'ın (c.c.) övülmesi ¹⁹⁴ Tövbe etmek ¹⁹⁵ Savaş hukuku ¹⁹⁶
96	Muâviye b. Kurre	6	Kurban kesme âdâbı ¹⁹⁷ Eyyâm-ı biyz ¹⁹⁸ Ölüm hadisesi karşısında sabırlı olmak ¹⁹⁹ Şâm ahalisinin durumu ²⁰⁰
97	Mâlik b. el-Huveyris (ö. 74/694)	7	Namaz öğretimi ²⁰¹
98	Hubeyb b. Mugfil el-Gıfârî (ö. ?)	3	Kibirlenmemek ²⁰²
99	Ebû Bürde b. Kays (ö. 104/722)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmeti için duası ²⁰³
100	Muâz b. Enes el-Cühenî (ö. ?)	42	Cuma namazı öncesi ve sonrası yapılacak olan hususlar ²⁰⁴ İhlas sûresinin fazileti ²⁰⁵ Kur'ân-ı Kerim okumanın fazileti ²⁰⁶ Müslümanların gözetilmesi ²⁰⁷ Zikrin fazileti ²⁰⁸ İbadetlerde Allah'ın (c.c.) çokça zikredilmesi ²⁰⁹ Mescitte selam vermek ²¹⁰ İyiliklerin sevap kazandırması ²¹¹

¹⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/435.

¹⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/435.

¹⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/435.

¹⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/436.

¹⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/436.

¹⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/436.

²⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/436.

²⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/436.

²⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/437.

²⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/437.

²⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/437.

²⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/437.

²⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/437.

²⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

			İmanın kemale ermesi ²¹² Salih amellere teşvik ²¹³ Öfkelenmemek ve zühd hayatını tercih ²¹⁴ Tercî' ²¹⁵ Namazı bozan şeyler ²¹⁶ Cihad'ın fazileti ²¹⁷ Hataların bağışlanması ²¹⁸ “Sübhânallah” demenin fazileti ²¹⁹ İsrâ sûresinin fazileti ²²⁰ Kehf sûresinin fazileti ²²¹ Mescide zamanında gitmek ²²² İstikamet üzerine olmak ²²³ Hayvan hakları ²²⁴ Hutbeyi dinleme âdâbı ²²⁵ Yemekten sonra dua etmek ²²⁶ Müslümanın özellikleri ²²⁷ Kıyamet ahvali ²²⁸ Hasta ziyareti ve teşyî' (cenazeye katılmanın) sevabı ²²⁹ Yağmalamanın yasaklanması ²³⁰
--	--	--	---

²¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/438.

²¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/439.

²¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/439.

²²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/439.

²²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/439.

²²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/439.

²²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/439.

²²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/439.

²²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/439.

²²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/439.

²²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/440.

²²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/440.

²²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/440.

²³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/440.

101	Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	İdarecinin halkın işleriyle ilgilenmesi ²³¹
102	Resulullah'tan (s.a.v.) bir sahâbi (ö. ?)	1	Namaz kılarken âdâba riayet etmek ²³²
103	Ubâde b. Velîd b. Ubâde (ö. ?)	2	Biat ²³³
104	Tenûhî (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.), Herakleios'a İslâm'a davet mektubu göndermesi ²³⁴
105	Kusem b. Temmâm (ö. ?)	1	Misvak kullanmak ²³⁵
106	Hassân b. Sâbit (ö. 60/680)	1	Kabir ziyaretinin yasaklanması ²³⁶
107	Bişr/Büsr (ö. ?)	1	Kıyamet alametleri ²³⁷
108	Süveyd el-Ensârî (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Uhud Dağı'na yönelik sözü ²³⁸
109	Abdurrahman b. Ebî Kurâd	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) abdest alması ²³⁹
110	Resulullah'ın (s.a.v.) dostlarından bir sahâbi (ö. ?)	1	Mizanda ağır gelecek ameller ²⁴⁰
111	Muâviye b. el-Hakem (ö. ?)	1	Kahinlere inanmamak ²⁴¹
112	Ebû Hâşim b. Utbe (ö. ?)	2	Zühd hayatı ²⁴²
113	Abdurrahman b. Şiblin	6	Kur'ân-ı Kerim öğrenmek ²⁴³ Alışverişin helal ve faizin haram olması ²⁴⁴

²³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/441.

²³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/441.

²³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/441.

²³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/441.

²³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/442.

²³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/442.

²³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/443.

²³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/443.

²³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/443.

²⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/443.

²⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/443.

²⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/443.

²⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/444.

²⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/444.

			Günahkarların özellikleri ²⁴⁵ Selamlaşmak ²⁴⁶ Namazda yapılmaması gereken şeyler ²⁴⁷ Ticaret ahlakı ²⁴⁸
114	Âmir b. Rebia' (ö. 35/656)	30	Binit üzerinde namaz kılmak ²⁴⁹ Cenaze namazı ²⁵⁰ Cenaze geçerken ayağa kalkmak ²⁵¹ Mehrin miktarı ²⁵² Oruçlunun misvak kullanması ²⁵³ Salavât getirmek ²⁵⁴ Namazı vaktinde kılmak veya geciktirmek ²⁵⁵ Hurma dağıtmak ²⁵⁶ Temettu' haccı ²⁵⁷ İmanın özellikleri ve göstergesi ²⁵⁸ Nazar ²⁵⁹ İki umrenin günahlara kefâret olması ²⁶⁰
115	Abdullah b. Âmir (ö. 59/679)	1	Doğru konuşmak ²⁶¹
116	Süveyd b. Mukarrin (ö. ?)	3	Köle âzadı ²⁶² Kullanılması yasaklanan kaplar ²⁶³

²⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/444.

²⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/444.

²⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/444.

²⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/444.

²⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/444.

²⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/444.

²⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/445.

²⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/445.

²⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/445.

²⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/445.

²⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/445.

²⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/446.

²⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/446.

²⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/446.

²⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/446.

²⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/446.

²⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/447.

²⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/447.

²⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/448.

117	Ebû Hadred el-Eslemî	2	Mehrin miktarı ²⁶⁴
118	Resulullah'ın (s.a.v.) mevlası Mihrân (ö. ?)	1	Ehl-i Beyt'e zekât verilmemesi ²⁶⁵
119	Eslem kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Eslem kabilesine yaptığı dua ²⁶⁶
120	Sehl b. Ebî Hasme (ö. ?)	4	Korku namazı ²⁶⁷ Hurma ve üzümün zekâtı ²⁶⁸
121	İsâm el-Müzenî (ö. ?)	1	İslâm 'ın sembollerinin bulunduğu beldelerle savaşmamak ²⁶⁹
122	Sâib b. Yezîd (ö. 82/702)	15	Kıssa anlatmak ²⁷⁰ Müezzinlik yapmak ²⁷¹ Akşam namazının vakti ²⁷² Veda Haccı ²⁷³ İçki içmenin cezası ²⁷⁴ Kur'ân-ı Kerim'e gösterilecek saygı ²⁷⁵ Cahiliye inançları ²⁷⁶ Cuma namazında okunan iç ezan ²⁷⁷
123	Ebû Saîd b. Muallâ (ö. 74/694)	1	Fâtiha sûresinin fazileti ²⁷⁸
124	Haccâc b. Amr el-Ensârî (ö. ?)	1	İhramdan çıkmak ²⁷⁹
125	Ebû Saîd ez-Zürakî (ö. ?)	1	Azı ²⁸⁰

²⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/448.

²⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/448.

²⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/448.

²⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/448.

²⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/448.

²⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/448.

²⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/449.

²⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/449.

²⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/449.

²⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/449.

²⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/449.

²⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/449.

²⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/449.

²⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/450.

²⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/450.

²⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/450.

²⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/450.

126	Haccâc el-Eslemî (ö. ?)	1	Sütanneye hakkını vermek ²⁸¹
127	Resulullah'tan (s.a.v.) bir sahâbi (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ismi ve künyesinin birlikte kullanılmaması ²⁸²
128	Abdullah b. Huzâfe (ö. 35/655-56)	1	Teşrik günlerinde oruç tutmamak ²⁸³
129	Abdullah b. Revâha (ö. 8/629)	2	Şehir dışından gelişlerde aileye haber vermek ²⁸⁴
130	Süheyl b. Beyzâ (ö. 9/631)	2	Cenneti kazandıracak zikir ²⁸⁵
131	Akîl b. Ebî Tâlib (ö. 60/680)	2	Evlenen kişiye hayır duada bulunmak ²⁸⁶
132	Ferve b. Müseyk (ö. ?)	1	Karantina ²⁸⁷
133	Racülün (ö. ?)	1	Mümin köle âzadı ²⁸⁸
134	Behz kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	İhramlı kişinin av etinden yemesi ²⁸⁹
135	Dahhâk b. Süfyân (ö. 11/632)	3	Kadının kocasının diyetine varis olması ²⁹⁰
136	Ebû Lübâbe	5	Yılan öldürmenin yasaklanması ²⁹¹
137	Dahhâk b. Kays (ö. 64/684)	1	Kıyamet alâmetleri ²⁹²
138	Ebû Sırme (ö. ?)	3	Esas zenginlik ²⁹³ Müslümanlara zarar vermemek ²⁹⁴
139	Abdurrahman b. Osman (ö. 73/693)	1	Kurbağa öldürmenin yasaklanması ²⁹⁵

²⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/450.

²⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/450.

²⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/450.

²⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/451.

²⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/451.

²⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/451.

²⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/451.

²⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/451.

²⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/452.

²⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/452.

²⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/452.

²⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/453.

²⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/453.

²⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/453.

²⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/453.

140	Ma'mer b. Abdillâh (ö. ?)	4	Karaborsacılık (ihtikar) yapmamak ²⁹⁶
141	Üveymir b. Eşkar (ö. ?)	1	Bayram namazından önce kurban kesmemek ²⁹⁷
142	Hubeyb'in dedesi Huneyn b. İsfâf (ö. ?)	1	Savaşlarda müşriklerden destek almamak ²⁹⁸
143	Kâ'b b. Mâlik el-Ensârî (ö. 50/670)	35	Yemekten sonra el temizliği²⁹⁹ Hayvanın murdar olmaması için yapılması gereken işlem³⁰⁰ Borçluya kolaylık sağlamak³⁰¹ Cennet ve cehennemliklerin özellikleri³⁰² Tövbe etmek³⁰³ Kâ'b b. Mâlik'in Tebük Savaşı'na katılmaması³⁰⁴ Şehitliğin mükafatı³⁰⁵ Makâm-ı Mahmûd³⁰⁶ Dünyaya düşkünlük³⁰⁷ Cihad çeşitleri³⁰⁸ Teşrik günlerinde oruç tutmamak³⁰⁹ İftar sonrası yapılacak davranışlar³¹⁰ Hasta ziyareti³¹¹ Akabe biatı³¹²

²⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/453.

²⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/454.

²⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/454.

²⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/454.

³⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/454.

³⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/454.

³⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/454.

³⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/455.

³⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/455.

³⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/455.

³⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/455.

³⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/456.

³⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/456.

³⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/456.

³¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/456.

³¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/456.

³¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/456.

144	Süveyd b. Nu'mân (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) sevik (kavrulmuş un) yedikten sonra mazmaza yapması ³¹³
145	Racülün (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) namaz kıyafeti ³¹⁴
146	Racülün (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) konuşma üslûbu ³¹⁵
147	Râfi' b. Hadîc (ö. 73/692)	27	Arazinin kiralınması ³¹⁶ Hırsızlığa verilen ceza ³¹⁷ Namazı vaktinde kılmak ³¹⁸ Kesilen hayvanın yenilmeyecek kısımları ³¹⁹ Kıyafetlerde renk tercihi ³²⁰ Sıtma hastalığı ³²¹ Hayırlı kazanç ³²² Bedir Savaşı'na katılanların fazileti ³²³ Başkasının tarlasını izinsiz ekmek ³²⁴ Zekât memurunun ücretini alması ³²⁵ Oruçlu iken hacamat yaptırmak ³²⁶
148	Ebû Bürde b. Niyâr (Hânî, Mâlik/Hâris ö. 41/662)	8	Bayram namazından önce kurban kesmemek ³²⁷ Kıyamet alametleri ³²⁸ Zina suçuna verilecek ceza ³²⁹ İnsanları aldatmamak ³³⁰
149	Ebû Sa'd b. Ebî Fedâle (ö. ?)	1	Şirk koşturmak ³³¹

³¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/462.

³¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/462.

³¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/463.

³¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/463.

³¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/463.

³¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/463.

³¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/463.

³²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/463.

³²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/463.

³²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/464.

³²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/464.

³²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/464.

³²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/464.

³²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/464.

³²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/466.

³²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/466.

³²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/466.

³³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/466.

³³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/466.

150	Süheyl b. Beyzâ	2	“Lâ İlâhe İllallah” demenin fazileti ³³²
151	Seleme b. Selâme b. Vakş (ö. 45/666)	1	Medine Yahudilerinin İslâm hakkındaki düşünceleri ³³³
152	Saîd b. Hüreys (ö. 63/683)	1	Gayrimenkul satımı ³³⁴
153	Havşeb (ö. ?)	1	Küçük yaşta ölen çocukların ahiretteki durumu ³³⁵
154	Cündüb b. Mekîs (ö. ?)	1	Gâlib b. Abdillâh komutasında Benî Mülevvah’a askeri birlik gönderilmesi ³³⁶
155	Süveyd b. Hübeyre (ö. ?)	1	En hayırlı kazanç ³³⁷
156	Hişâm b. Hakîm b. Hizâm	1	İnsanlara zulmetmenin ahiretteki cezası ³³⁸
157	Mücâşi’ b. Mes’ûd (ö. 36/656)	5	Fetihten sonra hicretin olmaması ³³⁹
158	Bilâl b. Hâris el-Müzenî (ö. 60/680)	3	Konuşma âdâbı ³⁴⁰ Temettu’ haccı ³⁴¹
159	Habbe (ö. ?)	2	Kulun rızıklandırılması ³⁴²
160	Abdullah b. Ebi’l-Cüzâa (ö. ?)	2	Hz Peygamber’in şefaati ³⁴³
161	Abbâd b. Kurd (ö. ?)	1	Kibir ³⁴⁴
162	Ma’n b. Yezîd es-Sülemî (ö. 64/684)	5	Sadaka verilmesi ³⁴⁵ Cemaatle namaz kılmak ³⁴⁶ Ganimet taksimi ³⁴⁷

³³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/466.

³³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/467.

³³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/467.

³³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/467.

³³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/467.

³³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/468.

³³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/468.

³³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/468.

³⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/469.

³⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/469.

³⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/469.

³⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/469.

³⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/470.

³⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/470.

³⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/470.

³⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsneid*, 3/470.

163	Abdullah b. Sâbit (ö. ?)	1	Ehl-i Kitab'tan rivâyette bulunmak ³⁴⁸
164	Cüheyne kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) helal ve haram koyma yetkisi ³⁴⁹
165	Nümejr el-Huzâî' (ö. ?)	2	İstirahat celsesi ³⁵⁰
166	Ca'de (ö. ?)	2	Sadaka vermeye teşvik ³⁵¹
167	Muhammed b. Safvân (ö. ?)	2	Çakıl taşı ile avlanmamak ³⁵²
168	Ebû Ravhi el-Kelâî' (ö. ?)	3	Abdesti güzel almak ³⁵³
169	Târik b. Eşyem el-Eşceî Ebî Mâlik (ö. ?)	9	Müminlerin can ve mal güvenliği ³⁵⁴ Dua ³⁵⁵ Uykuda Allah Resulü'nü (s.a.v.) görmek ³⁵⁶ Sakalın boyanması ³⁵⁷
170	Abdullah el-Yeşkurî (ö. ?)	3	Amellerin fazileti ³⁵⁸
171	Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Kurban bayramı günü yapılması gerekenler ³⁵⁹
172	Mâlik b. Nadle (ö. ?)	6	Zühd hayatı ³⁶⁰
173	Racülün (ö. ?)	1	Süt içmek ve hurma yemek ³⁶¹
174	Racülün (ö. ?)	1	Ölüye yapılacak olan telkin ³⁶²
175	Racülün (ö. ?)	3	Öşür vermek ³⁶³

³⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/470.

³⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/471.

³⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/471.

³⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/471.

³⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/471.

³⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/471.

³⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/472.

³⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/472.

³⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/472.

³⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/472.

³⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/472.

³⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/473.

³⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/473.

³⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/474.

³⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/474.

³⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/474.

176	Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bazı sahâbiler (ö. ?)	1	Namazda dua etmek ³⁶⁴
177	Bedir ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	2	İlim meclislerinde oturmanın fazileti ³⁶⁵
178	Ma'kıl b. Sinân (ö. 63/683)	1	Oruçlu iken hacamat yaptırmak ³⁶⁶
179	Amr b. Selime (ö. 85/704)	1	Kur'ân-ı Kerîm'i çok okumak ³⁶⁷
180	Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bazı sahâbiler (ö. ?)	1	Savaş esnasında oruç tutmamak ³⁶⁸
181	İsmi zikredilmeyen bir sahâbi (ö. ?)	1	Fitnenin zuhur etmesi ³⁶⁹
182	Ebû Amr b. Hafs b. el- Mugîre (ö. ?) (Ahmed/Abdülhamid)	1	Câbiye ³⁷⁰ Günü Hz. Ömer'in hutbe irâdî ³⁷¹
183	Ebû Nu'mân el-Ensârî (ö. ?)	1	Sürme kullanmak ³⁷²
184	Seleme b. el-Muhabbek (ö. ?)	7	Evcil eşek eti yemenin haramlığı ³⁷³ Deri tabaklamak ³⁷⁴ Zina suçuna verilen ceza ³⁷⁵ Cariye ile zina edenin durumu ³⁷⁶ Ramazan orucu tutmak ³⁷⁷

³⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/474.

³⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/474.

³⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/474.

³⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/475.

³⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/475.

³⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/475.

³⁷⁰ Suriye'de Hz. Ömer'in ziyaretiyle meşhur olan ordugâh şehridir. bk. Ebü'l-Kâsım Alî b. el-Hasen b. Hibetillâh b. Abdillâh b. Hüseyin ed-Dımaşkî eş-Şâfiî İbn Asâkir, *Târîhu medîneti dımaşk*, thk. Amr b. Garâme el-Amravî (Beyrût: Dârü'l-fıkr, 1995), 2/167.

³⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/475.

³⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/476.

³⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/476.

³⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/476.

³⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/476-477.

³⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/477.

³⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/477.

185	Kabîsa b. Muhârik (ö. ?)	3	Allah Resulü'nün (s.a.v.) yakın akrabalarını uyarması ³⁷⁸
186	Kürz b. Alkame el-Huzâî' (ö. 45/665)	4	Fitnenin zuhur etmesi ³⁷⁹
187	Âmir el-Müzenî (ö. 61/680-81)	2	Mina'da Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdî ³⁸⁰
188	Ebû'l-Muallâ (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdî ³⁸¹
189	Seleme b. Yezîd el-Cü'fî (ö. ?)	1	Çocukların öldürülmemesi ³⁸²
190	Âsım b. Ömer (ö. 70/689)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.), Hz. Hafsa'dan ayrılması ³⁸³
191	Racülün (ö. ?)	1	Allah'a (c.c) yönelmek ³⁸⁴
192	Cerhed el-Eslemî (ö. ?)	8	Uyluğun avretten sayılması ³⁸⁵
193	Hâlid b. el-Leclâc (ö. ?)	1	Recm cezası ³⁸⁶
194	Ebû Abs (ö. 34/654)	1	Cehenneme girmeyecek olan kimseler ³⁸⁷
195	Arabî (ö. ?)	1	En hayırlı amel ³⁸⁸
196	Racülün (ö. ?)	1	Suçlara verilen cezanın uygulanması ³⁸⁹
197	Mücemmi' b. Yezîd (ö. 60/680)	3	Komşu hakkı ³⁹⁰
198	Racülün (ö. ?)	1	İnsanları idare etmek ³⁹¹
199	Racülün (ö. ?)	1	Veysel Karanî'nin fazileti ³⁹²
200	Ma'kıl b. Sinân el-Eşcaî	2	Eşi vefat eden kadının iddeti ve mehri ³⁹³ Oruçlu iken hacamat yaptırmak ³⁹⁴

³⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/477.

³⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/477.

³⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/477.

³⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/478.

³⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/478.

³⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/478.

³⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/478.

³⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/478.

³⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/479.

³⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/479.

³⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/479.

³⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/479.

³⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/479, 480.

³⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/480.

³⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/480.

³⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/480.

³⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/480.

201	Büheyse (ö. ?)	3	Helal olmayan şeyler ³⁹⁵
202	İbnü'r-Resîm (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) bazı kapların kullanımını yasaklaması ³⁹⁶
203	Ubeyde b. Amr (ö. ?)	1	Abdestin tam ve eksiksiz alınması ³⁹⁷
204	Talha el-Eyâmî'nin (ö. ?) dedesi	1	Başı mesh etmek ³⁹⁸
205	Hâris b. Hassân el-Bekrî (ö. ?)	3	Askeri birlikleri düzenlemek ³⁹⁹
206	Ebû Temîme el-Huceymî (ö. ?)	1	Kibirli davranmamak ⁴⁰⁰
207	Suhâr b. Abbâs el-Abdî (ö. 60/680'den önce)	2	Kıyamet alametleri ⁴⁰¹ Yasaklanan kapların kullanımı için izin istenmesi ⁴⁰²
208	Sebre b. Ebî Fâkih (ö. ?)	1	Şeytanın hilelerinden uzak durmak ⁴⁰³
209	Abdullah b. Erkam (ö. ?)	1	Namazı ikame etmek ⁴⁰⁴
210	Amr b. Şe's b. Ubeyd el-Esedî (ö. 20/641)	1	Hz. Ali'ye saygı göstermek ⁴⁰⁵
211	Süvâde b. Rebî' (ö. ?)	1	Eve girildiğinde yapılması gerekenler ⁴⁰⁶
212	Hint bnt. Esmâ (ö. ?)	2	Âşûrâ orucu ⁴⁰⁷
213	Câriye b. Kudâme (ö. 64/683)	1	Öfkelenmemek ⁴⁰⁸
214	Zü'l-Cevşen (ö. ?)	2	Müşriklerin hediyesini kabul etmemek ⁴⁰⁹
215	Ebû Ubeyd (ö. ?)	1	Kesilen kurbanın pay edilmesi ⁴¹⁰

³⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/480.

³⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/481.

³⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/481.

³⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/481.

³⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/481, 482.

⁴⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/482.

⁴⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/483.

⁴⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/483.

⁴⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/483.

⁴⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/483.

⁴⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/483.

⁴⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/484.

⁴⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/484.

⁴⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/484.

⁴⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/484.

⁴¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/484.

216	Hirmâs b. Ziyâd (ö. 100/719'dan sonra)	4	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Mina'da hutbe îrâdı ⁴¹¹
217	Hâris b. Amr (ö. ?)	1	Tövbe ⁴¹²
218	Sehl b. Huneyf (ö. 38/658-59)	15	Meziden dolayı gusül almamak ⁴¹³ İtham etmemek ⁴¹⁴ Sıffin Savaşı ⁴¹⁵ Haricilerin zuhur etmesi ⁴¹⁶ Rukye yapılması ⁴¹⁷ Resim çizmenin yasaklanması ⁴¹⁸ Nazar ⁴¹⁹ Kubâ Mescidi'nde namaz kılmak ⁴²⁰ Tuvalet âdâbı ⁴²¹ Müminlerin birbirine destek olması ⁴²² Cihada gidecek kişiye yardımda bulunmak ⁴²³
219	Talha (ö. ?) olarak isimlendirilen bir sahâbi	1	Ashabı Suffe'nin yiyeceği ⁴²⁴
220	Nuaym b. Mes'ûd (ö. 30/650)	1	Müseylimetülkezzâb ⁴²⁵
221	Süveyd b. Nu'mân	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) sevik yedikten sonra mazmaza yapması ⁴²⁶
222	Akra' b. Hâbis (ö. 33/653-54)	1	Akra' b. Hâbis'in kendisini övmesi ⁴²⁷

⁴¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/485.

⁴¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/485.

⁴¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/485.

⁴¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/485.

⁴¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/485.

⁴¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/485.

⁴¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/486.

⁴¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/486.

⁴¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/486.

⁴²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/487.

⁴²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/487.

⁴²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/487.

⁴²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/487.

⁴²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/487.

⁴²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/487.

⁴²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/488.

⁴²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/488.

223	Rebâh b. er-Rebî' (ö. ?)	4	Savaş hukuku ⁴²⁸
224	Ebû Muveyhibe (ö. ?)	2	Bakî' mezarlığının fazileti ⁴²⁹
225	Râşid b. Hubeyş (ö. ?)	2	Şehitlik türleri ⁴³⁰
226	Ebû Habbe el-Bedrî (ö. ?)	2	Beyyine sûresinin fazileti ⁴³¹
227	Ebû Umeyr (ö. ?)	2	Ehl-i Beyt'e zekât verilmemesi ⁴³²
228	Vâsile b. el-Eska' (ö. 85/704)	16	Kadınların mirasa sahip olması ⁴³³ Yemek yeme âdâbı ⁴³⁴ Mescid inşa etmek ⁴³⁵ Misvak kullanmak ⁴³⁶ Yalan çeşitleri ⁴³⁷ Köle âzad etmenin fazileti ⁴³⁸ Alışveriş âdâbı ⁴³⁹
229	Rebîa b. Abbâd ed-Dîlî (ö. 93/712)	8	Ebû Leheb'in İslâm'a karşı tavrı ⁴⁴⁰
230	Muhammed b. Mesleme (ö. 43/663)	4	Evlilik öncesi tarafların birbirlerini görmeleri ⁴⁴¹ Fitnenin zuhur etmesi ⁴⁴²
231	Ka'b b. Zeyd (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Benî Gıfârdan bir kadınla evlenmesi ⁴⁴³
232	Şeddâd b. Üsâme b. Amr el-Hâdî (ö. 82/701)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) namaz kılması ⁴⁴⁴

⁴²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/488.

⁴²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/488.

⁴³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/489.

⁴³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/489.

⁴³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/489.

⁴³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/490.

⁴³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/490.

⁴³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/490.

⁴³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/490.

⁴³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/490.

⁴³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/490.

⁴³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/491.

⁴⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/492.

⁴⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/493.

⁴⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/493.

⁴⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/493.

⁴⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/493.

233	Hamza b. Amr el-Eslemî (ö. 61/681)	6	Seriyye'ye komutan tayin edilmesi ⁴⁴⁵ Yolculukta oruç tutmanın muhayyerliği ⁴⁴⁶ Teşrîk günlerinde oruç tutulmaması ⁴⁴⁷ Binite binerken besmele çekmek ⁴⁴⁸
234	Uleym (ö. ?)	1	Ölümü temenni etmemek ⁴⁴⁹
235	Şükrân (ö. ?)	1	Binit üzerinde îma ile namaz kılmak ⁴⁵⁰
236	Abdullah b. Uneys (ö. 54/674)	7	Kıyamet ahvali ⁴⁵¹ En büyük günah ⁴⁵² Kadir gecesi ⁴⁵³
237	Ebû Üseyd es-Sâidî (ö. 40/660-61)	15	Ensârın en hayırlıları ⁴⁵⁴ Zeytinyağı yemek ⁴⁵⁵ Mescid âdâbı ⁴⁵⁶ Hadis dinlemek ⁴⁵⁷ Anne babaya iyilik yapmak ⁴⁵⁸ Bedir Savaşı ⁴⁵⁹
238	Abdullah b. Uneys	1	Emanete ihanet etmemek ⁴⁶⁰
239	Süleymân b. Amr b. el- Ahves (ö. 15/636)	1	Cinayet işlememek ⁴⁶¹
240	Hureym b. Fâtik (ö. ?)	3	Şâm ehlinin fazileti ⁴⁶² Helal olan içeceklerin satılması ⁴⁶³ Komşu hakkına riayet etmek ⁴⁶⁴

⁴⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/494.

⁴⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/494.

⁴⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/494.

⁴⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/494.

⁴⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/494.

⁴⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/495.

⁴⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/495.

⁴⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/495.

⁴⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/495.

⁴⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/496.

⁴⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/497.

⁴⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/497.

⁴⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/497.

⁴⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/497.

⁴⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/497.

⁴⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/498.

⁴⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/498.

⁴⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/499.

⁴⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/499.

⁴⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/499.

241	Abdurrahman b. Osman	3	Allah Resulü'nün (s.a.v.) bayram günü yaptığı davranışları ⁴⁶⁵ Kurbağa öldürmenin yasaklanması ⁴⁶⁶
242	İlbâ es-Sülemî (ö. ?)	1	Kıyamet alametleri ⁴⁶⁷
243	Hevze el-Ensârî (ö. ?)	1	Uyurken rastık taşı (çinko, kükürt ve antimon tozu kullanılarak elde edilen doğal bir karışım) kullanmak ⁴⁶⁸
244	Beşîr b. Akrebe (ö. 85/704)	1	Gösteriş yapmamak ⁴⁶⁹
245	Ubeyd b. Hâlid es-Sülemî	1	Muâhât ⁴⁷⁰
246	Racülün (ö. ?)	1	Ensâr'a karşı sergilenmesi gereken tutum ⁴⁷¹
247	Resulullah'a (s.a.v.) hizmette bulunan bir sahâbi (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) şefaatinin istemek ⁴⁷²
248	Vahşî b. Harb el-Habeşî (ö. 23/644'ten sonra)	2	Hz. Hamza'nın şehid edilmesi ⁴⁷³ Yemeği birlikte yemek ⁴⁷⁴
249	Râfî' b. Mukeys (ö. ?)	1	Güzel ahlak ⁴⁷⁵
250	Ebû Lübâbe b. Abdi'l-Münzir	1	Malın üçte birini tasadduk etmek ⁴⁷⁶
251	Mücemmi' b. Ya'kûb (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kubâ'ya gelmesi ⁴⁷⁷
252	Abdullah b. Mes'ûd'un hanımı Zeyneb bnt. Muâviye b. Attâb es-	3	Kadınların sadaka vermesi ⁴⁷⁸

⁴⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/499.

⁴⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/499.

⁴⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/499.

⁴⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/499.

⁴⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/500.

⁴⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/500.

⁴⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/500.

⁴⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/500.

⁴⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/501.

⁴⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/501.

⁴⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/502.

⁴⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/502.

⁴⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/502.

⁴⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/502.

	Sekafiyye (ö. 32/653'ten sonra)		
253	Râide bnt. Abdillâh b. Muâviye (ö. ?)	2	Aile için yapılan harcamalardan sevap kazanmak ⁴⁷⁹
254	Süleymân b. Amr b. el- Ahves'in annesi	3	Şeytan taşlamak ⁴⁸⁰

Müsnedü'l-Mekkiyyîn'in muhtevasına dair yukarıda verilen tabloda da görüldüğü üzere bir rivâyeti bulunan yüz otuz üç; iki-on rivâyet aralığında yüz sekiz; on bir-yirmi aralığında sekiz; yirmi bir ve üstü nakilde bulunan ise beş râvinin yer aldığı tespit edilmiştir. İlgili bölüm incelendiğinde bu kısımda kendilerinden hadis rivâyetinde bulunulan iki yüz elli dört râviden yüz yetmiş dokuzunun ismi açıkça verilirken, "Racülün" şekliyle on dört; "Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi" vb. kalıplarla on beş; "Kureys'in bilginlerinden bir bilgin", "Eslem kabilesinden birisi", "Behz kabilesinden birisi", "Cüheyne kabilesinden birisi", "Bedir ashâbından birisi", "Arabî" olmak üzere bu şekilde nakledilenlerden birer; "Abdü'l-Kays heyetine mensub bir gruptan" iki ve künyeleriyle zikredilen otuz yedi râviden hadis tahrîc edilmiştir.

Elde edilen veriler eşliğinde Müsnedü'l-Mekkiyyîn'de Safvân b. Ümeyye el-Cumahî'nin on bir; Hakîm b. Hizâm b. Huveylid'in yirmi sekiz; Sebre b. Ma'bed el-Cühenî'nin on beş; Erkam b. Ebî'l-Erkam'ın bir; Amr b. Ümmi Mektûm'un iki; Abdullah b. Revâha'nın iki; Râfi' b. Hadîc'in yirmi yedi; Vahşî b. Harb el-Habeşî'nin iki; Vâsile b. el-Eska'nın on altı; Kâ'b b. Mâlik el-Ensârî'nin otuz beş; Âmir b. Rebia'nın otuz; Kays b. Sa'd b. Ubâde'nin sekiz ve Abdurrahmân b. Ebzâ el-Huzâî'nin yirmi bir rivâyeti aktarılmış ayrıca kadın râvilerden Hint bnt. Esmâ'nın iki, Zeyneb bnt. Muâviye b. Attâb es-Sekafiyye'nin üç, Râide bnt. Abdillâh b. Muâviye'nin iki ve Süleymân b. Amr b. el-Ahves'in annesinin de üç nakline yer verilmiştir.

Müsnedü'l-Mekkiyyîn bölümünde nakledilen hadislerden namaz ile ilgili kırk iki; Hz. Ömer'in, öğle namazının ilk sünnetinin, Kureysin, muavvizeteyn sûrelerinin, "La havle vela kuvvete illa billahi'l-aliyyi'l-azîm" demenin faziletleri konularında yirmi sekiz; yasaklar on altı; dua on beş; ahlak on dört; oruç on iki; savaşta çocukların öldürülmemesi, İslâm'ın sembollerinin bulunduğu beldelerle savaşmamak, savaşlarda müşriklerden destek almamak, Tebük Savaşı, Bedir Savaşı, savaş esnasında oruç tutmamak, Sıffin Savaşı, savaş hukuku on bir; kıyamet on bir; ceza on; hutbe îrâdî dokuz; hac yedi; abdest altı; Hz. Ebû Bekir, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın cennetle müjdelanmesi, cennete girmeye vesile olan ameller, cennetliklerin durumu, cenneti kazandıracak ameller, zekât, sadaka, haramlar, İslâm fitratı üzere olmak, İslâm'a davet mektubu gönderilmesi, İslâm'ın sembollerinin bulunduğu beldelerle savaşmamak, Medine Yahudilerinin İslâm hakkındaki düşünceleri, Ebû Leheb'in İslâm'a karşı tavrı ile alakalı beş;

⁴⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/503.

⁴⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/503.

köle âzadı ve biat hakkında dört; umre, şehitlik türleri, şehitliğin mükafatı, emanet, eve girişte izin istemek, başkasının tarlasını izinsiz ekmek, yasaklanan kapların kullanımı için izin istenmesi, cehennemliklerin durumu, cehenneme girmeyecek olan kimseler, zühd, cenaze, avlanmak ve av etinin durumu, fitnenin zuhuru, Kur'ân-ı Kerim ile ilgili üç; şirk, şefaât, Mekke'nin kıyamete dek işgal edilemeyeceği, Mekke'nin fethinden sonra hicretin olmaması, nikah, alışverişin helal olması iki ve iman etmek hakkında bir rivâyet aktarılmıştır. Netice itibariyle Mekke bölgesinde namaz, oruç, hutbe îrâdî, ahlak, savaşlar, faziletler, dua, kıyamet, yasaklar ve ceza konularına yönelik rivâyetlerin daha fazla nakledildiği görülmektedir.

Şuayb el-Arnâûd (ö. 2016) *Müsnedü'l-Mekkiyyîn*'de yer alan yedi yüz doksan dokuz rivâyetten dört yüz biri sahîh;⁴⁸¹ yüz ikisi sahîh li-gayrihî;⁴⁸² seksen dördü hasen;⁴⁸³ on altısı hasen li-gayrihî⁴⁸⁴ ve yüz doksan altısı da zayıf⁴⁸⁵ olarak değerlendirmiştir.

Müsnedü'l-Mekkiyyîn'de bulunan râvilerin diğer şehir müsnedlerindeki rivâyetlerinin sıralaması ise şu şekildedir:

Tablo 1.2. *Müsnedü'l-Mekkiyyîn* içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları⁴⁸⁶

Müsnedü'l-Mekkiyyîn'de yer alan râviler	Müsnedü'l-Mekkiyyîn	Müsnedü'l-Medeniyyîn	Müsnedü's-Şâmiyyîn	Müsnedü'l-Kûfiyyîn	Müsnedü'l-Basriyyîn
Hakîm b. Hizâm b. Huveylid el-Esedî	2 ve 93				
Hişâm b. Hakîm b. Hizâm el-Kureşî el-Esedî	3 ve 156				

⁴⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 433, 434, 435, 436, 437, 443, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 459, 460, 462, 463, 464, 465, 466, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503.

⁴⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/400, 401, 402, 403, 404, 407, 410, 411, 416, 417, 418, 419, 420, 422, 423, 424, 425, 426, 429, 431, 434, 438, 440, 441, 446, 447, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 460, 466, 467, 469, 470, 471, 474, 476, 478, 479, 480, 483, 484, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 494, 495, 498.

⁴⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/400, 404, 412, 413, 418, 424, 426, 427, 429, 437, 438, 439, 440, 441, 445, 446, 453, 460, 465, 466, 467, 471, 479, 481, 482, 484, 485, 490, 491, 492, 494, 495, 499, 500, 501.

⁴⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/400, 401, 414, 422, 428, 429, 440, 442, 446, 447, 449, 466, 490, 503.

⁴⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 3/406, 407, 410, 411, 412, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 427, 428, 430, 431, 432, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 463, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 474, 475, 476, 477, 479, 480, 481, 483, 484, 485, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 497, 499, 502, 503.

⁴⁸⁶ Tabloda Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'inde bulunan şehir müsnedlerindeki râviler isim sırasına göre dizilmiştir. Buna göre ilgili tabloda *Müsnedü'l-Mekkiyyîn* veya diğer şehir müsnedlerinde ismi tekrarlanan altmış sekiz râvinin rivâyetlerinin sıralaması yapılmıştır.

Ebü'l-Hakem/Hakem b. Süfyân			95 ve 129		
Mutî' b. el-Esved			133		
Süfyân b. Abdillâh es- Sekaî				159	
Bîr b. Süheym				81	
Esved b. Halef			72		
Kureys'in bilginlerinden bir bilgin		135			
İkrime b. Hâlid el- Mahzûmî			85 ve 102		
Sahr el-Gâmidî	32, 35 ve 90			158 ve 165	
İyâs b. Abd			43		
Keysân				85	
Ebü Amre el-Ensârî			46		
Muhammed b. Hâtib el-Cümeihî				6	
İbn Abs		127			
Ayyâş b. Ebî Rebîa				133	
Muttalib b. Ebî Vedâa			139		
Mücemmi' b. Cârîye			163	164	
Amr b. Yesribî					123
Ebü Hadred el-Eslemî	59 ve 117				
Ubeyd b. Hâlid es- Sülemî	64 ve 245		144		
Râfî' b. Amr el-Müzenî					31 ve 65
Muharrîş el-Ka'bî el- Huzâî	72 ve 74				
Ebü Hâzim					21
Abdurrahman b. Şiblin	77 ve 113				
Âmir b. Şehr				10	
Hâris b. Ziyâd			150		
Ebü Lübâbe b. Abdî'l Münzir el-Bedrî	85, 136 ve 250				
Abdü'l-Kays Heyetinden bir kimsenin rivâyeti	88 ve 91		122		

Muâviye b. Kurre	94 ve 96				
Esved b. Serî		20			
Mâlik b. el-Huveyris					45
Hubeyb b. Mugfil el-Gıfârî			192		
Ebû Bürde b. Kays			193		
Muâz b. Enes el-Cühenî			178		
Abdurrahman b. Ebî Kurâd			157 ve 190		
Resulullah'ın (s.a.v.) mevlası Mihrân		33			
Sehl b. Ebî Hasme		1			
Ebû Saîd b. el-Muallâ			128		
Süheyl b. Beyzâ	130 ve 150				
Abdurrahman b. Osman	139 ve 241				
Üveymir b. Eşkar				105	
Süveyd b. Nu'mân	144 ve 221				
Râfi' b. Hadîc			51		
Ebû Bürde b. Niyâr		51			
Ebû Sa'd b. Ebî Fedâle			135		
Saîd b. Hüreys				44	
Mücâşi' b. Mes'ûd					81
Ma'n b. Yezîd es-Sülemî				5	
Abdullah b. Sâbit				26	
Ca'de				99	
Târik b. Eşyem el-Eşceî Ebî Mâlik			50		
Mâlik b. Nadle Ebû Ebî'l-Ahves			40		
Ma'kıl b. Sinân	178 ve 200				
Amr b. Selime					27 ve 82
Seleme b. Muhabbek					7
Kabîsa b. Muhârik					59
Ubeyde b. Amr		141			
Suhâr el-Abdî					30
Câriye b. Kudâme					38

Zü'l-Cevşen		105			
Hirmâs b. Ziyâd					9
Vâsile b. el-Eska'			17		
Rebîa b. Abbâd ed-Dîlî				108	
Muhammed b. Mesleme el-Ensârî			160		
Abdullah b. Uneys	236 ve 238				
Süleymân b. Amr b. el-Ahves	239 ve 254				
Hureym b. Fâtik				68 ve 128	

Bu tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Mekiyyîn bölümünde kendilerinden hadis rivâyetinde bulunulan iki yüz elli dört râviden on altısı⁴⁸⁷ aynı kısım içerisinde benzer veya farklı rivâyetlerde tekrarlanmıştır. Ayrıca burada yer alan iki yüz elli dört râviden sekizinin Müsnedü'l-Medeniyyîn, yirmi ikisinin Müsnedü's-Şâmiyyîn, on beşinin Müsnedü'l-Kûfiyyîn, on birinin de Müsnedü'l-Bâsriyyîn de olmak üzere toplamda elli altı râviden rivâyette bulunulmuştur.

1.3.3.1.2. Müsnedü'l-Medeniyyîn

Daha öncede ifade ettiğimiz gibi Allah Resulü'nün (s.a.v.) hayatını sürdürdüğü ve İslâm'ın esası olan Kur'ân'ı tebyîn edip, onunla hüküm verdiği hadisler için önemli kaynak şehirlerden olan Medine, sahâbilerin çoğunun ikamet ettiği ve fukahâ-i seb'a⁴⁸⁸ olarak bilinen tabiînin ünlü âlimlerinin hadis aktarımında bulunduğu merkezlerden biri olmuştur.⁴⁸⁹

Medine'de farklı ideolojideki mezheplerin yaygınlaştığı diğer bölgelere nazaran Kur'ân ve hadislerin zahiriyle iktifa etmiş, kıyas, içtihat vb. akla dayalı metotları çok fazla kullanma ihtiyacı hissedilmemiştir. Bu sebeple Medine menşeli hadislere olan güven de bu oranda artmıştır.⁴⁹⁰

Dâru's-sünne sıfatını haiz Medine'de çok sayıda hadisin varlığı ve halkın başka belde rivâyetlerine olan güvensizlikleri bu bölgenin diğer yörelerden farklı olarak hadis alan değil

⁴⁸⁷ Hakîm b. Hizâm b. Huveylid el-Esedî, Hişâm b. Hakîm b. Hizâm el-Kureşî, Sahr el-Gâmidî, Ebû Hadred el-Eslemî, Ubeyd b. Hâlid es-Sülemî, Muharriş el-Ka'bî el-Huzâî, Abdurrahman b. Şiblin, Ebû Lübâbe b. Abdi'l Münzir el-Bedrî, Abdü'l-Kays Heyetinden bir kimsenin rivâyeti, Muâviye b. Kurre, Süheyl b. Beyzâ, Abdurrahman b. Osman, Süveyd b. Nu'mân, Ma'kîl b. Sinân, Abdullah b. Uneys ve Süleymân b. Amr b. el-Ahves'tir.

⁴⁸⁸ Tâbiîn döneminde yaşamış Medineli yedi fakih: Urve b. Zübeyr b. Avvâm, Saîd b. Müseyyeb, Ubeydullah b. Abdullah, Hârice b. Zeyd, Süleyman b. Yesâr ve Kâsım b. Muhammed b. Ebû Bekir üzerinde ittifak varsa da yedinci fakih için Ebû Bekir b. Abdurrahman, Ebû Seleme b. Abdurrahman b. Avf ve Sâlim b. Abdullah b. Ömer olmak üzere üç farklı isim zikredilmiştir. bk. Ebû Osmân Saîd b. Mansûr, *es-Sünen*, thk. Sa'd b. Abdullah b. Abdilazîz (Riyad: Dâru's-samî, 1997), 4.

⁴⁸⁹ Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osmân ez-Zehebi, *el-Emsâr zevâtü'l-âsâr*, thk. Muhammed el-Arnaût (Beyrut: Dâru İbn Kesîr, 1985), 13.

⁴⁹⁰ Muhammed Tâhir İbn Âşûr, *Keşfü'l-mugattâ fi'l-me'ânî ve'l-elfâzi'l-vâkı'a fi'l-Muvatta'* (Kâhire: Dâru's-Selâm, 2007), 39; Ahmet Yücel, *Hadis Tarihi* (İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 2018), 54.

hadis nakleden konumunda olmalarına sebep olmuştur.⁴⁹¹ Bu açıdan Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'inde yer alan Müsnedü'l-Medeniyyîn kısmını tetkik ettiğimizde tekrarlarıyla birlikte yüz elli râviden yedi yüz yirmi dört hadis tahrîc edildiğini görmekteyiz. Bu bağlamda ilgili kısımda yer alan râvi isimleri, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konularının bir arada görülmesi adına söz konusu verilerin tablo halinde sunulması uygun görülmüştür.

Tablo 1.3. Müsnedü'l-Medeniyyîn'de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları

Hadis sıra no	Râvi isimleri	Naklettikleri rivâyet sayıları	Naklettikleri hadis konuları
1	Sehl b. Ebî Hasme	8	Namazda sûtire kullanmak ⁴⁹² Abdurrahman b. Sehl'in ölü bulunması ⁴⁹³ Arâyâ ⁴⁹⁴ satışı ⁴⁹⁵ Hurma ve üzümün zekâtı ⁴⁹⁶
2	Abdullah b. Zübeyir b. Avvâm (ö. 73/692)	37	Bazı kapların kullanımının yasaklanması ⁴⁹⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) namaz kılma şekli ⁴⁹⁸ Yalan yere yemin eden kimsenin affedilmesi ⁴⁹⁹ Temettu' haccı ⁵⁰⁰ Davaların çözüme kavuşturulması ⁵⁰¹ Namaz sonrası söylenecek tesbihat ⁵⁰² Allah Resulü'nün (s.a.v.) yanında sesin yükseltilmemesi ⁵⁰³ Hz. Ebû Bekir'in fazileti ⁵⁰⁴ Bayram namazı ⁵⁰⁵

⁴⁹¹ Mâlik b. Enes, *Muvatta'*, thk. Muhammed Fuat Abdülbaki (Beyrût: Dâru ihyâi't-turâsi'l-arabî, 1985), 2/884-890.

⁴⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/2.

⁴⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/2.

⁴⁹⁴ Belli bir miktar kuru hurmanın tahminen aynı miktardaki taze hurmayla değiştirilmesidir. bk. Muvaffakuddîn Abdullâh b. Ahmed b. Muhammed İbn Kudâme, *el-Mugnî*, thk. Tâhâ ez-Zeynî vd. (Kâhire: el-mektebetü'l-Kâhire, 1968), 4/12.

⁴⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/2.

⁴⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/2.

⁴⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/3.

⁴⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/3.

⁴⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/3.

⁵⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/3.

⁵⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/4.

⁵⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/4.

⁵⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/4.

⁵⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/4.

⁵⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/4.

			Süt haramlığı⁵⁰⁶ Savaş için malzeme desteğinde bulunmak⁵⁰⁷ Abdurrahman b. Zübeyir'in fazileti⁵⁰⁸ Allah Resulü'nün (s.a.v.) verdiği hükme razı olmak⁵⁰⁹ Mescidi Haram'da kılınan namazın fazileti⁵¹⁰ İpek elbise giymenin yasaklanması⁵¹¹ Âşûrâ günü oruç tutmak⁵¹² Fâtıma'nın (r.anhâ) fazileti⁵¹³ Allah Resulü'nün (s.a.v.) lanet etmesi⁵¹⁴ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Medine'de sefer dönüşü karşılanması⁵¹⁵ Nikahın ilanı⁵¹⁶
3	Kays b. Ebî Garaze (ö. ?)	7	Alışveriş hukuku ⁵¹⁷
4	Ebû Serîha el-Gıfârî (ö. 42/663)	7	Kıyamet alametleri⁵¹⁸ Yeni doğacak çocuğun kaderinin belirlenmesi⁵¹⁹ Suhme en-Necâşî'nin cenaze namazının kılınması⁵²⁰
5	Ukbe b. Hâris (ö. ?)	8	Süt kardeşliği iddiasında bulunmak⁵²¹ İçki içmenin cezası⁵²² Zekâtı vermede aceleci davranmak⁵²³

⁵⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/4.

⁵⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/4.

⁵⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/4.

⁵⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/4.

⁵¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/5.

⁵¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/5.

⁵¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/5.

⁵¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/5.

⁵¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/5.

⁵¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/5.

⁵¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/5.

⁵¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/6.

⁵¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/6.

⁵¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/6.

⁵²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/7.

⁵²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/7.

⁵²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/7.

⁵²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/7.

6	Evs b. Ebî Evs es-Sekaff (Evs b. Huzeyfe'dir) (ö. ?)	26	Abdestin alınış şekli ⁵²⁴ Ayakkabının meshi ve ayakkabıyla namaz kılmak ⁵²⁵ “Lâ ilâhe illallah” diyen kimsenin öldürülmemesi ⁵²⁶ Cuma günü yapılması gerekenler ⁵²⁷ Kur’ân’ın hiziplere ayrılması ⁵²⁸
7	Ebû Rezîn el-Ukaylî Lekîd b. Âmir Müntefik (ö. ?)	25	Rüya gören kişinin yapması gerekenler ⁵²⁹ Vekaleten hac ⁵³⁰ Rü’yetullah ⁵³¹ Allah’ın (c.c.) rahmetinden ümit kesmemek ⁵³² Arş’ın yaratılması ⁵³³ Allah Resulü’nün (s.a.v.) anne ve babasının ahiretteki durumu ⁵³⁴ Yeniden dirilme ⁵³⁵ İmanın mahiyeti ⁵³⁶ Recep ayında kurban kesmek ⁵³⁷
8	Abbâs b. Mirdâs es-Sülemî (ö. ?)	1	Arefe akşamı yapılacak dua ⁵³⁸
9	Urve b. Mudarris b. Evs b. Hârise b. Lâm (ö. ?)	2	Kabul olmuş haccın özellikleri ⁵³⁹

⁵²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/8.

⁵²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/8.

⁵²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/8.

⁵²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/9.

⁵²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/9.

⁵²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/10.

⁵³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/10.

⁵³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/11.

⁵³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/11.

⁵³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/12.

⁵³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/12.

⁵³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/12.

⁵³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/12.

⁵³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/12.

⁵³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/14.

⁵³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/15.

10	Katâde b. Nu'mân (ö. 23/643)	5	Kurban etinden yemek, yedirmek ve biriktirmek ⁵⁴⁰
11	Rifâa b. Arâbe el-Cühenî (ö. ?)	4	Yetmiş bin kişinin hesapsız cennete girmesi ⁵⁴¹
12	Racülün (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Cibril (a.s.) ile konuşması ⁵⁴² Allah Resulü'nün (s.a.v.) namaz kıyafeti ⁵⁴³
13	Abdullah b. Zem'â (ö. 35/656)	4	Eşlerin birbirlerine davranış şekilleri ⁵⁴⁴
14	Selmân b. Âmir (ö. 41/661'den sonra)	18	Hurma veya su ile oruç açmak ⁵⁴⁵ Sadaka vermenin fazileti ⁵⁴⁶ Akîka kurbanı ⁵⁴⁷
15	Kurre el-Müzenî (ö. 64/684)	8	Muâviye b. Gurre ve babasının Allah Resulü'ne (s.a.v.) biat etmeleri ⁵⁴⁸ Allah Resulü (s.a.v.) tarafından su ve hurmanın iki siyah yiyecek olarak isimlendirilmesi ⁵⁴⁹ Soğan ve sarımsak yiyenin mescide gelmemesi ⁵⁵⁰ Eyyâm-ı biyz ⁵⁵¹
16	Hişâm b. Âmir el-Ensârî (ö. ?)	16	Uhud Savaşı'nı da şehit olanların defnedilmesi ⁵⁵² Ribe'n-nesîfe ⁵⁵³ Deccâl ⁵⁵⁴ Üç günden fazla küs kalmamak ⁵⁵⁵

⁵⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/15.

⁵⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/16.

⁵⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/17.

⁵⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/17.

⁵⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/17.

⁵⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/18.

⁵⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/18.

⁵⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/18.

⁵⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/19.

⁵⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/19.

⁵⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/19.

⁵⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/19.

⁵⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/19.

⁵⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/19.

⁵⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/19.

⁵⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/20.

17	Osman b. Ebi'l-Âs b. Bişr es-Sekafî (ö. 51/671)	14	Rukye ⁵⁵⁶ Osman b. Ebi'l-Âs es-Sekafî'nin fazileti ⁵⁵⁷ Oruç tutmanın fazileti ⁵⁵⁸ Gece dua etmenin fazileti ⁵⁵⁹
18	Talk b. Ali (ö. ?)	14	Ta'dîl-i erkân ⁵⁶⁰ Namaz kıyafeti ⁵⁶¹ Abdesti bozan durumlar ⁵⁶² Eşlerin birbirlerine karşı hakları ⁵⁶³ Rü'yet-i hilâl ⁵⁶⁴
19	Ali b. Şeybân (ö. ?)	2	Rukû ve secdeyi tam yapmak ⁵⁶⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) yanında Ali b. Şeybân'ı akrep ısırması ⁵⁶⁶
20	Esved b. Serî	5	Fitrat üzerine doğmak ⁵⁶⁷ Övgüye Allah'tan (c.c.) başlanması ⁵⁶⁸ Fetret döneminde ölen, ma'tûh, sağır ve bunak olanın durumları ⁵⁶⁹
21	Mutarrif b. Abdillâh (ö. 95/713-14)	25	Savm-ı dehr ⁵⁷⁰ Tekâsür sûresinin fazileti ⁵⁷¹ Yöneticinin kavmine hizmet etmesi ⁵⁷² Ayakkabıyla namaz kılmak ⁵⁷³ Allah Resulü'nün (s.a.v.) namaz kılarken yaptığı fiiller ⁵⁷⁴

⁵⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/21.

⁵⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/21.

⁵⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/21.

⁵⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/22.

⁵⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/22.

⁵⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/22.

⁵⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/22.

⁵⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/22.

⁵⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/23.

⁵⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/23.

⁵⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/23.

⁵⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/24.

⁵⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/24.

⁵⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/24.

⁵⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/24.

⁵⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/24.

⁵⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/24.

⁵⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/25.

⁵⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/25.

			Allah Resulü'nün (s.a.v.) oğlu İbrâhim'in ölümüne ağlaması ⁵⁷⁵
22	Ömer b. Ebî Seleme (ö. 83/702)	13	Tek kıyafet ile namaz kılmak ⁵⁷⁶ Yemek yeme âdâbı ⁵⁷⁷
23	Abdullah b. Abdillâh b. Ebî Ümeyye el-Mahzûmî (ö. 8/629-30)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) namaz kıyafeti ⁵⁷⁸
24	Ebû Seleme b. Abdilesed (ö. 4/625)	2	Ölüm haberi duyan kimsenin yapacağı dua ⁵⁷⁹
25	Ebû Talha Zeyd b. Sehl el-Ensârî (ö. 34/654-55)	28	Meleklerin, köpek ve resim bulunan evlere girmemesi ⁵⁸⁰ Temettu' hacı ⁵⁸¹ Sâffât sûresinin fazileti ⁵⁸² Ateşte pişen yiyecekten dolayı abdest almak ⁵⁸³ Namaz kılan kimsenin sevabı ⁵⁸⁴ Fethedilen yerde üç gün konaklamak ⁵⁸⁵ Kıraat farklılığı ⁵⁸⁶ Meclis hakkı ⁵⁸⁷ Müslümanların birbirlerine destek olması ⁵⁸⁸
26	Ebû Şureyh el-Huzâî' (ö. 68/688)	9	Misafire ikram etmek ve komşuya iyi davranmak ⁵⁸⁹

⁵⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/25.

⁵⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/26.

⁵⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/26.

⁵⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/27.

⁵⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/27.

⁵⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/28.

⁵⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/28.

⁵⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/28.

⁵⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/29.

⁵⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/29.

⁵⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/29.

⁵⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/29.

⁵⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/29.

⁵⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/29.

⁵⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/31.

			Misafirlik süresi ⁵⁹⁰ Müslümanın güvenilir olması ⁵⁹¹
27	Velîd b. Ukbe b. Ebî Muayt (ö. 61/680-81)	1	Koku sürmek ⁵⁹²
28	Lekîd b. Sabire (ö. ?)	5	Oruçlunun abdest alırken dikkat etmesi gereken durumlar ⁵⁹³ Abdest alırken parmakları hilallemek ⁵⁹⁴ Koyunların zekâtı ⁵⁹⁵
29	Sâbit b. ed- Dahhâk el-Ensârî (ö. ?)	8	Müminin lanet etmemesi ⁵⁹⁶ Allah'tan (c.c.) başkası adına yemin etmek ve intihar ⁵⁹⁷ Muzâraanın yasaklanması ⁵⁹⁸
30	Mihcen ed-Dîlî (ö. ?)	3	Cemaatle namaz kılmak ⁵⁹⁹
31	Medineli bir sahâbi (ö. ?)	2	Kâf ve Yâsin sûrelerinin fazileti ⁶⁰⁰ Cuma günü gusûl almak, misvak kullanmak ve güzel koku sürünmek ⁶⁰¹
32	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Cuma günü gusûl almak, misvak kullanmak ve güzel koku sürünmek ⁶⁰²
33	Meymûn/Mihrân	1	Ehl-i Beyt'e zekât verilmemesi ⁶⁰³
34	Abdullah b. Erkam (ö. ?)	1	Namaza hazırlık ⁶⁰⁴

⁵⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/31.

⁵⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/31.

⁵⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/32.

⁵⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/32.

⁵⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/33.

⁵⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/33.

⁵⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/33.

⁵⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/33.

⁵⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/33.

⁵⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/34.

⁶⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/34.

⁶⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/34.

⁶⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/34.

⁶⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/34.

⁶⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/34.

35	Abdullah b. Ekram (ö. 24-36/644-656?)	3	Allah Resulü'nün (s.a.v.) secde hali ⁶⁰⁵
36	Yûsuf b. Abdillâh b. Selâm (ö. ?)	5	Allah Resulü'nün (s.a.v.) isim koyması ⁶⁰⁶ Ramazan umresinin fazileti ⁶⁰⁷
37	Abdurrahman b. Yezîd (ö. 98/716-17)	1	Veda Hutbesi ⁶⁰⁸
38	Abdullah b. Ebi Rebî'a (ö. 35/656)	1	Borç ödemek ⁶⁰⁹
39	Benî Esed kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	İhtiyaç sahibi olmayan kimsenin dilenmesi ⁶¹⁰
40	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bazı sahâbiler (ö. ?)	1	Güzel söz söylemek ⁶¹¹
41	Allah Resulü'nü (s.a.v.) gören bir sahâbi (ö. ?)	1	Dua ederken ellerin kaldırılması ⁶¹²
42	Abdullah b. Atîk (ö. 12/633)	1	Cihadın fazileti ⁶¹³
43	Ensârdan bir sahâbi (ö. ?)	2	Allah Resulü'nü (s.a.v.) ile akşam namazı kılmak ⁶¹⁴
44	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Hayber ganimetlerinin taksimi ⁶¹⁵

⁶⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/35.

⁶⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/35.

⁶⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/35.

⁶⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/35.

⁶⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/36.

⁶¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/35.

⁶¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/36.

⁶¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/36.

⁶¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/36.

⁶¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/36.

⁶¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/36.

45	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından otuz sahâbi	1	Köle âzadının fazileti ⁶¹⁶
46	Seleme b. Sahr ez-Zürakî el- Ensârî (ö. ?)	3	Zihâr kefareti ⁶¹⁷
47	Sa'b b. Cessâme (ö. 25/646)	8	İhramlının kendisi için avlanılan av etini yememesi ⁶¹⁸ Savaşta kadın ve çocukların öldürülmemesi ⁶¹⁹
48	Abdullah b. Zeyd b. Âsım el-Mâzinî (ö. 63/683)	44	Oturma âdâbı ⁶²⁰ Abdestin alınışı ⁶²¹ Yağmur duası ⁶²² Allah Resulü'nün (s.a.v.) evi ile minberi arası ⁶²³ Abdesti bozan durumlar ⁶²⁴ Medine'nin fazileti ⁶²⁵ Müslümanlara zarar verecek durumlarda biat etmemek (Harre olayı) ⁶²⁶ Ganimet taksimi ⁶²⁷
49	Abdullah b. Zeyd b. Sa'lebe (ö. 32/653)	5	Kurbanı pay etmek ⁶²⁸ Ezanın rüyada görülmesi ⁶²⁹
50	İtbân b. Mâlik (ö. 50/670)	6	Duhâ namazı ⁶³⁰ Namazın camide cemaatle kılınması ⁶³¹

⁶¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/37.

⁶¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/37.

⁶¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/37.

⁶¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/38.

⁶²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/38.

⁶²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/38.

⁶²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/38.

⁶²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/39.

⁶²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/39.

⁶²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/39.

⁶²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/39.

⁶²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/39.

⁶²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/42.

⁶²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/42.

⁶³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/43.

⁶³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/43.

51	Ebû Bürde b. Niyâr (Hânî, b. Niyâr)	7	Bayram namazından önce kurban kesmemek ⁶³² Had cezasında ölçü ⁶³³ İnsanları aldatmamak ⁶³⁴
52	Seleme b. Ekva' (ö. 74/693)	38	Savaşta düşmanı öldürene verilen mükafat ⁶³⁵ Yemeği sağ elle yemek ⁶³⁶ Müslümanlara kılıç çekilmemesi ⁶³⁷ Aksırana "yerhamükellâh" demek ⁶³⁸ Fezâra kabilesine karşı Hz. Ebû Bekir'in komutan olarak görevlendirilmesi ⁶³⁹ Hayber Günü ⁶⁴⁰ Allah Resulü'ne (s.a.v.) yalan söz isnat etmenin cezası ⁶⁴¹ Âşûrâ günü oruç tutmak ⁶⁴² Bey'atü'r-rıdvân ⁶⁴³ Borçlu olarak ölen kimsenin borcunun devlet tarafından ödenmesi ⁶⁴⁴ Evcil eşek eti yemenin haramlığı ⁶⁴⁵ Camide direklerin sütne olarak kullanılması ⁶⁴⁶ Namaz kıyafeti ⁶⁴⁷ Hazır olan yemeğin yenilmesi sonra namaz kılınması ⁶⁴⁸ Savaş hazırlığı yapmak ⁶⁴⁹

⁶³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/45.

⁶³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/45.

⁶³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/45.

⁶³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/45.

⁶³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/45.

⁶³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/46.

⁶³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/46.

⁶³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/46.

⁶⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/46.

⁶⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/47.

⁶⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/47.

⁶⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/47.

⁶⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/47.

⁶⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/47.

⁶⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/47.

⁶⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/48.

⁶⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/48.

⁶⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/48.

53	Seleme b. Ekva'	26	Aksırana "yerhamükellah" demek⁶⁵⁰ Yemeği sağ elle yemek⁶⁵¹ Savaşta düşmanı öldürene verilen mükafat⁶⁵² Akşam namazını güneş battıktan sonra kılmak⁶⁵³ Bey'atü'r-rıdvân⁶⁵⁴ Mut'a nikahı⁶⁵⁵ İkindi ve sabah namazlarından sonra namaz kılmamak⁶⁵⁶ Savaş meydanında aldığı yaradan dolayı sonrasında ölen kişinin şehit olması⁶⁵⁷ Hayber Savaşı'nda sancağın Hz. Ali'ye verilmesi⁶⁵⁸ Hazır olan yemeğin yenilmesi sonra namaz kılınması⁶⁵⁹ Müslümanlara kılıç çekilmemesi⁶⁶⁰ Camide direklerin sütne olarak kullanılması⁶⁶¹ Seleme b. el-Ekva'nın katıldığı savaşlar⁶⁶² Namaz kıyafeti⁶⁶³ Hicret etmenin fazileti⁶⁶⁴
54	Benî Nümeyr kabilesinden yaşlı bir sahâbi (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hicret öncesi duası ⁶⁶⁵
55	Ensârdan yaşlı bir sahâbi (ö. ?)	1	Biat ⁶⁶⁶

⁶⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/50.

⁶⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/50.

⁶⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/50.

⁶⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/51.

⁶⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/51.

⁶⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/51.

⁶⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/51.

⁶⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/51.

⁶⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/52, 53.

⁶⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/54.

⁶⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/54.

⁶⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/54.

⁶⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/54.

⁶⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/54.

⁶⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/54.

⁶⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/55.

⁶⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/55.

56	Sâib b. Hallâd Ebû Sehle (ö. 71/691)	14	Yüksek sesle telbiye okumak ⁶⁶⁷ Ensâr'ın fazileti ⁶⁶⁸ İyiliklerin sadaka sevabı kazandırması ⁶⁶⁹ Başına gelen musibetten dolayı müminin günahının affedilmesi ⁶⁷⁰
57	Hufâf b. İma b. Rahaza el-Gıfârî (ö. ?)	4	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Bir'imaûne' olayına karşı tavır ⁶⁷¹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) namazı kılma şekli ⁶⁷²
58	Velîd b. Velîd (ö. 8/629)	1	Yatarken okunacak dualar ⁶⁷³
59	Rebîa b. Ka'b el- Eslemî (ö. 63/683)	6	Teheccüt namazında okunacak dualar ⁶⁷⁴ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Rebîa b. Ka'b el-Eslemî'yi evlendirmesi ⁶⁷⁵
60	Ebû Ayyâş Zürakî (Zeyd b. Sâmit) (ö. ?)	4	Korku namazı ⁶⁷⁶ Sabah vakti yapılacak dua ⁶⁷⁷
61	Amr b. el-Kârî (ö. ?)	1	Vasiyette ölçü ⁶⁷⁸
62	Allah Resulü'ne (s.a.v.) şahid olan bir sahâbi (ö. ?)	2	Recm cezası ⁶⁷⁹ Ağaç dikmenin fazileti ⁶⁸⁰
63	Racülün (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) duası ⁶⁸¹
64	Allah Resulü'nün (s.a.v.)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Mina'da hutbe îrâdî ⁶⁸²

⁶⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/55.

⁶⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/55.

⁶⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/55.

⁶⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/56.

⁶⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/57.

⁶⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/57.

⁶⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/57.

⁶⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/57.

⁶⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/58.

⁶⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/59.

⁶⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/60.

⁶⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/60.

⁶⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/60.

⁶⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/61.

⁶⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/61.

⁶⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/61.

	ashâbından bir sahâbi (ö. ?)		
65	Abdurrahman b. Muâz et-Teymî (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdî ⁶⁸³
66	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Antlaşmaya riayet etmemenin ahiretteki karşılığı ⁶⁸⁴
67	Abdülhamîd b. Sayfî (ö. ?)	1	Allah Resulü'ne (s.a.v.) ikramda bulunmak ⁶⁸⁵
68	Allah Resulü'nü (s.a.v.) işiten bir sahâbi (ö. ?)	1	Bir kavmin yapmış olduğu davranışların mükafatı ⁶⁸⁶
69	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bazı sahâbiler (ö. ?)	1	Furât bin Hayyân'ın fazileti ⁶⁸⁷
70	Benî Hilâl kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Zekât verilecek kimseler ⁶⁸⁸
71	Allah Resulü'ne (s.a.v.) hizmet eden bir sahâbi (ö. ?)	1	Yemek yeme âdâbı ⁶⁸⁹
72	Racülün (ö. ?)	1	Bir kimsenin kusurunu gizlemek ⁶⁹⁰
73	Cünâde b. Ebî Ümeyye (ö. 80/699)	1	Hicretin sürekliliği ⁶⁹¹

⁶⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/61.

⁶⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/61.

⁶⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/61.

⁶⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/62.

⁶⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/62.

⁶⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/62.

⁶⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/62.

⁶⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/62.

⁶⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/62.

74	Ensârdan bir sahâbi (ö. ?)	1	Kasâme ⁶⁹²
75	Allah Resulü'ne (s.a.v.) dikkatle bakan bir sahâbi (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) namazda dua etmesi ⁶⁹³
76	Allah Resulü'nden (s.a.v.) bir sahâbinin rivâyeti (ö. ?)	1	Kıyamet günü maktûl ve katilin bir araya getirilmesi ⁶⁹⁴
77	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Fetih zamanı oruç tutmak ⁶⁹⁵
78	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Fetih zamanı oruç tutmamak ⁶⁹⁶
79	Mâlik b. Kinâne den yaşlı bir sahâbi (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Zülmecâz çarşısında insanları İslâm'a daveti ⁶⁹⁷
80	Esved b. Hilâl (ö. ?)	1	Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'in fazileti ⁶⁹⁸
81	Allah Resulü'ne (s.a.v.) gelen yaşlı bir sahâbi (ö. ?)	2	Kâfirûn ve İhlâs sûrelerinin fazileti ⁶⁹⁹ Suhme en-Necâşî'nin cenaze namazının kılınması ⁷⁰⁰
82	Bnt. Kerdeme (ö. ?)	1	Adak ⁷⁰¹

⁶⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/62.

⁶⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/63.

⁶⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/63.

⁶⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/63.

⁶⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/63.

⁶⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/63.

⁶⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/63.

⁶⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/63.

⁷⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/64.

⁷⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/64.

83	Yürüme engeli bulunan bir sahâbi (ö. ?)	1	Namaz kılanın önünden geçmek ⁷⁰²
84	Ensârdan bir sahâbi (ö. ?)	1	Telef olan hayvanın durumu ⁷⁰³
85	Ebü'l-Hakem el-Gıfârî'nin (ö. ?) kızı	1	Kişinin cennete girmesine engel olan ifadeler ⁷⁰⁴
86	İmraetün (ö. ?)	1	Hayrın küçümsenmemesi ⁷⁰⁵
87	Allah Resulü'ne (s.a.v.) gelen bir sahâbi (ö. ?)	1	Tavaf âdâbı ⁷⁰⁶
88	Benî Yerbû' kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Tasaddukta yakın akrabayı gözetmek ⁷⁰⁷
89	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Ahirette sual edilecek ilk ameller ⁷⁰⁸
90	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Düşmana yardım edilmemesi ⁷⁰⁹
91	Bir sahâbi (ö. ?)	1	İman etmek ⁷¹⁰
92	İsmi söylenmeyen bir sahâbi (ö. ?)	1	Kâfirûn ve İhlâs sûrelerinin fazileti ⁷¹¹
93	Allah Resulü'nün (s.a.v.)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Sa'd veya Esad b. Zürâre'yi dağlama tadavisinde bulunması ⁷¹²

⁷⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/64.

⁷⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/64.

⁷⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/64.

⁷⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/64.

⁷⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/64.

⁷⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/64.

⁷⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/65.

⁷⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/65.

⁷¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/65.

⁷¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/65.

⁷¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/65.

	ashâbından bazı sahâbiler (ö. ?)		
94	Kendi aralarında konuşan sahâbiler (ö. ?)	2	Cariyenin âzad edildiğinde takınacağı tavır ⁷¹³
95	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bazı sahâbiler (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) verdiği müjdeler ⁷¹⁴
96	Allah Resulü'nü (s.a.v.) işiten bir sahâbi (ö. ?)	1	Recm cezası ⁷¹⁵
97	Racülün (ö. ?)	1	Hz. Adem'in peygamberliği ⁷¹⁶
98	Benî Selîd kabilesinden yaşlı bir sahâbi (ö. ?)	1	Müslümanlara karşı sergilenmesi gereken tutum ⁷¹⁷
99	Arabî	1	Fitnelerin ortaya çıkması ⁷¹⁸
100	Ebû Leheb'in (ö. 2/624) kızının kocasından rivâyeti	1	Düğünde eğlence ⁷¹⁹
101	Hayye et- Temîmî (ö. ?)	2	Nazar ⁷²⁰ Kibir alameti ⁷²¹
102	Zü'l-Gurre (ö. ?)	1	Deve ve koyun ağıllarında namaz kılmak ⁷²²
103	Zü'l-Lihyeti'l- Kilâbî (ö. ?)	2	Çalışma âdâbı ⁷²³
104	Zü'l-Esâbî' (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vasiyetleri ⁷²⁴

⁷¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/65.

⁷¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/66.

⁷¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/66.

⁷¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/66.

⁷¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/66.

⁷¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/66.

⁷¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/67.

⁷²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/67.

⁷²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/67.

⁷²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/67.

⁷²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/67.

⁷²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/67.

105	Zü'l-Cevşen ed-Diyâbî	3	Müşriklerin hediyesini kabul etmemek ⁷²⁵
106	Ümmü Osman bnt. Süfyân (ö. ?)	1	Eve asılan koç boynuzlarını örtmek ⁷²⁶
107	Benî Süleym kabilesin bir kadın (ö. ?)	1	Eve asılan koç boynuzlarını örtmek ⁷²⁷
108	Allah Resulü'nün (s.a.v.) bazı eşleri	1	Fala inanmamak ⁷²⁸
109	İmraetün (ö. ?)	1	Yemeği sağ elle yemek ⁷²⁹
110	Huzâa kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) umresi ⁷³⁰
111	Sakîf kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Tuvalet âdâbı ⁷³¹
112	Ebû Cebîra b. Dahhâk el-Ensârî (ö. ?)	1	Lakap takmamak ⁷³²
113	Muâz b. Abdillâh b. Hubeyb (ö. ?)	1	Kaybetmeden önce değer verilmesi gereken hususlar ⁷³³
114	Benî Selîd kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Müslümanların birbirlerine destek olması ⁷³⁴
115	Ensârdan bir sahâbi (ö. ?)	1	Savaş için araç gereç hazırlamak ⁷³⁵

⁷²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/68.

⁷²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/68.

⁷²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/68.

⁷²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/68.

⁷²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/69.

⁷³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/69.

⁷³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/69.

⁷³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/69.

⁷³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/69.

⁷³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/69.

⁷³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/69.

116	Yahyâ b. Husayn b. Urve (ö. ?)	2	Devlet başkanına itaat etmek ⁷³⁶ Hac ibadeti esnasında saç tıraşı ⁷³⁷
117	İbn Necâd (ö. ?)	1	Soru sorana cevap vermek ⁷³⁸
118	Yahyâ b. Husayn	1	Veda Hutbesi ⁷³⁹
119	İmraetün (ö. ?)	1	Kadınların kına yakması ⁷⁴⁰
120	Rabâh b. Abdirrahman b. Huveytib (ö. ?)	2	İmanın gereklerini yerine getirmek ⁷⁴¹
121	Esed b. Kürz (ö. ?)	4	Kişinin kendisi için istediklerini başkası içinde istememesi ⁷⁴² Hastalığın günahlara kefâreti ⁷⁴³
122	Sa'b b. Cessâme	28	İhramlının kendisi için avlanılan av etini yememesi ⁷⁴⁴ Savaş hukuku ⁷⁴⁵ Kıyamet alametleri ⁷⁴⁶
123	Abdurrahman b. Senne (ö. ?)	1	Sünnete riayet etmek ⁷⁴⁷
124	Sa'd ed-Delîl (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Medine'ye hicreti ⁷⁴⁸
125	Misver b. Yezîd (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) namazda bir ayeti okumayı unutması ⁷⁴⁹
126	Kayser'in elçisi (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kayser'in elçisi ile konuşması ⁷⁵⁰
127	İbn Abs	1	Varlıkların tesbihatı ⁷⁵¹

⁷³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/69.

⁷³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/70.

⁷³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/70.

⁷³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/70.

⁷⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/70.

⁷⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/70.

⁷⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/70.

⁷⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/70.

⁷⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/71.

⁷⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/71, 72.

⁷⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/72.

⁷⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/73.

⁷⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/74.

⁷⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/74.

⁷⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/74, 75.

⁷⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/75.

128	Abdurrahman b. Habbâb es-Sülemî (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdî ⁷⁵²
129	Ebû Gâdiye (Yesâr b. Sebu') (ö. ?)	4	İrtidat etmemek ⁷⁵³ Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdî ⁷⁵⁴ Allah Resulü'nün (s.a.v.) vasiyetleri ⁷⁵⁵
130	Dırâr b. Ezver (ö. 13/634)	4	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vasiyetleri ⁷⁵⁶ Dırâr b. Ezver'in biat etmesi ⁷⁵⁷ Cennete yaklaştıran ve cehennemden uzaklaştıran ameller ⁷⁵⁸
131	Yûnus b. Şeddâd (ö. ?)	1	Teşrik günlerinde oruç tutmamak ⁷⁵⁹
132	Zü'l-Yedeyn (Hırbâk es-Sülemî) (ö. ?)	3	Sehiv secdesi yapmak ⁷⁶⁰
133	Eyyûb b. Mûsa b. Amr b. Saîd b. Âs (ö. ?)	1	Güzel ahlaklı olmak ⁷⁶¹
134	Ebû Hasen el-Mâzenî (Gaym b. Amr) (ö. ?)	3	Medine'nin fazileti ⁷⁶² Nikahın ilanı ⁷⁶³ Secde ederken saçların toplanmaması ⁷⁶⁴
135	Kureys'in bilginlerinden bir bilgin	1	Oruç tutmanın fazileti ⁷⁶⁵
136	Kays b. Âiz (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdî ⁷⁶⁶

⁷⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/75.

⁷⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/76.

⁷⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/76.

⁷⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/76.

⁷⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/76.

⁷⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/76.

⁷⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/76.

⁷⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/77.

⁷⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/77.

⁷⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/77.

⁷⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/77.

⁷⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/77.

⁷⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/78.

⁷⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/78.

⁷⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/78.

137	Esmâ b. Hârîse (ö. 66/686)	1	Âşûrâ günü oruç tutmak ⁷⁶⁷
138	Eyyûb b. Mûsa	1	Güzel ahlak sahibi olmak ⁷⁶⁸
139	Kutbe b. Katâde (ö. ?)	2	İftar edilecek vakit ⁷⁶⁹ Kutbe b. Katâde'nin biat etmesi ⁷⁷⁰
140	Fâkih b. Sa'd (ö. ?)	1	Gusül almanın tavsiye edildiği günler ⁷⁷¹
141	Ubeyde b. Amr el-Kilâbî	3	Allah Resulü'nün (s.a.v.) abdest alması ⁷⁷²
142	Mâlik b. Hubeyre (ö. ?)	1	Cenaze namazı ⁷⁷³
143	Mikdâd b. el- Esved (ö. 33/653)	1	Guslü gerektirmeyen durumlar ⁷⁷⁴
144	Süveyd b. Hanzala (ö. ?)	2	Müslümanların birbirlerine destek olmaları ⁷⁷⁵
145	Sa'd b. Ebî Zübâb (ö. ?)	1	Sa'd b. Ebî Zübâb'ın kendi kavmine emir olarak görevlendirilmesi ⁷⁷⁶
146	Hamel b. Mâlik (ö. ?)	1	Gurre ⁷⁷⁷
147	Ebû Bekr (ö. ?)	1	Sabah ve ikindi namazlarının fazileti ⁷⁷⁸
148	Cübeyr b. Mut'im (ö. 59/678-79)	56	Mescidi Nebvî'de namaz kılmanın fazileti ⁷⁷⁹ Sıla-i rahimde bulunmak ⁷⁸⁰ Allah Resulü'nün (s.a.v.) isimleri ⁷⁸¹ Akşam namazında Tûr sûresini okumak ⁷⁸²

⁷⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/78.

⁷⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/78.

⁷⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/78.

⁷⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/78.

⁷⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/78.

⁷⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/79.

⁷⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/79.

⁷⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/79.

⁷⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/79.

⁷⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/79.

⁷⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/79.

⁷⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/80.

⁷⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/80.

⁷⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/80.

⁷⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/80.

⁷⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/80.

			Tavaf vakitleri⁷⁸³ Arafat Vakfesi⁷⁸⁴ Hadislerin Allah Resulü'nden (s.a.v.) işitildiği gibi aktarılması⁷⁸⁵ İftitah tekbirinde dua etmek ve kıraatten önce “eûzü besmele” çekmek⁷⁸⁶ Ganimetleri taksim edilmesi⁷⁸⁷ Çarşı ve benzeri yerlerde yapılması gereken hususlar⁷⁸⁸ Allah'ın (c.c.) dünya semasına nüzûlü⁷⁸⁹ Sabah namazının vaktinde kılınamaması⁷⁹⁰ Gusül⁷⁹¹ Teşrik günlerinde kurban kesmek⁷⁹² Yemenlilerin fazileti⁷⁹³ Mekke'nin fethinden sonra hicret etmek⁷⁹⁴ Yemin etmek⁷⁹⁵
149	Abdullah b. Mugaffel el-Müzenî (ö. 59/679)	22	Namaza Fâtiha sûresi ile başlamak⁷⁹⁶ Haşeratın öldürülmesi⁷⁹⁷ Fetih sûresinin fazileti⁷⁹⁸ İki ezan arasında namaz kılmak⁷⁹⁹ Saç bakımı yapmak⁸⁰⁰

⁷⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/80.

⁷⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/80.

⁷⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/80.

⁷⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/80.

⁷⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/81.

⁷⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/81.

⁷⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/81.

⁷⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/81.

⁷⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/81.

⁷⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/82.

⁷⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/82.

⁷⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/82.

⁷⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/82.

⁷⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/85.

⁷⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/85.

⁷⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/85.

⁷⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/86.

⁸⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/86.

			İnsanlara zarar verecek durumlardan uzak durmak ⁸⁰¹ Kullanılması yasak olan kaplar ⁸⁰² Dua âdâbı ⁸⁰³ Namazda huşû ⁸⁰⁴ Cenazeye karşı yapılacak görevler ⁸⁰⁵ Deve ve koyun ağıllarında namaz kılmak ⁸⁰⁶ Hudeybiye antlaşması ⁸⁰⁷ Yumuşak huylu olmak ⁸⁰⁸ Ashâbın fazileti ⁸⁰⁹ Kader inancı ⁸¹⁰
150	Abdurrahman b. Ezher (ö. ?)	3	İçkinin yasaklanması ⁸¹¹

Müsnedü'l-Medeniyyîn'in kısmına dair tabloda da görüldüğü üzere bir rivâyeti bulunan seksen üç; iki-on aralığında elli; on bir-yirmi aralığında altı; yirmi bir ve üstü nakilde bulunan on bir râvi yer aldığı tespit edilmiştir. İlgili bölüm incelendiğinde bu kısımda kendilerinden hadis rivâyetinde bulunulan yüz elli râviden seksenin ismi açıkça verilirken, "Racülün" şekliyle dört; "Medineli bir sahâbi" bir; "Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi" vb. kalıplarla yirmi beş; "Benî Esed kabilesinden birisi", "Benî Nümeyr kabilesinden birisi", "Benî Hilâl kabilesinden birisi", "Benî Yerbû kabilesinden birisi", "Arabî", "Benî Süleym kabilesin bir kadın", "Huzâa kabilesinden birisi", "Sakîf kabilesinden birisi", "Kayser'in elçisi", "Kureyş'in bilginlerinden birisi" olmak üzere bu şekilde nakledilenlerden birer; "Ensârdan" beş; "İmraetün" üç; "Benî Selîd kabilesinden" iki ve künyeleriyle zikredilen yirmi ayrı râviden hadis tahrîc edilmiştir.

Elde edilen veriler eşliğinde Müsnedü'l-Medeniyyîn'de Sehl b. Ebî Hasme'nin sekiz; Abdullah b. Zübeyir b. Avvâm otuz yedi; Evs b. Ebî Evs es-Sekaffî'nin yirmi altı; Ebû Reẓîn el-Ukaylî'nin yirmi beş; Selmân b. Âmir'in on sekiz; Hişâm b. Âmir'in on altı; Osman b. Ebî'l-Âs'ın on dört; Talk b. Ali'nin on dört; Mutarrif b. Abdillâh'ın yirmi beş; Ebû Talha Zeyd b. Sehl el-Ensârî'nin yirmi

⁸⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/86.

⁸⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/86.

⁸⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/86.

⁸⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/86.

⁸⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/86.

⁸⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/86.

⁸⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/86.

⁸⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/87.

⁸⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/87.

⁸¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/87.

⁸¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/88.

sekiz; Abdullah b. Zeyd b. Âsım el-Mâzinî'nin kırk dört; Seleme b. Ekva'nın altmış dört; Sa'b b. Cessâme'nin otuz altı; Cübeyr b. Mut'im'in elli altı ve Abdullah b. Mugaffel'in yirmi iki rivâyeti aktarılmış ayrıca kadın râvilerden bnt. Kerdeme'nin bir; İmraetün şeklinde iki; Ümmü Osman bnt. Süfyân'ın bir; Benî Süleym kabilesinden bir kadının bir; Ebû'l-Hakem el-Gıfârî'nin kızı bir; Allah Resulü'nün (s.a.v.) bazı eşlerinin bir ve Ebû Leheb'in kızının da bir nakline yer verilmiştir.

Müsnedü'l-Medeniyyîn bölümünde nakledilen hadislerden namaz ile ilgili kırk dört; Kâf ve Yâsin sûrelerinin, ramazan orucunun, cihadın, köle âzadının, hicret etmenin, Ensâr'ın, ağaç dikmenin faziletleri konularında yirmi dokuz; dua on üç; savaşa hazırlık, Uhud Savaşı, savaşta düşmanı öldürene verilen mükafat, savaş sonrası şehit olmak, Hayber Savaşı, savaş hukuku on bir; oruç on; abdest sekiz; hutbe îrâdı ve ahlak konularında yedi; yasaklar ve kurban hakkında altı; zekât, hac ve biat beş; cenaze, ceza, Medine'nin fazileti, Medine'ye hicret bahislerinde dört; cennete yaklaştıran ameller, yetmiş bin kişinin hesapsız cennete girmesi, kişinin cennette girmesine engel olan ifadeler, kıyamet, iman, nikah ile ilgili üç; umre, haramlar, şehit olmak, köle âzadı, sadaka hakkında iki; İslâm'a davet, alışveriş, Mekke'nin fethi, cehennemden uzaklaştıran ameller ve fitne konularında bir rivâyet aktarılmıştır. Netice itibariyle Medine bölgesinde namaz, oruç, zekât, hutbe îrâdı, âdâb, savaşlar, faziletler, dua ve yasaklar konularına yönelik rivâyetlerin daha fazla nakledildiği de görülmektedir.

Şuayb el-Arnâûd Müsnedü'l-Medeniyyîn'de tahrîc edilen yedi yüz yirmi dört rivâyetten dört yüz altmış dördünün sahîh;⁸¹² kırk yedisinin sahîh li-gayrihî;⁸¹³ kırk dokuzunun hasen;⁸¹⁴ yirmisinin hasen li-gayrihî⁸¹⁵ ve yüz kırk dördünün de zayıf⁸¹⁶ olduğunu belirtmiştir.

Müsnedü'l-Medeniyyîn'de bulunan râvilerin diğer şehir müsnedlerindeki rivâyetlerinin sıralaması ise şu şekildedir:

Tablo 1.4. Müsnedü'l-Medeniyyîn içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları

Müsnedü'l-Medeniyyîn'de yer alan râviler	Müsnedü'l-Mekkiyyîn	Müsnedü'l-Medeniyyîn	Müsnedü's-Şâmiyyîn	Müsnedü'l-Kûfiyyîn	Müsnedü'l-Basriyyîn
--	---------------------	----------------------	--------------------	--------------------	---------------------

⁸¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 76, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87.

⁸¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/5, 9, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 36, 48, 49, 54, 55, 56, 61, 62, 64, 67, 77, 79, 80, 82, 86, 87.

⁸¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/3, 4, 15, 22, 23, 24, 26, 30, 34, 41, 42, 43, 45, 49, 50, 54, 55, 56, 59, 65, 69, 70, 77, 80, 81, 82, 84, 85, 88.

⁸¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/3, 5, 10, 11, 12, 13, 29, 30, 56, 60, 63, 66, 80, 85, 86, 87.

⁸¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 36, 37, 42, 43, 44, 54, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 87, 88.

Sehl b. Ebî Hasme	120				
Kays b. Ebî Garaze				34	
Ukbe b. Hâris				156	
Evs b. Ebî Evs es-Sekafî				118	
Urve b. Mudarris b. Evs b. Hârise b. Lâm				20	
Abdullah b. Zem'â				72	
Selmân b. Âmir			134		
Kurre el-Müzenî					40
Osman b. Ebi'l-Âs b. Bişr es-Sekafî			142		
Esved b. Serî	95				
Lekîd b. Sabire			126		
Mihcen ed-Dîlî				96	
Meymûn/Mihrân	118				
Sa'b b. Cessâme		47 ve 122			
Itbân b. Mâlik el-Ensârî				114	
Ebû Bürde b. Niyâr	148				
Seleme b. Ekvâ'		52 ve 53			
Zü'l-Gurre					121
Zü'l-Cevşen ed-Diyâbî	214				
Ebû Cebîra b. Dahhâk el-Ensârî				12	
Yahyâ b. Husayn b. Urve		116 ve 118			
İbn Abs	48				
Ebû Gâdiye					71
Dırâr b. Ezver				55, 71 ve 98	

Eyyûb b. Mûsa b. Amr b. Saîd b. Âs		133 ve 138			
Kureyş'in bilginlerinden bir bilgin	29				
Kays b. Âiz			90	41	
Ubeyde b. Amr el-Kilâbî	203				
Abdullah b. Mugaffel el- Müzenî					46

Bu tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Medeniyyîn bölümünde kendilerinden hadis rivâyetinde bulunulan yüz elli râviden dördü⁸¹⁷ aynı kısım içerisinde benzer veya farklı rivâyetlerle tekrarlanmıştır. Ayrıca burada yer alan yüz elli râviden sekizinin Müsnedü'l-Mekkiyyîn, dördünün Müsnedü's-Şâmiyyîn, onunun Müsnedü'l-Kûfiyyîn, dördünün de Müsnedü'l-Bâsriyyîn olmak üzere toplamda yirmi altı râviden rivâyette bulunulmuştur.

1.3.3.1.3. Müsnedü's-Şâmiyyîn

Şâm, Hz. Ömer döneminde fethedilmiştir.⁸¹⁸ Bu bölge Bizans'a karşı yürütülen askeri hareketlerde ve Kuzey Afrika'nın fethinde bir üs olma özelliğini taşımıştır. Ayrıca Emevilerin başkentliğini yaptığı zaman diliminde ise siyasetin ve ticaretin merkezi haline gelmiş, İslâm kültüründe önemli bir şehir konumuna yükselmiştir. Bu yöreye çok sayıda sahâbenin yerleştiği ve orada değişik ilim dallarında birçok alimin yetiştiği de bilinmektedir.⁸¹⁹

Şâm bölgesi, siyasi ve coğrafi konumuna bağlı olarak önemli bir ilim merkezi olmasının yanı sıra mezkur yörede ehl-i kitaba ait eserlerin tercüme edilmiş olması ayrıca isnad konusunda gevşek davranılması gibi etkenler burası hakkında olumsuz kanaatlerin oluşmasına da sebebiyet vermiştir.⁸²⁰

Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned* adlı eserinde yer alan Müsnedü's-Şâmiyyîn kısmını tetkik ettiğimizde tekrarlarıyla birlikte yüz doksan dört râviden bin iki yüz elli yedi rivâyet tahrîc edildiğini görmekteyiz. Bu bağlamda ilgili kısımda yer alan râvi isimleri, rivâyet sayıları ve

⁸¹⁷ Sa'b b. Cessâme, Seleme b. Ekva', Yahyâ b. Husayn b. Urve ve Eyyûb b. Mûsa b. Amr b. Saîd b. Âs'tır.

⁸¹⁸ Ahmed B. Yahya Belâzurî, *Fütûhu'l-büldân*, thk. Abdullah Üneys et-Tabbâğ (Beyrut: Müessesetü'l-Meârif, 1987), 149-155.

⁸¹⁹ Zehebî, *el-Emsâr zevâtü'l-âsâr*, 23-26.

⁸²⁰ Ebû Bekr Ahmed b. Alî b. Sâbit Hatîb el-Bağdâdî, *el-Câmi' li-ahlâkı'r-râvi ve âdâbi's-sâmi'*, thk. Mahmûd et-Tahhân (Riyad: Mektebetü'l-Meârif, ts.), 2/114.

naklettikleri hadis konularının bir arada görülmesi adına söz konusu verilerin tablo halinde sunulması uygun görülmüştür.

Tablo 1.5. Müsnedü’ş-Şâmiyyîn’de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları

Hadis sıra no	Râvi isimleri	Naklettikleri rivâyet sayıları	Naklettikleri hadis konuları
1	Hâlid b. Velîd (ö. 21/642)	3	Kertenkele eti yemek ⁸²¹ Ammâr b. Yâsir’in fazileti ⁸²²
2	Yezîd b. Hârûn’un (ö. 206/821) Avâm’dan (b. Havşeb) (ö. 148/766) rivâyetleri	9	Kertenkele eti yemek ⁸²³ At, katır ve eşek eti yemenin yasaklanması ⁸²⁴ Ahirette en şiddetli azabı gerektirecek ameller ⁸²⁵
3	Zû Mihber el- Habeşî (ö. ?)	4	Sabah namazı vaktinde uyuyup kalındığında namazın edası ⁸²⁶ Rumlar ile savaş ⁸²⁷ Hilafetin Kureys’e ait olması ⁸²⁸
4	Muâviye b. Ebî Süfyân (ö. 60/680)	108	Tercî ⁸²⁹ Kadınlara benzemek ⁸³⁰ İnsanların kendi huzurunda ayakta durmalarını beklemek ⁸³¹ İpek ve altının erkeklerin kullanımına yasak olması ⁸³²

⁸²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/88.

⁸²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/89.

⁸²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/89.

⁸²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/89.

⁸²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/90.

⁸²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/90.

⁸²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/91.

⁸²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/91.

⁸²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/91.

⁸³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/91.

⁸³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/91.

⁸³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/92.

			Allah'ın (c.c.) hayır dilediği kişileri dinde fakih kılması⁸³³ Tesbihatın fazileti⁸³⁴ İhramlının tıraş olması⁸³⁵ Dört defa içki içen kimsenin cezası⁸³⁶ Kureyşlilerin fazileti⁸³⁷ Fitnelerin zuhuru⁸³⁸ Allah Resulü'nün (s.a.v.) abdest alması⁸³⁹ Şiğâr nikahı⁸⁴⁰ Hacda namaz kılmak⁸⁴¹ Müezzinlerin fazileti⁸⁴² Kişinin evli olduğu yerde namazları tam kılması⁸⁴³ Âşûrâ günü oruç tutmak⁸⁴⁴ Ensâr'ın fazileti⁸⁴⁵ Biat etmeden ölen kimsenin durumu⁸⁴⁶ Abdesti bozan haller⁸⁴⁷ Umrâ⁸⁴⁸ ve Rukbâ⁸⁴⁹850
5	Temîm ed-Dârî (ö. 40/661)	18	Din samimiyettir⁸⁵¹ İkindiden sonra namaz kılmamak⁸⁵²

⁸³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/93.

⁸³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/93.

⁸³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/93.

⁸³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/93.

⁸³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/94.

⁸³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/94.

⁸³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/94.

⁸⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/94.

⁸⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/94.

⁸⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/95.

⁸⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/95.

⁸⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/95.

⁸⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/95.

⁸⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/96.

⁸⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/96.

⁸⁴⁸ Bağışlayanın veya lehine bağışta bulunulan kişinin hayatıyla sınırlı olarak yapılan hibe türünü ifade eden fıkıh terimidir. bk. Ebû Bekr Abdürrezzâk b. Hemmâm b. Nâfi' es-San'ânî, *el-Musannef*, thk. Habiburrahmân el-Âzamî (Beyrût: el-Meclisü'l-ilmî, 1983), 9/186.

⁸⁴⁹ Diğer tarafın ölümü halinde malın kendisine dönmesi şartıyla yapılan bağış anlamında fıkıh terimidir. bk. Ebû Bekr Abdürrezzâk b. Hemmâm b. Nâfi' es-San'ânî, *el-Musannef*, 9/186.

⁸⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/97.

⁸⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/102.

⁸⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/102.

			Bir başkasının Müslüman olmasına vesile olan kimsenin fazileti⁸⁵³ Ahirette sual edilecek ilk ameller⁸⁵⁴ Tesbihatın fazileti⁸⁵⁵ Savaş için araç gereç hazırlamak⁸⁵⁶ İslâm'ın kişiyi aziz kılması⁸⁵⁷ Kur'ân okumanın fazileti⁸⁵⁸
6	Mesleme b. Muhalled (ö. 62/682)	2	Müslüman kardeşinin kusurunu gizlemek, sıkıntı ve ihtiyacını gidermek ⁸⁵⁹
7	Evs b. Evs (ö. ?)	3	Cuma günü yapılması gerekenler ⁸⁶⁰
8	Seleme b. Nüfeyl es-Sekûnî (ö. ?)	2	Kıyamet alametleri⁸⁶¹ Cihad etmek⁸⁶²
9	Yezîd b. Ahnes (ö. ?)	1	Kur'ân-ı Kerim okumak ve infakta bulunmak ⁸⁶³
10	Gudayf b. Hâris (ö. ?)	4	Kıyamda dururken sağ elin sol el üzerine koyulması⁸⁶⁴ Yâsin sûresinin fazileti⁸⁶⁵ Sünnete bağlılık⁸⁶⁶
11	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Kıyamet alametleri ⁸⁶⁷

⁸⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/103.

⁸⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/103.

⁸⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/103.

⁸⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/103.

⁸⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/103.

⁸⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/103.

⁸⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/104.

⁸⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/104.

⁸⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/104.

⁸⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/105.

⁸⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/105.

⁸⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/105.

⁸⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/105.

⁸⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/105.

⁸⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/105.

12	Hâbis b. Sa'd et-Tâî (ö. 37/657)	1	Meleklerin sabah vakti mescidin girişinde namaz kılmaları ⁸⁶⁸
13	Abdullah b. Havâle (ö. 80/700)	1	Kıyamet alametleri ⁸⁶⁹
14	Haraşe b. el- Hür (ö. ?)	1	Allah Resulü'nden (s.a.v.) sonra ortaya çıkacak fitneler ⁸⁷⁰
15	Ebû Cuma' Habîb b. Sibâ' (ö. ?)	3	Vaktinde kılınamayan namazın sonrasında eda edilmesi ⁸⁷¹ Allah Resulü'nü (s.a.v.) görmeden iman edenler ⁸⁷²
16	Ebû Sa'lebe el- Huşenî ⁸⁷³ (ö. 75/694-95)		
17	Vâsile b. el- Eska'	12	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vefatı ⁸⁷⁴ Allah'ın (c.c.) kulun zannı üzere olması ⁸⁷⁵ Kişinin babasının adı haricinde başkasının ismiyle çağırılması, rüyada gördüklerinin aksine başka şeyler anlatması, Allah Resulü (s.a.v.) adına yalan söylememek ⁸⁷⁶ Kadının miras hakkı ⁸⁷⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kur'ân-ı Kerim ile faziletli kılınması ⁸⁷⁸ Kutsal kitapların ramazan ayında indirilmesi ⁸⁷⁹ Köle âzadı ⁸⁸⁰

⁸⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/105.

⁸⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/105.

⁸⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/106.

⁸⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/106.

⁸⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/106.

⁸⁷³ Söz konusu râvinin ismi geçmesine rağmen ilgili bölümde rivâyetine rastlanılmamıştır. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/106.

⁸⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/106.

⁸⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/106.

⁸⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/106.

⁸⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/106.

⁸⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/107.

⁸⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/107.

⁸⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/107.

			Allah Resulü'nün (s.a.v.) Benî Hâşim soyundan gelmesi ⁸⁸¹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) ailesinin fazileti ⁸⁸² Asabiyet ⁸⁸³
18	Ruveyfi' b. Sâbit el-Ensârî (ö. 56/676)	12	Allah'a (c.c) ve ahirete iman etmek ⁸⁸⁴ Salavât getirmenin fazileti ⁸⁸⁵ Zinanın haram oluşu ⁸⁸⁶ Savaş sonunda ganimet taksimi ⁸⁸⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) uzak durduğu ameller ⁸⁸⁸ Öşür ⁸⁸⁹
19	Hâbis b. Sa'd et-Tâî	1	Meleklerin sabah vakti mescidin girişinde namaz kılmaları ⁸⁹⁰
20	Abdullah b. Havâle	4	Kıyamet alametleri ⁸⁹¹ Fitnelerin ortaya çıkması ⁸⁹²
21	Ukbe b. Mâlik (ö. ?)	3	Komutana itaat etmek ⁸⁹³ Mümin bir kimseyi öldürmenin vebalı ⁸⁹⁴
22	Haraşe b. Hür	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vefatı sonrası fitnelerin ortaya çıkması ⁸⁹⁵
23	Allah Resulü'nden (s.a.v.) bir sahâbi'nin (ö. ?) rivâyeti	2	Gusül esnasında dikkat edilecek husular ⁸⁹⁶

⁸⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/107.

⁸⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/107.

⁸⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/107.

⁸⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/108.

⁸⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/108.

⁸⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/108.

⁸⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/108.

⁸⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/108.

⁸⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/109.

⁸⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/109.

⁸⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/109.

⁸⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/110.

⁸⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/110.

⁸⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/110.

⁸⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/110.

⁸⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/110.

24	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Güzel koku sürmek ⁸⁹⁷
25	Amr b. Abese (ö. ?)	15	Namaz vakitlerinin tayini ⁸⁹⁸ Antlaşmaya riayet etmek ⁸⁹⁹ İman etmek ⁹⁰⁰ Oruçluyken mazmaza ve istinşakın ölçüsü ⁹⁰¹ Müslüman köle âzadı ⁹⁰² Abdestin fazileti ⁹⁰³ Ok atmanın fazileti ⁹⁰⁴ İman ve İslâm hakkında soru sormak ⁹⁰⁵
26	Zeyd b. Hâlid el-Cühenî (ö. 78/698)	34	Akşam namazını ilk vaktinde kılmak ⁹⁰⁶ Evde namaz kılmak ⁹⁰⁷ Ganimete ihanet edenin cenaze namazı ⁹⁰⁸ Yatsı namazını ertelemek ve her namazdan önce misvak kullanmanın fazileti ⁹⁰⁹ Oruçluya iftar ettirmenin fazileti ⁹¹⁰ Horoza sövmenin yasaklanması ⁹¹¹ İkinci namazından sonra namaz kılmamak ⁹¹² Lukatanın hükmü ⁹¹³ Zina cezası ⁹¹⁴

⁸⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/111.

⁸⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/111.

⁸⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/111.

⁹⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/111.

⁹⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/111.

⁹⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/112.

⁹⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/113.

⁹⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/113.

⁹⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/114.

⁹⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/114.

⁹⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/114.

⁹⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/114.

⁹⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/114.

⁹¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/114.

⁹¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/115.

⁹¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/115.

⁹¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/115.

⁹¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/115.

			Savaşa giden kimsenin teçhiz edilmesi⁹¹⁵ Şahitliğin en hayırlısı⁹¹⁶ Namaz kılanın önünden geçilmemesi⁹¹⁷ Yağmalamanın ve hırsızlığın yasaklanması⁹¹⁸ Abdestin fazileti ve abdest aldıktan sonra namaz kılmak⁹¹⁹ Yağmurun Allah'ın (c.c.) ihsanı ve rahmetiyle yağması⁹²⁰
27	Ebû Mes'ûd el-Bedrî el-Ensârî (ö. 42/662)	48	İmam olacak kişide aranan özellikler⁹²¹ Allah'ın (c.c.) rahmetinden ümidi kesmemek⁹²² Namazı kıldırان kimsenin muktedirlerin durumunu gözetmesi⁹²³ Yemenlilerin fazileti⁹²⁴ Salavât getirmek⁹²⁵ Bakara sûresinin son iki ayetinin fazileti⁹²⁶ Alışverişi yasak olan şeyler⁹²⁷ Vitir namazını ertelemek⁹²⁸ Ta'dîl-i erkânı gözetmek⁹²⁹ Delilsiz iddiada bulunmak⁹³⁰ Namazın kılınışı⁹³¹ Cennete girmeye vesile olacak ameller⁹³² Kişinin ailesine tasaddukta bulunması⁹³³

⁹¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/115.

⁹¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/115.

⁹¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/115.

⁹¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/117.

⁹¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/117.

⁹²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/117.

⁹²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/117.

⁹²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/118.

⁹²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/118.

⁹²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/118.

⁹²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/118.

⁹²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/118.

⁹²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/118.

⁹²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/119.

⁹²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/119.

⁹³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/119.

⁹³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/119.

⁹³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/119.

⁹³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/120.

			Borçlunun affedilmesi⁹³⁴ İyiliğe yöneltmek⁹³⁵ İzinsiz davete katılmak⁹³⁶ Kölenin dövülmemesi⁹³⁷ Namaz vakitleri⁹³⁸ Kişinin dilediğini yapması⁹³⁹ Deve tasadduk etmenin fazileti⁹⁴⁰ Küsûf ve husûf namazları⁹⁴¹ Bakara sûresinin fazileti⁹⁴² Namazda safların düzeltilmesi⁹⁴³
28	Şeddâd b. Evs (ö. 58/678)	29	Seyyidü'l istiğfâr duasının fazileti⁹⁴⁴ Oruçlunun hacamat yaptırması⁹⁴⁵ Kurban kesme âdâbı⁹⁴⁶ Altın ve gümüş biriktirmek⁹⁴⁷ Kıyamet alametleri⁹⁴⁸ Hastalıkların günahlara kefâret olması⁹⁴⁹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmeti için endişelendiği hususlar⁹⁵⁰ Namazı vaktinde kılmak⁹⁵¹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) "keyyis ve aciz" tanımları⁹⁵²

⁹³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/120.

⁹³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/120.

⁹³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/120.

⁹³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/120.

⁹³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/120.

⁹³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/121.

⁹⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/121.

⁹⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/121.

⁹⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/121.

⁹⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/122.

⁹⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/122.

⁹⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/123.

⁹⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/123.

⁹⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/123.

⁹⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/123.

⁹⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/123.

⁹⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/123.

⁹⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/124.

⁹⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/124.

			Yatmadan önce Kur'ân okumak⁹⁵³ Namazda veya namazdan sonra yapılabilecek dualar⁹⁵⁴ Yatsıdan sonra sohbet etmemek⁹⁵⁵ Önceki ümmetlerin yolunu takip etmek⁹⁵⁶ Ölünün techiz ve tekfin işlemi⁹⁵⁷
29	İrbâd b. Sâriye (ö. 75/694)	24	Namazda ilk safın fazileti⁹⁵⁸ Allah Resulü'nün (s.a.v.) ve Hulefâ-yi Râşidîn'in sünnetine sarılmak⁹⁵⁹ Sahur yapmanın fazileti⁹⁶⁰ Borç ödemek⁹⁶¹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) fazileti⁹⁶² Hayber Günü Allah Resulü'nün (s.a.v.) yırtıcı kuşlar ve evcil eşek etini haram kılması⁹⁶³ Ganimete ihanet etmemek⁹⁶⁴ Eşlerin birbirine yardım etmesi⁹⁶⁵ Allah'ın (c.c.) arşı altında gölgelenecek kişiler⁹⁶⁶ Salgın (veba) hastatalıklarından dolayı vefat etmek⁹⁶⁷ Müsebbihât⁹⁶⁸ sûrelerini okumak⁹⁶⁹ İran ve Rûm'un fethedilmesi⁹⁷⁰

⁹⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/125.

⁹⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/125.

⁹⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/125.

⁹⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/125.

⁹⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/125.

⁹⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/126.

⁹⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/126.

⁹⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/126.

⁹⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/127.

⁹⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/127.

⁹⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/127.

⁹⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/127.

⁹⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/128.

⁹⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/128.

⁹⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/128.

⁹⁶⁸ Hadîd, Haşr, Saf, Cuma ve Tegâbün sûreleridir. bk. Metin Yurdağur, "Tesbih", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV İslâm Ansiklopedisi, 2011), 40./527.

⁹⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/128.

⁹⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/128.

30	Ebû Âmir el-Eş'arî (ö. 8/630)	4	Allah Resulü'nün (s.a.v.) öfkelenmesi ⁹⁷¹ Üsd ve Eş'ariyye kabilelerinin fazileti ⁹⁷² Cibrîl'in (a.s.) iman, İslâm, ihsanı öğretmek için gelmesi ⁹⁷³
31	Hâris el-Eş'arî (ö. ?)	1	İslâm'ın şartları ⁹⁷⁴
32	Mikdâm b. Ma'dîkerib el-Kindî Ebî Kerîme (ö. ?)	35	Müslüman kardeşi sevmek ⁹⁷⁵ Misafirin hakları ⁹⁷⁶ Allah Resulü'nün (s.a.v.) sünneti inkara karşı tepkisi ⁹⁷⁷ Dayının mirastaki payı ⁹⁷⁸ Yemeğin bereketli olması ⁹⁷⁹ Kişinin ailesine tasaddukta bulunması ⁹⁸⁰ Hayvanın yüzüne vurmanın yasaklanması ⁹⁸¹ Helal kazanç ⁹⁸² Şehitlerin fazileti ⁹⁸³ İpeğin ve altının kullanımının yasaklanması ve kaplan derisinden semer yapılmaması ⁹⁸⁴ Anne, baba ve yakın akrabanın fazileti ⁹⁸⁵ Abdestin alınışı ⁹⁸⁶ Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in fazileti ⁹⁸⁷ Sahur yapmanın fazileti ⁹⁸⁸

⁹⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/129.

⁹⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/129.

⁹⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/129.

⁹⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/130.

⁹⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/130.

⁹⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/130.

⁹⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/130.

⁹⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/131.

⁹⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/131.

⁹⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/131.

⁹⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/131.

⁹⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/131.

⁹⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/131.

⁹⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/131.

⁹⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/131.

⁹⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/132.

⁹⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/132.

⁹⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/132.

			Zühd ⁹⁸⁹ İdari bir görev üstlenmemek ⁹⁹⁰
33	Ebû Reyhâne (ö. ?)	9	Kibirli kimsenin cennete giremeyeceği ⁹⁹¹ Yaşlı kadınların gençleşmek için dişleri seyreilmeleri, dövme yapmanın yasaklanması, şığar nikahının haram kılınması ve visal orucu tutmamak ⁹⁹² Allah (c.c.) için ağlayan ve Allah (c.c.) yolunda nöbet tutan gözü cehennem ateşinin yakmaması ⁹⁹³
34	Ebû Mersed el- Ganevî (ö. ?)	2	Mezarlıkta namaz kılmamak ve kabre oturmamak ⁹⁹⁴
35	Ömer el-Cumeîr (ö. ?)	1	Allah'ın (c.c.) kulları hakkında hayır murad etmesi ve kişinin ölmeye önce o hayırla karşılaşması ⁹⁹⁵
36	Allah Resulü'ne (s.a.v.) şahit olan bazı sahâbiler	1	İntihar ⁹⁹⁶
37	Umâre b. Rüveybe (ö. ?)	6	Duada ellerin kaldırılması ⁹⁹⁷ Sabah ve ikindi namazlarının fazileti ⁹⁹⁸
38	Ebû Nemle el- Ensârî (ö. ?)	2	Ehl-i kitaptan nakilde bulunmak ⁹⁹⁹
39	Sa'd b. Etvel (ö. 64/684'ten sonra)	1	Vefat eden borçlunun borcunun devlet tarafından ödenmesi ¹⁰⁰⁰
40	Ebü'l-Ahves (Mâlik b. Nadle el-Cüşemî)	5	Güzel giyinmek ¹⁰⁰¹

⁹⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/133.

⁹⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/133.

⁹⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/133, 134.

⁹⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/134.

⁹⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/134.

⁹⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/135.

⁹⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/135.

⁹⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/135.

⁹⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/135.

⁹⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/136.

⁹⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/136.

¹⁰⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/136.

¹⁰⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/136, 137.

41	İbn Mirba' el-Ensârî (ö. ?)	1	Arafat Vakfesi ¹⁰⁰²
42	Amr b. Avf (ö. ?)	2	Dünya malı konusunda yarışmamak ¹⁰⁰³
43	İyâs b. Abd el-Müzenî	1	Suyun satılmaması ¹⁰⁰⁴
44	Müzeyne'den bir sahâbi (ö. ?)	1	Dilenciliğin uygun görülmemesi ¹⁰⁰⁵
45	Es'ad b. Zürâre (ö. 1/623)	1	Dağlama yoluyla tedavi ¹⁰⁰⁶
46	Ebû Amre	1	Süvarilerin ganimetten alacağı pay ¹⁰⁰⁷
47	Osman b. Huneyf (ö. 41/661 [?])	4	Hâcet namazı ¹⁰⁰⁸ Ta'dil-i erkâna riayet ederek namazı kılmak ¹⁰⁰⁹
48	Amr b. Ümeyye ed-Damrî (ö. 60/679-80'den önce)	9	Mestler üzerine mesh yapmak ¹⁰¹⁰ Sarık üzerine mesh yapmak ¹⁰¹¹ Ateşte pişen yiyecekleri yedikten sonra abdest almamak ¹⁰¹² Sabah namazı vaktinde uyuyup kalındığında namazın edası ¹⁰¹³
49	Abdullah b. Cahş (ö. 3/624)	2	Şehitliğin mükafatı ¹⁰¹⁴
50	Ebû Mâlik el-Eşcaî	1	Komşu haklarına riayet ¹⁰¹⁵

¹⁰⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/137.

¹⁰⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/137.

¹⁰⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/138.

¹⁰⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/138.

¹⁰⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/138.

¹⁰⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/138.

¹⁰⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/138.

¹⁰⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/138.

¹⁰¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/139.

¹⁰¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/139.

¹⁰¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/139.

¹⁰¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/139.

¹⁰¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/139.

¹⁰¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/140.

51	Râfi' b. Hadîc	35	Arazi kiralamanın yasaklanması¹⁰¹⁶ Seher vaktinin bereketli olması¹⁰¹⁷ Helal kazanç elde etmek¹⁰¹⁸ Hırsızlık suçunda el kesme cezasının uygulanmayacağı durumlar¹⁰¹⁹ Kurbanın diş ve tırnağının yenilmemesi¹⁰²⁰ Müzâbenenin (ağaç üzerindeki olgunlaşmış taze hurmanın kuru hurma karşılığında satılması) yasaklanması¹⁰²¹ Emeğe verilen değer¹⁰²² Sıtma hastalığı¹⁰²³ Medine'nin fazileti¹⁰²⁴ Giyim kuşamda tercih edilen renkler¹⁰²⁵ Abdullah b. Sehl'in öldürülmesi¹⁰²⁶ Namazı geciktirmek¹⁰²⁷ Sadaka vermek¹⁰²⁸ Guslü gerektiren durumlar¹⁰²⁹
52	Ukbe b. Âmir el-Cühenî (ö. 58/678)	167	Yasaklanan nezrlar¹⁰³⁰ Müşterinin muhayyerliği¹⁰³¹ İpek elbisenin yasaklanması¹⁰³² Haksız yere öşür almamak¹⁰³³ Ehl-i kitabın selamına karşılık vermek¹⁰³⁴

¹⁰¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/140.

¹⁰¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/140.

¹⁰¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/140.

¹⁰¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/140.

¹⁰²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/140.

¹⁰²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/140.

¹⁰²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/141.

¹⁰²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/141.

¹⁰²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/141.

¹⁰²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/141.

¹⁰²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/142.

¹⁰²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/142.

¹⁰²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/143.

¹⁰²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/143.

¹⁰³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/143.

¹⁰³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/143.

¹⁰³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/143.

¹⁰³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/143.

¹⁰³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/143.

			Muavvizeteyn sûrelerinin fazileti¹⁰³⁵ Cihadın fazileti¹⁰³⁶ Ok atmanın fazileti¹⁰³⁷ Yemin kefâreti¹⁰³⁸ Mehir vermek¹⁰³⁹ Kurbanı pay etmek¹⁰⁴⁰ Namaz kıldırarak olan kimsenin namaz vaktine dikkat etmesi¹⁰⁴¹ İyilik yapmanın mükafatı¹⁰⁴² Kur'ân ile amel etmek¹⁰⁴³ Zekât memurunun iâşesi¹⁰⁴⁴ İpek elbise giymenin yasaklanması¹⁰⁴⁵ İstidrâc göstermek¹⁰⁴⁶ Yolculukta ezan okumak¹⁰⁴⁷ Yapılan salih amellerin kişiyi üstün kılması¹⁰⁴⁸ Abdest almanın fazileti ve abdestten sonra dua etmek¹⁰⁴⁹ Tedavi şekilleri¹⁰⁵⁰ Hastalığın günahlara kefâret olması¹⁰⁵¹ Kur'ân'ı öğrenmek ve onu okumak¹⁰⁵² Kur'ân hakkında tartışmamak¹⁰⁵³
--	--	--	--

¹⁰³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/144.

¹⁰³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/144.

¹⁰³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/144.

¹⁰³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/144.

¹⁰³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/144.

¹⁰⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/144.

¹⁰⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/145.

¹⁰⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/145.

¹⁰⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/146.

¹⁰⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/146.

¹⁰⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/146.

¹⁰⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/146.

¹⁰⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/146.

¹⁰⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/146.

¹⁰⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/146.

¹⁰⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

			Namazların ilk vaktinde kılınması¹⁰⁵⁴ Bakara sûresinin son iki ayetinin fazileti¹⁰⁵⁵ Mümin köle âzadı¹⁰⁵⁶ Başkasının satışı üzerine satış yapmamak¹⁰⁵⁷ Akşam namazının geciktirilmemesi¹⁰⁵⁸ Mümin kardeşinin kusurunu örtmek¹⁰⁵⁹ Sadaka vermenin fazileti¹⁰⁶⁰ İhlas, felâk, nâs sûrelerinin fazileti¹⁰⁶¹ Savaşa hazırlık¹⁰⁶² Allah'a (c.c.) şirk koşmayan cennete girmesi¹⁰⁶³
53	Habîb b. Mesleme el-Fihri (ö. 42/662)	8	Ganimetlerin taksimi ¹⁰⁶⁴
54	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Şâm'ın fethedilmesi ¹⁰⁶⁵
55	Ka'b b. İyâz (ö. ?)	2	Fitnelerin ortaya çıkması ¹⁰⁶⁶ Asabiyyet ¹⁰⁶⁷
56	Ziyâd b. Lebîd (ö. 41/661)	1	İlmin yok olması ¹⁰⁶⁸
57	Yezîd b. Esved el-Âmirî (ö. ?)	6	Cemaatle namaz kılmanın fazileti ¹⁰⁶⁹

¹⁰⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/147.

¹⁰⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/148.

¹⁰⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/149.

¹⁰⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/149.

¹⁰⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/159, 160.

¹⁰⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/160.

¹⁰⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/160.

¹⁰⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/160.

¹⁰⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/160.

¹⁰⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/160, 161.

58	Zeyd b. Hârise (ö. 8/629)	1	Cibril'in (a.s.), Allah Resulü'ne (s.a.v.) abdest ve namazı öğretmesi ¹⁰⁷⁰
59	İyâz b. Himâr el-Mücâşî (ö. ?)	10	Lukata (yitik mal) ¹⁰⁷¹ Müşriklerin hediyelerini kabul etmemek ¹⁰⁷² Kavga etmemek ¹⁰⁷³ Allah Resulü'nün (s.a.v.) ta'lîm görevi ¹⁰⁷⁴
60	Ebû Rimse et- Temîmî (ö. ?)	10	Baba ve oğlun birbirlerine zarar vermemesi ¹⁰⁷⁵ Tasaddukta yakın akrabadan başlamak ¹⁰⁷⁶ Saçı kınalamak ¹⁰⁷⁷
61	Ebû Âmir el- Eş'arî	3	Üsd ve Eş'ariyye kabilelerinin fazileti ¹⁰⁷⁸ Cibrîl'in (a.s.) iman, İslâm ve ihsanı öğretmek için gelmesi ¹⁰⁷⁹
62	Ebû Saîd b. Zeyd (ö. ?)	1	Cenaze geçerken ayağa kalkmak ¹⁰⁸⁰
63	Hubşî b. Cünâde es- Selûlî (ö. ?)	8	Hz. Ali'nin fazileti ¹⁰⁸¹ İhramdan çıkmak için saç tıraş etmek ¹⁰⁸² Zengin kimsenin dilenmemesi ¹⁰⁸³
64	Ebû Abdilmelik b. Minhâl (ö. ?)	2	Eyyâm-ı bîyz ¹⁰⁸⁴
65	Abdûlmuttalib b. Rebîa' b. Hâris b. Abdilmuttalib (ö. 61/680-81)	6	Bir kimseyi Allah (c.c.) ve Resulü (s.a.v.) için sevmek ¹⁰⁸⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) insanların en hayırlısı olması ¹⁰⁸⁶

¹⁰⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/161.

¹⁰⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/161.

¹⁰⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/162.

¹⁰⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/162.

¹⁰⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/162.

¹⁰⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/163.

¹⁰⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/163.

¹⁰⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/163.

¹⁰⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/164.

¹⁰⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/164.

¹⁰⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/164.

¹⁰⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/164.

¹⁰⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/165.

¹⁰⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/165.

¹⁰⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/165.

¹⁰⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/165.

¹⁰⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/165.

			Ehl-i Beyt'e zekât verilmemesi ¹⁰⁸⁷
66	Abbâd b. Şurahbîl (ö. ?)	1	Başkasının bahçesindeki ürünlerin izin alınmadan yenilmemesi ¹⁰⁸⁸
67	Haraşe b. Hâris (ö. ?)	1	Katilin lehine şahitlikte bulunmamak ¹⁰⁸⁹
68	Abdülmuttalib b. Rebîa' b. Hâris b. Abdilmuttalib	6	Teheccüd namazı kılmak ¹⁰⁹⁰ Şiddetli yağmurda namazı evde kılmak ¹⁰⁹¹
69	Sakîf kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	2	Taif kuşatması sırasında yapılan antlaşma ¹⁰⁹²
70	Ebû İsrâîl (ö. ?)	1	Dünya ve ahiret dengesini gözetmek ¹⁰⁹³
71	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Benî Temîm'in fazileti ¹⁰⁹⁴
72	Esved b. Halef	1	Mekke'nin fethinde iman ve şehadet üzerine biat etmek ¹⁰⁹⁵
73	Süfyân b. Vehb el-Havlânî (ö. 82/701)	1	Müminin ırzının, malının ve nefsinin haram olması ¹⁰⁹⁶
74	Hibbân b. Buh es-Sudâî (ö. ?)	1	Allah Resulü'ne (s.a.v.) tabi olmak ¹⁰⁹⁷
75	Ziyâd el-Hâris es-Sudâî (ö. ?)	2	Ezan okuyan kişinin kamet getirmesi ¹⁰⁹⁸

¹⁰⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/166.

¹⁰⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/166.

¹⁰⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/167.

¹⁰⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/167.

¹⁰⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/167.

¹⁰⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/168.

¹⁰⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/168.

¹⁰⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/168.

¹⁰⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/168.

¹⁰⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/168.

¹⁰⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/169.

¹⁰⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/169.

76	Râfi' b. Hadîc'in amca tarafından olan akrabalarından rivayeti	1	Arazinin kiraya verilmemesi ¹⁰⁹⁹
77	Ebû Cüheym b. Hâris b. es-Sımme (ö. ?)	3	Namaz kılan kimsenin önünden geçmemek ¹¹⁰⁰ Selamlaşmak ¹¹⁰¹ Kur'ân'ın yedi harf üzerine nazil olması ¹¹⁰²
78	Ebû İbrâhîm el-Ensârî (ö. ?)	5	Cenaze duası ¹¹⁰³
79	Ya'lâ b. Mürre es-Sekafî (ö. ?)	27	Çocuk, ağaç ve dağın kıssası ¹¹⁰⁴ Güzel koku sürmek ¹¹⁰⁵ Erkeklerin altın yüzük kullanmaması ¹¹⁰⁶ Kişilerin taklit edilmemesi ¹¹⁰⁷ Başkasının toprağını gaspetmemek ¹¹⁰⁸ Kabir azabı ¹¹⁰⁹ Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in fazileti ¹¹¹⁰ Lukata ¹¹¹¹ Binit üzerinde namaz kılmak ¹¹¹²
80	Utbe b. Gazvân (ö. 17/638)	2	Zühd hayatı ¹¹¹³
81	Dükeyn b. Saîd el-Has'amî (ö. ?)	5	Allah Resulü'nün (s.a.v.) mucizesi ¹¹¹⁴

¹⁰⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/169.

¹¹⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/169.

¹¹⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/169.

¹¹⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/169.

¹¹⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/170.

¹¹⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/170.

¹¹⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/171.

¹¹⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/171.

¹¹⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/171.

¹¹⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/172.

¹¹⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/172.

¹¹¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/172.

¹¹¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/172.

¹¹¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/173.

¹¹¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/173.

¹¹¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/174.

82	Sürâka b. Mâlik b. Cü'süm (ö. 24/645)	11	Lukata ¹¹¹⁵ Temettu' haccı ¹¹¹⁶ Cennet ve cehennemlikler ¹¹¹⁷ En faziletli sadaka ¹¹¹⁸ Kâiflik ¹¹¹⁹
83	İbn Mes'ade (Abdullah b. Mes'ade el- Fezârî) (ö. ?)	1	Namazda imama uymak ¹¹²⁰
84	Ebû Abdillâh (ö. ?)	2	Cennet ve cehennemlikler ¹¹²¹
85	İkrime b. Hâlid el-Mahzûmî	1	Karantina ¹¹²²
86	Rebîa b. Âmir (ö. ?)	1	"Ya ze'l-Celâli ve'l-İkrâm" zikrini söylemek ¹¹²³
87	Abdullah b. Câbir (ö. ?)	1	Fâtiha sûresinin fazileti ¹¹²⁴
88	Mâlik b. Rebîa (ö. ?)	1	İhramdan çıkmak üzere saçın tıraş edilmesi ¹¹²⁵
89	Vehb b. Hanbeş et-Tâî (ö. ?)	3	Ramazan umresinin fazileti ¹¹²⁶
90	Kays b. Âiz	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdı ¹¹²⁷
91	Eymen b. Hureym (ö. 80/699)	1	Yalana şahitlik yapmamak ¹¹²⁸

¹¹¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/175.

¹¹¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/175.

¹¹¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/175.

¹¹¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/175.

¹¹¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/175.

¹¹²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/176.

¹¹²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/176.

¹¹²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/177.

¹¹²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/177.

¹¹²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/177.

¹¹²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/177.

¹¹²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/177.

¹¹²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/177.

¹¹²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/178.

92	Hayseme b. Abdurrahman (ö. ?)	5	Allah Resulü'nün (s.a.v.) bazı isimleri değiştirmesi ¹¹²⁹
93	Hanzala el-Kâtib el-Üseyyidî (ö. ?)	4	Dünya ahiret dengesini gözetmek ¹¹³⁰ Savaş hukuku ¹¹³¹
94	Amr b. Ümeyye ed-Damrî	7	Ateşte pişen yiyeceklerden dolayı abdest almamak ¹¹³² Mestler ve sarık üzerine mesh etmek ¹¹³³ Kişinin ailesine tasaddukta bulunması ¹¹³⁴
95	Hakem b. Süfyân	2	Tuvalet âdâbı ¹¹³⁵
96	Sehl b. el-Hanzaliyye (ö. ?)	4	Faydalı ilim ¹¹³⁶ Ateşte pişen yiyecekten dolayı abdest almamak ¹¹³⁷
97	Büsr b. Ertât (ö. 86/705)	3	Savaş hukuku ¹¹³⁸
98	Nevvâs b. Sem'ân el-Kilâbî el-Ensârî (ö. ?)	9	Kıyamet alametleri ¹¹³⁹ Allah'ın (c.c.) kullar üzerindeki tasarrufu ¹¹⁴⁰ "Birr ve ism" kavramlarının tanımı ¹¹⁴¹ Sırat-ı müstakim üzere olmak ¹¹⁴² Yalan söylememek ¹¹⁴³ Kur'ân-ı Kerim ile amel etmek ¹¹⁴⁴

¹¹²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/178.

¹¹³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/178.

¹¹³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/178.

¹¹³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/179.

¹¹³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/179.

¹¹³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/179.

¹¹³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/179.

¹¹³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/179.

¹¹³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/180.

¹¹³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/181.

¹¹³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/181.

¹¹⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/182.

¹¹⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/182.

¹¹⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/182.

¹¹⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/183.

¹¹⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/183.

99	Utbe b. Abd es-Sülemî Ebî'l-Velîd (ö. ?)	21	Atların kuyruklarını yolmanın, yelelerini ve perçemlerini kesmenin yasaklanması¹¹⁴⁵ Ölüm karşısında sabretmek¹¹⁴⁶ Ordu komutanına itaat¹¹⁴⁷ Dünya ve ahiret nimetlerinin birbirine benzemesi¹¹⁴⁸ Yemenlileri fazileti¹¹⁴⁹ Şakk-ı Sadr¹¹⁵⁰ Ahirette hesap¹¹⁵¹ Salgın hastalıktan dolayı ölen kişinin şehit sayılması¹¹⁵² Kurban olacak hayvanlarda aranan şartlar¹¹⁵³ Hilâfetin kureyşliliği¹¹⁵⁴ Camide cemaatle namaz kılmanın fazileti¹¹⁵⁵ Müslümanlara yardım etmek¹¹⁵⁶ Allah (c.c.) yolunda şehit olmak¹¹⁵⁷
100	Abdurrahman b. Katâde es-Sülemî (ö. ?)	1	Hz. Adem'in yaratılışı ¹¹⁵⁸
101	Vehb b. Hanbeş et-Tâî	1	Ramazan umresinin fazileti ¹¹⁵⁹
102	İkrime b. Hâlid'in dedesi	1	Karantina ¹¹⁶⁰

¹¹⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/183.

¹¹⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/183.

¹¹⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/183.

¹¹⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/183.

¹¹⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/184.

¹¹⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/184.

¹¹⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/185.

¹¹⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/185.

¹¹⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/185.

¹¹⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/185.

¹¹⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/185.

¹¹⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/185.

¹¹⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/185.

¹¹⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/186.

¹¹⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/186.

¹¹⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/186.

103	Amr b. Hârice (ö. ?)	9	Ehl-i Beyt'e zekât verilmemesi ve varise vasiyet edilmemesi ¹¹⁶¹ Hedy kurbanı ¹¹⁶²
104	Abdullah b. Büsr el-Mâzinî (ö. 88/707)	28	Allah Resulü'nün (s.a.v.) sakalında beyazlık bulunması ¹¹⁶³ Misafirin ev sahibine dua etmesi ¹¹⁶⁴ Namaza erken vakitte gelmek ¹¹⁶⁵ Hediye vermek ¹¹⁶⁶ Allah korkusu ¹¹⁶⁷ Salih ameller işlemenin kişiyi hayırlı insan yapması ¹¹⁶⁸ Hayvanlara eziyet etmemek ¹¹⁶⁹ Cumartesi günü oruç tutmak ¹¹⁷⁰ Allah Resulü'nün (s.a.v.) mucizesi ¹¹⁷¹ Deccâl ¹¹⁷² Misafirlik âdâbı ¹¹⁷³ Kıyamet günü müminin secde ve abdest uzuvlarından tanınması ¹¹⁷⁴
105	Abdullah b. Hâris b. Cez ez- Zübeydî (ö. 86/705)	16	Tuvalet âdâbı ¹¹⁷⁵ Ateşte pişen yiyecekten dolayı abdest almamak ¹¹⁷⁶ Tebessümün sadaka olması ¹¹⁷⁷ Abdesti güzel almak ¹¹⁷⁸

¹¹⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/186.

¹¹⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/186.

¹¹⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/187.

¹¹⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/187.

¹¹⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/188.

¹¹⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/188.

¹¹⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/188.

¹¹⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/188.

¹¹⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/189.

¹¹⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/189.

¹¹⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/189.

¹¹⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/189.

¹¹⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/189.

¹¹⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/189.

¹¹⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/190.

¹¹⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/190.

¹¹⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/190.

¹¹⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/190.

			Hayâ ¹¹⁷⁹ Cehennem azabı ¹¹⁸⁰
106	Adî b. Amîre el-Kindî (ö. 40/661)	11	Davalının yemin etmesi ¹¹⁸¹ Liyakat sahibi olmak ¹¹⁸² Görülen bir kötülüğe mudahale edilmemesinin umumi azaba sebep olması ¹¹⁸³ Kadının evliliğe izni/onayı ¹¹⁸⁴ Secde esnasında dirseklerin iyice kaldırılması selam verirken de sağa ve sola iyice dönülmesi ¹¹⁸⁵
107	Mirdâs el-Eslemî (ö. ?)	3	Salih kimselerin ölüp geride bu mertebede olmayanların kalması ¹¹⁸⁶
108	Ebû Sa'lebe el-Huşenî	22	Ehl-i kitabın kaplarının kullanılması, evcil eşek eti ve yırtıcı hayvanları yemenin haramlığı ¹¹⁸⁷ Ahirette Allah Resulü'ne (s.a.v.) en yakın ve en uzak olacakların özellikleri ¹¹⁸⁸ İstanbul'un fethi ¹¹⁸⁹ Ümmetin bir arada olması ve bu tevhidi bozmaması ¹¹⁹⁰ Altın yüzük takmanın haramlığı ¹¹⁹¹
109	Şurahbîl b. Hasene (ö. 18/639)	4	Karantina ¹¹⁹²
110	Abdurrahman b. Hasene (ö. ?)	4	Keler eti yemek ¹¹⁹³ Kabir azabı ¹¹⁹⁴

¹¹⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/191.

¹¹⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/191.

¹¹⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/191.

¹¹⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/191.

¹¹⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/192.

¹¹⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/192.

¹¹⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/192.

¹¹⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/193.

¹¹⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/193.

¹¹⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/193.

¹¹⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/193.

¹¹⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/193.

¹¹⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/194.

¹¹⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/195, 196.

¹¹⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/196.

¹¹⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/196.

111	Amr b. Âs (ö. 43/664)	21	Mahremiyete dikkat etmek¹¹⁹⁵ Sahur yemeği yemenin fazileti¹¹⁹⁶ Amr b. Âs'ın seriyye komutanı olarak görevlendirilmesi¹¹⁹⁷ Fitnelerin zuhuru¹¹⁹⁸ Teşrîk günlerinde oruç tutmak¹¹⁹⁹ Eşlerin birbirine karşı davranışları¹²⁰⁰ Zühd hayatı¹²⁰¹ İçtihad etmenin fazileti¹²⁰² Biat¹²⁰³ Ammâr b. Yâsir'in öldürüleceğine ilişkin haber¹²⁰⁴
112	Amr el-Ensârî (ö. ?)	1	Kibirlenmemek ¹²⁰⁵
113	Kays el-Cüzâmî (ö. ?)	1	Şehitliğin fazileti ¹²⁰⁶
114	Ebû İnebe el-Havlânî (ö. ?)	4	Allah'ın (c.c.) bir kul hakkında hayır murad etmesinin neticesi¹²⁰⁷ Ebû İnebe el-Havlânî ve Ebû Fâlic el-Enmârî'nin cahiliye dönemi davranışları¹²⁰⁸ Şehitlerin fazileti¹²⁰⁹ Allah'a (c.c.) itaat etmek¹²¹⁰
115	Semüre b. Fâtik el-Esedî (ö. ?)	1	Semüre b. Fâtik'in fazileti ¹²¹¹

¹¹⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/196.

¹¹⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/197.

¹¹⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/197.

¹¹⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/197.

¹¹⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/197.

¹²⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/197.

¹²⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/198.

¹²⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/198.

¹²⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/199.

¹²⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/199.

¹²⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/200.

¹²⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/200.

¹²⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/200.

¹²⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/200.

¹²⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/200.

¹²¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/200.

¹²¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/200.

116	Ziyâd b. Nuaym el-Hadramî (ö. ?)	1	İslâm'ın şartları ¹²¹²
117	Ukbe b. Âmir el-Cühenî	7	Allah Resulü'ne (s.a.v.) yalan söz isnad edilmesi ¹²¹³ Abdestin fazileti ¹²¹⁴ Felak ve Nas sûrelerinin fazileti ¹²¹⁵ Yasaklanan nezrlere ¹²¹⁶ Duhâ namazı ¹²¹⁷ Namaz vakitlerine riayet etmek ¹²¹⁸ Kur'ân okumanın fazileti ¹²¹⁹
118	Ubâde b. Sâmit (ö. 34/654)	1	Şehitlik türleri ¹²²⁰
119	Ebû Âmir el- Eş'arî	2	İstikamet üzere olmak ¹²²¹ Komşu haklarını ihlal etmemek ¹²²²
120	Hâris el-Eş'arî	1	İslâm'ın şartları ¹²²³
121	Amr b. Âs	28	Sahur yemeği yemenin fazileti ¹²²⁴ Amr b. Âs'ın seriyeye komutanı olarak görevlendirilmesi ¹²²⁵ Ümmü veledin iddeti ¹²²⁶ Salih müminlerin Allah Resulü'nün (s.a.v.) dostları olmaları ¹²²⁷ Mahremiyete dikkat etmek ¹²²⁸ Amr b. Âs'ın ilmi konumu ¹²²⁹

¹²¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/200.

¹²¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/201.

¹²¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/201.

¹²¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/201.

¹²¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/201.

¹²¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/201.

¹²¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/201.

¹²¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/201.

¹²²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/201.

¹²²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/201.

¹²²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/202.

¹²²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/202.

¹²²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/202.

¹²²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/202.

¹²²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/203.

¹²²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/203.

¹²²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/203.

¹²²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/203.

			Abdullah b. Mes'ûd ve Ammâr b. Yâsir'in fazileti¹²³⁰ Kureyşlilerin hilafeti¹²³¹ Zühd hayatı¹²³² Allah Resulü (s.a.v.) sevgisi¹²³³ Teyemmüm alınacak durumlar¹²³⁴ İslâm ve hicretin geçmiş günahları silmesi¹²³⁵ Amellerin en hayırlısı¹²³⁶ İçtihad etmenin fazileti¹²³⁷ Kendisinden sığınılan yedi ölüm¹²³⁸ Kur'ân'ın yedi harf üzerine nazil olması¹²³⁹ Cennete girecek kadınlar¹²⁴⁰
122	Abdû'l-Kays heyetinden bir grup	5	Hilm ve hayâ sahibi olmak¹²⁴¹ Bazı kapların kullanımının yasaklanması ve Abdû'l-Kays'ın fazileti¹²⁴²
123	Mâlik b. Sa'saa (ö. ?)	5	Beş vakit namazın Mi'raç'ta farz kılınması ¹²⁴³
124	Ma'kil b. Ebî Ma'kil (ö. ?)	4	Tuvalet âdâbı¹²⁴⁴ Ramazan umresinin fazileti¹²⁴⁵
125	Büsr b. Cahhâş el-Küreşî (ö. ?)	4	Sadakanın en faziletlisi ¹²⁴⁶
126	Lekîd b. Sabire	1	Abdesti güzel almak ¹²⁴⁷

¹²³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/203.

¹²³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/203.

¹²³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/203.

¹²³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/203.

¹²³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/203.

¹²³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/204.

¹²³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/204.

¹²³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/204.

¹²³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/204.

¹²³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/204.

¹²⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/205.

¹²⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/205.

¹²⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/206.

¹²⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/206, 207.

¹²⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/207, 210.

¹²⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/210.

¹²⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/210.

¹²⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/211.

127	Egar el-Müzenî (ö. ?)	4	İstiğfâr etmek ¹²⁴⁸
128	Ebû Saîd b. Muallâ	2	Fâtiha sûresinin fazileti ¹²⁴⁹ Hz. Ebû Bekir'in fazileti ¹²⁵⁰
129	Ebü'l- Hakem/Hakem b. Süfyân	3	Tuvalet âdâbı ¹²⁵¹
130	Hakem b. Hazn el-Külefî (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdı ¹²⁵²
131	Hâris b. Ukayş (ö. ?)	2	Şefaat ¹²⁵³
132	Hakem b. Amr el-Gıfârî (ö. 50/670)	6	Bazı kapların kullanımının yasaklanması ¹²⁵⁴ Evcil eşek eti yemenin haramlığı ¹²⁵⁵ Abdestten arta kalan suyu (mâ-i müsta'meli) kullanmanın yasaklanması ¹²⁵⁶
133	Mutî' b. el- Esved	4	Kureyşlilerin fazileti ¹²⁵⁷ Mekke'nin fazileti ¹²⁵⁸
134	Selmân b. Âmir	16	İftar yemeği konusunda az yemek ¹²⁵⁹ Akîka kurbanı ¹²⁶⁰ Sadakanın fazileti ¹²⁶¹
135	Ebû Sa'd b. Ebî Fedâle	1	Şirk koşmamak ¹²⁶²
136	Mihnef b. Süleyym (ö. 64/684)	1	Kurban kesmek ¹²⁶³

¹²⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/211.

¹²⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/211.

¹²⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/211.

¹²⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/212.

¹²⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/212.

¹²⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/212.

¹²⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/213.

¹²⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/213.

¹²⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/213.

¹²⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/213.

¹²⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/213.

¹²⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/213.

¹²⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/214.

¹²⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/214.

¹²⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/215.

¹²⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/215.

137	Benî Dîl kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Camide cemaatle namaz kılmanın fazileti ¹²⁶⁴
138	Kays b. Mahreme (ö. ?)	1	Kays b. Mahreme ve Resulullah'ın (s.a.v.) fil olayının meydana geldiği sene doğması ¹²⁶⁵
139	Muttalib b. Ebî Vedâa	2	Tilâvet secdesi yapmak ¹²⁶⁶
140	Abdurrahman b. Ebî Amîre el-Ezdî (ö. ?)	2	Şehitliğin fazileti ¹²⁶⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Muaviye b. Ebî Süfyân'a dua etmesi ¹²⁶⁸
141	Muhammed b. Talha b. Ubeydillah (ö. 36/656)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) çocuklara isim koyması ¹²⁶⁹
142	Osman b. Ebî'l-Âs b. Bişr es-Sekafî	20	Şeytandan Allah'a (c.c.) sığınmak ¹²⁷⁰ İmanın namaz kıldırırken muktedirlerin durumlarını dikkate alması ¹²⁷¹ Deccâl ¹²⁷² Oruç tutmanın fazileti ¹²⁷³ Allah'ın (c.c.) her gece dünya semasına nüzûlü ¹²⁷⁴ Dua ¹²⁷⁵ Osmân b. Ebî'l Âs'ın fazileti ¹²⁷⁶ Rukye yapmak ¹²⁷⁷ Ayetlerin tertibinin tevkiî olması ¹²⁷⁸
143	Ziyâd b. Lebîd	2	Kıyamet alametleri ¹²⁷⁹

¹²⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/215.

¹²⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/215.

¹²⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/215.

¹²⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/216.

¹²⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/216.

¹²⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/216.

¹²⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/216.

¹²⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/216.

¹²⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/216.

¹²⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/217.

¹²⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/217.

¹²⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/217.

¹²⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/217.

¹²⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/217.

¹²⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/218.

¹²⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/218, 219.

144	Ubeyd b. Hâlid es-Sülemî	5	Muâhât ¹²⁸⁰ Ani ölümden sakınmaya dair dua ¹²⁸¹
145	Muâz b. Afrâ (ö. 37/657)	2	Kerâhet vakitlerinde namaz kılmamak ¹²⁸²
146	Sâbit b. Yezîd b. Vedâa (ö. ?)	5	Kertenkele eti yemek ¹²⁸³
147	Nuaym b. Nehhâm (ö. 13/634)	2	Soğuk gecelerde namazı evde kılmak ¹²⁸⁴
148	Ebû Hırâş es-Sülemî (Hadred b. Ebî Hadred) (ö. ?)	1	Müslümanların birbirlerine destek olması ¹²⁸⁵
149	Hâlid b. Adî el-Cühenî (ö. ?)	1	İstemedenden verilen hediye nin kabul edilmesi ¹²⁸⁶
150	Hâris b. Ziyâd	1	Ensâr'ın fazileti ¹²⁸⁷
151	Ebû Lâs el-Huzâî (ö. ?)	2	Yolculuğa çıkarken Allah'ı (c.c.) anmak ¹²⁸⁸
152	Yezîd Ebî es-Sâib b. Yezîd (ö. ?)	4	Lukata ve hükmü ¹²⁸⁹
153	Abdullah b. Ebî Habîbe (ö. ?)	1	Ayakkabıyla namaz kılmak ¹²⁹⁰
154	Şerîd b. Süveyd es-Sekafî (ö. 60-64/680-683)	2	Köle âzadı ¹²⁹¹ Borcu geciktirmemek ¹²⁹²

¹²⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/219.

¹²⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/219.

¹²⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/219.

¹²⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/220.

¹²⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/220.

¹²⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/220.

¹²⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/220.

¹²⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/221.

¹²⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/221.

¹²⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/221.

¹²⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/221.

¹²⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/222.

¹²⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/222.

155	Hatîce bnt. Huveylid'in (ö. 620) komşusundan rivâyeti	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ismet sıfatı ¹²⁹³
156	Ya'lâ b. Ümeyye (ö. 60/679-80)	23	İhram yasakları ¹²⁹⁴ Diyete gerek duyulmayan durumlar ¹²⁹⁵ Emanete riayet ¹²⁹⁶ Hacerü'l-esvedin selamlanması ¹²⁹⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) kıyafeti ¹²⁹⁸ Tebük Savaşı ¹²⁹⁹ Biat ¹³⁰⁰ Kerâhet vakti ¹³⁰¹ Deniz yolculuğu konusunda dikkatli olmak ¹³⁰² Tevazu sahibi olmak ¹³⁰³
157	Abdurrahman b. Ebî Kurâd	1	Tuvalet âdâbı ¹³⁰⁴
158	Allah Resulü'ne (s.a.v.) gelen iki sahâbinin rivâyeti	2	Sadaka verilmeyecek kimseler ¹³⁰⁵
159	Züeyb Ebî Kabîsa (ö. ?)	2	Hedy kurbanı ¹³⁰⁶
160	Muhammed b. Mesleme el-Ensârî	7	Evlilik öncesi tarafların birbirlerini görmeleri ¹³⁰⁷

¹²⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/222.

¹²⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/222.

¹²⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/222.

¹²⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/222.

¹²⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/222.

¹²⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/222.

¹²⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/222.

¹³⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/223.

¹³⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/223.

¹³⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/223.

¹³⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/224.

¹³⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/224.

¹³⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/224.

¹³⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/225.

¹³⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/225.

			Ninenin mirası ¹³⁰⁸ Fitnelerin zuhuru ¹³⁰⁹
161	Atiyye es-Sa'dî (ö. ?)	3	Sadaka vermenin fazileti ¹³¹⁰ Öfkelenmemek ¹³¹¹ Öfke anında abdest almak ¹³¹²
162	Üseyd b. Hudayr (ö. 20/641)	3	Çalınan malın geri alınması ¹³¹³
163	Mücemmi' b. Câriye	1	Deccâl ¹³¹⁴
164	Abdurrahman b. Ganm el- Eş'arî (ö. 78/697)	9	Sabah ve akşam namazından sonra tesbihat yapılması ¹³¹⁵ Sert mizaçlı olmamak ¹³¹⁶ İsrailoğulları'ndan bir toplumun mesh (suret değişikliği) şeklinde cezalandırılması ¹³¹⁷ Cennete giremeyecek kişiler ¹³¹⁸ Hz. Ebû Bekir ve Hz. Ömer'in fazileti ¹³¹⁹ İçki içmenin ve satışının haram olması ¹³²⁰ Erkeklerle altın kullanmanın yasaklanması ¹³²¹ Gıybetin yasaklanması ¹³²²
165	Vâbise b. Ma'bed el- Esedî (ö. 60/680)	9	"Birr ve ism" kavramlarının tanımı ¹³²³ Saftan ayrı bir şekilde tek başına namaz kılmamak ¹³²⁴

¹³⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/225.

¹³⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/225.

¹³¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/226.

¹³¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/226.

¹³¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/226.

¹³¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/226.

¹³¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/226.

¹³¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

¹³¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

¹³¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

¹³¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

¹³¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

¹³²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

¹³²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

¹³²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

¹³²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

¹³²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/227.

166	Müstevrid b. Şeddâd (ö. 45/666)	16	Dünyanın değersiz olması ¹³²⁵ Abdestte ayakları yıkarken parmakların hilallenmesi ¹³²⁶ Dünyada yapılacaklara karşılık ahirette verilecek ceza ¹³²⁷ Zühd hayatı ¹³²⁸ Kıyamet alametleri ¹³²⁹
167	Ebû Kebşe el-Enmârî (ö. 13/634)	9	Ümmet-i Muhammed'in fazileti ¹³³⁰ Tebük Savaşı ¹³³¹
168	Amr b. Mürre el-Cühenî (ö. ?)	1	Yöneticilerin insanlarla aralarına mesafe koymaması ¹³³²
169	Deylemî el-Himyerî (ö. ?)	3	Sarhoş eden içeceklerin yasaklanması ¹³³³
170	Feyrûz ed-Deylemî (ö. 53/673)	6	Biat ¹³³⁴ Fitnelerin zuhuru ¹³³⁵ İki kız kardeşle evliliğin haramlığı ¹³³⁶
171	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Sadaka vermenin fazileti ¹³³⁷
172	Eymen b. Hureym	1	Yalancı şahitlik yapmamak ¹³³⁸

¹³²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/228.

¹³²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/229.

¹³²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/229.

¹³²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/229.

¹³²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/230.

¹³³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/230.

¹³³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/231.

¹³³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/231.

¹³³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/231, 232.

¹³³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/232.

¹³³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/232.

¹³³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/232.

¹³³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/233.

¹³³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/233.

173	Ebû Abdirrahman el-Cühenî (ö. ?)	1	Ehl-i kitabın selamını almak ¹³³⁹
174	Abdullah b. Hişâm (ö. ?)	2	Abdullah b. Hişâm'ın biat etmesi ¹³⁴⁰ Allah Resulü'nü (s.a.v.) sevmek ¹³⁴¹
175	Abdullah b. Amr b. Ebî Harâm (ö. ?)	2	İpek elbise giymenin yasaklanması ¹³⁴²
176	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Kıssa anlatmak ¹³⁴³
177	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	İnsanların en faziletlisi ¹³⁴⁴
178	Muâz b. Enes	1	Hayvanlara güzel davranmak ¹³⁴⁵
179	Şurahbîl b. Evs (ö. ?)	1	İçki içmenin cezası ¹³⁴⁶
180	Hâris et- Temîmî (ö. ?)	2	Sabah namazından sonra tesbihat yapmak ¹³⁴⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) vasiyeti ¹³⁴⁸
181	Racülün (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Mekke fethi esnasındaki duası ¹³⁴⁹
182	Mâlik b. Atâhiye (ö. ?)	2	Görevi kötüye kullanmak ¹³⁵⁰

¹³³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/233.

¹³⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/233.

¹³⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/233.

¹³⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/233.

¹³⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/233.

¹³⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/234.

¹³⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/234.

¹³⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/234.

¹³⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/234.

¹³⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/234.

¹³⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/234.

¹³⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/234.

183	Kâ'b b. Mürre es-Sülemî el- Behzî (ö. 57/677)	6	Kerâhet vakitleri ¹³⁵¹ Hz. Osman'ın fazileti ¹³⁵² Müslüman kölenin âzâdı ¹³⁵³ Yağmur duası ¹³⁵⁴ Savaşa hazırlık ¹³⁵⁵
184	Ebû Seyyâre el- Mutî (ö. ?)	1	Öşür vermek ¹³⁵⁶
185	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Namazda imama uymak ¹³⁵⁷
186	Benî Süleym kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Yemek duası ¹³⁵⁸
187	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Zimmîlerin haklarına riayet etmek ¹³⁵⁹
188	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	İçkinin haramlığı ¹³⁶⁰
189	Allah Resulü'nün (s.a.v.)	1	Tuvalet âdâbı ¹³⁶¹

¹³⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/234.

¹³⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/235.

¹³⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/235.

¹³⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/235.

¹³⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/235.

¹³⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/236.

¹³⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/236.

¹³⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/236.

¹³⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/237.

¹³⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/237.

¹³⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/237.

	ashâbından bir sahâbi (ö. ?)		
190	Abdurrahman b. Ebî Kurâd	1	Tuvalet âdâbı ¹³⁶²
191	Allah Resulü'nün (s.a.v.) mevlası (ö. ?)	1	Tesbihatın fazileti ¹³⁶³
192	Hubeyb b. Mugfil el-Gıfârî	3	Kibirli olmamak ¹³⁶⁴
193	Ebû Bürde b. Kays	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmeti için dua etmesi ¹³⁶⁵
194	Amr b. Hârice	8	Varise vasiyetin olmaması ¹³⁶⁶ Hedy kurbanı ¹³⁶⁷

Müsnedü's-Şâmiyyîn'inde elde edilen verilerde de görüldüğü üzere bir rivâyeti bulunan yetmiş yedi; iki-on aralığında doksan iki; on bir-yirmi aralığında dokuz; yirmi bir ve üstü rivâyeti olan on altı râvinin naklinin yer aldığı tespit edilmiştir. İlgili bölüm incelendiğinde bu kısımda kendilerinden hadis rivâyetinde bulunulan yüz doksan dört râviden yüz kırk birinin ismi açıkça verilirken, "Racülün" şekliyle bir, "Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi" vb. kalıplarla on beş, "Müzeyne'den bir sahâbi", "Sakîf kabilesinden birisi", "Abdül-Kays heyetinden birisi", "Benî Dîl'den birisi", "Benî Süleym'den birisi" olmak üzere bu şekilde nakledilenlerden birer ve künyeleriyle zikredilen otuz iki râviden hadis tahrîc edilmiştir.

Elde edilen veriler eşliğinde Müsnedü's-Şâmiyyîn'de Muâviye b. Ebî Süfyân'ın yüz sekiz; Temîm ed-Dârî'nin on sekiz; Vâsile b. el-Eska'nın on iki; Ruveyfî b. Sâbit el-Ensârî'nin on iki; Amr b. Abese'nin on beş; Zeyd b. Hâlid el-Cühenî'nin otuz dört; Ebû Mes'ûd el-Bedrî'nin kırk sekiz; Şeddâd b. Evs'in yirmi dokuz; İrbâd b. Sâriye'nin yirmi dört; Mikdâm b. Ma'dîkerib'in otuz beş; Râfî b. Hadîc'in otuz beş; Ukbe b. Âmir el-Cühenî'nin yüz yetmiş dört; Zeyd b. Hârise'nin bir; Abdullah b. Cahş'ın iki; Ya'lâ b. Mürre es-Sekafî'nin yirmi yedi; Sürâka b. Mâlik b. Cü'süm'ün on bir; Utbe b. Abd es-Sülemî'nin yirmi bir; Abdullah b. Büsr el-Mâzinî'nin yirmi sekiz; Abdullah b. Hâris b. Cez ez-Zübeydî'nin on altı; Amr b. Âs'ın kırk dokuz; Osman b. Ebi'l-Âs'ın yirmi; Ya'lâ b. Ümeyye'nin yirmi üç ve Müstevrid b. Şeddâd'ın on altı rivâyeti aktarılmış ayrıca kadın râvilerden Hatîce bnt. Huveylid'in de bir nakline yer verilmiştir.

¹³⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/237.

¹³⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/237.

¹³⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/237.

¹³⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/238.

¹³⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/238.

¹³⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/238.

Müsnedü's-Şâmiyyîn bölümünde nakledilen hadislerden Allah Resulü'nün (s.a.v.) ailesinin, salavât getirmenin, Yemenlilerin, bir başkasının Müslüman olmasına vesile olan kimsenin, Ümmet-i Muhammed'in, Bakara Sûresinin son iki ayetinin, Üsd ve Eş'ariyye kabilelerinin, ok atmanın, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin'in, tesbihatın faziletleri konularında seksen bir; namaz altmış; yasaklar yirmi dört; abdest yirmi; dua on üç; Kur'ân-ı Kerim on bir; savaş hukuku, savaşa hazırlık, savaş için araç gereç hazırlamak, savaş sonunda ganimet taksimi, savaşa giden kimsenin teçhiz edilmesi, Tebük Savaşı, Rumlar ile savaş, İslâm'ın kişiyi aziz kılması, İslâm hakkında soru sormak, Cibrîl'in (a.s.) iman, İslâm, ihsanı öğretmek için gelmesi, İslâm'ın şartları, İslâm ve hicretin geçmiş günahları silmesi on; sadaka, haramlar, ahlak hakkında dokuz; oruç, şehitlik türleri, şehitliğin fazileti, Allah (c.c.) yolunda şehit olmak, salgın hastalıktan dolayı ölen kişinin şehit sayılması, kıyamet, fitnenin zuhuru ile ilgili sekiz; cennete giremeyecek kişiler, cennete girmeye vesile olacak ameller, kibirli kimsenin cennete giremeyeceği yedi; köle âzadı, biat, ceza konularında altı; zühd, iman etmek, Mekke'nin fethinde iman ve şehadet üzerine biat etmek, Allah Resulü'nü (s.a.v.) görmeden iman edenler, Allah'a (c.c.) ve ahirete iman etmek beş; zekât, umre, cenaze, Mekke'nin fazileti, Allah Resulü'nün (s.a.v.) Mekke fethi esnasındaki duası üç; şîğar nikahı, hutbe îrâdî, hac, şirk ile alakalı iki; Medine'nin fazileti, Şâm'ın fethedilmesi, emanet, nöbet tutulması ve şefaât konularında birer rivâyet aktarılmıştır. Netice itibariyle Şâm bölgesinde namaz, oruç, sadaka, ahlak, savaşlar, faziletler, dua, cennet ve yasak meselelerine yönelik rivâyetlerin daha fazla nakledildiği de görülmektedir.

Şuayb el-Arnâûd'a göre Müsnedü's-Şâmiyyîn'de yer alan bin iki yüz elli yedi rivâyetten yedi yüz yirmi altısı sahîh;¹³⁶⁸ yüz altmış ikisi sahîh li-gayrihî;¹³⁶⁹ yüz yirmisi hasen;¹³⁷⁰ otuzu hasen li-gayrihî¹³⁷¹ ve iki yüz on dokuzu da zayıftır.¹³⁷²

¹³⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 130, 131, 132, 133, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 168, 169, 170, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 210, 211, 213, 214, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237.

¹³⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/90, 91, 92, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 103, 104, 105, 106, 109, 110, 114, 116, 117, 123, 124, 125, 127, 128, 131, 133, 134, 135, 139, 143, 145, 146, 147, 150, 151, 153, 154, 156, 157, 158, 159, 162, 163, 165, 168, 170, 175, 176, 177, 178, 179, 183, 184, 188, 186, 187, 189, 192, 195, 198, 200, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 218, 219, 221, 222, 225, 226, 227, 229, 231, 234, 237, 238, 239.

¹³⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/90, 94, 97, 99, 102, 103, 104, 105, 107, 109, 110, 111, 119, 120, 123, 125, 126, 131, 132, 136, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 151, 152, 154, 155, 156, 158, 172, 173, 177, 183, 184, 185, 188, 189, 190, 191, 197, 198, 199, 200, 202, 204, 210, 215, 220, 221, 222, 223, 224, 226, 229, 230, 231, 233, 234, 238, 201, 225, 227.

¹³⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/90, 99, 109, 117, 127, 128, 134, 141, 143, 150, 151, 154, 155, 157, 159, 165, 185, 192, 193, 194, 215, 227, 232, 233, 235.

¹³⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/89, 90, 96, 98, 102, 103, 105, 106, 107, 108, 109, 111, 113, 114, 115, 118, 119, 120, 123, 124, 125, 127, 128, 129, 131, 132, 133, 134, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 145, 147, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 161, 164, 165, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 178, 177, 179, 180, 183, 184, 185, 186, 188, 189, 191, 197, 200, 203, 204, 205, 206, 207, 210, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 230, 231, 232, 233, 234, 236.

Müsnedü's-Şâmiyyîn'de bulunan râvilerin diğer şehir müsnedlerindeki rivâyetlerinin sıralaması ise şu şekildedir:

Tablo 1.6. Müsnedü's-Şâmiyyîn içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları

Müsnedü's-Şâmiyyîn'de yer alan râviler	Müsnedü'l-Mekkiyyîn	Müsnedü'l-Medeniyyîn	Müsnedü's-Şâmiyyîn	Müsnedü'l-Kûfiyyîn	Müsnedü'l-Basriyyîn
Hâbis b. Sa'd et-Tâî			12 ve 19		
Abdullah b. Havâle			13 ve 20		37
Haraşe b. Hür			14 ve 22		
Ebû Sa'lebe el-Huşenî			16 ve 108		
Vâsile b. el-Eska'	228				
Amr b. Abese				157 ve 160	
Ebû Âmir el-Eş'arî			30, 61 ve 119		
Hâris el-Eş'arî			31 ve 120		
Umâre b. Rüveybe				19	
Sa'd b. Etvel					10
Ebü'l-Ahves	172				
İyâs b. Abd el-Müzenî	36				
Ebü Amre	40				
Amr b. Ümeyye ed-Damrî			48 ve 94		
Abdullah b. Cahş				141	
Ebü Mâlik el-Eşcaî	169				
Râfi' b. Hadîc	147				
Ukbe b. Âmir el-Cühenî			52 ve 117		
Ziyâd b. Lebîd			56 ve 143		
İyâz b. Himâr el-Mücâşî				27	
Ebü Saîd b. Zeyd				129	
Abdülmuttalib b. Rebîa' b. el-Hâris b. Abdilmuttalib			65 ve 68		
Esved b. Halef	26				

Utbe b. Gazvân					60
İkrime b. Hâlid el-Mahzûmî	30		85 ve 102		
Vehb b. Hanbeş et-Tâî			89 ve 101		
Kays b. Âiz		136		41	
Eymen b. Hureym			91 ve 172		
Hanzala el-Kâtib el-Üseyyidî				28 ve 131	
Hakem b. Süfyân	9		95 ve 129		
Amr b. Hârice			103 ve 194		
Amr b. Âs			111 ve 121		
Abdü'l-Kays heyetinden bir grup	88 ve 91				
Lekîd b. Sabire		28			
Egar el-Müzenî				15	
Ebû Saîd b. Muallâ	123				
Hakem b. Amr el-Gıfârî					67
Mutî' b. Esved	15				
Selmân b. Âmir		14			
Ebû Sa'd b. Ebî Fedâle	149				
Muttalib b. Ebî Vedâa	50				
Osman b. Ebî'l-Âs b. Bîsr es-Sekaffî		17			
Ubeyd b. Hâlid es-Sülemî	64 ve 245				
Hâris b. Ziyâd	82				
Abdullah b. Ebî Habîbe				79	
Şerîd b. Süveyd es-Sekaffî				163	
Abdurrahman b. Ebî Kurâd	109		157 ve 190		
Muhammed b. Mesleme el-Ensârî	230				
Üseyd b. Hudayr				144	

Mücemmi' b. Cârîye	51			164	
Abdullah b. Hişâm				86	
Muâz b. Enes	100				
Kâ'b b. Mürre es-Sülemî el-Behzî				67	
Hubeyb b. Mugfil el-Gıfârî	98				
Ebû Bürde b. Kays	99				

Bu tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü's-Şâmiyyîn bölümünde kendilerinden hadis rivâyetinde bulunulan yüz doksan dört râviden on yedisi¹³⁷³ aynı kısım içerisinde benzer ve farklı rivâyetlerle tekrarlanmıştır. Ayrıca burada yer alan yüz doksan dört râviden yirmi ikisinin Müsnedü'l-Mekkiyyîn, dördünün Müsnedü'l-Medeniyyîn, on dördünün Müsnedü'l-Kûfiyyîn, dördünün de Müsnedü'l-Basriyyîn olmak üzere toplamda kırk dört râvinin rivâyeti bulunmaktadır.

1.3.3.1.4. Müsnedü'l-Basriyyîn

Basra, Hz. Ömer'in emriyle Utbe b. Gazvân (ö. 17/638) tarafından kurulmuştur.¹³⁷⁴ Yörenin ilk sakinlerini Araplar oluştururken zamanla İran, Hindistan gibi bölgelerden gelenler ile şehrin demografisi farklılaşmaya başlamış ayrıca Kaderiyye, Mürcie, Mutezile, Ehl-i hadis gibi her mezhep mensubunun güçlü bir şekilde temsil edildiği bir merkez haline gelmiştir.¹³⁷⁵

Bir ordugâh şehri olarak kurulan Basra, daha önce Pers İmparatorluğu'nun egemenliği altında bulunan Irak'tan başlayarak, Horasan ve doğusunun fethinde önemli rol oynamış,¹³⁷⁶ bunun neticesinde Horasan, Maveraünnehir gibi yerleri ilmi bakımdan da kontrolü altına almıştır.¹³⁷⁷

İtikâdî fırkalardan Kaderiyye Basra'da,¹³⁷⁸ Şia ve Mürcie ise daha çok Kûfe'de taraftar bulmuştur. Siyasi olarak ise Basralılar daha çok Hz. Osman taraftarları iken,¹³⁷⁹ Kûfeliler Hz. Ali'nin yanında yer almışlardır.¹³⁸⁰

¹³⁷³ Hâbis b. Sa'd et-Tâî, Abdullah b. Havâle, Harâse b. Hür, Ebû Sa'lebe el-Huşenî, Ebû Âmir el-Eş'arî, Hâris el-Eş'arî, Amr b. Ümeyye ed-Damrî, Ukbe b. Âmir el-Cühenî, Ziyâd b. Lebîd, Abdülmuttalib b. Rebîa' b. el-Hâris b. Abdilmuttalib, İkrime b. Hâlid el-Mahzûmî, Vehb b. Hanbeş et-Tâî, Eymen b. Hureym, Hakem b. Süfyân, Amr b. Hârice, Amr b. Âs ve Abdurrahman b. Ebî Kurâd'tır.

¹³⁷⁴ Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr b. Yezîd el-Âmülî el-Bağdâdî Taberî, *Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk*, thk. Muhammed Ebû'l-Fazl İbrâhîm (Mısır: Dâru'l-Meârif, 1967), 3/590-598; Belâzurî, *Fütûhu'l-büldân*, 483-519.

¹³⁷⁵ Emîn Kudât, *Medresetü'l-hadis fi'l-Basra: hattâ el-karnî's-sâlise'l-hicrî* (Beyrût: Dâru İbn Hazm, 1419), 77.

¹³⁷⁶ Emîn Kudât, *Medrestü'l-hadis fi'l-Basra*, 44-46.

¹³⁷⁷ *Fâlih er-Rebî', Târîhu'l-mu'tezile fikrühüm ve akâ'idühüm* (Mısır: ed-Daru's-Sekafiyye lin Neşr, ts.), 19.

¹³⁷⁸ Hatîb, *Kifâye*, 129.

¹³⁷⁹ Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osmân Zehebî, *Mizânü'l-i'tidâl*, thk. Ali Muhammed el-Bicâvî (Beyrût: Dâru'l-Ma'rife, 1963), 3/139.

¹³⁸⁰ Akgün, *Hadis Rivayet Coğrafyası*, 127.

Basra'nın ilim açısından gelişmesinde İmrân b. Husayn'ın (ö. 52/672) Hz. Ömer tarafından buraya gönderilmesi,¹³⁸¹ yine Abdullah b. Abbâs'ın (ö.68/688) da Hz. Ali döneminde buraya vali olarak atanmasının önemli bir rolü olmuştur.¹³⁸²

Müsnedü'l-Basriyyîn kısmını tetkik ettiğimizde tekrarlarıyla birlikte yüz yirmi üç râviden bin üç yüz kırk üç rivâyet tahrîc edildiğini görmekteyiz. Bu bağlamda ilgili kısımda yer alan râvi isimleri, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konularının bir arada görülmesi adına söz konusu verilerin tablo halinde sunulması uygun görülmüştür.

Tablo 1.7. Müsnedü'l-Basriyyîn'de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları

Hadis sıra no	Râvi isimleri	Naklettikleri rivâyet sayıları	Naklettikleri hadis konuları
1	Ebû Berze el-Eslemî (Nadle b. Ubeyd) (ö. 65/685 [?])	50	Havz-ı kevserin varlığını kabul etmemek ¹³⁸³ Sabah namazında okunacak ayet sayısı ¹³⁸⁴ Hayvanlara lanet etmemek ¹³⁸⁵ Namaz vakitleri ¹³⁸⁶ İnsanlara zarar verecek şeyleri yollardan kaldırmak ¹³⁸⁷ Bir meclisten ayrılırken yapılacak dua ¹³⁸⁸ Umân ehlinin fazileti ¹³⁸⁹ Cennete girmek için yapılması gereken ameller ¹³⁹⁰ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Eslem ve Gıfâr kabilelerine duası ¹³⁹¹ Sakîf ve Benî Hanîfe kabileleri hakkındaki uyarı ¹³⁹² Gıybet etmemek ¹³⁹³

¹³⁸¹ Ebû Abdillâh Muhammed b. Sa'd b. Menî' el-Kâtib el-Hâşimî el-Basrî el-Bağdâdî İbn Sa'd, *Kitâbü't-Tabakâti'l-kebîr*, thk. Muhammed Abdülkâdir Atâ (Kâhire: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 1990), 6/366.

¹³⁸² Akgün, *Hadis Rivayet Coğrafyası*, 128.

¹³⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/419.

¹³⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/419.

¹³⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/419.

¹³⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420.

¹³⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420.

¹³⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420.

¹³⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420.

¹³⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420.

¹³⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420.

¹³⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420.

¹³⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420.

			Hilâfetin kureyşliliği¹³⁹⁴ Şehitlerin teçhiz ve tekfini¹³⁹⁵ Yasaklanan şiir türleri¹³⁹⁶ Yatsı namazından önce uyumamak ve sonrasında konuşmamak¹³⁹⁷ Fitnelerin zuhuru¹³⁹⁸ Ta'dîl-i erkâna riayet ederek namaz kılmak¹³⁹⁹ Mâiz b. Mâlik'e uygulanan recm cezası¹⁴⁰⁰ Havz-ı kevserin özellikleri¹⁴⁰¹ Alışverişte muhayyerlik¹⁴⁰²
2	İmrân b. Husayn (ö. 52/672)	197	Muktedinin kıraat yapmaması¹⁴⁰³ Hayvanın her türlüşünün hayır olması¹⁴⁰⁴ İma ile namaz kılmak¹⁴⁰⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) sahâbe ve sonrasında gelenlere yönelik övgü ifadesi¹⁴⁰⁶ İmkan sahibi olanların infakta bulunmamasının ahiretteki cezası¹⁴⁰⁷ İtaatin sınırı¹⁴⁰⁸ Savm-ı dehr¹⁴⁰⁹ Vasiyette oran¹⁴¹⁰ Esirin fidye karşılığı serbest bırakılması¹⁴¹¹ Sehiv secdesi yapılacak haller¹⁴¹²

¹³⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/421.

¹³⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/421.

¹³⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/421.

¹³⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/421.

¹³⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/422.

¹³⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/422.

¹⁴⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/422.

¹⁴⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/423.

¹⁴⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/425.

¹⁴⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

¹⁴⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

¹⁴⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

¹⁴⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

¹⁴⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

¹⁴⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

¹⁴⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

¹⁴¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

¹⁴¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

¹⁴¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/426.

			Diyet ödenmeyen durumlar¹⁴¹³ Dağlama yoluyla tedavinin yasaklanması¹⁴¹⁴ Temettu' hacı¹⁴¹⁵ Kader inancı¹⁴¹⁶ Eşlerin birbirine karşı davranışları¹⁴¹⁷ Altın ve ipek kullanımının yasaklanması¹⁴¹⁸ Nafile oruç tutmak¹⁴¹⁹ İntikal tekbirleri¹⁴²⁰ Sadakanın teşvik edilmesi ve müslenin yasaklanması¹⁴²¹ Ninemın mirası¹⁴²² Nüzûl-i İsâ¹⁴²³ Müslenin yasaklanması¹⁴²⁴ Recm cezası¹⁴²⁵ Sefer esnasında namaz¹⁴²⁶
3	Hakîm b. Muâviye el-Behzî (ö. ?)	5	İslâm'ın şartları¹⁴²⁷ Yeniden dirilme¹⁴²⁸ Eşlerin birbirleri üzerindeki hakkı¹⁴²⁹ Zandan uzak durmak¹⁴³⁰ Müslümanların Allah (c.c.) katındaki değeri¹⁴³¹

¹⁴¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/427.

¹⁴¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/427.

¹⁴¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/427.

¹⁴¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/427.

¹⁴¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/427.

¹⁴¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/427.

¹⁴¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/427.

¹⁴²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/428.

¹⁴²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/428.

¹⁴²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/428.

¹⁴²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/429.

¹⁴²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/429.

¹⁴²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/429.

¹⁴²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/430.

¹⁴²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/446.

¹⁴²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/447.

¹⁴²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/447.

¹⁴³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/447.

¹⁴³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/447.

4	Behz b. Hakîm (ö. ?)	38	Develerin zekâtı¹⁴³² Zandan uzak durmak¹⁴³³ Tövbenin kabul edilmeyeceği durumlar¹⁴³⁴ İnfak¹⁴³⁵ Şaka yollu da olsa yalan söylememek¹⁴³⁶ İslâm'ın şartları¹⁴³⁷ Yeniden dirilme¹⁴³⁸ Kıyamet günü insanların uzuvlarının şahitliği¹⁴³⁹ Eşlerin birbiri üzerindeki hakkı¹⁴⁴⁰ Anne babaya karşı saygılı olmak¹⁴⁴¹ Tefrikanın yasaklanması¹⁴⁴² Vücuttan örtünmesi gereken yerler¹⁴⁴³ Cennet nimetleri¹⁴⁴⁴ Hediye kabul etmek¹⁴⁴⁵
5	Arabî (ö. ?)	3	Namazda rükû'dan sonra elleri kaldırmak¹⁴⁴⁶ Ayakkabı ile namaz kılmak¹⁴⁴⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) giydiği ayakkabı¹⁴⁴⁸
6	Allah Resulü'nden (s.a.v.) bir sahâbinin (ö. ?) rivâyeti	1	Rukû ve secdenin ölçüsü¹⁴⁴⁹

¹⁴³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/2.

¹⁴³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/2.

¹⁴³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/2.

¹⁴³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/2.

¹⁴³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/2.

¹⁴³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/3.

¹⁴³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/3.

¹⁴³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/3.

¹⁴⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/3.

¹⁴⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/3.

¹⁴⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/3.

¹⁴⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/3, 4.

¹⁴⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/4.

¹⁴⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/4.

¹⁴⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/6.

¹⁴⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/6.

¹⁴⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/6.

¹⁴⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/6.

7	Seleme b. el-Muhabbek	13	Zina cezası ¹⁴⁵⁰ Deriyi tabaklama usulüyle temizlemek ¹⁴⁵¹ Hayvanların tedavisi ¹⁴⁵² Ramazan orucu ¹⁴⁵³
8	Behz b. Hakîm	1	Şaka yollu da olsa yalan söylememek ¹⁴⁵⁴
9	Hirmâs b. Ziyâd	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Minâ'da hutbe îrâdî ¹⁴⁵⁵
10	Sa'd b. Etvel	2	Mirasın taksimatından önce ölünün borçlarının ödenmesi ¹⁴⁵⁶
11	Semüre b. Cündeb (ö. 60/680)	193	Koyulması tavsiye edilmeyen isimler ¹⁴⁵⁷ İmsak vaktinin süresi ¹⁴⁵⁸ Bayram namazlarında okunacak sûreler ¹⁴⁵⁹ Namazda kıraatin yapılmayacağı yerler ¹⁴⁶⁰ İkindi namazının fazileti ¹⁴⁶¹ Yeni doğan çocuk için yapılca işlemler (akika kurbanı kesmek, isim koymak ve saçını tıraş etmek) ¹⁴⁶² Umrâ ¹⁴⁶³ Alım satım işlemlerinde yapılan iki akitten ilkinin geçerli olması ¹⁴⁶⁴ Gasp, ödünç veya emanet yoluyla alınanın geri verilmesi ¹⁴⁶⁵ Özürsüz olarak cuma namazını terk etmemek ¹⁴⁶⁶

¹⁴⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/6.

¹⁴⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/6.

¹⁴⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/6.

¹⁴⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/7.

¹⁴⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/8.

¹⁴⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/8.

¹⁴⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/8.

¹⁴⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/8.

			Şu'fa hakkı¹⁴⁶⁷ Cuma günü gusletmenin fazileti¹⁴⁶⁸ Namazın evde kılınmasını gerektiren durumlar¹⁴⁶⁹ Kadınlara karşı nezaketli olmak¹⁴⁷⁰ Fıtrat üzere ölmek¹⁴⁷¹ Hacamat yaptırmak¹⁴⁷² Kibirlenmemek¹⁴⁷³ Hz. Nuh'un (a.s.) oğulları Sâ'm, Yâfes ve Hâm'ın nesilleri¹⁴⁷⁴ Faizin haram oluşu¹⁴⁷⁵ Cömertliğin fazileti¹⁴⁷⁶ Cezanın amel cinsinden olması¹⁴⁷⁷ Kölelere iyi davranmak¹⁴⁷⁸ Beyaz renkte kefen kullanmak¹⁴⁷⁹ Dilenmemek¹⁴⁸⁰ Yapılması tavsiye edilen tesbihat¹⁴⁸¹ Alacaklının hak sahibi olması¹⁴⁸² Niyâhanın yasaklanması¹⁴⁸³ Ta'dîl-i erkâna riayet ederek namaz kılmak¹⁴⁸⁴ Cuma namazına erken gitmek¹⁴⁸⁵ Sabah namazının fazileti¹⁴⁸⁶
--	--	--	--

¹⁴⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/8.

¹⁴⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/8.

¹⁴⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/8.

¹⁴⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/8.

¹⁴⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/8.

¹⁴⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/9.

¹⁴⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/9.

¹⁴⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/9.

¹⁴⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/9.

¹⁴⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/9.

¹⁴⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/9.

¹⁴⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/10.

¹⁴⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/10.

¹⁴⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/10.

¹⁴⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/10.

¹⁴⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/10.

¹⁴⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/10.

¹⁴⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/10.

¹⁴⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/10.

¹⁴⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/10.

			Akid üzerine akid yapmamak ¹⁴⁸⁷ Telakki'r-rukbânın yasaklanması ¹⁴⁸⁸
12	Arfece b. Es'ad	10	Arfece b. Esad'ın altından bir burun yaptırmasına izin verilmesi ¹⁴⁸⁹ Fitnelerin zuhuru ¹⁴⁹⁰
13	Benî Selîd'ten bir sahâbi (ö. ?)	1	Müslümanların birbirlerine yardım etmeleri ¹⁴⁹¹
14	Benî Selîm'den bir sahâbi (ö. ?)	1	Kulun kendisine verilenlerle imtihanı ¹⁴⁹²
15	Ebü'l-Melîh (ö. ?)	4	Namazın evde kılınması gerektiren durumlar ¹⁴⁹³ Şeytan taşlamak ¹⁴⁹⁴ İyiliğin karşılıksız yapılması ¹⁴⁹⁵ Allah'ın (c.c.) takdir ettiği şeyin mümin için hayır olması ¹⁴⁹⁶
16	Allah Resulü'nden (s.a.v.) bir sahâbinin (ö. ?) rivâyeti	1	Felak ve Nâs sûrelerinin fazileti ¹⁴⁹⁷
17	Allah Resulü'nden (s.a.v.) bir sahâbinin (ö. ?) rivâyeti	4	Müslümanların birbirlerine yardım etmeleri ¹⁴⁹⁸
18	Ma'kıl b. Yesâr (ö. 59/679)	27	Üstlendiği görevi hakkıyla ifa etmeyenlerin ahiretteki cezası ¹⁴⁹⁹

¹⁴⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/11.

¹⁴⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/11.

¹⁴⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/23, 24.

¹⁴⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/24.

¹⁴⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/24.

¹⁴⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/24.

¹⁴⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/24.

¹⁴⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/24.

¹⁴⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/24.

¹⁴⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/24.

¹⁴⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/24.

¹⁴⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/24.

¹⁴⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/25.

			Yöneticinin adaletli davranması ¹⁵⁰⁰ Yalan yere yemin etmemek ¹⁵⁰¹ Bey'atü'r-rıdvân ¹⁵⁰² Saça kaynak yaptırmamak ¹⁵⁰³ Fitne zamanı yapılan ibadetin sevabı ¹⁵⁰⁴ İçkinin haramlığı ¹⁵⁰⁵ Bakara ve Yâsîn sûrelerinin fazileti ¹⁵⁰⁶ Ölülere Yâsîn sûresi okumak ¹⁵⁰⁷ Sarımsak yiyenin mescide gelmemesi ¹⁵⁰⁸ Haşr sûresinin fazileti ¹⁵⁰⁹ Fâtıma'nın (r.anhâ) fazileti ¹⁵¹⁰ Adil olmak ¹⁵¹¹ Miras taksimi ¹⁵¹² Allah Resulü'nün (s.a.v.) at sevgisi ¹⁵¹³ Karaborsacılığın yasaklanması ¹⁵¹⁴
19	Katâde b. Milhân (ö. ?)	6	Eyyâm-ı biyz orucu tutmak ¹⁵¹⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) davranışlarındaki bereket ¹⁵¹⁶
20	Arabî (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) giydiği ayakkabı ¹⁵¹⁷
21	Bâhile'den bir sahâbi	1	Eyyâm-ı biyz orucu tutmak ¹⁵¹⁸

¹⁵⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/25.

¹⁵⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/25.

¹⁵⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/25.

¹⁵⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/25.

¹⁵⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/25.

¹⁵⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/25.

¹⁵⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/26.

¹⁵⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/26.

¹⁵⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/26.

¹⁵⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/26.

¹⁵¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/26.

¹⁵¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/26.

¹⁵¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/27.

¹⁵¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/27.

¹⁵¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/27.

¹⁵¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/27.

¹⁵¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/27.

¹⁵¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/28.

¹⁵¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/28.

22	Züheyr b. Osman (ö. ?)	2	Davet yemeği vermek ¹⁵¹⁹
23	Enes b. Mâlik (Benî Ka'b'dan birisidir)	2	Sefer esnasında oruç tutmamaya ruhsat verilmesi ¹⁵²⁰
24	Übey b. Mâlik	1	Anne ve babaya iyi davranmayanın ahiretteki cezası ¹⁵²¹
25	Huzâa kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	Âşûrâ günü oruç tutmak ¹⁵²²
26	Mâlik b. Hâris	2	Yetime sahip çıkmak ¹⁵²³
27	Amr b. Selime	3	İmam olacak kişide aranan özellikler ¹⁵²⁴
28	Addâ b. Hâlid b. Hervez (ö. 101-102/720-721)	2	Arefe günü Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdî ¹⁵²⁵
29	Ahmer b. Cezî	2	Secde halî ¹⁵²⁶
30	Suhâr el-Abdî	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hasta olan bir sahâbiye inzivaya çekilmesi için izin vermesi ¹⁵²⁷ Kıyamet alametleri ¹⁵²⁸
31	Râfi' b. Amr el-Müzenî	6	Acve hurmasının cennetten olması ¹⁵²⁹ Kur'ân ile amel etmek ¹⁵³⁰ Ağaca zarar vermeden düşen meyveleri yemek ¹⁵³¹
32	Mihcen b. Edra'	3	Dinin kolay olması ¹⁵³²

¹⁵¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/28.

¹⁵²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/29.

¹⁵²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/29.

¹⁵²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/29.

¹⁵²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/29.

¹⁵²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/29, 30.

¹⁵²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/30.

¹⁵²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/30.

¹⁵²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/31.

¹⁵²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/31.

¹⁵²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/31.

¹⁵³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/31.

¹⁵³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/31.

¹⁵³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/32.

33	Ensâr'dan bir sahâbi (ö. ?)	1	Cibrîl'in (a.s.) komşu hakkında tavsiyede bulunması ¹⁵³³
34	Allah Resulü'nü (s.a.v.) işiten bir sahâbi (ö. ?)	1	Yahudi ve Hristiyanların gazaba uğraması ¹⁵³⁴
35	Mürre el-Behzî (ö. ?)	2	Osman b. Affân ve ashâbının fazileti ¹⁵³⁵
36	Zâide/Mezîde b. Havâle (ö. ?)	1	Fitnelerin zuhuru ¹⁵³⁶
37	Abdullah b. Havâle	2	Kıyamet alametleri ¹⁵³⁷ Şâm bölgesinin fazileti ¹⁵³⁸
38	Câriye b. Kudâme	4	Öfkelenmemek ¹⁵³⁹
39	Allah Resulü'nü (s.a.v.) gören bir sahâbinin (ö. ?) rivâyeti	1	Sadaka vermenin fazileti ¹⁵⁴⁰
40	Kurre el-Müzenî	11	Şâmlıların fazileti ¹⁵⁴¹ Kurban keserken hayvana iyi muamele etmek ¹⁵⁴² Eyyâm-ı biyz orucu tutmak ¹⁵⁴³ Ölüm karşısında sabretmek ¹⁵⁴⁴
41	Mürre el-Behzî (ö. ?)	1	Osman b. Affân ve ashâbının fazileti ¹⁵⁴⁵

¹⁵³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/32.

¹⁵³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/32.

¹⁵³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/33.

¹⁵³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/33.

¹⁵³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/33.

¹⁵³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/33.

¹⁵³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/34.

¹⁵⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/34.

¹⁵⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/34.

¹⁵⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/34.

¹⁵⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/34.

¹⁵⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/35.

¹⁵⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/35.

42	Ebû Bekre Nüfey' b. el- Hâris b. Kelede (ö. 51/671)	155	Kabir azabı ve sebepleri¹⁵⁴⁶ Akrabalık bağıni gözetmemenin günahı¹⁵⁴⁷ Ölüyü yıkama, kefenleme ve definde acele etmek¹⁵⁴⁸ Kadir gecesini ramazanın son on gününde aramak¹⁵⁴⁹ Antlaşmaya ihanet etmemek¹⁵⁵⁰ Recm cezası¹⁵⁵¹ Öfkeliyken hüküm vermemek¹⁵⁵² İnkardan, fakirlikten ve kabir azabından Allah'a (c.c.) sığınmak¹⁵⁵³ Haricilere yapılacak muamele¹⁵⁵⁴ Bazı kabilelerin fazileti¹⁵⁵⁵ En büyük günahlar (Allah'a (c.c.) şirk koşmak ve anne babaya karşı gelmek)¹⁵⁵⁶ Veda hutbesi¹⁵⁵⁷ Güneş ve ay tutulması namazı¹⁵⁵⁸ Hz. Hasan'ın fazileti¹⁵⁵⁹ Faizden uzak durmak¹⁵⁶⁰ Soy değişikliğinin yasaklanması¹⁵⁶¹ Ramazan ve Zilhicce ayının fazileti¹⁵⁶² Deccâl¹⁵⁶³ Kadınların yöneticiliği¹⁵⁶⁴
----	--	-----	---

¹⁵⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/35.

¹⁵⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/36.

¹⁵⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/37.

¹⁵⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/37.

¹⁵⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/38.

¹⁵⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/38.

¹⁵⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/38.

¹⁵⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/38.

¹⁵⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/38.

			Fitnelerin zuhuru ¹⁵⁶⁵ Güzel amelin övülmesi ve kötü amelin yerilmesi ¹⁵⁶⁶
43	Alâ b. el-Hadramî	3	Hac ibadetinden sonra bir müddet Mekke'de kalmak ¹⁵⁶⁷ Öşür ve haraç ¹⁵⁶⁸
44	Racülün (ö. ?)	1	İslâm'ın geçirdiği evreler ¹⁵⁶⁹
45	Mâlik b. Huveyris	11	Hadis/sünnetin anlatılması ¹⁵⁷⁰ İntikal tekbirleri ¹⁵⁷¹ Ev sahibinin imamlık yapması ¹⁵⁷²
46	Abdullah b. Mugaffel el-Müzenî	39	İnsanlara zarar vermemek ¹⁵⁷³ Koyun ve deve ağıllarında namaz kılmak ¹⁵⁷⁴ Fetih sûresinin fazileti ¹⁵⁷⁵ Ezan ve kamet arasında namaz kılmak ¹⁵⁷⁶ Namazda besmeleyi gizli söylemek ¹⁵⁷⁷ Bey'atü'r-rıdvân ¹⁵⁷⁸ Haşeratın öldürülmesi ¹⁵⁷⁹ Ashâbın fazileti ¹⁵⁸⁰ Akşam namazından önce nafile namaz kılmak ¹⁵⁸¹ Dua ve temizlikte aşırıya gitmemek ¹⁵⁸² Pay edilmeden önce ganimetten almamak ¹⁵⁸³ Bevledilmesi yasak olan yerler ¹⁵⁸⁴

¹⁵⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/39.

¹⁵⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/40.

¹⁵⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/52.

¹⁵⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/52.

¹⁵⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/52.

¹⁵⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/53.

¹⁵⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/53.

¹⁵⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/53.

¹⁵⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/54.

¹⁵⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/54.

¹⁵⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/54.

¹⁵⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/54.

¹⁵⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/54.

¹⁵⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/54.

¹⁵⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/54.

¹⁵⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/54.

¹⁵⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/55.

¹⁵⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/55.

¹⁵⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/56.

¹⁵⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/56.

			Evde köpek beslememek¹⁵⁸⁵ Namazı bozan şeyler¹⁵⁸⁶ Cenaze âdâbı¹⁵⁸⁷ Bazı kapların kullanımının yasaklanması¹⁵⁸⁸
47	Ensâr'dan bir sahâbi (ö. ?)	7	Rü'yet-i hilal¹⁵⁸⁹ Sabah ve yatsı namazlarına devamlılık göstermek¹⁵⁹⁰ Müslümanların birbirlerine güzel davranması¹⁵⁹¹ İhram yasaklarına uymayanların ödeyeceği kefâret¹⁵⁹² Buluğa ermeden önce ölen çocukların cennete gidecekleri¹⁵⁹³
48	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bir sahâbi (ö. ?)	1	Kûfe emirinin hutbe îrâdî ¹⁵⁹⁴
49	Racülün (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) giydiği ayakkabı ¹⁵⁹⁵
50	Racülün (ö. ?)	1	Âyetü'l-kürsî'nin fazileti ¹⁵⁹⁶
51	Bâdiye ehlinden birisi (ö. ?)	1	Hacca yürüyerek gitmeyi adamak ¹⁵⁹⁷
52	Allah Resulü'nü (s.a.v.) işiten bir sahâbi (ö. ?)	1	Ta'dîl-i erkâna riayet etmek ¹⁵⁹⁸

¹⁵⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/56.

¹⁵⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/57.

¹⁵⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/57.

¹⁵⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/57.

¹⁵⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/57.

¹⁵⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/57.

¹⁵⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/58.

¹⁵⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/58.

¹⁵⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/58.

¹⁵⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/58.

¹⁵⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/58.

¹⁵⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/58.

¹⁵⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/58.

¹⁵⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/59.

53	Redîfte (terikede) bulunan sahâbi (ö. ?)	2	Şeytana lanet etmemek ¹⁵⁹⁹
54	Sa'saa b. Muâviye (ö. ?)	3	Zilzâl sûresinin fazileti ¹⁶⁰⁰
55	Meysera el- Fecr (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) peygamber olması ¹⁶⁰¹
56	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından bazı sahâbiler	1	Hz. Musa'nın fazileti ¹⁶⁰²
57	Arabî (ö. ?)	2	Namazdan çıkmak için selam vermek ¹⁶⁰³
58	Racülün (ö. ?)	1	Muktedinin kıraati ¹⁶⁰⁴
59	Kabîsa b. Muhârik	8	Dilenmemek ¹⁶⁰⁵ Sabah namazından sonra dua etmek ¹⁶⁰⁶ Uğursuzluk yoktur ¹⁶⁰⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) yakın akrabalarını İslâm'a davet etmesi ¹⁶⁰⁸ Küsûf ve husûf namazı ¹⁶⁰⁹
60	Utbe b. Gazvân	2	Zühd hayatı ¹⁶¹⁰
61	Kays b. Âsım (ö. 47/667)	5	İslâm'a yeni girenlerin gusletmesi ¹⁶¹¹ Niyâhanın yasaklanması ¹⁶¹²

¹⁵⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/59.

¹⁶⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/59.

¹⁶⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/59.

¹⁶⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/59.

¹⁶⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/59.

¹⁶⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/60.

¹⁶⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/60.

¹⁶⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/60.

¹⁶⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/60.

¹⁶⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/60.

¹⁶⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/60.

¹⁶¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/61.

¹⁶¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/61.

¹⁶¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/61.

			Müslüman olan kimsenin Cahiliye Dönemi'nde yaptığı yeminden sorumlu olamaması ¹⁶¹³
62	Abdurrahman b. Semüre (ö. 50/670)	16	Yeminden dönmeyi gerektiren haller ¹⁶¹⁴ Küsûf namazı ¹⁶¹⁵ Yağmanın yasaklanması ¹⁶¹⁶ Namazın evde kılınmasını gerektiren durumlar ¹⁶¹⁷ Yeminin Allah (c.c.) adına yapılması ¹⁶¹⁸
63	Câbir b. Süleym el-Huceymî (ö. ?)	5	Yapılan iyiliği küçümsememek ¹⁶¹⁹
64	Âiz b. Amr (ö. 61/680-81)	13	Hayvanlara kötü muamelede bulunmamak ¹⁶²⁰ Bazı kapların kullanımının yasaklanması ¹⁶²¹ Duhâ namazı ¹⁶²² Hz. Ebû Bekir'in Kureyşlilere müdahalesi ¹⁶²³ Tasaddukun muhtaç olana yapılması ¹⁶²⁴
65	Râfi' b. Amr el-Müzenî	1	Acve hurmasının cennetten olması ¹⁶²⁵
66	Racülün	2	Namazda sûre okunması ¹⁶²⁶ Tek rekatta birden fazla sûre okumak ¹⁶²⁷
67	Hakem b. Amr el-Gıfârî	9	İtaatin sınırı ¹⁶²⁸ Abdestten arta kalan suyu (mâ-i müsta'meli) kullanmanın yasaklanması ¹⁶²⁹

¹⁶¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/61.

¹⁶¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/61.

¹⁶¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/61.

¹⁶¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/62.

¹⁶¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/62.

¹⁶¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/62.

¹⁶¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/63.

¹⁶²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/64.

¹⁶²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/64.

¹⁶²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/64.

¹⁶²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/64.

¹⁶²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/65.

¹⁶²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/65.

¹⁶²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/65.

¹⁶²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/66.

¹⁶²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/66.

¹⁶²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/66.

68	Ebû Akreb (ö. ?) (Hâlid b. Büceyr/Uveyc b. Hâlid)	2	Eyyâm-ı biyz orucu tutmak ¹⁶³⁰
69	Tafâve'den bir sahâbi (ö. ?)	1	Tasaddukta bulunmak ¹⁶³¹
70	Hanzala b. Hızıem (ö. ?)	1	Develerin zekâtı ¹⁶³²
71	Ebû Gâdiye	1	Can ve mal güvenliği ¹⁶³³
72	Mersed b. Zabyân (ö. ?)	1	Can güvenliği ¹⁶³⁴
73	Racülün (ö. ?)	1	Kader inancı ¹⁶³⁵
74	Urve el-Fukaymî (ö. ?)	1	Dinin kolay olması ¹⁶³⁶
75	Uhbân b. Sayfî (ö. ?)	2	Hz. Ali'nin Basra halkının kendisine itaat etmesini istemesi ¹⁶³⁷
76	Amr b. Taglib (ö. ?)	6	Humusun taksim edilmesi ¹⁶³⁸ Ye'cûc ve me'cûc ¹⁶³⁹
77	Cermûz el-Hüceymî (ö. ?)	1	Lanet etmemek ¹⁶⁴⁰
78	Hâbis et-Temîmî (ö. ?)	3	Uğursuzluğun olmaması ve nazar ¹⁶⁴¹
79	Racülün (ö. ?)	1	İtaatin sınırı ¹⁶⁴²
80	Hayy kabilesinden bir sahâbi (ö. ?)	1	İpek elbise giymenin yasaklanması ¹⁶⁴³

¹⁶³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/67.

¹⁶³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/67.

¹⁶³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/67.

¹⁶³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/68.

¹⁶³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/68.

¹⁶³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/68.

¹⁶³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/69.

¹⁶³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/69.

¹⁶³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/69.

¹⁶³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/69, 70.

¹⁶⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/70.

¹⁶⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/70.

¹⁶⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/70.

¹⁶⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/70.

81	Mücâşi' b. Mes'ûd	1	Mekke'nin fethinden sonra hicret olmaması ¹⁶⁴⁴
82	Amr b. Selime	3	İmam olacak kişide aranan özellikler ¹⁶⁴⁵
83	Benî Selîd'ten bir sahâbi (ö. ?)	2	Müslümanların birbirlerine destek olmaları ¹⁶⁴⁶
84	Redîf (terikede) bulunan sahâbinin (ö. ?) rivâyeti	1	Şeytana lanet etmemek ¹⁶⁴⁷
85	Allah Resulü'nü (s.a.v.) işiten bir sahâbi (ö. ?)	1	Fecr sûresinin fazileti ¹⁶⁴⁸
86	Allah Resulü'nden (s.a.v.) bir sahâbinin rivâyeti (ö. ?)	1	Ahirette ilk hesaba çekilecek ameller ¹⁶⁴⁹
87	Kurre b. Da'mûs en- Nümeyrî (ö. ?)	1	Zekât alınacak malların özellikleri ¹⁶⁵⁰
88	Tufeyl b. Sahbere (ö. ?)	1	Allah'ın (c.c.) varlığı ¹⁶⁵¹
89	Ebû Hurre er- Rekâşî (ö. ?)	1	Hac günleri ¹⁶⁵²
90	Has'am'dan bir sahâbinin (ö. ?) rivâyeti	1	Fitnelerin zuhuru ¹⁶⁵³

¹⁶⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/71.

¹⁶⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/71.

¹⁶⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/71.

¹⁶⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/71.

¹⁶⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/71.

¹⁶⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/72.

¹⁶⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/72.

¹⁶⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/72.

¹⁶⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/72.

¹⁶⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/73.

91	Racülün (ö. ?)	1	Kader inancı ¹⁶⁵⁴
92	Kays'tan bir sahâbinin (ö. ?) rivâyeti	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hissi mucizesi ¹⁶⁵⁵
93	Benî Selime'den Süleym (ö. ?)	1	Namaz kıldırın imamın muktedirinin durumunu dikkate alması ¹⁶⁵⁶
94	Üsâme el-Hüzelî (ö. ?)	21	Namazın evde kılınmasını gerektiren durumlar ¹⁶⁵⁷ Derisinden istifade edilemeyen hayvanlar ¹⁶⁵⁸ Abdestsiz namaz kılmamak ve kamu malına ihanet etmek ¹⁶⁵⁹ Vahdâniyet ¹⁶⁶⁰ Sünnet olmak ¹⁶⁶¹
95	Nübeyşe el-Hüzelî (ö. ?)	9	Cuma günü gusül almanın fazileti ¹⁶⁶² Teşrîk günlerinde oruç tutmamak ¹⁶⁶³ Kurban kesme vakti ¹⁶⁶⁴
96	Habîb b. Mihnef (ö. ?)	2	Kurban kesme vakti ¹⁶⁶⁵
97	Ebû Zeyd el-Ensârî (ö. ?)	3	Nübüvvet mührü ¹⁶⁶⁶
98	Nükâde el-Esedî (ö. ?)	1	İnfakta bulunan kimselere dua etmek ¹⁶⁶⁷
99	Racülün (ö. ?)	1	Yahudi ve Hristiyanların gazaba uğraması ¹⁶⁶⁸
100	Arabî (ö. ?)	4	Eyyâm-ı biyz orucu tutmak ¹⁶⁶⁹

¹⁶⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/73.

¹⁶⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/73.

¹⁶⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/74.

¹⁶⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/74.

¹⁶⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/74.

¹⁶⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/74.

¹⁶⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/74.

¹⁶⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/75.

¹⁶⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/75.

¹⁶⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/75.

¹⁶⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/75.

¹⁶⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/76.

¹⁶⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/77.

¹⁶⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/77.

¹⁶⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/77.

¹⁶⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/77.

			Yapılan işte Allah'ın (c.c.) rızasını gözetmek ¹⁶⁷⁰
101	Ehli Bâdiye'den bir sahâbinin (ö. ?) rivâyeti	1	Fâtıhasız namazın kabul olmaması ¹⁶⁷¹
102	Ensâr'dan bir sahâbinin (ö. ?) rivâyeti	2	Siyatik hastalığının tedavisi ¹⁶⁷²
103	Racülün (ö. ?)	2	Namazda muavvizeteyn sûrelerini okumak ¹⁶⁷³
104	Arabî (ö. ?)	1	Yapılan işte Allah (c.c.) rızasını gözetmek ¹⁶⁷⁴
105	Ebû Sûd (ö. ?)	1	Yalan yere yemin etmemek ¹⁶⁷⁵
106	Racülün (ö. ?)	2	Canın korunması ¹⁶⁷⁶
107	Ubâde b. Kurt (ö. ?)	3	Günahları küçümsememek ¹⁶⁷⁷
108	Ebû Rifâa (ö. 44/664)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ta'lîm görevi ¹⁶⁷⁸
109	Cârûd el-Abdî (ö. 20/641)	6	Lukata ¹⁶⁷⁹
110	Muhâcir b. Kunfuz	3	Selamlaşmak ¹⁶⁸⁰
111	Katâde b. Milhân (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) davranışlarındaki bereket ¹⁶⁸¹
112	Racülün (ö. ?)	1	Muktedinin kıraati ¹⁶⁸²
113	Ebû Asîb (ö. ?)	3	Allah Resulü'nün (s.a.v.) cenaze namazının kılınması ¹⁶⁸³ Salgın hastalıklar ¹⁶⁸⁴

¹⁶⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/78.

¹⁶⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/78.

¹⁶⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/78.

¹⁶⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/78.

¹⁶⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/79.

¹⁶⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/79.

¹⁶⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/79.

¹⁶⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/79.

¹⁶⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/80.

¹⁶⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/80.

¹⁶⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/80.

¹⁶⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/81.

¹⁶⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/81.

¹⁶⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/81.

¹⁶⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/81.

			Kıyamet günü mesul olunmayacak şeyler ¹⁶⁸⁵
114	Haşhâş el-Anberî	1	Suçun şahsiliği ¹⁶⁸⁶
115	Abdullah b. Sercis (ö. ?)	12	Nübüvvet mührü ¹⁶⁸⁷ Yolculuğa çıkarken yapılacak dua ¹⁶⁸⁸ Allah Resulü'nün (s.a.v.) insanları korumaya yönelik tavsiyeleri ¹⁶⁸⁹
116	Recâe adında bir kadın (ö. ?)	2	Ölüm hadisesi karşısında sabırlı olmak ¹⁶⁹⁰
117	Beşîr b. el-Hasâsiye (ö. ?)	5	Mezarlara basmamak ¹⁶⁹¹
118	Ümmü Atıyye (ö. 70/689-90)	13	Kadınların bayram namazına katılması ¹⁶⁹² Cenazenin yıkanması ¹⁶⁹³ Kadınların savaşa katılması ¹⁶⁹⁴ Eşi vefat eden kadının iddet süresi ¹⁶⁹⁵ Kadınların biatı ¹⁶⁹⁶
119	Câbir b. Semüre es-Sevâî (ö. 72-73/692-693)	269	Kıyamet alametleri ¹⁶⁹⁷ Recm cezası ¹⁶⁹⁸ Namaz için Allah Resulü'nün (s.a.v.) beklenmesi ¹⁶⁹⁹ Selamlaşmak ¹⁷⁰⁰ Allah Resulü'nün (s.a.v.) sakalı ¹⁷⁰¹ Sabah namazında okunacak sûre miktarı ¹⁷⁰²

¹⁶⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/81.

¹⁶⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/81.

¹⁶⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/82.

¹⁶⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/82.

¹⁶⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/82.

¹⁶⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/83.

¹⁶⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/83.

¹⁶⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/84.

¹⁶⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/84.

¹⁶⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/84.

¹⁶⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/85.

¹⁶⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/85.

¹⁶⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/86.

¹⁶⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/86.

¹⁶⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/86.

¹⁷⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/86.

¹⁷⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/86.

¹⁷⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/86.

			Kadir gecesi¹⁷⁰³ Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashabıyla olan muhabbeti¹⁷⁰⁴ Deve ve koyunların ağıllarında namaz kılmak¹⁷⁰⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) fiziksel özellikleri (şemâil)¹⁷⁰⁶ İki hutbe arasında oturmak¹⁷⁰⁷ Kureyş'in fazileti¹⁷⁰⁸ Murdar hayvanın yenmemesi¹⁷⁰⁹ İntihar eden kişinin cenaze namazının kılınmaması¹⁷¹⁰ Kerâhet vaktinde namaz kılmamak¹⁷¹¹ Kisrâ'nın fethedileceği¹⁷¹² Medine'nin diğer isimleri¹⁷¹³ Necasetten tahâret¹⁷¹⁴ Yatsı namazını geciktirmek¹⁷¹⁵ Yeni müslüman olanların İslâm'ın gereklerini yerine getirmesi¹⁷¹⁶ Kaderi inkar etmemek¹⁷¹⁷ Nübüvvet mührü¹⁷¹⁸ Muktedinin imama uyması¹⁷¹⁹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) fiziki özellikleri¹⁷²⁰
--	--	--	--

¹⁷⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/86.

¹⁷⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/86.

¹⁷⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/86.

¹⁷⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/86.

¹⁷⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/86.

¹⁷⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/87.

¹⁷⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/87.

¹⁷¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/87.

¹⁷¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/87.

¹⁷¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/87.

¹⁷¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/88.

¹⁷¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/89.

¹⁷¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/89.

¹⁷¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/89.

¹⁷¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/89.

¹⁷¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/90.

¹⁷¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/90.

¹⁷²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 5/90.

			Bayram namazını ezansız ve kametsiz kılmak ¹⁷²¹
120	Habbâb b. Eret (ö. 37/657)	27	Öğle namazını geciktirmemek ¹⁷²² Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmetine karşı şefkati ¹⁷²³ Ölümü temenni etmemek ¹⁷²⁴ Sabırlı olmak ¹⁷²⁵ Mus'ab b. Umeyr'in tekfini ¹⁷²⁶ Öğle ve ikindi namazlarında kıraat ¹⁷²⁷ Fitnelerin zuhuru ¹⁷²⁸ Borçta şart koşmak ¹⁷²⁹
121	Zü'l-Gurre	1	Deve ve koyun ağıllarında namaz kılmak ¹⁷³⁰
122	Damre b. Sa'd es-Sülemî (ö. ?)	1	Kasıtlı olarak öldürülen kimse için diyet ödenmesi ¹⁷³¹
123	Amr b. Yesribî	2	Allah (c.c.) rızası için tasaddukta bulunmak ¹⁷³²

Bu tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Basriyyîn'inde bir rivâyeti bulunan elli dört; iki-on aralığında elli üç; on bir-yirmi aralığında altı; yirmi bir ve üstü hadis aktaran on râvinin yer aldığı tespit edilmiştir. İlgili bölüm incelendiğinde bu kısımda kendilerinden hadis rivâyetinde bulunulan yüz yirmi üç râviden altmış dokuzunun ismi açıkça verilirken "Racülün" şekliyle on iki, "Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bir sahâbinin" vb. kalıplarla on iki, "Arabî" beş, "Benî Selîd'ten birisi" iki, "Bâdiye'den birisi" iki, "Benî Selîm'den birisi", "Bâhile'den birisi", "Huzâa kabilesinden birisi", "Tafâve'den bir sahâbi", "Hayy'dan bir sahâbi", "Has'am'dan bir sahâbi", "Kays'tan bir sahâbi", "Benî Selime'den birisi" olmak üzere bu şekilde nakledilenlerden birer; "Ensâr'dan" iki ve künyeleriyle zikredilen on bir râviden hadis tahrîc edilmiştir.

Elde edilen veriler eşliğinde Müsnedü'l-Basriyyîn'de Ebû Berze el-Eslemî'nin elli; İmrân b. Husayn'ın yüz doksan yedi; Behz b. Hakîm'in otuz dokuz; Semüre b. Cündeb'in yüz doksan üç; Ma'kıl b. Yesâr'ın yirmi yedi; Ebû Bekre Nüfey' b. el-Hâris'in yüz elli beş; Abdullah b. Mugaffel el-Müzenî'nin otuz dokuz; Abdurrahman b. Semüre'nin on altı; Âiz b. Amr'ın on üç; Üsâme el-Hüzelî'nin yirmi bir; Câbir b. Semüre es-Sevâî'nin iki yüz altmış dokuz ve Habbâb b. Eret'in

¹⁷²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/91.

¹⁷²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/108.

¹⁷²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/108.

¹⁷²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/109.

¹⁷²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/109.

¹⁷²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/109.

¹⁷²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/109.

¹⁷²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/110.

¹⁷²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/110.

¹⁷³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/112.

¹⁷³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/112.

¹⁷³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 5/113.

yirmi yedi rivâyeti aktarılmış ayrıca kadın râvilerden Ümmü Atıyye'nin on üç ve Recâe'nin de iki nakline yer verilmiştir.

Müsnedü'l-Basriyyîn bölümünde nakledilen hadislerde namaz kırk dokuz; cuma günü gusletmenin, cömertliğin, ikinci namazının, Bakara, Yâsîn, Felak ve Nâs sûrelerinin, sabah namazının faziletleri vb. yirmi dört; yasaklar on sekiz; oruç on bir; ceza on; yeni müslüman olanların İslâm'ın gereklerini yerine getirmesi, İslâm'ın şartları, Allah Resulü'nün (s.a.v.) yakın akrabalarını İslâm'a davet etmesi, İslâm'a yeni girenlerin gusletmesi, fitnenin zuhuru, fitne zamanı yapılan ibadetin sevabı ve dua altı; cennet nimetleri, acve hurmasının cennetten olması, buluğa ermeden önce ölen çocukların cennete gidecekleri, kıyamet, hac ile ilgili beş; sadaka dört; hutbe îrâdı, zekât, cenaze hakkında üç; hac ibadetinden sonra bir müddet Mekke'de kalmak, Mekke'nin fethinden sonra hicret olmaması; havz-ı kevser, abdest, haramlar konusunda iki; ahlak, şehitlerin teçhiz ve tekfini, biat, zühd hayatı, Kur'ân ile amel etmek, kadınların savaşa katılması, şirk, Medine'nin diğer isimleri, emanet, kibirlenmemek, hilâfetin kureyşliliği ve faiz konularında birer rivâyet aktarılmıştır. Netice itibariyle Basra bölgesinde namaz, faziletler, yasaklar, oruç, İslâm, fitne, cennet, kıyamet ve hac meselelerine yönelik rivâyetlerin daha fazla nakledildiği de görülmektedir.

Şuayb el-Arnâûd Müsnedü'l-Basriyyîn'de yer bulan bin üç yüz kırk üç rivâyetten altı yüz seksen ikisi hakkında sahîh;¹⁷³³ iki yüz altmış üçü için sahîh li-gayrihî;¹⁷³⁴ yüz seksen biri için hasen;¹⁷³⁵ kırk dördü ile alakalı hasen li-gayrihî¹⁷³⁶ ve yüz yetmiş üçü için de zayıf¹⁷³⁷ hükmünü vermiştir.

Müsnedü'l-Basriyyîn'de bulunan râvilerin diğer müsnedlerdeki rivâyetlerinin sıralaması ise şu şekildedir:

¹⁷³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 5/6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112.

¹⁷³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420, 421, 423, 424, 425, 426, 429, 432, 434, 436, 438, 439, 440, 443, 445, 447, 5/3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 25, 27, 29, 30, 31, 35, 36, 39, 41, 42, 44, 45, 48, 49, 50, 51, 55, 56, 57, 58, 61, 62, 63, 64, 65, 68, 70, 72, 74, 75, 77, 78, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 111, 113.

¹⁷³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420, 422, 423, 424, 428, 432, 446, 447, 5/2, 3, 4, 5, 7, 13, 18, 21, 23, 27, 29, 33, 40, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 54, 55, 58, 63, 69, 80, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108.

¹⁷³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/432, 436, 439, 442, 445, 5/6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 32, 53, 55, 69, 99.

¹⁷³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/420, 421, 428, 430, 431, 433, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 5/6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 27, 28, 31, 34, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 51, 52, 54, 57, 58, 59, 60, 61, 64, 67, 70, 72, 73, 75, 76, 77, 79, 83, 87, 88, 89, 94, 96, 97, 100, 102, 104, 105, 111, 112.

Tablo 1.8. Müsnedü'l-Basriyyîn içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları

Müsnedü'l-Basriyyîn'de yer alan râviler	Müsnedü'l-Mekkiyyîn	Müsnedü'l-Medeniyyîn	Müsnedü's-Şâmiyyîn	Müsnedü'l-Kûfiyyîn	Müsnedü'l-Basriyyîn
Behz b. Hakîm					4 ve 8
Seleme b. Muhabbek	184				
Hirmâs b. Ziyâd	216				
Sa'd b. Etvel			39		
Arfece b. Es'ad				109	
Katâde b. Milhân					19 ve 111
Enes b. Mâlik				132	
Übey b. Mâlik				123	
Mâlik b. Hâris				122	
Amr b. Selime	179				27 ve 82
Ahmer b. Cezî				113	
Suhâr el-Abdî	207				
Râfi' b. Amr el-Müzenî	70				31 ve 65
Mihcen b. Edra'				95	
Mürre el-Behzî					35 ve 41
Abdullah b. Havâle			13 ve 20		
Câriye b. Kudâme	213				
Kurre el-Müzenî		15			
Alâ b. el-Hadramî				100	
Mâlik b. Huveyris	97				
Abdullah b. Mugaffel el-Müzenî		149			
Kabîsa b. Muhârik	185				
Utbe b. Gazvân			80		
Hakem b. Amr el-Gıfârî			132		
Ebû Gâdiye		129			
Mücâşi' b. Mes'ûd	157				
Muhâcir b. Kunfuz				127	
Haşhâş el-Anberî				125	
Zü'l-Gurre		102			
Amr b. Yesribî	58				

Bu tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Basriyyîn bölümünde kendilerinden hadis rivâyetinde bulunan yüz yirmi üç râviden beşi¹⁷³⁸ aynı kısım içerisinde farklı rivâyetlerle tekrarlanmıştır. Ayrıca burada yer alan yüz yirmi üç râviden onunun Müsnedü'l-Mekkiyyîn, dördünün Müsnedü'l-Medeniyyîn, dördünün Müsnedü's-Şâmiyyîn, dokuzunun da Müsnedü'l-Kûfiyyîn olmak üzere toplamda yirmi yedi râviden rivâyette bulunulmuştur.

1.3.3.1.5. Müsnedü'l-Kûfiyyîn

İslâm coğrafyasının fetih hareketleri sonucunda geniş sınırlara ulaşmasıyla sahâbe farklı bölge ve şehirlere dağılmış, gittikleri yerlerde Allah Resulü'nden (s.a.v.) öğrendikleri bilgi ve kültür mirasını aktarmışlardır. Sahâbilerin bu alana dair sergiledikleri önemli gayretler neticesinde ilgili yöreler önemli birer ilim merkezi haline gelmiş, ancak bir kısmı, insan ve çevre faktörleri ile ilgili çeşitli etkenler sebebiyle diğerlerinden ayrılmış ve özellikle de belli alanlarda ekolleşmeye başlamışlardır. Bazıları ise sadece temayüz ettiği görüşü temsil etmekle kalmamış, sahip olduğu tarihi, siyasi, sosyal, ekonomik ve kültürel şartlar doğrultusunda mensubu bulunduğu İslâm medeniyetinin biçimlenmesinde önemli roller oynamıştır. Nitekim hicrî 17 yılında kurulan Kûfe şehri bu hususta öne çıkmış ve özellikle Hz. Ömer Dönemi'nde dini öğretmek amacıyla buraya pek çok sahâbi gönderilmiştir.¹⁷³⁹

Irak bölgesi ve özellikle de Kûfe, karmaşık bir sosyal yapı arz etmiş Hicaz Bölgesi dışındaki diğer şehirler gibi yabancı kültürlerin etkisi altında kalmış, siyasi yapılanmalardan Şia ve Havâric, itikadi fırkalardan Kaderiyye, Cebriyye ve Mürcie bu yörede etkin gruplar olmuştur.¹⁷⁴⁰ Aşırı ve farklı akımlar nedeniyle Kûfe'nin refleksi diğer beldelere göre daha güçlü bir durum arz etmiş ve sonraki dönemlerde ortaya çıkan fitnelerin, hadis kültürüne vereceği zarara karşı bu bölgede yaşayan ulemanın almış olduğu tedbirler ve isnadın yaygın olarak kullanılması bunların birer göstergesi haline gelmiştir.¹⁷⁴¹

Kûfe'ye yerleşen sahâbe sayısının çokluğu ve ilmî alandaki faaliyetler buranın hadis ilminin Medine'den sonra en önemli merkezi haline dönüşmüş ve ilk dönemden itibaren birçok şehir ile yoğun bir rivâyet alışverişi gerçekleşmiştir.¹⁷⁴²

Müsnedü'l-Kûfiyyîn kısmını tetkik ettiğimizde tekrarlarıyla birlikte yüz altmış altı râviden bin altı yüz altmış dört rivâyet tahrîc edildiğini görmekteyiz. Bu bağlamda ilgili kısımda yer alan râvi isimleri, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konularının bir arada görülebilmesi adına söz konusu verilerin tablo halinde sunulmasını gerektirmiştir.

¹⁷³⁸ Behz b. Hakîm, Katâde b. Milhân, Amr b. Selime, Râfi' b. Amr el-Müzenî ve Mürre el-Behzî'dir.

¹⁷³⁹ Ebû'l-Hasen İzzüddîn Alî b. Muhammed b. Muhammed eş-Şeybânî el-Cezerî İbnü'l-Esîr, *el-Kâmil fi't-târîh*, thk. Ebû'l-Fidâ Abdullah el-Kâdî (Beyrût: Dâru'l-kütübî'l-ilmiyye, 1987), 2/372-375.

¹⁷⁴⁰ Şeref Mahmut Kudât, *Medresetü'l-hadîs fi'l-Kûfe* (Câmiatü'l-Ezher Külliyesi Usulî'd-Din: Câmiatü'l-Ezher, 1400), 51-52.

¹⁷⁴¹ Ebû İsa Muhammed b. İsa b. Sevre Tirmizî, *el-İlelû's-sağîr*, thk. Ahmed Muhammed Şâkir (Beyrût: Dâru ihyâi't-turâsî'l-arabî, ts.), 739; Râmhürmüzî, *el-Muhaddisü'l-fâsıl*, 209.

¹⁷⁴² Mennâ' b. Halîl Kattân, *Târihu Teşrii'l-İslâmî* (Riyad: Mektebetü'l Meârif, 2008), 290.

Tablo 1.9. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de bulunan ve kendisinden hadis nakledilen râviler, rivâyet sayıları ve naklettikleri hadis konuları

Hadis sıra no	Râvi isimleri	Naklettikleri rivâyet sayıları	Naklettikleri hadis konuları
1	Safvân b. Assâl el-Murâdî (ö. ?)	12	İlim talep etmenin fazileti ¹⁷⁴³ Safvân b. Assâl el-Murâdî'nin katıldığı gazvelerin sayısı ¹⁷⁴⁴ Mestler üzerine mesh yapmak, Allah (c.c.) ve Resul (s.a.v.) sevgisi ¹⁷⁴⁵ Yahudilerin, Allah Resulü'nü (s.a.v.) İsrâ sûresi hakkında sormaları ¹⁷⁴⁶ Tövbenin her daim yapılabilmesi ¹⁷⁴⁷ Meshin süresi ¹⁷⁴⁸
2	Kâ'b b. Ucre ¹⁷⁴⁹ (ö. 52/672)	33	İhram cezaları ¹⁷⁵⁰ Abdestin güzel bir şekilde alınması ¹⁷⁵¹ Allah Resulü'ne (s.a.v.) salâtüselâm getirmek ¹⁷⁵² Osman b. Affân'ın fazileti ¹⁷⁵³ Kıyamet alametleri ¹⁷⁵⁴ Mescitte namaz vaktini beklemek ¹⁷⁵⁵ Namazı vaktinde kılmak ¹⁷⁵⁶

¹⁷⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/239.

¹⁷⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/239.

¹⁷⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/239.

¹⁷⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/239.

¹⁷⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/240.

¹⁷⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/240.

¹⁷⁴⁹ Ebû İshak veya Ebû Abdullah olarak bilinir. bk. Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe fî temyizi's-sahâbe*, thk. Âdil Ahmet Abdülmevcûd, Ali Muhammed Muavviz (Beyrût: Dâru'l-kütübü'l-ilmiyye, 1994), 5/448.

¹⁷⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/241.

¹⁷⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/241.

¹⁷⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/241.

¹⁷⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/242.

¹⁷⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/243.

¹⁷⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/243.

¹⁷⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/244.

3	Mugîre b. Şu'be ¹⁷⁵⁷ (ö. 50/670)	111	Abdestin farzları, mestler ve sarık üzerine mesh yapmak¹⁷⁵⁸ Müslümanlar arasında kıyamete kadar sünnete uygun davranacak bir topluluğun olması¹⁷⁵⁹ Gurre¹⁷⁶⁰ Evlilik öncesi tarafların birbirlerini görmeleri¹⁷⁶¹ Namazdan sonrası tesbihat¹⁷⁶² Allah Resulü'ne (s.a.v.) kasten yalan söz isnad etmek¹⁷⁶³ Güneş ve ay tutulması namazı¹⁷⁶⁴ Ölünün yıkanması sonrası gusül almak¹⁷⁶⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) haram kıldığı şeyler¹⁷⁶⁶ Tuvalet âdâbı¹⁷⁶⁷ Kibir¹⁷⁶⁸ Müslenin yasaklanması¹⁷⁶⁹ Antlaşmaya riayet etmek¹⁷⁷⁰ Deccâl¹⁷⁷¹ Cenaze âdâbı ve ölen çocukların cenaze namazlarını kılmak¹⁷⁷² Sehiv secdesi¹⁷⁷³ Recm cezası¹⁷⁷⁴
---	---	-----	---

¹⁷⁵⁷ Ebû Abdillâh, Ebû İsa ve Ebû Muhammed olarak tanınır. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 6/156.

¹⁷⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/244.

¹⁷⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/244.

¹⁷⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/244.

¹⁷⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/244.

¹⁷⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/245.

¹⁷⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/245.

¹⁷⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/245.

¹⁷⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/246.

¹⁷⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/246.

¹⁷⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/246.

¹⁷⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/246.

¹⁷⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/246.

¹⁷⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/246.

¹⁷⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/246.

¹⁷⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/247.

¹⁷⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/247.

¹⁷⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/248.

			Namaza sonradan yetişen kimsenin yapacağı davranış ¹⁷⁷⁵ Sarımsak yiyenin mescide gelmemesi ¹⁷⁷⁶ Dağlama ile tedavi etmek veya rukye yapmak ¹⁷⁷⁷
4	Adî b. Hâtim b. Abdillâh et- Tâî ¹⁷⁷⁸ (ö. 578)	31	Yeminden dönmek ¹⁷⁷⁹ Av aletleri ¹⁷⁸⁰ Tasaddukta bulunmak ¹⁷⁸¹ Güzel ve etkili konuşmak ¹⁷⁸² Av köpeğinin durumu ¹⁷⁸³ İran'ın fethedilmesi ¹⁷⁸⁴ Rukû ve secdeyi ikmal etmek ¹⁷⁸⁵
5	Ma'n b. Yezîd es-Sülemî ¹⁷⁸⁶	1	Biat ¹⁷⁸⁷
6	Muhammed b. Hâtib ¹⁷⁸⁸	6	Rukye ¹⁷⁸⁹ Nikahın ilanı ¹⁷⁹⁰
7	Racülün (ö. ?)	1	Nasihat istemek ¹⁷⁹¹
8	Racülün (ö. ?)	1	Ölümü temenni etmemek ¹⁷⁹²
9	Seleme b. Nuaym el- Eşceî' (ö. ?)	1	Şirk koştırmayanın cennete girmesi ¹⁷⁹³

¹⁷⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/248.

¹⁷⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/249.

¹⁷⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/250.

¹⁷⁷⁸ Ebû Tarîf olarak bilinir. bk. İbn Sa'd, *Kitâbü't-Tabakâti'l-kebîr*, 6/82.

¹⁷⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/256.

¹⁷⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/256.

¹⁷⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/256.

¹⁷⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/256.

¹⁷⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/256.

¹⁷⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/257.

¹⁷⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/257.

¹⁷⁸⁶ Ebû Yezîd ve İbnü'l-Ahnes olarak bilinir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 6/152.

¹⁷⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/259.

¹⁷⁸⁸ Ebû İbrahim olarak bilinir. bk. Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osmân Zehebî, *Siyerü a'lâmi'n-nübelâ*, thk. Şuayb el-Arnâûd (Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1982), 3/436.

¹⁷⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/259.

¹⁷⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/259.

¹⁷⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/259.

¹⁷⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/259.

¹⁷⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/260.

10	Âmir b. Şehr ¹⁷⁹⁴	2	İdarecilere karşı tutum ve davranışlar ¹⁷⁹⁵
11	Benî Süleym'den birisi (ö. ?)	1	Zikirlerin fazileti ¹⁷⁹⁶
12	Ebû Cebîra b. ed-Dahhâk	1	Lakap takmamak ¹⁷⁹⁷
13	Racûlün (ö. ?)	1	Kıyamet alametleri ¹⁷⁹⁸
14	Eşca' dan bir sahâbi (ö. ?)	1	Erkeklerle altın yüzük kullanımının yasaklanması ¹⁷⁹⁹
15	Egar el-Müzenî el-Cühenî	2	Tövbe ve istiğfârda bulunmak ¹⁸⁰⁰
16	Racûlün ¹⁸⁰¹ (ö. ?)	1	Tövbe ve istiğfârda bulunmak ¹⁸⁰²
17	Muhâcirden bir sahâbi ¹⁸⁰³ (ö. ?)	1	Tövbe ve istiğfârda bulunmak ¹⁸⁰⁴
18	Arfece ¹⁸⁰⁵ (ö. ?)	2	Müslümanların birbirlerine destek olması ¹⁸⁰⁶
19	Umâre b. Rüveybe es-Sekâfî ¹⁸⁰⁷	3	Sabah ve ikindi namazlarının fazileti ¹⁸⁰⁸ Minberde dua ederken elleri kaldırmamak ¹⁸⁰⁹

¹⁷⁹⁴ Ebû Şehr veya Ebû'l Kenûd olarak tanınır. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 3/472.

¹⁷⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/260.

¹⁷⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/260.

¹⁷⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/260.

¹⁷⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/260.

¹⁷⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/260.

¹⁸⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/260.

¹⁸⁰¹ Egar el-Müzenî'dir. bk. Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, thk. Şuayb el-Arnâûd, Adil Mürşid (Kâhire: Müessesetü'r-Risâle, 2001), 30/225.

¹⁸⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/260.

¹⁸⁰³ Egar el-Müzenî'dir. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 30/226.

¹⁸⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/261.

¹⁸⁰⁵ İbn Şurayh, İbn Sarîh, İbn Şerîk, İbn Şerâhîl veya İbn Zarîh'tir. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 30/227; İbn Sa'd, *Kitâbü't-Tabakâtî'l-kebir*, 6/89.

¹⁸⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/261.

¹⁸⁰⁷ Ebû Zehre olarak bilinir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/477.

¹⁸⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/261.

¹⁸⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/261.

20	Urve b. Mudarris b. Evs b. Hârise b. Lâmi't-Tâî	5	Mebrur hac ¹⁸¹⁰
21	Ebû Hâzim ¹⁸¹¹ (ö. ?)	1	Hastalığa sebep olacak yerlerde oturmamak ¹⁸¹²
22	İbn Safvân ez- Zührî (ö. ?) babasından rivayeti ¹⁸¹³	2	Öğle namazını geciktirmek ¹⁸¹⁴
23	Süleymân b. Surad Ebû Mudarrif el- Huzâî el-Kûfî (ö. 65/685)	2	Hendek Savaşı ¹⁸¹⁵
24	Süleymân b. Surad ve Hâlid b. Urfuda b. Ebrehe b. Sinân el- Üzrî'nin (ö. ?) rivâyeti	3	İshal hastalığı sebebiyle vefat edenin durumu ¹⁸¹⁶
25	Ammâr b. Yâsir ¹⁸¹⁷ (ö. 37/657)	22	Fitnelerin zuhuru ¹⁸¹⁸ Müşrikleri hicvetmek ¹⁸¹⁹ Teyemmüm almak ¹⁸²⁰ Kavme ait bir sancak altında savaşmak ¹⁸²¹

¹⁸¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/261.

¹⁸¹¹ Ebû Hâzim Becilî İsmi Avf'dır, Abdü Avf olarak da bilinir. bk. İbn Sa'd, *Kitâbü't-Tabakâti'l-kebîr*, 6/93.

¹⁸¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/262.

¹⁸¹³ Safvân b. Mahreme Kureyşî Zührî, Oğlu Kâsım b. Safvân'dır. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 3/356.

¹⁸¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/262.

¹⁸¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/262.

¹⁸¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/262.

¹⁸¹⁷ Ebû'l-Yakzân Ammâr b. Yâsir b. Âmir el-Ansî olarak bilinir. bk. İbn Sa'd, *Kitâbü't-Tabakâti'l-kebîr*, 6/76.

¹⁸¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/262.

¹⁸¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/263.

¹⁸²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/263.

¹⁸²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/263.

			Namazı uzatmak, hutbeyi kısa tutmak ¹⁸²² Namaz kılana selam vermemek ¹⁸²³ İmamın namazda muktedirlerin durumunu dikkate alması ¹⁸²⁴ Rükû ve secde de dua etmek ¹⁸²⁵ Fitrattan olan şeyler ¹⁸²⁶ Hz. Ali'nin fazileti ¹⁸²⁷
26	Abdullah b. Sâbit	1	Allah'a (c.c.) ve Resulü'ne (s.a.v.) iman etmek, din olarak İslâm'ı kabul etmek ¹⁸²⁸
27	İyâz b. Himâr el-Mücâşî	9	Lukata ¹⁸²⁹ Hakaret etmemek ¹⁸³⁰ Cennet ve cehennemliklerin özellikleri ¹⁸³¹
28	Hanzala el-Kâtib er-Rebî b. Sayfî Temîmî Üseydî	2	Beş vakit namazın fazileti ¹⁸³²
29	Nu'mân b. Beşîr el-Ensârî el-Hazrecî (ö. 64/684)	103	Şüpheli şeylerden uzak durmak ¹⁸³³ İnsanların en hayırlısı Allah Resulü (s.a.v.) zamanında yaşayanlar ve onlardan sonra gelecek kimselerdir ¹⁸³⁴ İçki üretilen hammaddeler ¹⁸³⁵ Güneş ve ay tutulması namazı ¹⁸³⁶ Dua ibadettir ¹⁸³⁷

¹⁸²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/263.

¹⁸²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/263.

¹⁸²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/264.

¹⁸²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/264.

¹⁸²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/264.

¹⁸²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/265.

¹⁸²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/265.

¹⁸²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/266.

¹⁸³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/266.

¹⁸³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/266.

¹⁸³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/267.

¹⁸³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/267.

¹⁸³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/267.

¹⁸³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/267.

¹⁸³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/267.

¹⁸³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/267.

			Fitnelerin zuhuru¹⁸³⁸ Kişinin vasiyette çocukları arasında eşit davranması¹⁸³⁹ Müminlerin birbirlerini sevmesi¹⁸⁴⁰ Hamdetmek¹⁸⁴¹ Sadakanın fazileti¹⁸⁴² Yasaklara uymak¹⁸⁴³ Tesbîh, tahmîd, tekbîr ve tehlîlin fazileti¹⁸⁴⁴ Cemaatle namazda ilk safın fazileti¹⁸⁴⁵ Cihadın fazileti¹⁸⁴⁶ Safları düzenlemek¹⁸⁴⁷ Yatsı namazının vakti¹⁸⁴⁸ Cuma ve Gâşiye sûrelerinin fazileti¹⁸⁴⁹ Cehennemliklerin azabı¹⁸⁵⁰ Allah Resulü'nün (s.a.v.) eşlerine karşı davranışları¹⁸⁵¹ Recm cezası¹⁸⁵²
30	Usâme b. Şerîk es-Sa'lebî (ö. ?)	4	İlim meclisinde oturma âdâbı¹⁸⁵³ Her hastalığın bir şifasının olması¹⁸⁵⁴
31	Amr b. Hâris b.	2	Kur'ân'ın İbn Ümmi Abd'in kıraatine göre okunması¹⁸⁵⁶

¹⁸³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/267.

¹⁸³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/268.

¹⁸⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/268.

¹⁸⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/268.

¹⁸⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/268.

¹⁸⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/269.

¹⁸⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/268.

¹⁸⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/268.

¹⁸⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/270.

¹⁸⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/270.

¹⁸⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/270.

¹⁸⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/270.

¹⁸⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/271.

¹⁸⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/271.

¹⁸⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/272.

¹⁸⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/278.

¹⁸⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/278.

¹⁸⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/278.

	Mustalik ¹⁸⁵⁵ (ö. ?)		Peygamberlerin miras bırakmaması ¹⁸⁵⁷
32	Hâris b. Dırâr el-Huzâî ¹⁸⁵⁸ (ö. ?)	1	Hâris b. Dırâr el-Huzâî'nin müslüman olması ¹⁸⁵⁹
33	Cerrâh ve Ma'kıl b. Sinân el- Eşcaî ¹⁸⁶⁰ (ö. 63/683)	7	Evlenip mehir tayin etmeden ölen kimsenin durumu ¹⁸⁶¹
34	Kays b. Ebî Garaze el- Gıfârî el- Cühenî el- Becilî	1	Ticari faaliyetlerde yalan söylememek ¹⁸⁶²
35	Berâ b. Âzib b. el-Hâris el- Ensârî el- Hârisî (ö. 71/690)	244	Allah Resulü'nün (s.a.v.) peygamberliğini ilanı ¹⁸⁶³ Ta'dîl-i erkâna uygun namaz kılmak ¹⁸⁶⁴ Sabah ve akşam namazlarında kunut duasının okunması ¹⁸⁶⁵ Kâiflik ¹⁸⁶⁶ Yatarken dua etmek ¹⁸⁶⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) fiziki özellikleri ¹⁸⁶⁸ Kehf sûresinin fazileti ¹⁸⁶⁹ Yolculuk dönüşü dua etmek ¹⁸⁷⁰

¹⁸⁵⁵ Amr b. el-Hâris b. el-Mustalik el-Huzâî Peygamberimiz'in (s.a.v.) eşi Hz. Cüveyriye'nin kardeşidir. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 30/400; İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 5/221-222.

¹⁸⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/278.

¹⁸⁵⁸ Hâris b. Ebî Dırâr, Hz. Cüveyriye'nin babasıdır. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 2/165.

¹⁸⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/279.

¹⁸⁶⁰ Eşca' kabilesine mensuplardır. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/279.

¹⁸⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/279.

¹⁸⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/280.

¹⁸⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/280.

¹⁸⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/280.

¹⁸⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/280.

¹⁸⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/280.

¹⁸⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/281.

¹⁸⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/281.

¹⁸⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/281.

¹⁸⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/281.

			Müşriklerle savaşmak¹⁸⁷¹ Hız. Ali'nin fazileti¹⁸⁷² Bayram namazı ve kurban kesimi¹⁸⁷³ İmanın fazileti¹⁸⁷⁴ İman edenlerin sırât-ı müstakîm üzere devamlı olmaları¹⁸⁷⁵ Cihadın fazileti¹⁸⁷⁶ Hendek Savaşı¹⁸⁷⁷ İftitah tekbirinde elleri kaldırmak¹⁸⁷⁸ Cuma günü yapılması gerekenler¹⁸⁷⁹ Secdenin yapılış şekli¹⁸⁸⁰ Tövbe etmek¹⁸⁸¹ Hadis öğrenme usûlü¹⁸⁸² Kur'ân-ı Kerim'i güzel okumak¹⁸⁸³ Kible tahvili¹⁸⁸⁴ Allah Resulü'nün (s.a.v.) oğlu İbrahim'in vefat etmesi¹⁸⁸⁵ Hafaza melekleri¹⁸⁸⁶ Ensâr'ın fazileti¹⁸⁸⁷ Yatsı namazında Tîn sûresini okumak¹⁸⁸⁸ Müslümanın müslüman üzerindeki hakları¹⁸⁸⁹
--	--	--	--

¹⁸⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/281.

¹⁸⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/281.

¹⁸⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/281.

¹⁸⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/282.

¹⁸⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/282.

¹⁸⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/282.

¹⁸⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/282.

¹⁸⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/282.

¹⁸⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/282.

¹⁸⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/283.

¹⁸⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/283.

¹⁸⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/283.

¹⁸⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/283.

¹⁸⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/283.

¹⁸⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/283.

¹⁸⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/283.

¹⁸⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/283.

¹⁸⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/284.

¹⁸⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/284.

			İlk safın ve müezzinliğin fazileti ¹⁸⁹⁰
36	Ebû Senâbil b. Ba'kek ¹⁸⁹¹ (ö. ?)	2	Kocası vefat eden hamile kadının iddeti ¹⁸⁹²
37	Abdullah b. Adî b. Hamrâ ez-Zührî el-Kureşî ¹⁸⁹³ (ö. ?)	4	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Mekke'ye olan sevgisi ¹⁸⁹⁴
38	Ebû Sevr el-Fehmî (ö. ?)	1	Lanet etmemek ¹⁸⁹⁵
39	Harmele b. Abdillâh el-Anberî (ö. ?)	1	Hoş olmayan şeylerin konuşulduğu meclisi terk etmek ¹⁸⁹⁶
40	Nubeyd b. Şerîd el-Eşcaî el-Kûfî ¹⁸⁹⁷	4	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdî ¹⁸⁹⁸
41	Kays b. Âiz ¹⁸⁹⁹	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hutbe îrâdî ¹⁹⁰⁰
42	Hârise b. Vehb el-Huzâî (ö. ?)	7	Sadakanın fazileti ¹⁹⁰¹ Mina'da öğle ve ikinci namazlarını cem etmek ¹⁹⁰² Cennet ve cehennemliklerin özellikleri ¹⁹⁰³
43	Amr b. Hüreys el-Kureşî el-	6	Sabah namazında Şems ve Tekvîr sûrelerini okumak ¹⁹⁰⁵ Sarık kullanmak ¹⁹⁰⁶

¹⁸⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/284.

¹⁸⁹¹ Ebû Senâbil b. Ba'kek Kureşî Abderî, Abdü'd Dâr'a mensuptur. bk. İbn Sa'd, *Kitâbü't-Tabakâti'l-kebîr*, 5/494.

¹⁸⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/304.

¹⁸⁹³ Ebû Amr veya Ömer olarak bilinir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/151-152.

¹⁸⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/305.

¹⁸⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/305.

¹⁸⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/305.

¹⁸⁹⁷ Ebû Seleme olarak bilinir. bk. İbn Sa'd, *Kitâbü't-Tabakâti'l-kebîr*, 6/88.

¹⁸⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/305.

¹⁸⁹⁹ Kays b. Âiz Ahmesî, Ebû Kâhil olarak bilinir. bk. Zehebî, *Siyerü a'lâmi'n-nübelâ*, 3/462; İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 5/370.

¹⁹⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/306.

¹⁹⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/306.

¹⁹⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/306.

¹⁹⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/306.

¹⁹⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/306.

¹⁹⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/307.

	Mahzûmî ¹⁹⁰⁴ (ö. ?)		Ayakkabı ile namaz kılmak ¹⁹⁰⁷
44	Saîd b. Hüreys b. Amr el- Mahzûmî	1	Gayrimenkul satan kişinin parayı aynı alanda kullanmaması ¹⁹⁰⁸
45	Abdullah b. Yezîd el- Ensârî ¹⁹⁰⁹ (ö. 69/688-89)	3	Yağma yapmanın ve müslenin yasaklanması ¹⁹¹⁰ Her iyiliğin sadaka olması ¹⁹¹¹
46	Ebû Cuhayfe ¹⁹¹² (ö. ?)	30	Sütire kullanmak ¹⁹¹³ Hz. Hasan'ın fazileti ¹⁹¹⁴ Yemek yeme âdâbı ¹⁹¹⁵ Helal kazanç ¹⁹¹⁶ Allah Resulü'nün (s.a.v.) fiziki özellikleri ¹⁹¹⁷ Kıyametin yakınlığı ¹⁹¹⁸
47	Abdurrahman b. Ya'mer ed- Dîlî ¹⁹¹⁹ (ö. ?)	3	Mebrur hac ¹⁹²⁰
48	Atiyye el- Kurazî (ö. ?)	1	Buluğ yaşına ulaşmayanlara had cezasının uygulanmaması ¹⁹²¹
49	Sakîf'ten bir sahâbi (ö. ?)	1	Bazı kapların kullanımının yasaklanması ¹⁹²²

¹⁹⁰⁴ Ebû Saîd olarak bilinir. bk. Ebû Ömer Cemâlüddîn Yûsuf b. Abdillâh b. Muhammed İbn Abdilberr en-Nemerî, *el-İstî'âb fî ma'rifeti'l-ashâb*, thk. Ali Muhammed el-Bicâvî (Beyrût: Dâru'l-Ceyl, 1992), 3/1172.

¹⁹⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/307.

¹⁹⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/307.

¹⁹⁰⁹ Ebû Mûsâ olarak bilinir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/227.

¹⁹¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/307.

¹⁹¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/307.

¹⁹¹² Vehb b. Abdillâh Ebû Cuhayfe es-Suvâtî olarak tanınır. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/55.

¹⁹¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/307.

¹⁹¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/308.

¹⁹¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/308.

¹⁹¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/308.

¹⁹¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/309.

¹⁹¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/309.

¹⁹¹⁹ Ebû'l-Esved olarak bilinir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/308.

¹⁹²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/309.

¹⁹²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/310.

¹⁹²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/310.

50	Sahr b. Ayle el-Ahmesi (ö. ?)	1	Müslüman olan kişinin arazi ve malına daha hak sahibi olması ¹⁹²³
51	Ebû Ümeyye el-Fezârî (ö. ?)	1	Hacamat ¹⁹²⁴
52	Abdullah b. Ukeym el- Cühenî el- Kûfî (ö. ?)	7	Ölü hayvanın tabaklanmamış derisinden ve sinirlerinden faydalanmamak ¹⁹²⁵ Şirke götürecek unsurları kullanmamak ¹⁹²⁶
53	Târik b. Süveyd Hazramî/Cü'fî (ö. ?)	2	İçki ile tedavi olmanın yasaklanması ¹⁹²⁷
54	Hidâş Ebî Seleme es- Sülemî (ö. ?)	3	Anne babaya iyi davranmak ¹⁹²⁸
55	Dırâr b. Ezver ¹⁹²⁹	1	Hayvan haklarına riayet etmek ¹⁹³⁰
56	Dihye el-Kelbî (ö. 50/670 [?])	1	Hayvanlara güzel davranmak ¹⁹³¹
57	Racülün ¹⁹³² (ö. ?)	2	Ramazân ayının fazileti ¹⁹³³
58	Cündeb b. Abdillah b.	19	Duhâ sûresinin nüzûlü ¹⁹³⁴ Kurbanın bayram namazından sonra kesilmesi ¹⁹³⁵

¹⁹²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/310.

¹⁹²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/310.

¹⁹²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/310.

¹⁹²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/310.

¹⁹²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/311.

¹⁹²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/311.

¹⁹²⁹ İsmi Mâlik b. Evs'dir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 3/390.

¹⁹³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/311.

¹⁹³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/311.

¹⁹³² *el-İsâbe fî temyîzi's-sahâbe'*de Ebû Abdillah olduğu söylenmiştir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/216.

¹⁹³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/311.

¹⁹³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/312.

¹⁹³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/312.

	Süfyân el-Becelî (ö. ?)		Allah'ın (c.c.) rahmeti ¹⁹³⁶ İntiharın yasaklanması ¹⁹³⁷ Sabah namazının fazileti ¹⁹³⁸ Riya yapmamak ¹⁹³⁹ Havz-ı kevser ¹⁹⁴⁰ Kur'ân-ı Kerim okumak ¹⁹⁴¹
59	Seleme b. Kays el-Eşceî' (ö. ?)	2	Abdest alırken mazmaza ve istinşak yapmak ¹⁹⁴²
60	Racülün (ö. ?)	8	Bayram namazından önce kurban kesmemek ¹⁹⁴³ İçkinin haramlığı ¹⁹⁴⁴ Hacamat ve visal orucunun yasaklanması ¹⁹⁴⁵ Şevval hilalinin görülmesinde şahitliğin kabul edilmesi ¹⁹⁴⁶ Rü'yet-i hilâl ¹⁹⁴⁷
61	Târık b. Şihâb el-Becelî el-Ahmesî ¹⁹⁴⁸ (ö. ?)	9	Allah Resulü'ne (s.a.v.) itaat ¹⁹⁴⁹ Zalim idarecinin karşısında hakkı söylemek ¹⁹⁵⁰ Târık b. Şihâb'ın savaşa katılması ¹⁹⁵¹ Her hastalığın bir şifasının olması ¹⁹⁵² Teyemmüm ¹⁹⁵³ Allah Resulü'nün (s.a.v.) duası ¹⁹⁵⁴

¹⁹³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/312.

¹⁹³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/312.

¹⁹³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/312.

¹⁹³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/313.

¹⁹⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/313.

¹⁹⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/313.

¹⁹⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/313.

¹⁹⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/314.

¹⁹⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/314.

¹⁹⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/314.

¹⁹⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/314.

¹⁹⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/314.

¹⁹⁴⁸ Ebû Abdillâh olarak bilinir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 3/413.

¹⁹⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/314.

¹⁹⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/314.

¹⁹⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/314.

¹⁹⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/315.

¹⁹⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/315.

¹⁹⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/315.

62	Racülün (ö. ?)	1	Hacamat ve visal orucunun yasaklanması ¹⁹⁵⁵
63	Allah Resulü'nün (s.a.v.) zekât toplayan sahâbisi ¹⁹⁵⁶ (ö. ?)	1	Zekât olarak alınmayacak develer ¹⁹⁵⁷
64	Vâil b. Hucr b. Sa'd Ebû Hüneyde el- Hadramî (ö. 51/671 [?])	41	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hissi mucizesi ¹⁹⁵⁸ Secde halinde burnun yere değmesi ¹⁹⁵⁹ Fâtiha sûresini okuduktan sonra âmin demek ¹⁹⁶⁰ Namazda kıyamdayken elleri bağlamak ¹⁹⁶¹ İntikal tekbirleri ¹⁹⁶² Namaz kılarken ta'dîl-i erkâna riayet etmek ¹⁹⁶³ İçkinin zararları ¹⁹⁶⁴ Davacının delili olmadığı durumda davalının yemin etmesi ¹⁹⁶⁵ Akli olmayana had cezasının uygulanmaması ¹⁹⁶⁶
65	Ammâr b. Yâsir	16	İmamın namaz kıldırırken muktedirlerin durumlarını dikkate alması ¹⁹⁶⁷ Ammâr b. Yâsir'in şehit edilmesi ¹⁹⁶⁸ Ümmetin hem evveli hem ahiri hayırdır ¹⁹⁶⁹ Teyemmüm ¹⁹⁷⁰ Sıffîn Savaşı ¹⁹⁷¹

¹⁹⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/315.

¹⁹⁵⁶ 18843. rivâyetin tekrarı olup 60. sıradaki sahâbi ile aynı kişidir. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 3/314.

¹⁹⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/315.

¹⁹⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/315.

¹⁹⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/315.

¹⁹⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/315.

¹⁹⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/316.

¹⁹⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/316.

¹⁹⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/316.

¹⁹⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/317.

¹⁹⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/317.

¹⁹⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/318.

¹⁹⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/319.

¹⁹⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/319.

¹⁹⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/319.

¹⁹⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/319.

¹⁹⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/319.

			Münafıkların ahiretteki durumu ¹⁹⁷² Cenaze namazı ¹⁹⁷³ Hutbeyi uzatmamak ¹⁹⁷⁴
66	Ashâb-ı Resulullah	1	Ramazan hilâli için iki kişinin şahitliğinin kabul edilmesi ¹⁹⁷⁵
67	Kâ'b b. Mürre es-Sülemî el-Behzî	2	Köle âzadı ¹⁹⁷⁶
68	Hureym b. Fâtik ¹⁹⁷⁷	5	Yalancı şahitlik yapmamak ¹⁹⁷⁸ Kibirlenmemek ¹⁹⁷⁹ Yapılan iyiliklere verilecek sevabın miktarı ¹⁹⁸⁰
69	Kudbe b. Mâlik es-Sa'lebî/es-Süleî' (ö. ?)	1	Sabah namazında Kâf sûresinin okunması ¹⁹⁸¹
70	Bekr b. Vâil den bir sahabî (ö. ?)	1	Yahudi ve Hristiyanlardan öşür almak ¹⁹⁸²
71	Dırâr b. Ezver	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vasiyeti ¹⁹⁸³
72	Abdullah b. Zem'â ¹⁹⁸⁴	1	Hız. Ebû Bekir'in namaz kıldırmakla görevlendirilmesi ¹⁹⁸⁵
73	Misver b. Mahreme ez-Zührî (ö.	24	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ailesi hariç kıyamet günü akrabalık bağlarının kopması ¹⁹⁸⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) abdest alış şekli ¹⁹⁸⁸

¹⁹⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/319.

¹⁹⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/320.

¹⁹⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/320.

¹⁹⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/321.

¹⁹⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/321.

¹⁹⁷⁷ Ebû Eymen veya Ebû Yahya'dır. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 2/236.

¹⁹⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/321.

¹⁹⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/321.

¹⁹⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/321.

¹⁹⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/322.

¹⁹⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/322.

¹⁹⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/322.

¹⁹⁸⁴ Abdullah b. Zem'â Allah Resulü'nün (s.a.v.) eşi Ümmü Selme'nin kız kardeşinin oğludur. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/83.

¹⁹⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/322.

¹⁹⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/323.

¹⁹⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/323.

	64/683) ve Mervân b. el- Hakem ¹⁹⁸⁶ (ö. 65/685)		Düşman ile antlaşma yapmak ¹⁹⁸⁹ Hz. Ali'nin, Ebû Cehil'in kızıyla evlenmekten vazgeçmesi ¹⁹⁹⁰ Esirin fidye karşılığı serbest bırakılması ¹⁹⁹¹ Ebû Ubeyde b. Cerrah'ın Bahreyn'e vergi memuru olarak gönderilmesi ¹⁹⁹² Zühd hayatını teşvik ¹⁹⁹³ Hamilenin iddet süresi ¹⁹⁹⁴ Üç günden fazla küs durmamak ¹⁹⁹⁵ Kurbanlık hayvanın özellikleri ¹⁹⁹⁶ Allah Resulü'nün (s.a.v.) hediye kabul etmesi ¹⁹⁹⁷
74	Suheyb b. Sinân ¹⁹⁹⁸ (ö. 38/659)	12	Namazda selam almamak ¹⁹⁹⁹ Mehir ve borcu ödemek ²⁰⁰⁰ Huneyn Savaşı ²⁰⁰¹ Müminin her durumunun hayır olması ²⁰⁰² Cennet ve cehennemlikler ²⁰⁰³ Süheyb b. Sinân'nın fazileti ²⁰⁰⁴
75	Nâciye el- Huzâî el- Eslemî (ö. ?)	2	Telef olan hayvanın durumu ²⁰⁰⁵

¹⁹⁸⁶ Misver b. Mahreme Kureşî Zemrî'nin künyesi Ebû Abdîrrahman, Mervân b. el-Hakem Kureşî Ümevî'nin künyesi ise Ebû Abdîlmelik'tir. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 31/206.

¹⁹⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/323-325.

¹⁹⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/326.

¹⁹⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/326.

¹⁹⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/327.

¹⁹⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/327.

¹⁹⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/327.

¹⁹⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/327.

¹⁹⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/328.

¹⁹⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/328.

¹⁹⁹⁸ Ebû Yahya Suheyb b. Sinân Nemirî Rûmî'dir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 3/364.

¹⁹⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/332.

²⁰⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/332.

²⁰⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/332.

²⁰⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/332.

²⁰⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/332.

²⁰⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/333.

²⁰⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/334.

76	Firâsî ²⁰⁰⁶ (ö. ?)	1	Dilenmemek ²⁰⁰⁷
77	Ebû Mûsa el-Gâfikî ²⁰⁰⁸ (ö. ?)	1	Allah Resulü (s.a.v.) adına kasten yalan uydurulup ona (s.a.v.) isnad edilmesi ²⁰⁰⁹
78	Ebû Uşerâ ed-Dârmî 'nin babasından rivâyeti ²⁰¹⁰ (ö. ?)	4	Hayvanlara eziyet etmemek ²⁰¹¹
79	Abdullah b. Ebî Habîbe el-Ensârî el-Evsî	3	Ayakkabı ile namaz kılmak ²⁰¹² Elbise üzerine secde etmek ²⁰¹³
80	Abdurrahman b. Ya'mer ²⁰¹⁴	1	Arafat Vakfesi ²⁰¹⁵
81	Bişr b. Süheym ²⁰¹⁶	2	Teşrik günlerinde oruç tutmanın yasaklanması ²⁰¹⁷
82	Bişr b. Rebî'a el-Has'amî el-Ganevî (ö. ?)	1	İstanbul'un fethi ²⁰¹⁸
83	Hâlid b. Ebî Cebel el-Advânî (ö. ?)	1	Namazda Târik sûresinin okunması ²⁰¹⁹

²⁰⁰⁶ Firâsî isimidir diyen olsa da Kenânedden Benî Firâs b. Mâlik'e ait nisbesidir. İsmi bilinmemektedir. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 31/275.

²⁰⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/334.

²⁰⁰⁸ İsmi Mâlik b. Ubâde el-Gâfikî'dir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/323.

²⁰⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/334.

²⁰¹⁰ İsmi Üsâme veya Adârîde denilse de kendisinin ve babasının ismi ihtilâfıdır. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/256.

²⁰¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/334.

²⁰¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/334.

²⁰¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/334.

²⁰¹⁴ Ebû'l-Esved olarak bilinir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/308.

²⁰¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/335.

²⁰¹⁶ Bişr b. Süheym el-Gıfârî veya en-Nehrevânî ya da el-Huzâî'dir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 1/428.

²⁰¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/335.

²⁰¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/335.

²⁰¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/335.

84	Âmir b. Mes'ûd el-Cümeihî ²⁰²⁰	1	Kış aylarında oruç tutmak ²⁰²¹
85	Keysân b. Abdillâh (ö. ?)	1	İçki içmenin yasaklanması ²⁰²²
86	Abdullah b. Hişâm b. Zühre b. Osmân el-Kureşî et-Teymî	1	Allah Resulü (s.a.v.) sevgisi ²⁰²³
87	Nazle b. Amr el-Gıfârî el-Hicâzî (ö. ?)	1	Yeme ve içmede ölçü ²⁰²⁴
88	Ümeyye b. Mahşî el-Huzâî el-Ezdî (ö. ?)	1	Yemeğe başlarken besmele çekmek ²⁰²⁵
89	Abdullah b. Rebîa es-Sülemî ²⁰²⁶ (ö. ?)	1	Allah (c.c.) katında dünyanın değersiz olması ²⁰²⁷
90	Furât b. Hayyân el-İclî (ö. ?)	1	Casusluk yapan zimmîlere verilen ceza ²⁰²⁸
91	Hureym b. Amr es-Sa'dî et-Temîmî (ö. ?)	2	Veda hutbesi ²⁰²⁹

²⁰²⁰ Âmir b. Mes'ûd el-Cümeihî'nin sahâbe olmadığı ayrıca İbn Hibbân delilsiz sahâbe olduğunu söyleyen kimsenin vehm ettiği söylemiştir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 3/489.

²⁰²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/335.

²⁰²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/335.

²⁰²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/336.

²⁰²⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/336.

²⁰²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/336.

²⁰²⁶ Sahâbiliği konusunda ihtilaf edilmiş, Allah Resulü'ne (s.a.v.) ulaşamadığı Abdullah b. Mes'ûd'un ashabından olduğu söylenmiştir. bk. İbn Abdilberr en-Nemerî, *el-İstî'âb*, 3/897; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 31/298.

²⁰²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/336.

²⁰²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/336.

²⁰²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/337.

92	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hizmetçisi (ö. ?)	4	Sabah ve akşam yapılacak dua ²⁰³⁰ Yemek duası ²⁰³¹
93	İbnü'l- Edra' ²⁰³² (ö. ?)	1	Riya (gösteriş yapmamak) ²⁰³³
94	Nâfi' b. Utbe b. Ebî Vakkâs ²⁰³⁴ (ö. ?)	2	Kıyamet öncesi yapılacak fetihler ²⁰³⁵
95	Mihcen b. el- Edra' el- Eslemî (ö. ?)	4	Teşehhüdden sonra dua etmek ²⁰³⁶ Deccâl ²⁰³⁷ Dinin kolay olması ²⁰³⁸
96	Büsr b. Mihcen	1	Cemaatle namaz kılmak ²⁰³⁹
97	Damre b. Sa'lebe el- Behzî (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) Damre b. Sa'lebe için istiğfârda bulunması ²⁰⁴⁰
98	Dırâr b. Ezver	4	Hayvan haklarına riayet etmek ²⁰⁴¹
99	Ca'de ²⁰⁴²	1	Sadaka vermeye teşvik ²⁰⁴³
100	Alâ' b. Abdillâh b. İmâd el-	3	Hac ve umre ibadetinden sonra bir süre Mekke'de konaklamak ²⁰⁴⁴

²⁰³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/337.

²⁰³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/337.

²⁰³² İsmi Seleme b. Edra'dır. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 3/120; Ebü'l-Hasen İzzüddîn Alî b. Muhammed b. Muhammed eş-Şeybânî el-Cezerî İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe fî ma'rifeti's-sahâbe*, thk. Ali Muhammed Muavviz, Âdil Ahmet Abdülmevcûd (Beyrût: Dâru'l-kütübi'l-ilmîyye, 1994), 2/515.

²⁰³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/337.

²⁰³⁴ Sa'd b. Ebî Vakkâs'ın erkek kardeşinin oğludur. bk. İbn Sa'd, *Kitâbü't-Tabakâti'l-kebîr*, 6/90.

²⁰³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/337.

²⁰³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/338.

²⁰³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/338.

²⁰³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/338.

²⁰³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/338.

²⁰⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/338.

²⁰⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/339.

²⁰⁴² Ca'de el-Cüşem, İbn Hâlid b. es-Samme olarak bilinir. bk. İbn Abdilberr en-Nemerî, *el-İstî'âb*, 1/241.

²⁰⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/339.

²⁰⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/339.

	Hadramî (ö. 21/642)		Mektup yazma usûlü ²⁰⁴⁵
101	Seleme b. Kays el-Eşceî	5	Abdest alırken mazmaza ve istinşak yapmak ²⁰⁴⁶ Allah Resulü'nün (s.a.v.) veda hutbesinde îrâd ettiği emir ve yasaklar ²⁰⁴⁷
102	Rifâa b. Râfi' ez-Zürakî ²⁰⁴⁸ (ö. 42/662)	6	Kureyşlilerin fazileti ²⁰⁴⁹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) namaz kılınışını öğretmesi ²⁰⁵⁰ Rükûdan sonra "rabbenâ leke'l hamd" demek ²⁰⁵¹
103	Rafi' b. Rifaa' b. Râfi' İbn Mâlik b. Aclân (ö. ?)	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) yasakladığı kazanç türleri ²⁰⁵²
104	Arfece b. Şurayh	2	Müslümanlar arasında tefrika çıkarmamak ²⁰⁵³
105	Üveymir b. Eşkar	1	Bayram namazından önce kurban kesmemek ²⁰⁵⁴
106	İbney Kureyza ²⁰⁵⁵ (ö. ?)	1	Buluğ alametleri ²⁰⁵⁶
107	Husayn b. Mihsan (ö. ?) halasından	1	Eşlerin birbirlerine karşı güzel davranmaları ²⁰⁵⁷
108	Rebîa b. Abbâd ed-Dîlî	2	Ebû Leheb'in, Allah Resulü'nün (s.a.v.) tebliğ faliyetine engel olması ²⁰⁵⁸

²⁰⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/339.

²⁰⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/339.

²⁰⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/339.

²⁰⁴⁸ Ebû Muâz olarak bilinir. Bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 2/407.

²⁰⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/340.

²⁰⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/340.

²⁰⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/340.

²⁰⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/341.

²⁰⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/341.

²⁰⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/341.

²⁰⁵⁵ Muhammed b. Kâ'b el-Kureyza'nın oğullarıdır. Bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 31/340.

²⁰⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/341.

²⁰⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/341.

²⁰⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/341.

109	Arfece b. Esa'd Sa'dî/Udâridî (ö. ?)	1	Altından burun yaptırmak ²⁰⁵⁹
110	Abdullah b. Sa'd el-Ensârî, el-Kureşî /el-Ezdî (ö. 36/656-57)	2	Meziden dolayı abdest almak, nafile namazları evde kılmak ²⁰⁶⁰
111	Ubeydullah b. Eslem el- Hâşimî (ö. ?)	1	Ca'fer b. Ebî Tâlib'in, Allah Resulü'ne (s.a.v.) fiziki ve ahlaki benzerliği ²⁰⁶¹
112	Mâi'z et- Temîmî (ö. ?)	2	Amellerin en faziletlisi ²⁰⁶²
113	Ahmer b. Cezî (ö. ?)	1	Secdenin yapılış şekli ²⁰⁶³
114	İtbân b. Mâlik el-Ensârî/İbn İtbân	1	Guslû gerektiren durumlar ²⁰⁶⁴
115	Sinân b. Senne el- Eslemî (ö. ?)	3	Şükretmenin fazileti ²⁰⁶⁵ Şeytan taşlamak ²⁰⁶⁶
116	Abdullah b. Mâlik el -Evsî el-Ensârî el- Hicâzî (ö. ?)	2	Recm cezası ²⁰⁶⁷
117	Hâris b. Mâlik b. Bersâ (ö. ?)	2	Mekke'nin fethinden sonra bir daha fethedilmeyeceği ²⁰⁶⁸

²⁰⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/342.

²⁰⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/342.

²⁰⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/342.

²⁰⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/342.

²⁰⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/342.

²⁰⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/342.

²⁰⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/343.

²⁰⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/343.

²⁰⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/343.

²⁰⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/343.

118	Evs b. Huzeyfe	1	Kur'ân-ı Kerim'in hiziplere ayrılması ²⁰⁶⁹
119	Beyâzî ²⁰⁷⁰ (ö. 12/633)	1	Kur'ân-ı Kerim'i yüksek sesle okumamak ²⁰⁷¹
120	Ebû Ervâ ²⁰⁷² (ö. ?)	1	İkinci namazının vakti ²⁰⁷³
121	Fazâle el-Leysî ²⁰⁷⁴ (ö. ?)	1	Sabah ve ikinci namazını vaktinde kılmak ²⁰⁷⁵
122	Mâlik b. el-Hâris (ö. 37/657)	2	Yetime sahip çıkmak ²⁰⁷⁶
123	Übey b. Mâlik (ö. ?)	3	Anne ve babaya saygı göstermek ²⁰⁷⁷
124	Mâlik b. Amr el-Kuşeyrî (ö. ?)	1	Müslüman kölenin âzadı ²⁰⁷⁸
125	Haşhâş b. Hâris el-Anberî (ö. ?)	1	Suçun şahsiliği ²⁰⁷⁹
126	Ebû Vehb el-Cüşemî (ö. ?)	2	Çocuklara güzel isimler vermek ve atların bakımını yapmak ²⁰⁸⁰
127	Muhâcir b. Kunfuz el-Kureşî et-Teymî (ö. ?)	1	Selamlaşmak ²⁰⁸¹

²⁰⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/343.

²⁰⁷⁰ İsmi Ferve b. Amr'dır. Bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 5/278.

²⁰⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/344.

²⁰⁷² İsmi, nesebi ve sahâbiliği bilinmemektedir. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 31/367.

²⁰⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/344.

²⁰⁷⁴ Ebû Abdillâh olarak künyelenir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 5/286.

²⁰⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/344.

²⁰⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/344.

²⁰⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/344.

²⁰⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/344.

²⁰⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/344.

²⁰⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/345.

²⁰⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/345.

128	Hureym b. Fâtik el- Esedî ²⁰⁸²	5	Yapılan iyiliklere verilecek sevabın miktarı ²⁰⁸³ Kibirilenmemek ²⁰⁸⁴
129	Ebû Saîd b. Zeyd	1	Cenaze geçerken ayağa kalkmak ²⁰⁸⁵
130	Allah Resulü'nün (s.a.v.) müezzini (ö. ?)	1	Namazın evde kılınmasını gerektiren durumlar ²⁰⁸⁶
131	Hanzala el- Kâtib	5	Savaş hukuku ²⁰⁸⁷ Dünya ve ahiret dengesini gözetmek ²⁰⁸⁸
132	Enes b. Mâlik ²⁰⁸⁹ (ö. ?)	3	Sefer esnasında oruç tutmama ruhsatı ²⁰⁹⁰
133	Ayyâş b. Ebî Rebîa el- Mahzûmî	2	Mekke'nin fazileti ²⁰⁹¹
134	Ebû Nevfel b. Ebî Akreb el- Kenânî el- Bekrî (ö. ?)	1	Eyyâm-ı biyz ²⁰⁹²
135	Amr b. Ubeydillah el- Hazramî (ö. ?)	1	Ateşte pişen yemekten dolayı abdest almamak ²⁰⁹³

²⁰⁸² Ebû Eymen veya Ebû Yahya olarak künyelenir. Bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 2/236.

²⁰⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/345.

²⁰⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/346.

²⁰⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/346.

²⁰⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/346.

²⁰⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/346.

²⁰⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/346.

²⁰⁸⁹ Enes b. Mâlik el-Ka'bî el-Kuşeyrî, Ebû Ümeyye olarak tanınır ve Benû Abdillâh b. Ka'b kabilesindendir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 1/278.

²⁰⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/347.

²⁰⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/347.

²⁰⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/347.

²⁰⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/347.

136	İsâ b. Yezdâd b. Fesâe (ö. ?)	2	İstibrâ ²⁰⁹⁴ yapmak ²⁰⁹⁵
137	Ebû Leylâ Ebî Abdirrahman b. Ebî Leylâ ²⁰⁹⁶ (ö. ?)	8	Namazda dua etmek ²⁰⁹⁷ Tuvalette su ile temizlenmek ²⁰⁹⁸ Hayber'in fethi ²⁰⁹⁹ Ehl-i Beyt'e zekât verilmemesi ²¹⁰⁰ Seccade olarak tabaklanmış derinin kullanılması ²¹⁰¹ İ'tikâf ²¹⁰²
138	Ebû Abdillâh es- Sunâbihî ²¹⁰³ (ö. ?)	9	Kerâhet vakitleri ²¹⁰⁴ Abdestin fazileti ²¹⁰⁵ Develerin zekâtı ²¹⁰⁶ İstikamet üzere olmak ²¹⁰⁷ Havz-ı kevser ²¹⁰⁸
139	Ebû Rühm el- Gıfârî ²¹⁰⁹ (ö. ?)	3	Tebük Savaşı ²¹¹⁰
140	Abdullah b. Kurd el-Ezdî es-Sümâlî ²¹¹¹ (ö. ?)	2	Kurban bayramı gününün fazileti ²¹¹²

²⁰⁹⁴ Abdest bozduktan sonra dışkı veya idrarın tamamen kesildiğini anlamak için bir süre beklemek ya da bu amaçla bazı davranışlarda bulunmak.

²⁰⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/347.

²⁰⁹⁶ İsmnin Bilal, Evs, Yesâr veya Dâvud b. Bilâl olduğu söylenmiştir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/292.

²⁰⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/347.

²⁰⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/347.

²⁰⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/348.

²¹⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/348.

²¹⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/348.

²¹⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/348.

²¹⁰³ İsmi Abdurrahman b. Useyle es-Sunâbihî'dir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/248.

²¹⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/348.

²¹⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/348.

²¹⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/349.

²¹⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/349.

²¹⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/349.

²¹⁰⁹ Külsûm b. Husayn olarak tanınır, ismi ve künyesiyle meşhurdur. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/119.

²¹¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/349, 350.

²¹¹¹ İsmi Şeytân iken Allah Resulü (s.a.v.) değiştirmiştir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/179.

²¹¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/350.

141	Abdullah b. Cahş el-Esedî	2	Şehitlerin ahiretteki mükafatı ²¹¹³
142	Abdurrahman b. Ezher ²¹¹⁴ (ö. ?)	4	İçkinin haramlığı ²¹¹⁵
143	Sunâbihî el-Ahmuşî	9	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vefatı sonrası sırât-ı müstakîm üzere devam etmek ²¹¹⁶ Şûrb haddi ²¹¹⁷
144	Üseyd b. Hudayr el-Ensârî el-Eşhelî ²¹¹⁸	6	İstikamet üzere olmak ²¹¹⁹ Üseyd b. Hudayr'ın fazileti ²¹²⁰ Sa'd b. Muâz'ın vefatı ²¹²¹ Deve ağıllarında namaz kılmamak, deve eti yemekten dolayı abdest almak koyun eti yenildiğinde ise abdest almamak ²¹²²
145	Süveyd b. Kays et-Tücbî (ö. ?)	2	Allah Resulü'nün (s.a.v.) kıyafet satın alması ²¹²³
146	Câbir b. Târik el-Ahmesî el-Becelî ²¹²⁴ (ö. ?)	2	Yiyecek temin etmek ²¹²⁵
147	Abdullah b. Ebî Evfâ ²¹²⁶ (ö. 86/705)	50	Müminin yapmaması gereken şeyler ²¹²⁷ İçki içmenin haramlığı ²¹²⁸

²¹¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/350.

²¹¹⁴ Ebû Cübeyr olarak bilinir, Abdurrahman b. Avf'ın amcasının oğludur. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/241.

²¹¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/350.

²¹¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/351.

²¹¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/351.

²¹¹⁸ Ebû Yahya veya Ebû Atîk olarak bilinir. bk. Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 31/438.

²¹¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/351.

²¹²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/351.

²¹²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/352.

²¹²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/352.

²¹²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/352.

²¹²⁴ Dedesine nispet edilerek Câbir b. Avf olarak bilinir. bk. İbn Abdilberr en-Nemerî, *el-İstî'âb*, 1/225.

²¹²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/352.

²¹²⁶ Ebû Evfâ'nın ismi Alkame b. Hâlid'dir. Abdullah bk. Ebî Evfâ el-Eslemî, Ebû Muâviye, Ebû İbrâhîm veya Ebû Muhammed olarak tanınır. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/16.

²¹²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/352.

²¹²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

			İntikal tekbirleri²¹²⁹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Hendek Savaşı'nda yaptığı dua²¹³⁰ Umre yapmak²¹³¹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) oğlu İbrahim'in vefat etmesi²¹³² Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kur'ân ezberlemek isteyen kimseye duası²¹³³ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Ebû Evfa'nın ailesine dua etmesi²¹³⁴ Çekirge yemek²¹³⁵ H. Osman'ın fazileti²¹³⁶ Mürtetlerle savaşmak²¹³⁷ Evcil eşek eti yemenin haramlığı²¹³⁸ Günahların bağışlanması için dua etmek²¹³⁹ Allah Resulü (s.a.v.) ve ashâbının su içmek için aynı kabı kullanması²¹⁴⁰ Selem akdi²¹⁴¹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) veda hutbesindeki tavsiyeleri²¹⁴² Zina eden iki Yahûdinin recmedilmesi²¹⁴³ H. Hatice'nin cennetle müjdelmesi²¹⁴⁴ Niyâhanın yasaklanması ve cenaze namazı²¹⁴⁵
--	--	--	--

²¹²⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

²¹³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

²¹³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

²¹³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

²¹³³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

²¹³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

²¹³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

²¹³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

²¹³⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/353.

²¹³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/354.

²¹³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/354.

²¹⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/354.

²¹⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/354.

²¹⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/354.

²¹⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/355.

²¹⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/355.

²¹⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/356.

			Savaşta taarruz vakti ²¹⁴⁶ Namazın ilk rekatında kıraati uzun tutmak ²¹⁴⁷
148	Cerîr b. Abdillâh el-Becelî (ö. 51/671)	108	Cerîr b. Abdillâh'ın Müslüman olması ²¹⁴⁸ İslâm'ın şartları ²¹⁴⁹ Kadınlara selam vermek ²¹⁵⁰ Âbık (kaçan) köleden zimmetin kaldırılması ²¹⁵¹ İyi veya kötü bir çıkış açmak ²¹⁵² Mezar kazmak ²¹⁵³ Ruhsat olan bakış ²¹⁵⁴ Merhametli olmak ²¹⁵⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) vefatı sonrası sırât-ı müstakîm üzere devam etmek ²¹⁵⁶ Mest üzerine mesh etmek ²¹⁵⁷ Cerîr b. Abdillâh'ın fazileti ²¹⁵⁸ Haksız kazanç sağlamamak ²¹⁵⁹ Necâşî'nin vefat haberinin ilanı ²¹⁶⁰ Zekâta tabi olan mallar ²¹⁶¹ Rü'yetullah ²¹⁶² İnsanlar arasında görülen kötülöklere müdahale etmek ²¹⁶³ Müslümanların birbirlerine karşı nasihatte bulunmaları ²¹⁶⁴

²¹⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/356.

²¹⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/356.

²¹⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/357.

²¹⁴⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/357.

²¹⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/357.

²¹⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/357.

²¹⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/357.

²¹⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/357.

²¹⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/358.

²¹⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/358.

²¹⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/358.

²¹⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/358.

²¹⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/358.

²¹⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/360.

²¹⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/360.

²¹⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/360.

²¹⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/360.

²¹⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/361.

²¹⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/361.

			Atların fazileti ²¹⁶⁵
149	Zeyd b. Erkam ²¹⁶⁶ (ö. 68/688)	85	Kişisel bakım ²¹⁶⁷ Duhâ namazı ²¹⁶⁸ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kur'ân-ı Kerim ve Ehl-i Beyt'e sahip çıkmaya yönelik tavsiyesi ²¹⁶⁹ Yahûdilerin Allah Resulü'ne (s.a.v.) büyü yapmaları ²¹⁷⁰ Havz-ı kevser ²¹⁷¹ Cennetin özellikleri ²¹⁷² İhramlının av etinden yememesi ²¹⁷³ Cenazede alınacak tekbirler ²¹⁷⁴ Sarf akdi ²¹⁷⁵ Namazda konuşmamak ²¹⁷⁶ Gadîr-i Hum ²¹⁷⁷ Dünyaya meyletmemek ²¹⁷⁸ Hz. Ali'nin Müslüman olması ²¹⁷⁹ Zeyd b. Erkam'ın katıldığı savaşlar ²¹⁸⁰ Kurban kesmenin fazileti ²¹⁸¹ Münâfikûn sûresi 7. ve 8. ayetlerinin nüzûl sebebi ²¹⁸² Tuvalette girerken okunacak dua ²¹⁸³ Hz. Ali'nin fazileti ²¹⁸⁴

²¹⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/361.

²¹⁶⁶ Künyesi hakkında ihtilaf edilmiş bu bağlamda Ebû Amr veya Ebû Âmir künyelenir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 2/488.

²¹⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/366.

²¹⁶⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/366.

²¹⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/366.

²¹⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/367.

²¹⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/367.

²¹⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/367.

²¹⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/367.

²¹⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/367.

²¹⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/368.

²¹⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/368.

²¹⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/368.

²¹⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/368.

²¹⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/368.

²¹⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/368.

²¹⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/368.

²¹⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/368.

²¹⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/369.

²¹⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/369.

			Ölünün arkasından kötü konuşulmaması ²¹⁸⁵ Allah Resulü'nün (s.a.v.) tedaviye yönelik teşvikleri ²¹⁸⁶ Müslümanlar arasında kıyamete kadar sünnete uygun davranacak bir topluluğun olması ²¹⁸⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Ensâr'a duası ²¹⁸⁸ Namazın ardından dua etmek ²¹⁸⁹ Nesîe ribâsı ²¹⁹⁰
150	Nu'mân b. Beşîr el-Ensârî el-Hazrecî	5	Müslümanların birbirlerine destek olmaları ²¹⁹¹ Şükretmek ²¹⁹² Çocuklar arasında vasiyette adaletli olmak ²¹⁹³
151	Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî (ö. ?)	15	Atlara verilen değer ²¹⁹⁴ Vekalet ²¹⁹⁵
152	Adî b. Hâtîm	26	Avlanılan hayvanın birkaç gün sonra bulunması ²¹⁹⁶ İmsak vakti ²¹⁹⁷ Mi'râd ²¹⁹⁸ ile avlanmak ²¹⁹⁹ Sadakanın fazileti ²²⁰⁰ İran'ın fethi ²²⁰¹ Yemini bozmak ²²⁰²

²¹⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/369.

²¹⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/369.

²¹⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/369.

²¹⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/369.

²¹⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/369.

²¹⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/371.

²¹⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/375.

²¹⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/375.

²¹⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/375.

²¹⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/375.

²¹⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/375.

²¹⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/377.

²¹⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/377.

²¹⁹⁸ İki taradı ince ortası kalın tüysüz ok. bk. Bedrüddîn Ebû Mahmmûd b. Ahmed Aynî, *Umdetü'l-kârî şerhu sahîhi'l-Buhârî* (Beyrût: Dâru'l-Fikr, ts.), 21/92; Ahmed b. Ali İbn Hacer el-Askalânî, *Fethu'l-bârî bi şerhi sahîhi'l-Buhârî* (Beyrût: Dâru'l-Ma'rife, 1959), 9/600.

²¹⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/377.

²²⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/377.

²²⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/377.

²²⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/378.

			İrşat esnasında açık ve net konuşmak ²²⁰³ Sıla-i rahim ²²⁰⁴ Avlanma kuralları ²²⁰⁵
153	Abdullah b. Ebî Evfâ	23	İftar vakti ²²⁰⁶ Selem akdi ²²⁰⁷ İçki içmenin haramlığı ²²⁰⁸ Çekirge yemek ²²⁰⁹ Evcil eşek etinin yasaklanması ²²¹⁰ İntikal tekbirleri ²²¹¹ Allah Resulü'nün (s.a.v.) duası ²²¹² Eşlerin birbirlerine karşı saygılı olmaları ²²¹³ Selamlaşmak ²²¹⁴ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Ebû Evfa'nın ailesine dua etmesi ²²¹⁵ Hz. Hatice'nin cennetle müjdelmesi ²²¹⁶ Hendek Savaşı ²²¹⁷ Allah Resulü'nün (s.a.v.), veda hutbesindeki tavsiyeleri ²²¹⁸ Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kur'ân ezeberlemek isteyen kimseye duası ²²¹⁹ Yetimin işlerini üstlenmek ²²²⁰

²²⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/379.

²²⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/379.

²²⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/379.

²²⁰⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/380.

²²⁰⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/380.

²²⁰⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/380.

²²⁰⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/380.

²²¹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/381.

²²¹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/381.

²²¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/381.

²²¹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/381.

²²¹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/381.

²²¹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/381.

²²¹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/381.

²²¹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/381.

²²¹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/381.

²²¹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/382.

²²²⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/382.

			Allah Resulü (s.a.v.) ve ashâbının su içmek için aynı kabı kullanması ²²²¹ Mürtetlerle savaşmak ²²²² Devlet başkanının adaletli davranması ²²²³
154	Ebû Katâde el-Ensârî el-Hazrecî el-Selemî ²²²⁴ (ö. 54/674)	3	Namazın ilk iki rekatında kıraat ²²²⁵ Su içme âdâbı ²²²⁶ Sol el ile yemek yememek ²²²⁷
155	Atiyye el-Kurazî	2	Buluğa ermeden önce ölen çocukların cennete gidecekleri ²²²⁸
156	Ukbe b. el-Hâris el-Kureşî en-Nevfelî ²²²⁹	5	Süt kardeşliği iddiasında bulunmak ²²³⁰ İçki içmenin cezası ²²³¹ Zekâtı vaktinde vermek ²²³²
157	Ebû Necîh es-Sülemî ²²³³	2	Savaşa hazırlık yapmak ve müslüman kölenin âzadı ²²³⁴
158	Sahr b. Vedâa'/Vedâa' el-Gâmidî	1	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmetine duası ²²³⁵
159	Süfyân b. Abdillâh es-Sekafî	1	İman edip istikamet üzere olmak ²²³⁶

²²²¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/382.

²²²² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/382.

²²²³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/382.

²²²⁴ İsmi Hâris b. Ribî', Nu'mân b. Ribî' veya Amr b. Ribî'dir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/272.

²²²⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/383.

²²²⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/383.

²²²⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/383.

²²²⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/383.

²²²⁹ Ebû Sirvea' veya Ebû Sirvea'nın kardeşi olarakta bilinmektedir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/427.

²²³⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/383.

²²³¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/384.

²²³² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/384.

²²³³ İsmi Amr b. Abese b. Hâlid b. Hüzeyfe es-Sülemî el-Becelî'dir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/338.

²²³⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/384.

²²³⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/384.

²²³⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/384.

160	Amr b. Abese ²²³⁷	18	Günahların bağışlanması ²²³⁸ En faziletli ameller ²²³⁹ Antlaşmalara riayet etmek ²²⁴⁰ Cenneti kazandıracak ameller ²²⁴¹ Allah'ın (c.c.) sevgisine ulaştıracak fiiller ²²⁴² Necrân ve Benî Tağlib kabileleri ²²⁴³ İnsanların namaz kılmaya davet edilmesi ²²⁴⁴ Cihadın fazileti ²²⁴⁵ Yemenlilerin fazileti ²²⁴⁶ Teheccüd namazı ²²⁴⁷
161	Muhammed b. Sayfî el- Ensârî (ö. ?)	1	Âşûrâ günü oruç tutmak ²²⁴⁸
162	Yezîd b. Sâbit ²²⁴⁹ (ö. ?)	2	Cenaze namazı ²²⁵⁰ Cenaze geçerken ayağa kalkmak ²²⁵¹
163	Şerîd b. Süveyd es- Sekafî	24	Ehl-i kitaba benzememek ²²⁵² Köle âzadı ²²⁵³ Borcun vaktinde ödenmesi ²²⁵⁴ Hz Peygamber'in Ümeyye b. Ebi's-Salt'ın şiirlerini hemşehrisinden dinlemesi ²²⁵⁵ Yüzüstü uyumamak ²²⁵⁶

²²³⁷ Ebû Necîh olarak bilinir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 4/545.

²²³⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/385.

²²³⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/385.

²²⁴⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/385.

²²⁴¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/386.

²²⁴² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/386.

²²⁴³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/386.

²²⁴⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/387.

²²⁴⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/387.

²²⁴⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/387.

²²⁴⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/387.

²²⁴⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

²²⁴⁹ Yezîd b. Sâbit el-Ensârî, Zeyd b. Sâbit'in kardeşidir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 6/509.

²²⁵⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

²²⁵¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

²²⁵² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

²²⁵³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

²²⁵⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

²²⁵⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

²²⁵⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

			Şu'f'a hakkı ²²⁵⁷ İçki içmenin cezası ²²⁵⁸ Arafat vakfesi ²²⁵⁹ Biat ²²⁶⁰ Hayvanlara güzel davranmak ²²⁶¹ Kibirilenmemek ²²⁶²
164	Mücemmi' b. Câriye el- Ensârî	1	Hz. İsa'nın Deccâl'i öldürmesi ²²⁶³
165	Sahr el- Gâmidî	6	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmeti için duası ²²⁶⁴ Câbir b. Abdillâh'ın vefatı ²²⁶⁵ Deve ve koyun ağlarında namaz kılmak ²²⁶⁶ Namaza mani haller ²²⁶⁷
166	Ebû Mûsâ el- Eş'arî ²²⁶⁸ (ö. 42/662-63)	275	Müslümanın fazileti ²²⁶⁹ İyilik ve kötülüğün kıyamete kadar devam edeceği ²²⁷⁰ Allah'tan (c.c.) sakınmak ve doğru söz söylemek ²²⁷¹ İstiğfâr etmek ²²⁷² Cenaze âdâbı ²²⁷³ Kıyamet alametleri ²²⁷⁴ Cihadın fazileti ²²⁷⁵ İntikal tekbirleri ²²⁷⁶

²²⁵⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

²²⁵⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/388.

²²⁵⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/389.

²²⁶⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/389.

²²⁶¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/389.

²²⁶² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/390.

²²⁶³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/390.

²²⁶⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/390.

²²⁶⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/391.

²²⁶⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/391.

²²⁶⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/391.

²²⁶⁸ İsmi Abdullah b. Kays el-Eş'arî'dir. bk. İbn Hacer el-Askalânî, *el-İsâbe*, 7/322.

²²⁶⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/391.

²²⁷⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/391.

²²⁷¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/391.

²²⁷² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/391.

²²⁷³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/391.

²²⁷⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/391.

²²⁷⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/392.

²²⁷⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsne'd*, 4/392.

			Borçlu olarak ölmemek²²⁷⁷ Kişinin sevdiğiyle beraber olması²²⁷⁸ İnsanların can güvenliğini sağlamak²²⁷⁹ Yasaklanan oyun türleri²²⁸⁰ İpek ve altının kadınlara helal erkeklere haram kılınması²²⁸¹ Namazın kılınışını öğretmek²²⁸² Hac ibadeti²²⁸³ Allah Resulü'nün (s.a.v.) ümmetine karşı şefkati²²⁸⁴ Cennetle müjdelenenler²²⁸⁵ Misafirlik âdâbı²²⁸⁶ Zinadan sakınmak²²⁸⁷ Yalan yere yemin etmemek²²⁸⁸ Kadının evliliğe izni/onayı²²⁸⁹ İyilikte bulunmak²²⁹⁰ Velisiz nikahın geçersiz olması²²⁹¹ Tekbîr ve tehlîlde sesi yükseltmemek²²⁹² Âsiye (r.anhâ), Hz. Meryem ve Hz. Âişe²²⁹³ Hicretin fazileti²²⁹⁴ Allah Resulü'nün (s.a.v.) isimleri²²⁹⁵ Allah'ın (c.c.) kullarına karşı merhameti²²⁹⁶
--	--	--	---

²²⁷⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/392.

²²⁷⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/392.

²²⁷⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/392.

²²⁸⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/392.

²²⁸¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/392.

²²⁸² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/393.

²²⁸³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/393.

²²⁸⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/393.

²²⁸⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/393.

²²⁸⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/393.

²²⁸⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/394.

²²⁸⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/394.

²²⁸⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/394.

²²⁹⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/394.

²²⁹¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/394.

²²⁹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/394.

²²⁹³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/394.

²²⁹⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/394.

²²⁹⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/395.

²²⁹⁶ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/395.

			Tâun hastalığı ²²⁹⁷ Duaya icabet olunması ²²⁹⁸ Sadakanın fazileti ²²⁹⁹ Cariyenin evlendirilmesi ²³⁰⁰
--	--	--	---

Müsnedü'l-Kûfiyyîn'in muhtevasına dair yukarıda verilen tabloda da görüldüğü üzere bir rivâyeti bulunan yetmiş bir; iki-on aralığında yetmiş üç; on bir-yirmi aralığında beş; yirmi bir ve üstü hadis aktaran on yedi râvinin naklinin yer aldığı tespit edilmiştir. İlgili bölüm incelendiğinde bu kısımda kendilerinden hadis rivâyetinde bulunulan yüz altmış altı râviden yüz yirmi dokuzunun ismi açıkça verilirken, "Racülün" şekliyle yedi; "Resulullah'ın (s.a.v.) ashâbından bir sahâbı" vb. kalıplarla beş; "Benî Süleym'den birisi"; "Eşca'dan birisi"; "Muhâcir'den birisi"; "Sakîf'ten birisi"; "Bekr b. Vâil'den birisi"; "Firâsî" olmak üzere bu şekilde nakledilenlerden birer ve künyeleriyle zikredilen on dokuz râviden hadis tahrîc edilmiştir.

Elde edilen veriler eşliğinde Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de Kâ'b b. Ucre'nin otuz üç; Mugîre b. Şu'be'nin yüz on bir; Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî'nin elli yedi; Ammâr b. Yâsir'in otuz sekiz; Nu'mân b. Beşîr el-Ensârî'nin yüz sekiz; Berâ b. Âzîb'in iki yüz kırk dört; Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân'ın on dokuz; Vâil b. Hucr'un kırk bir; Misver b. Mahreme ez-Zührî'nin yirmi dört; Abdullah b. Ebî Evfâ'nın yetmiş üç; Cerîr b. Abdillâh el-Becelî'nin yüz sekiz; Zeyd b. Erkam'ın seksen beş; Amr b. Abese'nin on sekiz; Şerîd b. Süveyd es-Sekaffî'nin yirmi dört ve Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin de iki yüz yetmiş beş nakline yer verilmiştir.

Müsnedü'l-Kûfiyyîn bölümünde nakledilen hadislerden namaz elli dokuz; Hz. Ali'nin, sadakanın, tesbîh, tahmîd, tekbîr, tehlîlin, Cuma ve Gâşiye sûrelerinin, cihadın, imanın, Ensâr'ın, müezzinliğin, Hz. Hasan'ın, ramazan ayının faziletleri konularında vb. kırk iki; dua yirmi dört; Târik b. Şihâb'ın savaşa katılması, Sıffîn Savaşı, Huneyn Savaşı, savaş hukuku, Tebük Savaşı, Mürtetlerle savaşmak, savaşta taarruz vakti, yasaklar on altı; abdest on bir; Hz. Hatice'nin cennetle müjdelenmesi, cennetin özellikleri, buluşa ermeden önce ölen çocukların cennete gidecekleri, cenneti kazandıracak ameller, cennetle müjdelenenler, şirk koşmayanının cennete girmesi, cezalarla ilgili on; kıyamet, hayvan haklarına riayet etmek ve cenaze meselelerinde dokuz; Kur'ân-ı Kerim'i güzel okumak, İbn Ümmi Abd'in kiraati, Kur'ân-ı Kerim'in hiziplere ayrılması, Kur'ân-ı Kerim'i yüksek sesle okumamak, Allah Resulü'nün (s.a.v.) Kur'ân ezberlemek isteyen kimseye duası ve ahlak hususlarında sekiz; sadaka, nikah, hac, haramlarla ilgili yedi; oruç, avlanma kuralları, mi'râd ile avlanmak, avlanılan hayvanın birkaç gün sonra bulunması, ihramlının av etinden yememesi, av köpeğinin durumu, av aletleri konularında altı; zekât ve yalanla ilgili beş; yemin, istiğfâr, Allah Resulü'nün (s.a.v.) Mekke'ye

²²⁹⁷ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/395.

²²⁹⁸ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/395.

²²⁹⁹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/395.

²³⁰⁰ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/395.

olan sevgisi, hac ve umre ibadetinden sonra bir süre Mekke’de konaklamak, Mekke’nin fethinden sonra bir daha fethedilmeyeceği, kibirlenmemek, meshle alakalı dört; hacamat üç; Ammâr b. Yâsir’in şehit edilmesi, şehitlerin ahiretteki mükafatı iki; İslâm’ı kabul etmek, İslâm’ın şartları, fitnelerin zuhuru, biat, hutbe îrâdı, şirk iki ve zühd hayatını teşvik konuları hakkında bir rivâyet aktarılmıştır. Netice itibariyle Kûfe bölgesinde namaz, faziletler, dua, savaş, yasaklar, abdest, cennet, ceza, hayvan hakları, cenaze ve kıyamet meselelerine yönelik rivâyetlerin daha fazla nakledildiği de görülmektedir.

Şuayb el-Arnâûd’a göre Müsnedü’l-Kûfiyyîn’de yer alan bin altı yüz altmış dört rivâyetten bin yüz seksen sekizi sahîh;²³⁰¹ yüz on dokuzu sahîh li-gayrihî;²³⁰² doksan yedisi hasen;²³⁰³ on beşi hasen li-gayrihî²³⁰⁴ ve iki yüz kırk beşi de zayıftır.²³⁰⁵

Müsnedü’l-Kûfiyyîn’de bulunan râvilerin diğer şehir müsnedlerindeki rivâyetlerinin sıralaması ise şu şekildedir:

Tablo 1.10. Müsnedü’l-Kûfiyyîn içerisinde tekrar eden ve diğer şehir müsnedlerinde de rivâyeti bulunan râviler ve rivâyet sıralamaları

Müsnedü’l-Kûfiyyîn’de yer alan râviler	Müsnedü’l-Mekkiyyîn	Müsnedü’l-Medeniyyîn	Müsnedü’ş-Şâmiyyîn	Müsnedü’l-Kûfiyyîn	Müsnedü’l-Basriyyîn
Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî				4 ve 152	
Ma’n b. Yezîd es-Sülemî	162				

²³⁰¹ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 326, 327, 328, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419.

²³⁰² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/239, 240, 243, 244, 254, 259, 264, 267, 272, 273, 275, 277, 278, 281, 288, 289, 293, 297, 303, 304, 307, 309, 311, 315, 317, 318, 319, 320, 321, 328, 336, 337, 340, 341, 342, 343, 344, 346, 350, 352, 360, 363, 364, 372, 381, 382, 387, 390, 391, 393, 394, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 407, 408, 410, 413, 414, 416, 418.

²³⁰³ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/239, 240, 241, 242, 243, 249, 251, 252, 253, 255, 258, 259, 268, 270, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 279, 286, 305, 307, 315, 316, 318, 321, 322, 323, 338, 342, 343, 345, 346, 347, 350, 351, 352, 353, 356, 357, 359, 361, 362, 363, 364, 366, 375, 379, 382, 392, 394, 397, 400, 404, 407, 411, 414, 416.

²³⁰⁴ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/263, 264, 297, 310, 311, 315, 357, 363, 388, 390, 399, 412.

²³⁰⁵ Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 4/239, 240, 246, 249, 250, 251, 253, 254, 258, 259, 263, 265, 267, 269, 271, 272, 273, 275, 276, 277, 282, 283, 285, 286, 289, 290, 292, 293, 294, 295, 297, 301, 302, 303, 305, 306, 310, 311, 312, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 343, 344, 345, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 360, 362, 363, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 382, 384, 385, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 395, 397, 398, 402, 403, 406, 408, 410, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419.

Muhammed b. Hâtib el-Cümeihî	42				
Âmir b. Şehr	78				
Ebû Cebîra b. ed-Dahhâk		112			
Egar el-Müzenî			127		
Arfece				18 ve 104	
Umâre b. Rüveybe			37		
Urve b. Mudarris et-Tâî		9			
Ebû Hâzim	73				
Süleymân b. Surad				23 ve 24	
Ammâr b. Yâsir				25 ve 65	
Abdullah b. Sâbit	163				
İyâz b. Himâr			59		
Hanzala el-Kâtib el-Üseydî			93	28 ve 131	
Nu'mân b. Beşîr				29 ve 150	
Kays b. Ebî Garaze		3			
Kays b. Âiz		136	90		
Sâid b. Hüreys	152				
Abdurrahman b. Ya'mer				47 ve 80	
Atiyye el-Kurazî				48 ve 155	
Dırâr b. Ezver		130		55, 71 ve 98	
Seleme b. Kays				59 ve 101	
Kâ'b b. Mürre es-Sülemî el-Behzî			183		
Hureym b. Fâtik	240			68 ve 128	
Abdullah b. Zem'â		13			
Abdullah b. Ebî Habîbe			153		
Bîşr b. Süheym	25				
Keysân	37				
Abdullah b. Hişâm			174		
Mihcen b. Edra'					32
Büsr b. Mihcen		30			
Ca'de	166				
Alâ b. el-Hadramî					43

Üveymir b. Eşkar	141				
Rebîa b. Abbâd ed-Dîlî	229				
Arfece b. Es'ad					12
Ahmer b. Cezî					29
İtbân b. Mâlik el-Ensârî/İbn İtbân		50			
Evs b. Huzeyfe		6			
Mâlik b. el-Hâris					26
Übey b. Mâlik					24
Haşhâş el-Anberî					114
Muhâcir b. Kunfuz					110
Ebû Saîd b. Zeyd			62		
Enes b. Mâlik					23
Ayyâş b. Ebî Rebîa	49				
Ebû Abdillâh es-Sunâbihî				138 ve 143	
Abdullah b. Cahş			49		
Abdurrahman b. Ezher		149			
Üseyd b. Hudayr			162		
Abdullah b. Ebî Evfâ				147 ve 153	
Ukbe b. el-Hâris		5			
Sahr el-Gâmidî	32, 35 ve 90			158 ve 165	
Süfyân es-Sekaffî	17				
Amr b. Abese			25	157 ve 160	
Şerîd b. Süveyd es-Sekaffî			154		
Mücemmi' b. Cârîye	51		163		

Bu tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Kûfiyyîn bölümünde kendilerinden hadis rivâyetinde bulunan yüz altmış altı râviden on beşi²³⁰⁶ aynı kısım içerisinde benzer ve farklı rivâyetlerle tekrarlanmıştır. Ayrıca burada yer alan yüz altmış altı râviden on altısının Müsnedü'l-Mekkiyyîn, on birinin Müsnedü'l-Medeniyyîn, on dördünün Müsnedü's-Şâmiyyîn,

²³⁰⁶ Adî b. Hâtim, Arfece, Süleymân b. Surad, Ammâr b. Yâsir, Hanzala el-Kâtib el-Üseydî, Nu'mân b. Beşîr, Abdurrahman b. Ya'mer, Atiyye el-Kurazî, Dırâr b. Ezver, Seleme b. Kays, Hureym b. Fâtik, Ebû Abdillâh es-Sunâbihî, Abdullah b. Ebî Evfâ, Sahr el-Gâmidî ve Amr b. Abese'dir.

dokuzunun da Müsnedü'l-Basriyyîn de olmak üzere toplamda elli râviden rivâyet bulunmaktadır.

2. BÖLÜM

MÜSNEDÜ'L-KÛFİYYÎN BÖLÜMÜNÜN KÜTÜB-İ SİTTE İLE MUKAYESESİ

2. 1. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de Yer Alan Hadislerin Muhtevaları

Müsnedü'l-Kûfiyyîn bölümünde yüz altmış altı râviden toplamda bin altı yüz altmış dört hadis rivâyetine yer verilmiştir. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür: İlim talep etmenin fazileti, mestler üzerine mesh yapmak, kişinin sevdiğiyle beraber olması, Yahudilerin, Allah Resulü'ne (s.a.v.) İsrâ sûresi hakkında sormaları, tövbenin her daim yapılabilmesi, ihram cezaları, abdestin güzelce alınması, Allah Resulü'nden (s.a.v.) sonra gerçekleşecek olaylar, namazın vaktinde eda edilmesi, abdestin farzları, gurre, evlilik öncesi tarafların birbirlerini görmeleri, Allah Resulü (s.a.v.) adına kasten yalan söz uydurulup ona isnad edilmesi, güneş ve ay tutulması namazı, tuvalet âdâbı, kibirlenmemek, müslenin nehyedilmesi, Deccâl, cenaze âdâbı, ölen çocukların cenaze namazlarını kılmak, av köpeğinin durumu, İran'ın fethi, idarecilere karşı tutum ve davranışlar, lukata için şahit tutulması, vasiyet konusunda çocuklar arasında eşit davranılması, Allah Resulü'nün (s.a.v.) eşlerine karşı davranışları, recm cezası, Kur'ân-ı Kerim'in güzel bir şekilde okunması, yatsı namazında Tîn sûresinin; sabah namazında ise Şems ve Tekvîr sûrelerinin okunması, Allah Resulü'nün (s.a.v.) yasakladığı kazanç türleri, hacamat, kurban kesme vakti, intihar, Hz. Ali'nin fazileti, şevval hilalinin görülmesinde şahitliğin kabul edilmesi, Sıffîn Savaşı, köle âzad etmenin fazileti, umretü'l-kazâ, hayvanlara güzel davranmak, kış aylarında oruç tutulması, içkinin haram kılınması, Allah Resulü (s.a.v.) sevgisi, casusluğa verilecek ceza, veda hutbesi, kaçan kölenin (âbık) zimmetten çıkması, nesîe ribâsı, sıla-i rahim, zekâtı vermekte acele davranmak, savaşa hazırlık ve Müslüman kölenin âzad edilmesi gibi konulara dair rivâyetler aktarılmıştır.

2.2. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de Tahrîc Edilmiş Rivâyetlerin Kütüb-i Sitte'deki Dağılımları

Bu aşamada Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'inde yer alan rivâyetlerin Kütüb-i Sitte diye adlandırılan temel altı hadis kitabındaki dağılımları kitab (bölüm başlığı), bâb ve hadis numaraları şeklinde incelemesi yapılacak ve bunlar Buhârî'nin *el-Câmiu's-sahîh*'inden başlamak üzere tablolar halinde gösterilecektir.

2.2.1. Buhârî'nin el-Câmiu's-Sahîh'i ile mukayesesi

Daha önce de ifade ettiğimiz üzere Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yüz altmış altı râviden bin altı yüz altmış dört konuya dair rivâyet tahrîcinde bulunulmuştur. Bu bölümde yer alan haberlerin bir kısmının Buhârî'nin *el-Câmiu's-sahîh*'inde de nakledildiği görülmektedir. Bu bağlamda söz konusu müsnedde bulunup da *el-Câmiu's-sahîh*'te de kendisinden nakilde bulunulan râviler ve rivâyetleri kitab, bâb ve hadis numarası tablo halinde şu görünümde:

Tablo 2.1. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Buhârî'de de yer alan rivâyetler

Ravi ismi	Kitab	Bâb	Hadis no
-----------	-------	-----	----------

Kâ'b b. Ucre	Megâzî	Hudeybiye Savaşı ²³⁰⁷	4159, 4190, 4191.
	Avlanmak	Başından rahatsızlanan ihramlının tıraş olduğu için fidye ödemesi ²³⁰⁸	1814.
		Başından rahatsızlanan ihramlının tıraş olduğu için altı fakiri doyurması ²³⁰⁹	1815.
		Başından rahatsızlanan ihramlının tıraş olduğu için yarım sa' fidye vermesi ²³¹⁰	1816.
		Başından rahatsızlanan ihramlının tıraş olduğu için fidye olarak koyun kesmesi ²³¹¹	1817, 1818.
	Yeminler	Yeminini bozan kişinin kefâret vermesi ²³¹²	6708.
	Peygamberler	Bâb ²³¹³	3370.
	Dualar	Salavât getirnek ²³¹⁴	6357.
	Hastalar	Ben hastayım, vay başım ya da hastalığım şiddetlendi diyen kimse ²³¹⁵	5665.
	Tıp	Hastalık sebebiyle tıraş olmak ²³¹⁶	5703.
	Tefsîr	İhramlının hasta olması veya başından rahatsızlanması ²³¹⁷	4517.
		Salavât getirmek ²³¹⁸	4797.
Mugîre b. Şu'be	Kur'ân ve sünnete tutunmak	İlim ehlinin hak üzere olması ²³¹⁹	7311.
	Tevhîd	Allah'ın (c.c.) kıskanması ²³²⁰	7416.
		Allah'ın (c.c.) bir şeyi murad ettiğinde "ol" demesi ²³²¹	7459.
	Diyetler	Gurre ²³²²	6905, 6907, 6908.
	Cenazeler	Niyâhanın yasaklanması ²³²³	1291.

²³⁰⁷ Buhârî, "Megâzî", 35.

²³⁰⁸ Buhârî, "Cezâü's-sayd", 5.

²³⁰⁹ Buhârî, "Cezâü's-sayd", 6.

²³¹⁰ Buhârî, "Cezâü's-sayd", 7.

²³¹¹ Buhârî, "Cezâü's-sayd", 8.

²³¹² Buhârî, "Keffârâtü'l-eymân", 1.

²³¹³ Buhârî, "Enbiyâ", 10.

²³¹⁴ Buhârî, "Deavât", 32.

²³¹⁵ Buhârî, "Merdâ", 16.

²³¹⁶ Buhârî, "Tıbb", 16.

²³¹⁷ Buhârî, "Tefsîr", 32.

²³¹⁸ Buhârî, "Tefsîr", 10.

²³¹⁹ Buhârî, "İ'tisâm", 10.

²³²⁰ Buhârî, "Tevhîd", 20.

²³²¹ Buhârî, "Tevhîd", 29.

²³²² Buhârî, "Diyât", 25.

²³²³ Buhârî, "Cenâiz", 33.

	İstikrâz	Malı telef etmemek ²³²⁴	2408.
	Edep	Anne babaya karşı gelmemek ²³²⁵	5975.
	Hadler	Recm cezası ²³²⁶	6846.
	Küsûf	Küsûf namazı ²³²⁷	1043.
		Ay tutulması (husûf) anında dua etmek ²³²⁸	1060.
	Zekât	Dilenmemek ²³²⁹	1477.
	Dualar	Namazdan sonra dua etmek ²³³⁰	6330.
	Namaz	Mestlerle namaz kılmak ²³³¹	388.
	Cihad ve siyer	Seferde ve savaşta kaftan giymek ²³³²	2918.
	Giyecekler	Yolculukta yenleri dar elbise giymek ²³³³	5798.
		Savaşta yünden mamul elbise giymek ²³³⁴	5799.
	Rikâk	Allah'ın (c.c) haramlarına karşı sabretmek ²³³⁵	6471.
		Dedikodu yapmamak ²³³⁶	6473.
	Abdest	Kişinin arkadaşına abdest almada yardım etmesi ²³³⁷	182.
		Mestler üzerine mesh ²³³⁸	203.
		Mestleri ayakları yıkadıktan sonra giymek ²³³⁹	206.
	Tefsîr	Allah Resulü'nün (s.a.v.) gelmiş-geçmiş tüm günahlarının affedilmesi ²³⁴⁰	4836.
	Ezan	Namazdan sonra tesbihat ²³⁴¹	844.
	Menâkıb	Bâb ²³⁴²	3640.
	Fiten	Deccâl ²³⁴³	7122.

²³²⁴ Buhârî, "İstikrâz", 19.

²³²⁵ Buhârî, "Edeb", 6.

²³²⁶ Buhârî, "Hudûd", 40.

²³²⁷ Buhârî, "Küsûf", 1.

²³²⁸ Buhârî, "Küsûf", 15.

²³²⁹ Buhârî, "Zekât", 52.

²³³⁰ Buhârî, "Deavât", 18.

²³³¹ Buhârî, "Salât", 25.

²³³² Buhârî, "Cihâd", 90.

²³³³ Buhârî, "Libâs", 10.

²³³⁴ Buhârî, "Libâs", 11.

²³³⁵ Buhârî, "Rikâk", 20.

²³³⁶ Buhârî, "Rikâk", 22.

²³³⁷ Buhârî, "Vudû", 35.

²³³⁸ Buhârî, "Vudû", 48.

²³³⁹ Buhârî, "Vudû", 49.

²³⁴⁰ Buhârî, "Tefsîr", 2.

²³⁴¹ Buhârî, "Ezân", 155.

²³⁴² Buhârî, "Menâkıb", 28.

²³⁴³ Buhârî, "Fiten", 26.

	Teheccüd	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ayakları şişinceye kadar kıyamda durması ²³⁴⁴	1130.
	Megâzî	Bâb ²³⁴⁵	4421.
Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî	Avlanmak	Av hayvanını avın üzerine gönderirken besmele çekmek ²³⁴⁶	5475.
		Mi'râd ile avlanmak ²³⁴⁷	5476.
		Mi'râdın geniş tarafı ile avlanmak ²³⁴⁸	5477.
		Av köpeğinin avdan yemesi ²³⁴⁹	5483.
		Vurulan hayvanı birkaç gün sonra bulmak ²³⁵⁰	5484, 5485.
		Eğitilmiş av köpeğinin yanında başka köpek bulmak ²³⁵¹	5486.
		Avcılık ²³⁵²	5487.
	Rikâk	Hesaba çekilen kimsenin azaba uğratılması ²³⁵³	6539, 6540.
		Cennet ve cehennem özellikleri ²³⁵⁴	6563.
	Tevhîd	Allah'ın isimleriyle dua etmek ²³⁵⁵	7397.
		Rü'yetullah ²³⁵⁶	7443.
		Allah'ın (c.c.) kıyamet günü peygamberler ile konuşması ²³⁵⁷	7512.
	Zekât	Sadaka ²³⁵⁸	1413.
		Tasaddukta bulunmak ²³⁵⁹	1417.
	Menâkıb	Peygamberlik alametleri ²³⁶⁰	3595.
	Oruç	Sahuru imsak vaktine kadar yapmak ²³⁶¹	1916.
	Tefsîr	İmsak vaktine kadar sahur yapmak ve cinsel ilişkide bulunmakla orucun bozulmaması ²³⁶²	4509, 4510.

²³⁴⁴ Buhârî, "Teheccüd", 6.

²³⁴⁵ Buhârî, "Megâzî", 81.

²³⁴⁶ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 1.

²³⁴⁷ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 2.

²³⁴⁸ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 3.

²³⁴⁹ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 7.

²³⁵⁰ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 8.

²³⁵¹ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 9.

²³⁵² Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 10.

²³⁵³ Buhârî, "Rikâk", 49.

²³⁵⁴ Buhârî, "Rikâk", 51.

²³⁵⁵ Buhârî, "Tevhîd", 13.

²³⁵⁶ Buhârî, "Tevhîd", 24.

²³⁵⁷ Buhârî, "Tevhîd", 36.

²³⁵⁸ Buhârî, "Zekât", 9.

²³⁵⁹ Buhârî, "Zekât", 10.

²³⁶⁰ Buhârî, "Menâkıb", 25.

²³⁶¹ Buhârî, "Savm", 16.

²³⁶² Buhârî, "Tefsîr", 28.

	Abdest	İnsan saçı değdirilmiş suyun hükmü ²³⁶³	175.
	Alışveriş	Şüpheli şeylerden uzak durmak ²³⁶⁴	2054.
Süleymân b. Surad	Megâzî	Hendek Savaşı ²³⁶⁵	4109, 4110.
Ammâr b. Yâsir	Teyemmüm	Teyemmüm alan kişi ellerine üfler mi? ²³⁶⁶	338.
		Teyemmümde yüz ve elleri toprakla mesh etmek ²³⁶⁷	339, 340, 341, 342, 343.
		Cünüp olan kişinin teyemmüm yapması ²³⁶⁸	345, 346.
		Teyemmümü tek vuruşla yapmak ²³⁶⁹	347.
	Sahâbilerin fazileti	Hz. Âişe'nin fazileti ²³⁷⁰	3772.
	Fiten	Bâb ²³⁷¹	7100. 7101.
Nu'mân b. Beşîr	Alışveriş	Helal bellidir, haram da bellidir; fakat bu ikisi arasında bir takım şüpheli şeyler vardır ²³⁷²	2051.
	Hibe	Çocuğa hibede bulunmak ²³⁷³	2586.
		Hibe esnasında şahit tutmak ²³⁷⁴	2587.
	Şahitlik	Yalancı şahitlikte bulunmamak ²³⁷⁵	2650.
		Şüpheli şeylerde kura çekmek ²³⁷⁶	2686.
	Ortaklık	Ortaklar arasında taksimat ve maldan pay almada kura çekmek ²³⁷⁷	2493.
	İman	Dinini kurtarmak isteyen kimsenin fazileti ²³⁷⁸	52.
	Edep	Hayvanlara merhamet etmek ²³⁷⁹	6011.

²³⁶³ Buhârî, "Vudû", 33.

²³⁶⁴ Buhârî, "Buyû", 3.

²³⁶⁵ Buhârî, "Megâzî", 29.

²³⁶⁶ Buhârî, "Teyemmüm", 4.

²³⁶⁷ Buhârî, "Teyemmüm", 5.

²³⁶⁸ Buhârî, "Teyemmüm", 7.

²³⁶⁹ Buhârî, "Teyemmüm", 8.

²³⁷⁰ Buhârî, "Fazâilü's-sahâbe", 30.

²³⁷¹ Buhârî, "Fiten", 18.

²³⁷² Buhârî, "Buyû", 2.

²³⁷³ Buhârî, "Hibe", 12.

²³⁷⁴ Buhârî, "Hibe", 13.

²³⁷⁵ Buhârî, "Şehâdât", 9.

²³⁷⁶ Buhârî, "Şehâdât", 30.

²³⁷⁷ Buhârî, "Şerikeh", 6.

²³⁷⁸ Buhârî, "İmân", 39.

²³⁷⁹ Buhârî, "Edeb", 27.

	Ezan	Namaz öncesi safları düzeltmek ²³⁸⁰	717.
	Rikâk	Cennet ve cehennem özellikleri ²³⁸¹	6561, 6562.
Amr b. el-Hâris b. el-Mustalik	Vasiyetler	Vasiyet ²³⁸²	2739.
	Cihad ve siyer	Allah Resulü'nün (s.a.v.) beyaz katırı ²³⁸³	2873.
	Humus	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vefatından sonra hanımlarına nafaka verilmesi ²³⁸⁴	3098.
Berâ b. Âzib ²³⁸⁵	Cihad	Savaş anında dua etmek ²³⁸⁶	2930.
		Mal ve can ile cihad etmek ²³⁸⁷	2831.
		Allah Resulü'nün (s.a.v.) yalan söylememesi ²³⁸⁸	3042.
		Savaşta başkasına ait hayvanı sevk etmek ²³⁸⁹	2864.
	Ezan	Rükûda yeterli miktarda beklemek ²³⁹⁰	792.
		Rükûdan doğrulduğunda yeterli miktarda beklemek ²³⁹¹	801.
	Ensârın menkıbeleri	Allah Resulü (s.a.v.) ve ashâbının Medine'ye hicret etmesi ²³⁹²	3908.
	İçecekler	Süt içmek ²³⁹³	5607.
	Menâkıb	Allah Resulü'nün (s.a.v.) sıfatı ²³⁹⁴	3549, 3551, 3552.
		İslâm'da Peygamberlik alametleri ²³⁹⁵	3614.
	Giyecek	Kırmızı elbise giymek ²³⁹⁶	5848.

²³⁸⁰ Buhârî, "Ezân", 71.

²³⁸¹ Buhârî, "Rikâk", 51.

²³⁸² Buhârî, "Vesâyâ", 1.

²³⁸³ Buhârî, "Cihâd", 61.

²³⁸⁴ Buhârî, "Farzü'l-humus", 3.

²³⁸⁵ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve Buhârî'nin *el-Câmiu's-Sahîh*'inde yer alan Berâ b. Âzib'e ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup geriye kalan rivâyetlerin kitab adları ve bâb numaraları şu şekildedir: Buhârî, "Vudû", 75, "Salât", 31, "Ezân", 52, 91, 102, "İdeyn" 23, "Cenâiz", 2, "Umre", 3, "Cezâü's-sayd", 17, "Savm", 15, "Buyû", 80, "Mezâlim", 5, "Sulh", 6, "Cihâd", 13, 34, 61, 161, 164, "Cizye ve'l-muvâdaa", 19, "Bed'ul-halk", 6, 8, "Menâkıb", 25, "Menâkıbü'l-ensâr", 12, 46, "Megâzî", 6, 10, 17, 20, 29, 30, 35, 38, 43, 53, 66, 89, "Tefsîr", 1, 4, 18, 27, "Fezâilü'l-Kur'ân", 11, "Nikâh", 71, "Edâhi", 1, 8, "Eşribe", 28, "Merdâ", 5, "Libâs", 26, 28, 36, 45, 68, "Edeb", 91, 124, "İsti'zân", 8, "Deavât", 6, 7, 9, "Kader", 16, "Eymân ve'n-nüzûr", 3, 9, "Ferâiz", 14, "Temennî", 7, "Ahbâru'l-âhâd", 1, "Tevhîd", 34, 52.

²³⁸⁶ Buhârî, "Cihâd", 97.

²³⁸⁷ Buhârî, "Cihâd", 31.

²³⁸⁸ Buhârî, "Cihâd", 167.

²³⁸⁹ Buhârî, "Cihâd", 52.

²³⁹⁰ Buhârî, "Ezân", 120.

²³⁹¹ Buhârî, "Ezân", 127.

²³⁹² Buhârî, "Menâkıbü'l-ensâr", 45.

²³⁹³ Buhârî, "Eşribe", 12.

²³⁹⁴ Buhârî, "Menâkıb", 22.

²³⁹⁵ Buhârî, "Menâkıb", 25.

²³⁹⁶ Buhârî, "Libâs", 35.

	Megâzî	Huneyn Savaşı'nda çokluğun rehavete sebep olması ²³⁹⁷	4316, 4317.
	Bayramlar	Bayramlar ²³⁹⁸	951.
		Kurban günü yemek yenilmesi ²³⁹⁹	955.
	Kurban	Kurbanın yeniden kesilmesi ²⁴⁰⁰	5556.
		Namazdan sonra kurban kesmek ²⁴⁰¹	5563.
	Yeminler ve adaklar	Yeminlerin bozulması ²⁴⁰²	6673.
	Cenazeler	Kabir azabı ²⁴⁰³	1369.
	Tefsîr	İmanın kurtuluşa erdirmesi ²⁴⁰⁴	4699.
		Sırât-ı müstakîm üzere olmak ²⁴⁰⁵	4486.
		Cihadın fazileti ²⁴⁰⁶	4594.
Hârîse b. Vehb	Kur'ân'ın faziletleri	Allah Resulü'nün (s.a.v.) katibi ²⁴⁰⁷	4990.
	İman	Namaz imandandır ²⁴⁰⁸	40.
	Zekât	Reddedilmeden önce sadakanın verilmesi ²⁴⁰⁹	1411.
		Sadakayı sağ elle vermek ²⁴¹⁰	1424.
	Namazın kısaltılması	Mina'da namaz kılmak ²⁴¹¹	1083.
	Hac	Mina'da namaz kılmak ²⁴¹²	1656.
Abdullah b. Yezîd el-Ensârî	Tefsîr	Sert mizaçlı olmak ²⁴¹³	4918.
	Edep	Kibirlenmek ²⁴¹⁴	6071.
	Zulümler	Sahibinin izni olmaksızın birşeyi zorla almak ²⁴¹⁵	2474.
	Avlanmak	Hayvanlara eziyet etmek ²⁴¹⁶	5516.

²³⁹⁷ Buhârî, "Megâzî", 54.

²³⁹⁸ Buhârî, "İdeyn", 3.

²³⁹⁹ Buhârî, "İdeyn", 5.

²⁴⁰⁰ Buhârî, "Edâhi", 8.

²⁴⁰¹ Buhârî, "Edâhi", 12.

²⁴⁰² Buhârî, "Eymân ve'n-nüzûr", 15.

²⁴⁰³ Buhârî, "Cenâiz", 86.

²⁴⁰⁴ Buhârî, "Tefsîr", 2.

²⁴⁰⁵ Buhârî, "Tefsîr", 12.

²⁴⁰⁶ Buhârî, "Tefsîr", 18.

²⁴⁰⁷ Buhârî, "Fezâilü'l-Kur'ân", 4.

²⁴⁰⁸ Buhârî, "İmân", 30.

²⁴⁰⁹ Buhârî, "Zekât", 9.

²⁴¹⁰ Buhârî, "Zekât", 16.

²⁴¹¹ Buhârî, "Taksîrû's-salât", 2.

²⁴¹² Buhârî, "Hac", 84.

²⁴¹³ Buhârî, "Tefsîr", 1.

²⁴¹⁴ Buhârî, "Edeb", 61.

²⁴¹⁵ Buhârî, "Mezâlim", 30.

²⁴¹⁶ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 25.

Ebû Cühayfe	Namaz	Kırmızı elbise ile namaz kılmak ²⁴¹⁷	376.
		İmamın sütresinin mukteditlerin sütresi olması ²⁴¹⁸	495.
		Mızrağa doğru namaz kılmak ²⁴¹⁹	499.
		Mekke ve başka yerlerde sütre kullanmak ²⁴²⁰	501.
	Ezan	Soğuk veya yağmurlu gecelerde namazları evde kılmak ²⁴²¹	633.
		Müezzinin ezan okurken sağa sola dönmesi ²⁴²²	634.
	Abdest	Abdest suyundan artanı kullanmak ²⁴²³	187.
	Menâkıb	Allah Resulü'nün (s.a.v.) sıfatı ²⁴²⁴	3543, 3544, 3545, 3553, 3566.
	Yiyecekler	Yaslanarak yemek yemek ²⁴²⁵	5398, 5399.
	Talâk	Yapılmaması tavsiye edilenleri yapan kadının mehri ve fasid nikahın durumu ²⁴²⁶	5347.
	Giyecekler	Elbisenin kollarının sıvanması ²⁴²⁷	5786.
		Deriden kırmızı kubbe yapmak ²⁴²⁸	5859.
		Dövme yaptırmak ²⁴²⁹	5945.
		Resim çizmek ²⁴³⁰	5962.
	Alışveriş	Faiz yedirmek ²⁴³¹	2086.
		Köpekten kazanç elde etmek ²⁴³²	2238.
Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân	Tefsîr	Allah'ın (c.c) Resulü'nü (s.a.v.) yalnız bırakmaması ²⁴³³	4950, 4951.
	Cihad ve siyer	Allah (c.c) yolunda şehit olmak ²⁴³⁴	2802.

²⁴¹⁷ Buhârî, "Salât", 17.

²⁴¹⁸ Buhârî, "Salât", 90.

²⁴¹⁹ Buhârî, "Salât", 93.

²⁴²⁰ Buhârî, "Salât", 94.

²⁴²¹ Buhârî, "Ezân", 18.

²⁴²² Buhârî, "Ezân", 19.

²⁴²³ Buhârî, "Vudû", 40.

²⁴²⁴ Buhârî, "Menâkıb", 23.

²⁴²⁵ Buhârî, "Et'ime", 13.

²⁴²⁶ Buhârî, "Talâk", 51.

²⁴²⁷ Buhârî, "Libâs", 3.

²⁴²⁸ Buhârî, "Libâs", 42.

²⁴²⁹ Buhârî, "Libâs", 86.

²⁴³⁰ Buhârî, "Libâs", 96.

²⁴³¹ Buhârî, "Buyû", 25.

²⁴³² Buhârî, "Buyû", 113.

²⁴³³ Buhârî, "Tefsîr", 1.

²⁴³⁴ Buhârî, "Cihâd", 9.

	Bayramlar	İmama hutbe esnasında sual yöneltmek ²⁴³⁵	985.
	Kurban	Kurbanın yeniden kesilmesi ²⁴³⁶	5562.
	Avlanmak	Kurbanın Allah (c.c.) için kesilmesi ²⁴³⁷	5500.
	Yeminler ve adaklar	Unutarak yemini bozmak ²⁴³⁸	6674.
	Tevhîd	Allah'ın isimleriyle dua etmek ²⁴³⁹	7400.
	Peygamberler	İsrâiloğulları hakkında bahsedilenler ²⁴⁴⁰	3463.
	Cenazeler	İntihar ²⁴⁴¹	1364.
	Teheccüd	Hastalıktan dolayı gece namazını terk etmek ²⁴⁴²	1124, 1125.
	Kur'ân'ın faziletleri	Kur'ân-ı Kerim okumak ²⁴⁴³	5060, 5061.
	Edep	Şiir, recez ve şarkı okumak ²⁴⁴⁴	6146.
	Rikâk	Riya ve şöhret ²⁴⁴⁵	6499.
		Havz-ı kevserden içmek ²⁴⁴⁶	6589.
	Ahkam	Meşakkat veren kimsenin aynı duruma düşmesi ²⁴⁴⁷	7152.
	Kur'ân ve sünnete tutunmak	Şer'î hükümlere muhalefet etmemek ²⁴⁴⁸	7365.
Târık b. Şihâb	Tefsîr	İsrâiloğulları'nın, Hz. Musa'yı savaşta yalnız bırakması ²⁴⁴⁹	4609.
Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem	Şartlar	İslâm dinine girmekte, hükümlerde ve alışverişte caiz olan durumlar ²⁴⁵⁰	2711, 2712.
	Megâzî	Bâb ²⁴⁵¹	4015.
		Hudeybiye Savaşı ²⁴⁵²	4157, 4158, 4178.

²⁴³⁵ Buhârî, "İdeyn", 23.

²⁴³⁶ Buhârî, "Edâhî", 12.

²⁴³⁷ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 17.

²⁴³⁸ Buhârî, "Eymân ve'n-nüzûr", 15.

²⁴³⁹ Buhârî, "Tevhîd", 13.

²⁴⁴⁰ Buhârî, "Enbiyâ", 50.

²⁴⁴¹ Buhârî, "Cenâiz", 83.

²⁴⁴² Buhârî, "Teheccüd", 24.

²⁴⁴³ Buhârî, "Fezâilü'l-Kur'ân", 37.

²⁴⁴⁴ Buhârî, "Edeb", 90.

²⁴⁴⁵ Buhârî, "Rikâk", 36.

²⁴⁴⁶ Buhârî, "Rikâk", 53.

²⁴⁴⁷ Buhârî, "Ahkâm", 9.

²⁴⁴⁸ Buhârî, "İ'tisâm", 26.

²⁴⁴⁹ Buhârî, "Tefsîr", 4.

²⁴⁵⁰ Buhârî, "Şurût", 1.

²⁴⁵¹ Buhârî, "Megâzî", 12.

²⁴⁵² Buhârî, "Megâzî", 35.

			4179, 4180.
		Huneyn Savaşı'nda Müminlere yardım edilmesi ²⁴⁵³	4318, 4319.
	Cuma	Hutbede "senâ"dan sonra "emma ba'd" demek ²⁴⁵⁴	926.
	Sahâbilerin fazileti	Allah Resulü'nün (s.a.v.) akrabalarının ve kızı Fâtıma'nın (r.anhâ) menkıbeleri ²⁴⁵⁵	3714.
		Allah Resulü'nün (s.a.v.) eşi tarafından olan akrabalarından Ebû'l Âs b. er-Rebî'nin zikredilmesi ²⁴⁵⁶	3729.
		Muâviye b. Ebî Süfyan'ın zikredilmesi ²⁴⁵⁷	3767.
	Humus	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vefatından sonra geride bıraktıkları ²⁴⁵⁸	3110.
		Devlet başkanını kendisine getirilen malı pay etmesi ²⁴⁵⁹	3127.
		Ganimetten Hevâzin kabilesine verilmesi ²⁴⁶⁰	3131, 3132.
	Vekalet	Bir kimseye vekille veya kavmin arabulucusuyla hibede bulunmak ²⁴⁶¹	2307, 2308.
	Köle âzadı	Köle âzadı ²⁴⁶²	2539, 2540.
	Hibe	Gıyabında yapılan hibenin caiz görülmesi ²⁴⁶³	2583, 2584.
		Topluluğun bazı kimselere hibede bulunması ²⁴⁶⁴	2607, 2608.
		Köle ve eşya hibe etmek ²⁴⁶⁵	2599.
	Cizye	Cizye ve harbilerle antlaşma yapmak ²⁴⁶⁶	3158.
	Talâk	Husumet ve zaruret anında hul' yapmak ²⁴⁶⁷	5278.
		Hamilenin iddet süresi ²⁴⁶⁸	5320.

²⁴⁵³ Buhârî, "Megâzî", 54.

²⁴⁵⁴ Buhârî, "Cum'a", 29.

²⁴⁵⁵ Buhârî, "Fezâilü's-sahâbe, 12.

²⁴⁵⁶ Buhârî, "Fezâilü's-sahâbe, 16.

²⁴⁵⁷ Buhârî, "Fezâilü's-sahâbe, 29.

²⁴⁵⁸ Buhârî, "Farzü'l-humus", 5.

²⁴⁵⁹ Buhârî, "Farzü'l-humus", 11.

²⁴⁶⁰ Buhârî, "Farzü'l-humus", 15.

²⁴⁶¹ Buhârî, "Vekâlet", 7.

²⁴⁶² Buhârî, "İtk", 13.

²⁴⁶³ Buhârî, "Hibe", 10.

²⁴⁶⁴ Buhârî, "Hibe", 24.

²⁴⁶⁵ Buhârî, "Hibe", 19.

²⁴⁶⁶ Buhârî, "Cizye ve'l-muvâdaa", 1.

²⁴⁶⁷ Buhârî, "Talâk", 13.

²⁴⁶⁸ Buhârî, "Talâk", 39.

	Avlanmak	Tıraştan önce kurbanı kesmek ²⁴⁶⁹	1811.
	Edep	Üç günden fazla küs durmamak ²⁴⁷⁰	6073, 6074, 6075.
		İnsanlara karşı kibar olmak ²⁴⁷¹	6132.
	Nikah	Kişinin kızını kıskançlık ve adalet hususunda savunması ²⁴⁷²	5230.
	Giyecekler	Kaftan ve ipek giymek ²⁴⁷³	5800.
		Altın düğmeli elbise giymek ²⁴⁷⁴	5862.
	Şartlar	Savaşta ve düşmanla yapılacak antlaşmada şartların yazılması ²⁴⁷⁵	2731, 2732.
Abdullah b. Hişâm	Sahâbilerin fazileti	Ömer b. el-Hattâb'ın menkıbeleri ²⁴⁷⁶	3694.
	İzinler	Musâfaha yapmak ²⁴⁷⁷	6264.
	Yeminler ve adaklar	Allah Resulü (s.a.v.) nasıl yemin ederdi? ²⁴⁷⁸	6632.
Alâ b. el-Hadramî	Ensârın menkıbeleri	Hac ve umre ibadetinden sonra muhâcirînin Mekke'de bir süre konaklaması ²⁴⁷⁹	3933.
Rifâa b. Râfî' ez-Zürakî	Ezan	"Allahümme rabbena leke'l hamd" demenin fazileti ²⁴⁸⁰	799.
Üseyd b. Hudayr	Ensârın menkıbeleri	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ensâra hitaben: "Havz başında bana kavuşuncaya kadar sabredin" buyurması ²⁴⁸¹	3792.
	Fiten	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vefatından bazı bidatlerin çıkması ²⁴⁸²	7057.
Abdullah b. Ebî Evfâ	İçecekler	Yasaklanmasının ardından bazı kaplar ve tulumlar içerisinde nebiz yapılmasına izin verilmesi ²⁴⁸³	5596.
	Dualar	Müşriklere beddua etmek ²⁴⁸⁴	6392.

²⁴⁶⁹ Buhârî, "Muhsar", 11.

²⁴⁷⁰ Buhârî, "Edeb", 62.

²⁴⁷¹ Buhârî, "Edeb", 82.

²⁴⁷² Buhârî, "Nikâh", 109.

²⁴⁷³ Buhârî, "Libâs", 12.

²⁴⁷⁴ Buhârî, "Libâs", 44.

²⁴⁷⁵ Buhârî, "Şurût", 15.

²⁴⁷⁶ Buhârî, "Fezâilü's-sahâbe", 6.

²⁴⁷⁷ Buhârî, "İsti'zân", 27.

²⁴⁷⁸ Buhârî, "Eymân ve'n-nüzûr", 3.

²⁴⁷⁹ Buhârî, "Menâkıbü'l-ensâr", 47.

²⁴⁸⁰ Buhârî, "Ezân", 126.

²⁴⁸¹ Buhârî, "Menâkıbü'l-ensâr", 8.

²⁴⁸² Buhârî, "Fiten", 2.

²⁴⁸³ Buhârî, "Eşribe", 8.

²⁴⁸⁴ Buhârî, "Deavât", 58.

	Cihad ve siyer	Müşriklerin yenilgiye uğramaları için dua etmek ²⁴⁸⁵	2933.
	Hac	Kâbe'nin içine girmeyen kimse ²⁴⁸⁶	1600.
	Edep	Peygamber isimlerini koymak ²⁴⁸⁷	6194.
	Zekât	Devlet başkanının sadaka sahibine duada bulunması ²⁴⁸⁸	1497.
	Cihad ve siyer	Cennetin kılıçların parıltısı altında olması ²⁴⁸⁹	2818.
		Savaş anında sabırlı olmak ²⁴⁹⁰	2833.
		Gündüz vakti savaşılmadığında taarruzu güneşin batışına kadar ertelemek ²⁴⁹¹	2965.
		Düşmanla karşılaşmayı temenni etmemek ²⁴⁹²	3024.
	Temenni	Düşmanla karşılaşmayı temenni etmemek ²⁴⁹³	7237.
	Megâzî	Hayber Savaşı ²⁴⁹⁴	4220, 4221, 4222, 4223, 4224, 4225.
	Avlanmak	Evcil eşeklerin etleri ²⁴⁹⁵	5525, 5526.
	Humus	Savaş alanında ele geçirilen yiyecekler ²⁴⁹⁶	3155.
	Selem	Bilinen ölçeklerle selem akdi yapmak ²⁴⁹⁷	2242, 2243.
		Satışa konu olan malı yanında olmayan kimse ile selem akdi yapmak ²⁴⁹⁸	2244, 2245.
		Belirlenen vakte kadar selem akdi yapmak ²⁴⁹⁹	2254, 2255.
	Vasiyetler	Vasiyet ²⁵⁰⁰	2740.
	Megâzî	Allah Resulü'nün (s.a.v.) hastalığı ve vefatı ²⁵⁰¹	4460.

²⁴⁸⁵ Buhârî, "Cihâd", 98.

²⁴⁸⁶ Buhârî, "Hac", 53.

²⁴⁸⁷ Buhârî, "Edeb", 109.

²⁴⁸⁸ Buhârî, "Zekât", 64.

²⁴⁸⁹ Buhârî, "Cihâd", 22.

²⁴⁹⁰ Buhârî, "Cihâd", 32.

²⁴⁹¹ Buhârî, "Cihâd", 112.

²⁴⁹² Buhârî, "Cihâd", 156.

²⁴⁹³ Buhârî, "Temennî", 8.

²⁴⁹⁴ Buhârî, "Megâzî", 38.

²⁴⁹⁵ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 28.

²⁴⁹⁶ Buhârî, "Farzül-humus", 25.

²⁴⁹⁷ Buhârî, "Selem", 2.

²⁴⁹⁸ Buhârî, "Selem", 3.

²⁴⁹⁹ Buhârî, "Şüf'a", 7.

²⁵⁰⁰ Buhârî, "Vesâyâ", 1.

²⁵⁰¹ Buhârî, "Megâzî", 83.

	Kur'ân'ın faziletleri	Kur'ân-ı Kerim ile vasiyet ²⁵⁰²	5022.
	Umre	Umre yapan kişinin ihramdan çıkması ²⁵⁰³	1791.
	Hadler	Evli olan kişinin recm edilmesi ²⁵⁰⁴	6813.
	Megâzî	Hudeybiye Savaşı ²⁵⁰⁵	4188.
	Avlanmak	Çekirge yemek ²⁵⁰⁶	5495.
	Oruç	Yolculukta oruç tutmak veya tutmamak ²⁵⁰⁷	1941.
		Oruçlunun iftar etmesi ²⁵⁰⁸	1955, 1956, 1958.
	Talâk	Talâkın işaret yoluyla yapılması ²⁵⁰⁹	5297.
	Ensârın menkıbeleri	Allah Resulü'nün (s.a.v.), Hz. Hatice ile evliliği ve onun fazileti ²⁵¹⁰	3819.
Cerîr b. Abdillâh	İman	Din nasihattir ²⁵¹¹	57, 58.
	Tevhîd	Allah'ın güzel isimleriyle niyazda bulunmak ²⁵¹²	7376.
	İlim	Alimlerin söyleyeceklerini dinlemek için susmak ²⁵¹³	121.
	Megâzî	Veda haccı ²⁵¹⁴	4405.
	Fiten	İmandan sonra küfre dönmemek ²⁵¹⁵	7080.
	Edep	Hayvanlara merhametli davranmak ²⁵¹⁶	6013.
	Cihad ve siyer	At üzerinde sabit duramayan kimsenin durumu ²⁵¹⁷	3035, 3036.
	Ensârın menkıbeleri	Cerîr b. Abdillâh el-Becelî ²⁵¹⁸	3822, 3823.
	Megâzî	Zü'l-Halasa Seriyyesi ²⁵¹⁹	4357.
	Megâzî	Cerîr b. Abdillâh'ın Yemen'e gitmesi ²⁵²⁰	4359.

²⁵⁰² Buhârî, "Fezâilü'l-Kur'ân", 18.

²⁵⁰³ Buhârî, "Umre", 11.

²⁵⁰⁴ Buhârî, "Hudûd", 21.

²⁵⁰⁵ Buhârî, "Megâzî", 35.

²⁵⁰⁶ Buhârî, "Zebâih ve's-sayd", 13.

²⁵⁰⁷ Buhârî, "Savm", 33.

²⁵⁰⁸ Buhârî, "Savm", 43.

²⁵⁰⁹ Buhârî, "Talâk", 24.

²⁵¹⁰ Buhârî, "Menâkıbü'l-ensâr", 20.

²⁵¹¹ Buhârî, "İmân", 42.

²⁵¹² Buhârî, "Tevhîd", 2.

²⁵¹³ Buhârî, "İlim", 43.

²⁵¹⁴ Buhârî, "Megâzî", 77.

²⁵¹⁵ Buhârî, "Fiten", 8.

²⁵¹⁶ Buhârî, "Edeb", 27.

²⁵¹⁷ Buhârî, "Cihâd", 162.

²⁵¹⁸ Buhârî, "Menâkıbü'l-ensâr", 21.

²⁵¹⁹ Buhârî, "Megâzî", 62.

²⁵²⁰ Buhârî, "Megâzî", 64.

	Namaz vakitleri	İkinci namazının fazileti ²⁵²¹	554.
	Tefsîr	Güneş doğmadan ve batmadan önce Allah'ın (c.c) zikredilmesi ²⁵²²	4851.
	Tevhîd	Bir kısım yüzlerin Rablerine bakarak mutlulukla parıldaması ²⁵²³	7434, 7435, 7436.
	Zekât	Zekât vermek için biat etmek ²⁵²⁴	1401.
	Alışveriş	Şehirdeki kişinin ücretsiz olarak köylünün malını satması ²⁵²⁵	2157.
	Ahkam	İnsanlar devlet başkanına nasıl biat eder? ²⁵²⁶	7204.
	Cihad ve siyer	Evleri ve hurmalıkları yakmak ²⁵²⁷	3020.
	Namaz vakitleri	Sabah namazının fazileti ²⁵²⁸	573.
	Diyetler	Bir canı kurtarmak ²⁵²⁹	6869.
	Namaz	Ayakkabı ile namaz kılmak ²⁵³⁰	387.
	Namaz vakitleri	Namaz kılmak için biat edilmesi ²⁵³¹	524.
	Şartlar	İslâma girmekte, hükümlerde, alışveriş muamelelerinde bazı şartların caiz olması ²⁵³²	2714, 2715.
Zeyd b. Erkam	Ensârın menkıbeleri	Ensâr'ı örnek almak ²⁵³³	3787, 3788.
	Namaz	Namazda konuşmamak ²⁵³⁴	1200.
	Tefsîr	Namazları ve orta namazı aksatmadan kılmak ²⁵³⁵	4534.
	Megâzî	Allah Resulü'nün (s.a.v.) savaşa katılması ²⁵³⁶	4471.
	Tefsîr	Münâfikların durumu ²⁵³⁷	4900, 4901, 4902, 4903, 4904, 4906.

²⁵²¹ Buhârî, "Mevâkîtü's-salât", 16.

²⁵²² Buhârî, "Tefsîr", 2.

²⁵²³ Buhârî, "Tevhîd", 24.

²⁵²⁴ Buhârî, "Zekât", 2.

²⁵²⁵ Buhârî, "Buyû", 68.

²⁵²⁶ Buhârî, "Ahkâm", 43.

²⁵²⁷ Buhârî, "Cihâd", 154.

²⁵²⁸ Buhârî, "Mevâkîtü's-salât", 26.

²⁵²⁹ Buhârî, "Diyât", 2.

²⁵³⁰ Buhârî, "Salât", 25.

²⁵³¹ Buhârî, "Mevâkîtü's-salât", 3.

²⁵³² Buhârî, "Şurû", 1.

²⁵³³ Buhârî, "Menâkıbü'l-ensâr", 6.

²⁵³⁴ Buhârî, "Amel fi's-salât", 2.

²⁵³⁵ Buhârî, "Tefsîr", 43.

²⁵³⁶ Buhârî, "Tefsîr", 89.

²⁵³⁷ Buhârî, "Tefsîr", 1.

	Tıp	Zâtü'l-cenb ²⁵³⁸	5718.
	Megâzî	Veda hacı ²⁵³⁹	4404.
	Alışveriş	Karada ticaret yapmak ²⁵⁴⁰	2060, 2061.
	Ensârın menkıbeleri	Bâb ²⁵⁴¹	3939, 3940.
	Megâzî	Uşeyre Seriyyesi ²⁵⁴²	3949.
	Ortaklık	Altın, gümüş ve kendisiyle sarraflık yapılabilecek paralarda ortak olmak ²⁵⁴³	2497.
Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî	Humus	Ganimetlerin helal olması ²⁵⁴⁴	3119.
	Menâkıb	Bâb ²⁵⁴⁵	3642, 3643.
	Cihad ve siyer	Hayrın kıyamet gününe kadar atın alnındaki saçlarda olması ²⁵⁴⁶	2850.
Ukbe b. el- Hâris	Nikah	Sütannenin şahitlikte bulunması ²⁵⁴⁷	5104.
	İlim	Bir meselenin öğrenilmesi için rihle yapmak ve aileye öğretmek ²⁵⁴⁸	88.
	Alışveriş	Helal bellidir, haram da bellidir; fakat bu ikisi arasında bir takım şüpheli şeyler vardır ²⁵⁴⁹	2052.
	Şahitlik	Bir veya birden çok kişinin bir olaya şahitlik yapması ²⁵⁵⁰	2640.
		Sütannenin şahitlik yapması ²⁵⁵¹	173.
	Vekalet	Hadlerde vekil tayini ²⁵⁵²	2316.
	Hadler	Haddin evde yapılmasını emreden kimse ²⁵⁵³	6774.
	Ezan	Namaz kıldırın kişinin ihtiyaç anında insanların arasından geçmesi ²⁵⁵⁴	851.
	Zekât	Sadakayı gününden önce vermeyi seven kimse ²⁵⁵⁵	1430.

²⁵³⁸ Buhârî, "Tıbb", 26.

²⁵³⁹ Buhârî, "Megâzî", 77.

²⁵⁴⁰ Buhârî, "Buyû", 8.

²⁵⁴¹ Buhârî, "Menâkıbü'l-ensâr", 51.

²⁵⁴² Buhârî, "Megâzî", 1.

²⁵⁴³ Buhârî, "Şerike", 10.

²⁵⁴⁴ Buhârî, "Farzü'l-humus", 8.

²⁵⁴⁵ Buhârî, "Menâkıb", 28.

²⁵⁴⁶ Buhârî, "Cihâd", 43.

²⁵⁴⁷ Buhârî, "Nikâh", 23.

²⁵⁴⁸ Buhârî, "İlim", 26.

²⁵⁴⁹ Buhârî, "Buyû", 3.

²⁵⁵⁰ Buhârî, "Şehâdât", 4.

²⁵⁵¹ Buhârî, "Vudû", 33.

²⁵⁵² Buhârî, "Hars ve'l-muzâraa", 13.

²⁵⁵³ Buhârî, "Hudûd", 3.

²⁵⁵⁴ Buhârî, "Ezân", 158.

²⁵⁵⁵ Buhârî, "Zekât", 20.

	İzin	Bir ihtiyaç veya bir maksattan dolayı hızlı yürümek ²⁵⁵⁶	6275.
Ebû Mûsâ el-Eş'arî ²⁵⁵⁷	Dualar	Allah Resulü'nün (s.a.v.) gelmiş-geçmiş günahlarının bağışlanması için dua etmesi ²⁵⁵⁸	6398, 6399.
	İlim	Ayakta duran kimsenin oturmakta olan alime soru sorması ²⁵⁵⁹	123.
	Edep	Allah (c.c.) sevgisinin alameti ²⁵⁶⁰	6170.
	Fiten	Fitnelerin zuhuru ²⁵⁶¹	7064, 7065.
		Denizin dalgalanması gibi dalgalanacak olan fitne ²⁵⁶²	7097.
	Hac	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ihrama girmesi gibi ihrama girip telbiye eden kimse ²⁵⁶³	1559.
	Megâzî	Ebû Mûsâ el-Eş'arî ve Muâz b. Cebel'in veda haccından önce Yemen'e gönderilmesi ²⁵⁶⁴	4346.
	Sahâbilerin fazileti	Osmân b. Affân'ın menkıbesi ²⁵⁶⁵	3695.
		Allah Resulü'nün (s.a.v.) "şayet bir dost edinecek olsaydım" sözü ²⁵⁶⁶	3674.
	Haber-i vâhid	Allah Resulü'nün (s.a.v.) evine izin verilince girilmesi ²⁵⁶⁷	7262.
	Zekât	Efendisinin emriyle hizmetçinin sadaka vermesi ²⁵⁶⁸	1438.

Tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yer alan yüz altmış altı râviden aktarılan rivâyetlerden yirmi beşinin nakletmiş oldukları hadisler Buhârî'nin *el-Câmiu's-sahîh*'inde de yer almıştır. Buradan hareketle her iki eserde de rivâyetleri bulunan Kâ'b b. Ucre'nin on beş; Mugîre b. Şu'be'nin sekiz; Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî'nin yirmi iki; Süleymân b. Surad'ın bir;

²⁵⁵⁶ Buhârî, "İsti'zân", 36.

²⁵⁵⁷ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve Buhârî'nin *el-Câmiu's-Sahîh*'inde yer alan Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup geriye kalan rivâyetlerin kitab adları ve bâb numaraları şu şekildedir: "İlim", 2, 31, "Vudû", 73, "Salât", 67, 88, "Ezân", 46, "Cenâiz", 37, "Zekât", 21, 30, "Hac", 34, 125, "Umre", 11, "Savm", 69, "Buyû", 38, "İcâre", 1, "İtk", 14, 16, 17, "Şehâdât", 17, "Cihâd", 15, 69, 131, 134, 145, 164, 171, "Farzu'l-humus", 10, 15, "Bed'ul-halk", 8, "Enbiyâ", 19, 32, 46, 48, "Fezâilü's-sahâbe", 6, 27, 30, "Menâkıbü'l-ensâr", 52, "Megâzî", 38, 55, 60, 84, 77, 78, "Tefsîr", 1, 2, "Fezâilü'l-Kur'ân", 17, 23, 36, "Nikâh", 13, 71, "Et'ime", 1, 25, 30, "Akîka", 1, "Zebâih ve's-sayd", 26, "Merdâ", 4, Edeb", 33, 36, 37, 54, 71, 80, 96, 109, 119, "İsti'zân", 49, "Deavât", 49, 50, 60, 67, "Kader", 7, "Eymân ve'n-nüzûr", 1, 4, 18, "Keffârâtü'l-eymân", 9, 10, "İstîtabetü'l-mürteddîn", 2, "Fiten", 7, "Ahkâm", 7, 12, 22, 23, "İtisâm", 22, "Tevhîd", 3, 9, 24, 28, 31, 56.

²⁵⁵⁸ Buhârî, "Deavât", 60.

²⁵⁵⁹ Buhârî, "İlim", 45.

²⁵⁶⁰ Buhârî, "Edeb", 96.

²⁵⁶¹ Buhârî, "Fiten", 5.

²⁵⁶² Buhârî, "Fiten", 17.

²⁵⁶³ Buhârî, "Hac", 32.

²⁵⁶⁴ Buhârî, "Megâzî", 60.

²⁵⁶⁵ Buhârî, "Fezâilü's-sahâbe", 7.

²⁵⁶⁶ Buhârî, "Fezâilü's-sahâbe", 5.

²⁵⁶⁷ Buhârî, "Ahbârü'l-âhâd", 3.

²⁵⁶⁸ Buhârî, "Zekât", 25.

Ammâr b. Yâsir'in on iki; Nu'mân b. Beşîr'in sekiz; Amr b. el-Hâris b. el-Mustalik'in üç; Berâ b. Âzib'in yetmiş yedi; Hârîse b. Vehb'in altı; Abdullah b. Yezîd el-Ensârî'nin iki; Ebû Cühayfe'nin yirmi bir; Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân'ın on dokuz; Târik b. Şihâb'ın bir; Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem'in kırk; Abdullah b. Hişâm'ın üç; Alâ b. el-Hadramî'nin bir; Rifâa b. Râfi' ez-Zürakî'nin bir; Üseyd b. Hudayr'ın iki; Abdullah b. Ebî Evfâ'nın otuz dokuz; Cerîr b. Abdillâh'ın yirmi sekiz; Zeyd b. Erkam'ın on dokuz; Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî'nin dört; Ukbe b. el-Hâris'in on ve Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin yüz üç rivâyeti Buhârî'nin eserinde yer almıştır. Dolayısıyla Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc olunan bin altı yüz altmış dört rivâyetten dört yüz kırk beşi *el-Câmiu's-sahîh* içerisinde bulunmakta olup bunlardan bazıları hadis senedinde veya metninde birtakım farklılıklarla çeşitli bâb başlıkları altında tekrar etmiş ve iki yapıt mukayese edildiğinde Müsnedü'l-Kûfiyyîn bölümündeki hadislerin yaklaşık 1/4'ü *el-Câmiu's-sahîh*'te de nakledilmiştir.

2.2.2. Müslim'in el-Câmiu's-Sahîh'i ile mukayesesi

Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yüz altmış altı râviden bin altı yüz altmış dört konuya dair rivâyet tahrîcinde bulunulmuştur. Bu bölümde yer alan haberlerin bir kısmının Müslim'in *el-Câmiu's-sahîh*'inde de nakledildiği görülmektedir. Bu bağlamda söz konusu müsnedde bulunup da *el-Câmiu's-sahîh*'te de kendisinden nakilde bulunulan râviler ve rivâyetleri kitab ve hadis numarası tablo halinde şu görünümde:

Tablo 2.2. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Müslim'de de yer alan rivâyetler

Ravi ismi	Kitab	Hadis no
Kâ'b b. Ucre	Hac ²⁵⁶⁹	1201.
	Namaz ²⁵⁷⁰	406.
Mugîre b. Şu'be	Emirlik ²⁵⁷¹	1921.
	Kısas ve diyetler ²⁵⁷²	1682, 1683.
	Mescitler ²⁵⁷³	593.
	Cenazeler ²⁵⁷⁴	933.
	Âdâb ²⁵⁷⁵	2135.
		2152.
		2153.
	Fiten ve kıyamet alametleri ²⁵⁷⁶	2939.

²⁵⁶⁹ Ebû'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc b. el-Kuşeyrî Müslim, *el-Câmi'u's-sahîh*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî (Kahire: Matbaatü İsâ el-Bâbî el-Halebî ve Şürekâuhû, 1374), "Hac", 80.

²⁵⁷⁰ Müslim, "Namaz", 66.

²⁵⁷¹ Müslim, "İmâre", 171.

²⁵⁷² Müslim, "Kasâme", 37.

²⁵⁷³ Müslim, "Mesâcid", 137.

²⁵⁷⁴ Müslim, "Cenâiz", 28.

²⁵⁷⁵ Müslim, "Âdâb", 9, 22, 33.

²⁵⁷⁶ Müslim, "Fiten", 114.

	Liân ²⁵⁷⁷	1499.
	Küsûf ²⁵⁷⁸	915.
	Temizlik ²⁵⁷⁹	274.
	Münafıkların özellikleri ²⁵⁸⁰	2819.
Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî	Avlanmak ²⁵⁸¹	1929.
	Zekât ²⁵⁸²	1016.
	Cuma ²⁵⁸³	870.
	Yeminler ²⁵⁸⁴	1651.
	Oruç ²⁵⁸⁵	1090.
Egar el-Müzenî	Tövbe ve istiğfar ²⁵⁸⁶	2702.
Arfece	Emirlik ²⁵⁸⁷	1852.
Umâre b. Rüveybe	Mescitler ²⁵⁸⁸	634.
	Cuma ²⁵⁸⁹	874.
Ammâr b. Yâsir	Cuma ²⁵⁹⁰	869.
	Hayız ²⁵⁹¹	368.
	Münafıkların özellikleri ²⁵⁹²	2779.
İyâz b. Himâr	Cennet ve cennetliklerin özellikleri ²⁵⁹³	2865.
Nu'mân b. Beşîr	Müsâkât ²⁵⁹⁴	1599.
	Hibeler ²⁵⁹⁵	1623.
	Birr, sıla ve âdâb ²⁵⁹⁶	2586.
	Zühd ve rekâik ²⁵⁹⁷	2977.

²⁵⁷⁷ Müslim, "Liân", 17.

²⁵⁷⁸ Müslim, "Küsûf", 29.

²⁵⁷⁹ Müslim, "Tahâret", 75.

²⁵⁸⁰ Müslim, "Sifâtü'l-münâfıkîn", 79.

²⁵⁸¹ Müslim, "Sayd ve'z-zebâih", 1.

²⁵⁸² Müslim, "Zekât", 66.

²⁵⁸³ Müslim, "Cum'a", 48.

²⁵⁸⁴ Müslim, "Eymân", 15.

²⁵⁸⁵ Müslim, "Sıyâm", 33.

²⁵⁸⁶ Müslim, "Zıkr", 41.

²⁵⁸⁷ Müslim, "İmâre", 59.

²⁵⁸⁸ Müslim, "Mesâcid", 213.

²⁵⁸⁹ Müslim, "Cum'a", 53.

²⁵⁹⁰ Müslim, "Cum'a", 47.

²⁵⁹¹ Müslim, "Hayz", 110.

²⁵⁹² Müslim, "Sifâtü'l-münâfıkîn", 9.

²⁵⁹³ Müslim, "Cennet", 63.

²⁵⁹⁴ Müslim, "Müsâkât", 107.

²⁵⁹⁵ Müslim, "Hibât", 9.

²⁵⁹⁶ Müslim, "Birr", 66.

²⁵⁹⁷ Müslim, "Zühd", 64.

	Emirlik ²⁵⁹⁸	1879.
	Cuma ²⁵⁹⁹	878.
	Namaz ²⁶⁰⁰	436.
	İman ²⁶⁰¹	213.
	Tövbe ²⁶⁰²	2745.
Berâ b. Âzib ²⁶⁰³	Cihad ve siyer ²⁶⁰⁴	1776.
	Namaz ²⁶⁰⁵	471.
	Mescitler ²⁶⁰⁶	678.
		525.
	İçecekler ²⁶⁰⁷	2009.
	Faziletler ²⁶⁰⁸	2337.
	Namaz ²⁶⁰⁹	795.
	Kurbanlar ²⁶¹⁰	1961.
	Emirlik ²⁶¹¹	1898.
	Namaz ²⁶¹²	494.
	Tövbe ²⁶¹³	2746.
Hârîse b. Vehb	Zekât ²⁶¹⁴	1011.
	Namaz ²⁶¹⁵	696.
	Cennet ve cennetliklerin özellikleri ²⁶¹⁶	2853.
Amr b. Hüreys	Namaz ²⁶¹⁷	456.

²⁵⁹⁸ Müslim, "İmâre", 111.

²⁵⁹⁹ Müslim, "Cum'a", 62.

²⁶⁰⁰ Müslim, "Salât", 127.

²⁶⁰¹ Müslim, "İmân", 363.

²⁶⁰² Müslim, "Tövbe", 5.

²⁶⁰³ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve Müslim'in *el-Câmiu's-Sahih*'inde yer alan Berâ b. Âzib'e ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup geriye kalan rivâyetlerin kitab adları ve hadis numaraları şu şekildedir: "İmân", 129, "Salât", 175, 197, "Mesâcid", 208, "Salâtü'l-misâfirîn", 62, "Musâkât", 86, "Ferâiz", 10, "Hudûd", 28, "Cihâd", 90, 125, "İmâre", 144, "Sayd ve'z-zebâih", 28, "Libâs", 3, "Fezâilü's-sahâbe", 58, 126, 153, "Zikir", 56, 59, "Cennet", 73.

²⁶⁰⁴ Müslim, "Cihâd ve's-siyer", 78.

²⁶⁰⁵ Müslim, "Salât", 193.

²⁶⁰⁶ Müslim, "Mesâcid", 305, 11.

²⁶⁰⁷ Müslim, "Eşribe", 90.

²⁶⁰⁸ Müslim, "Fezâil", 91.

²⁶⁰⁹ Müslim, "Salâtü'l-misâfirîn", 240.

²⁶¹⁰ Müslim, "Edâhî", 4.

²⁶¹¹ Müslim, "İmâre", 141.

²⁶¹² Müslim, "Salât", 234.

²⁶¹³ Müslim, "Tövbe", 6.

²⁶¹⁴ Müslim, "Zekât", 58.

²⁶¹⁵ Müslim, "Salâtü'l-misâfirîn", 20.

²⁶¹⁶ Müslim, "Cennet", 46.

²⁶¹⁷ Müslim, "Salât", 164.

	Mescitler ²⁶¹⁸	586.
	Hac ²⁶¹⁹	1359.
Ebû Cühayfe	Namaz ²⁶²⁰	503.
	Faziletler ²⁶²¹	2342, 2343.
Târik b. Süveyd	İçecekler ²⁶²²	1984.
Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân	Cihad ve siyer ²⁶²³	1796, 1797.
	Kurbanlar ²⁶²⁴	1960.
	İman ²⁶²⁵	113.
	Mescitler ²⁶²⁶	657
	Zühd ve rekâik ²⁶²⁷	2987.
	İlim ²⁶²⁸	2667.
	Faziletler ²⁶²⁹	2289.
Vâil b. Hucre	İman ²⁶³⁰	139.
	Namaz ²⁶³¹	401.
Kudbe b. Mâlik	Namaz ²⁶³²	457.
Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem	Zekât ²⁶³³	1058.
	Sahâbilerin faziletleri ²⁶³⁴	2449.
	Zühd ve rekâik ²⁶³⁵	2961.
Suheyb b. Sinân	İman ²⁶³⁶	181.
	Zühd ve rekâik ²⁶³⁷	2999.
Nâfi' b. Utbe b. Ebî Vakkâs	Fitne ve kıyamet alametleri ²⁶³⁸	2900.

²⁶¹⁸ Müslim, "Mesâcid", 125.

²⁶¹⁹ Müslim, "Hac", 452.

²⁶²⁰ Müslim, "Salât", 249.

²⁶²¹ Müslim, "Fezâil", 106, 107.

²⁶²² Müslim, "Eşribe", 12.

²⁶²³ Müslim, "Cihâd ve's-siyer", 112-114.

²⁶²⁴ Müslim, "Edâhî", 1.

²⁶²⁵ Müslim, "İmân", 180.

²⁶²⁶ Müslim, "Mesâcid", 261.

²⁶²⁷ Müslim, "Zühd", 48.

²⁶²⁸ Müslim, "İlim", 3.

²⁶²⁹ Müslim, "Fezâil", 19.

²⁶³⁰ Müslim, "İmân", 223.

²⁶³¹ Müslim, "Salât", 54.

²⁶³² Müslim, "Salât", 165.

²⁶³³ Müslim, "Zekât", 129.

²⁶³⁴ Müslim, "Fazâilü's-sahâbe", 93.

²⁶³⁵ Müslim, "Zühd", 6.

²⁶³⁶ Müslim, "İmân", 297.

²⁶³⁷ Müslim, "Zühd", 64.

²⁶³⁸ Müslim, "Fiten", 38.

Alâ b. el-Hadramî	Hac ²⁶³⁹	1352.
Hanzala el-Kâtib	Tövbe ²⁶⁴⁰	2750.
Üseyd b. Hudayr	Emirlik ²⁶⁴¹	1845.
Abdullah b. Ebî Evfâ	Namaz ²⁶⁴²	476.
	Cihad ve siyer ²⁶⁴³	1742.
	Oruç ²⁶⁴⁴	1078.
	Avlanmak ²⁶⁴⁵	1952.
	Sahâbilerin faziletleri ²⁶⁴⁶	2402.
	Avlanmak ²⁶⁴⁷	1937, 1938.
	Vasiyet ²⁶⁴⁸	1634.
	Hac ²⁶⁴⁹	1332.
	Hadler ²⁶⁵⁰	1702.
	Sahâbilerin faziletleri ²⁶⁵¹	2433.
	Oruç ²⁶⁵²	1101.
Cerîr b. Abdillâh	Âdâb ²⁶⁵³	2159.
	Faziletler ²⁶⁵⁴	2319.
	İman ²⁶⁵⁵	65.
	İman ²⁶⁵⁶	72.
	Temizlik ²⁶⁵⁷	272.
	Sahâbilerin faziletleri ²⁶⁵⁸	2475, 2476.
	İman ²⁶⁵⁹	68, 69, 70.

²⁶³⁹ Müslim, "Hac", 441.

²⁶⁴⁰ Müslim, "Tövbe", 12.

²⁶⁴¹ Müslim, "İmâre", 48.

²⁶⁴² Müslim, "Salât", 202.

²⁶⁴³ Müslim, "Cihâd ve's-siyer", 20.

²⁶⁴⁴ Müslim, "Zekât", 176.

²⁶⁴⁵ Müslim, "Sayd ve'z-zebâih", 52.

²⁶⁴⁶ Müslim, "Fezâilü's-Sahâbe", 27.

²⁶⁴⁷ Müslim, "Sayd ve'z-zebâih", 26-28.

²⁶⁴⁸ Müslim, "Vasiyyet", 16.

²⁶⁴⁹ Müslim, "Hac", 397.

²⁶⁵⁰ Müslim, "Hudûd", 29.

²⁶⁵¹ Müslim, "Fezâilü's-sahâbe", 72.

²⁶⁵² Müslim, "Siyâm", 52.

²⁶⁵³ Müslim, "Siyâm", 52.

²⁶⁵⁴ Müslim, "Fezâil", 66.

²⁶⁵⁵ Müslim, "İmân", 118.

²⁶⁵⁶ Müslim, "İmân", 126.

²⁶⁵⁷ Müslim, "Tahâret", 72.

²⁶⁵⁸ Müslim, "Fezâilü's-sahâbe", 134-136.

²⁶⁵⁹ Müslim, "İmân", 122-124.

	Zekât ²⁶⁶⁰	1017.
	Zekât ²⁶⁶¹	989.
	Mescitler ²⁶⁶²	633.
	İman ²⁶⁶³	56.
	Emirlik ²⁶⁶⁴	1872.
	Birr, sıla ve âdâb ²⁶⁶⁵	2592.
Zeyd b. Erkam	Namaz ²⁶⁶⁶	748.
	Sahâbilerin faziletleri ²⁶⁶⁷	2408.
	Hac ²⁶⁶⁸	1195.
	Mescitler ²⁶⁶⁹	539.
	Sahâbilerin faziletleri ²⁶⁷⁰	2506.
	Hac ²⁶⁷¹	1254.
	Tövbe ve istiğfar ²⁶⁷²	2722.
	Müsâkât ²⁶⁷³	1589.
	Cenazeler ²⁶⁷⁴	957.
	Münâfıkların özellikleri ²⁶⁷⁵	2772.
Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî	Emirlik ²⁶⁷⁶	1873.
Ebû Katâde el-Ensârî	Namaz ²⁶⁷⁷	451.
	Temizlik ²⁶⁷⁸	267.
Amr b. Abese	Namaz ²⁶⁷⁹	832.
Şerîd b. Süveyd es-Sekâfî	Selâm ²⁶⁸⁰	2231.

- ²⁶⁶⁰ Müslim, "Zekât", 69.
- ²⁶⁶¹ Müslim, "Zekât", 29.
- ²⁶⁶² Müslim, "Mesâcid", 211.
- ²⁶⁶³ Müslim, "İmân", 97.
- ²⁶⁶⁴ Müslim, "İmâre", 97.
- ²⁶⁶⁵ Müslim, "Birr", 74.
- ²⁶⁶⁶ Müslim, "Salâtü'l-misâfirîn", 143.
- ²⁶⁶⁷ Müslim, "Fezâilü's-sahâbe", 36.
- ²⁶⁶⁸ Müslim, "Hac", 55.
- ²⁶⁶⁹ Müslim, "Mesâcid", 35.
- ²⁶⁷⁰ Müslim, "Fezâilü's-sahâbe", 172.
- ²⁶⁷¹ Müslim, "Hac", 218.
- ²⁶⁷² Müslim, "Zikr", 73.
- ²⁶⁷³ Müslim, "Müsâkât", 86.
- ²⁶⁷⁴ Müslim, "Cenâiz", 72.
- ²⁶⁷⁵ Müslim, "Sıfâtü'l-münâfıkîn", 1.
- ²⁶⁷⁶ Müslim, "İmâre", 98.
- ²⁶⁷⁷ Müslim, "Salât", 154.
- ²⁶⁷⁸ Müslim, "Tahâret", 630.
- ²⁶⁷⁹ Müslim, "Salâtü'l-misâfirîn", 294.
- ²⁶⁸⁰ Müslim, "Selâm", 83.

	Şiir ²⁶⁸¹	2255.
Ebû Mûsâ el-Eş'arî ²⁶⁸²	Tövbe ²⁶⁸³	2767.
	Tövbe ve istiğfar ²⁶⁸⁴	2719.
	Emirlik ²⁶⁸⁵	1904.
	Birr, sıla ve âdâb ²⁶⁸⁶	2641.
	İlim ²⁶⁸⁷	2672.
	Namaz ²⁶⁸⁸	404.
	Hac ²⁶⁸⁹	1221, 1222.
	Sahâbilerin faziletleri ²⁶⁹⁰	2403.
	Âdâb ²⁶⁹¹	2153.
	Zekât ²⁶⁹²	1023.

Bu tabloda da görüleceği üzere Müsnedû'l-Kûfiyyîn'de yer alan yüz altmış altı râviden aktarılan rivâyetlerden otuz ikisinin nakletmiş oldukları hadisler Müslim'in *el-Câmiu's-sahîh*'inde de yer almıştır. Buradan hareketle iki eserde de rivâyetleri bulunan Kâ'b b. Ucre 'nin iki; Mugîre b. Şu'be'nin on üç; Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî'nin beş; Egar el-Müzenî'nin bir; Arfece'nin bir; Umâre b. Rüveybe'nin iki; Ammâr b. Yâsir'in üç; İyâz b. Himâr'ın bir; Nu'mân b. Beşîr'in dokuz; Berâ b. Âzib'in on dokuz; Hârise b. Vehb'in üç; Amr b. Hüreys'in üç; Ebû Cühayfe'nin üç; Târik b. Süveyd'in bir; Cündeb b. Abdullah b. Süfyân'ın sekiz; Vâil b. Hucr'un iki; Kudbe b. Mâlik'in bir; Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem'in üç; Suheyb b. Sinân'ın iki; Nâfi' b. Utbe b. Ebî Vakkâs'ın bir; Alâ b. el-Hadramî'nin bir; Hanzala el-Kâtib'in bir; Üseyd b. Hudayr'ın bir; Abdullah b. Ebî Evfâ'nın on iki; Cerîr b. Abdullah'ın on altı; Zeyd b. Erkam'ın on; Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî'nin bir; Ebû Katâde el-Ensârî'nin iki; Amr b. Abese'nin bir; Şerîd b. Süveyd es-Sekafî'nin iki ve Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin otuz yedi rivâyeti Müslim'in eserinde yer almıştır. Dolayısıyla Müsnedû'l-Kûfiyyîn'de tahrîc olunan bin altı yüz altmış dört rivâyetten yüz altmış yedisi *el-Câmiu's-sahîh* içerisinde de bulunmakta olup bu rivâyetlerden bazıları hadis

²⁶⁸¹ Müslim, "Şiir", 1.

²⁶⁸² Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve Müslim'in *el-Câmiu's-Sahîh*'inde yer alan Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup geriye rivâyetlerin kitab adları ve hadis numaraları şu şekildedir: "İmân", 167, 241, 293, 296, "Tahâret", 45, "Salât", 101, "Mesâcid", 178, "Salâtü'l-misâfirîn", 231, 243, "Zekât", 55, "Siyâm", 129, "Eymân", 7, "Cihâd", 6, 7, "İmâre", 146, "Eşribe", 101, "Âdâb", 24, 33, 37, "Fezâil", 15, 126, "Fezâilü's-sahâbe", 70, 110, 165, 169, 207, "Birr", 65, 123, 146, "Zikir", 44, "Tövbe", 31, "Sıfâtü'l-münâfıkîn", 49, "Cennet", 23, 26, "Zühd", 54, 67.

²⁶⁸³ Müslim, "Tövbe", 49.

²⁶⁸⁴ Müslim, "Zikr", 70.

²⁶⁸⁵ Müslim, "İmâre", 149.

²⁶⁸⁶ Müslim, "Birr", 165.

²⁶⁸⁷ Müslim, "İlim", 10.

²⁶⁸⁸ Müslim, "Salât", 62.

²⁶⁸⁹ Müslim, "Hac", 154.

²⁶⁹⁰ Müslim, "Fezâilü's-sahâbe", 28.

²⁶⁹¹ Müslim, "Âdâb", 33.

²⁶⁹² Müslim, "Zekât", 79.

senedinde veya metninde bazı farklılıklarla çeşitli bölümler altında tekrar edilmiştir. Netice itibariyle iki eser mukayese edildiğinde Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de bulunan hadislerin yaklaşık 1/10 Müslim'in *el-Câmiu's-sahîh*'inde de nakledilmiştir.

2.2.3. Ebû Dâvûd'un es-Sünen'i ile mukayesesi

Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yüz altmış altı râviden bin altı yüz altmış dört konuya dair rivâyet tahrîcinde bulunulmuştur. Bu bölümde yer alan haberlerin bir kısmının Ebû Dâvûd'un *es-Sünen*'inde de nakledildiği görülmektedir. Bu bağlamda söz konusu müsnedde bulunup da *es-Sünen*'de de kendisinden nakilde bulunulan râviler ve rivâyetleri kitab, bâb ve hadis numarası tablo halinde şu görünümde dir:

Tablo 2.3. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Ebû Dâvûd'da da yer alan rivâyetler

Ravi ismi	Kitab	Bâb	Hadis no
Kâ'b b. Ucre	Namaz	Namaza yürüyerek gitmek ²⁶⁹³	562.
		Teşehhüdden sonra Allah Resulü'ne (s.a.v.) salavât getirmek ²⁶⁹⁴	976, 977, 978.
	Menâsik	Fidye ²⁶⁹⁵	1856, 1857, 1858, 1859, 1860, 1861.
Mugîre b. Şu'be	Diyetler	Ceninin diyeti ²⁶⁹⁶	4568, 4569, 4570, 4571.
	Temizlik	Abdest bozarken uzaklaşmak ²⁶⁹⁷	1.
		Mestler üzerine mesh ²⁶⁹⁸	149, 150, 156.
		Çoraplar üzerine mesh ²⁶⁹⁹	159.
		Mesh nasıl yapılır? ²⁷⁰⁰	161, 165.
		Ateşte pişen yiyecekten dolayı abdest almamak ²⁷⁰¹	188.
	Namaz	Hasır üzerinde namaz kılmak ²⁷⁰²	659.
		Teşehhüd yapmayı unutan kimsenin durumu ²⁷⁰³	1036, 1037.
		Selam verdikten sonra okunacak dua ²⁷⁰⁴	1505.

²⁶⁹³ Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk es-Sicistânî el-Ezdî Ebû Dâvûd, *Sünen-i Ebî Dâvûd*, thk. Muhammed Muhyiddin Abdülhamîd (Beyrût: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1354), "Salât", 51.

²⁶⁹⁴ Ebû Dâvûd, "Salât", 182.

²⁶⁹⁵ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 42.

²⁶⁹⁶ Ebû Dâvûd, "Diyât", 21.

²⁶⁹⁷ Ebû Dâvûd, "Tahâret", 1.

²⁶⁹⁸ Ebû Dâvûd, "Tahâret", 58.

²⁶⁹⁹ Ebû Dâvûd, "Tahâret", 60.

²⁷⁰⁰ Ebû Dâvûd, "Tahâret", 61.

²⁷⁰¹ Ebû Dâvûd, "Tahâret", 73.

²⁷⁰² Ebû Dâvûd, "Salât", 92.

²⁷⁰³ Ebû Dâvûd, "Salât", 200.

²⁷⁰⁴ Ebû Dâvûd, "Fezâilü'l-Kur'ân", 12.

	Yiyecekler	Sarımsak yemek ²⁷⁰⁵	3826.
	Cenazeler	Cenazenin önünden yürümek ²⁷⁰⁶	3180.
	Alışveriş	Şarap ve ölü hayvandan elde edilen kazanç ²⁷⁰⁷	3489.
Adî b. Hâtım b. Abdillâh et- Tâî	Namaz	Yaya dayanarak hutbe okumak ²⁷⁰⁸	1099.
	Edep	"Nefsim kötü oldu" demek ²⁷⁰⁹	4981.
	Av	Av ²⁷¹⁰	2847, 2848, 2849, 2850, 2851, 2853, 2854.
	Kurban	Keskin taş ile hayvan kesmek ²⁷¹¹	2824.
	Oruç	Sahur vakti ²⁷¹²	2349.
Âmir b. Şehr	Sünnet	Kur'ân ²⁷¹³	4736.
Ebû Cebîra b. ed-Dahhâk	Edep	Lakaplar ²⁷¹⁴	4962.
Racülün	Melâhim	Emirler ve nehy ²⁷¹⁵	4347.
Egar el- Mûzenî	Vitr	İstiğfâr ²⁷¹⁶	1515.
Arfece	Sünnet	Hâricîlerin öldürülmesi ²⁷¹⁷	4762.
Umâre b. Rüveybe	Namaz	Namaz vakitlerini muhafaza etmek ²⁷¹⁸	427.
	Cuma	Minberde elleri kaldırmak ²⁷¹⁹	1104.
Urve b. Mudarris et- Tâî	Menâsik	Arafat'ta vakfeye yetişemeyen kimse ²⁷²⁰	1950.
Ebû Hâzim	Edep	Gölge ile güneş arasında oturulması ²⁷²¹	4822.
Ammâr b. Yâsir	Temizlik	Teyemmüm ²⁷²²	318, 319, 320, 321, 322, 323,

²⁷⁰⁵ Ebû Dâvûd, "Et'ime", 40.

²⁷⁰⁶ Ebû Dâvûd, "Cenâiz", 49.

²⁷⁰⁷ Ebû Dâvûd, "Buyû'", 66.

²⁷⁰⁸ Ebû Dâvûd, "Salât", 228.

²⁷⁰⁹ Ebû Dâvûd, "Edeb", 83.

²⁷¹⁰ Ebû Dâvûd, "Sayd", 2.

²⁷¹¹ Ebû Dâvûd, "Dahâyâ", 15.

²⁷¹² Ebû Dâvûd, "Sıyâm", 17.

²⁷¹³ Ebû Dâvûd, "Sünnet", 22.

²⁷¹⁴ Ebû Dâvûd, "Edeb", 70.

²⁷¹⁵ Ebû Dâvûd, "Melâhim", 17.

²⁷¹⁶ Ebû Dâvûd, "Salât", 359.

²⁷¹⁷ Ebû Dâvûd, "Sünnet", 30.

²⁷¹⁸ Ebû Dâvûd, "Salât", 9.

²⁷¹⁹ Ebû Dâvûd, "Salât", 229.

²⁷²⁰ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 68.

²⁷²¹ Ebû Dâvûd, "Edeb", 15.

²⁷²² Ebû Dâvûd, "Tahâret", 121.

			324, 325, 326, 327.
		Misvak kullanmak ²⁷²³	54.
		Cünüp olan “abdest alır” diyen kimse ²⁷²⁴	225.
	Teraccül	Erkeklerin safran kokusu kullanması ²⁷²⁵	4176, 4177, 4180.
	Sünnet	Hevâ ehline selam vermemek ²⁷²⁶	4601.
	Namaz	Namazın noksanlaşması ²⁷²⁷	796.
		Hutbeyi kısa tutmak ²⁷²⁸	1106.
İyâz b. Himâr	Lukata	Lukatayı duyurmak ²⁷²⁹	1709.
Nu'mân b. Beşîr	Alışveriş	Şüpheli şeylerden kaçınmak ²⁷³⁰	3329, 3330.
	İçecekler	İçki sayılan şeyler ²⁷³¹	3676, 3677.
	İcâre	Kişinin hibede bazı çocuklarını öncelemesi ²⁷³²	3542, 3543, 3544.
	Namaz	Yatsı namazının vakti ²⁷³³	419.
		Cuma namazında okunacak sûreler ²⁷³⁴	1122, 1123.
		Küsûf namazı iki rekattır diyenler ²⁷³⁵	1193.
		Safları düzeltmek ²⁷³⁶	662, 663, 665.
		Dua ²⁷³⁷	1479.
	Edep	Şaka yapmak ²⁷³⁸	4999.
	Hadler	Eşinin cariyesiyle zina yapan kişinin durumu ²⁷³⁹	4458, 4459.
Usâme b. Şerîk	Menâsik	Hacla ilgili görevlerde takdim ve tehirde bulunmak ²⁷⁴⁰	2015.
	Tıp	Kişinin tedavi olması ²⁷⁴¹	3855.

²⁷²³ Ebû Dâvûd, “Tahâret”, 28.

²⁷²⁴ Ebû Dâvûd, “Tahâret”, 88.

²⁷²⁵ Ebû Dâvûd, “Teraccül”, 7.

²⁷²⁶ Ebû Dâvûd, “Sünnet”, 4.

²⁷²⁷ Ebû Dâvûd, “Salât”, 127.

²⁷²⁸ Ebû Dâvûd, “Salât”, 230.

²⁷²⁹ Ebû Dâvûd, “Lukata”, 1.

²⁷³⁰ Ebû Dâvûd, “Buyû’”, 3.

²⁷³¹ Ebû Dâvûd, “Eşribe”, 4.

²⁷³² Ebû Dâvûd, “Buyû’”, 85.

²⁷³³ Ebû Dâvûd, “Salât”, 7.

²⁷³⁴ Ebû Dâvûd, “Salât”, 241.

²⁷³⁵ Ebû Dâvûd, “Salât”, 266.

²⁷³⁶ Ebû Dâvûd, “Salât”, 94.

²⁷³⁷ Ebû Dâvûd, “Fezâilü'l-Kur'ân”, 10.

²⁷³⁸ Ebû Dâvûd, “Edeb”, 91.

²⁷³⁹ Ebû Dâvûd, “Hudûd”, 28.

²⁷⁴⁰ Ebû Dâvûd, “Menâsik”, 87.

²⁷⁴¹ Ebû Dâvûd, “Tıbb”, 1.

Cerrâh ve Ma'kıl b. Sinân el-Eşcaî	Nikah	Mehri kararlaştırmadan evlenen sonra da ölen kimsenin durumu ²⁷⁴²	2114, 2115.
Kays b. Ebî Garaze	Alışveriş	İçerisine yemin ve boş söz karışan ticaret ²⁷⁴³	3326, 3327.
Berâ b. Âzib ²⁷⁴⁴	Cihad	Düşmanla karşılaşınca kişinin binitinden inip yürümesi ²⁷⁴⁵	2658.
	Namaz	Yaya dayanarak hutbe okumak ²⁷⁴⁶	1145.
		Namazlarda kunut duası okumak ²⁷⁴⁷	1441.
		Rükû anında elleri kaldırmamak ²⁷⁴⁸	749, 750, 752.
		Kur'ân-ı tertîl üzere okumanın müstehap olması ²⁷⁴⁹	1468.
	Giyecek	Kırmızı elbise giymeye izin verilmesi ²⁷⁵⁰	4072.
	Teraccül	Saç ²⁷⁵¹	4184.
	Kurban	Kurbanda yaşca caiz olanlar ²⁷⁵²	2800, 2801.
	Sünnet	Kabir ve kabir azabı ²⁷⁵³	4750.
Hârise b. Vehb	Menâsik	Mekke ehlinin namazı kısaltması ²⁷⁵⁴	1965.
	Edep	Güzel ahlak ²⁷⁵⁵	4801.
Amr b. Hüreys	Namaz	Sabah namazında kıraat ²⁷⁵⁶	817.
	Kıyafet	Sarı ²⁷⁵⁷	4077.
Ebû Cühayfe	Namaz	Müezzinin ezan okurken sağa sola dönmesi ²⁷⁵⁸	520.
		Namaz kılanın sütire kullanması ²⁷⁵⁹	688.
	Yiyecekler	Bir yere dayanarak yemek yenilmesi ²⁷⁶⁰	3769.

²⁷⁴² Ebû Dâvûd, "Nikâh", 31.

²⁷⁴³ Ebû Dâvûd, "Buyû", 1.

²⁷⁴⁴ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve Ebû Dâvûd'un *es-Sünen*'inde yer alan alan Berâ b. Âzib'e ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup diğer rivâyetlerin kitab adları ve bâb numaraları şu şekildedir: "Tahâret", 70, "Salât", 2, 72, 75, 77, 146, 157, 274, 275, "Menâsik", 30, "Savm", 2, "Cihâd", 74, "Edâhî", 5, 6, "Ferâiz", 3, "Cenâiz", 68, "Buyû", 92, "Teraccül", 8, "Hudûd", 26, 27, "Sünnet", 27, "Edeb", 26, 153.

²⁷⁴⁵ Ebû Dâvûd, "Cihâd", 112.

²⁷⁴⁶ Ebû Dâvûd, "Salât", 248.

²⁷⁴⁷ Ebû Dâvûd, "Salât", 343.

²⁷⁴⁸ Ebû Dâvûd, "Salât", 119.

²⁷⁴⁹ Ebû Dâvûd, "Fezâilü'l-Kur'ân", 7.

²⁷⁵⁰ Ebû Dâvûd, "Libâs", 19.

²⁷⁵¹ Ebû Dâvûd, "Teraccül", 8.

²⁷⁵² Ebû Dâvûd, "Dahâyâ", 5.

²⁷⁵³ Ebû Dâvûd, "Sünnet", 27.

²⁷⁵⁴ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 76.

²⁷⁵⁵ Ebû Dâvûd, "Edeb", 8.

²⁷⁵⁶ Ebû Dâvûd, "Salât", 134.

²⁷⁵⁷ Ebû Dâvûd, "Libâs", 22.

²⁷⁵⁸ Ebû Dâvûd, "Salât", 34.

²⁷⁵⁹ Ebû Dâvûd, "Salât", 102.

²⁷⁶⁰ Ebû Dâvûd, "Et'ime", 17.

	İcâre	Köpeklerden elde edilen kazanç ²⁷⁶¹	3483.
Abdurrahman b. Ya'mer	Menâsik	Arafat'ta vakfeye yetişemeyen kimsenin durumu ²⁷⁶²	1949.
Atiyye el-Kurazî	Hadler	Çocuğun haddi gerektiren suç işlemesi ²⁷⁶³	4044, 4405.
Sahr b. Ayle	Harâc, imâre ve fey	Araziyi iktâ etmek ²⁷⁶⁴	3067.
Abdullah b. Ukeym	Kıyafet	Ölü hayvan derisinden yararlanmamak ²⁷⁶⁵	4127, 4128.
Târik b. Süveyd	Tıp	Tedavide hoş görülmeven ilaçları kullanmak ²⁷⁶⁶	3873.
Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân	Edep	Hakkında konuşulduğunda gıybet sayılmayacak kimseler ²⁷⁶⁷	4885.
Racülün	İçecekler	Karışımlar ²⁷⁶⁸	3705.
	Oruç	Visal orucu ²⁷⁶⁹	2374.
		İki kişinin şevval hilalini gördüklerine dair şahitlik etmeleri ²⁷⁷⁰	2339.
		Hilalin görünmemesi ²⁷⁷¹	2326.
Racülün	Oruç	Visal orucu ²⁷⁷²	2374.
Allah Resulü'nün (s.a.v.) zekât toplayan sahâbisi	Zekât	Merada otlayan hayvanların zekâtı ²⁷⁷³	1579, 1580.
Vâil b. Hucr	Namaz	İmamın arkasında namaz kılanların "âmin" demeleri ²⁷⁷⁴	932, 933.
		Teşehhüd halinde nasıl oturulur? ²⁷⁷⁵	957.
		Namazda elleri kaldırmak ²⁷⁷⁶	723, 724, 725, 727, 728.

²⁷⁶¹ Ebû Dâvûd, "Buyû", 65.

²⁷⁶² Ebû Dâvûd, "Menâsik", 68.

²⁷⁶³ Ebû Dâvûd, "Libâs", 9.

²⁷⁶⁴ Ebû Dâvûd, "Harâc", 36.

²⁷⁶⁵ Ebû Dâvûd, "Libâs", 42.

²⁷⁶⁶ Ebû Dâvûd, "Tıbb", 11.

²⁷⁶⁷ Ebû Dâvûd, "Edeb", 42.

²⁷⁶⁸ Ebû Dâvûd, "Eşribe", 8.

²⁷⁶⁹ Ebû Dâvûd, "Savm", 29.

²⁷⁷⁰ Ebû Dâvûd, "Savm", 13.

²⁷⁷¹ Ebû Dâvûd, "Savm", 6.

²⁷⁷² Ebû Dâvûd, "Savm", 29.

²⁷⁷³ Ebû Dâvûd, "Zekât", 4.

²⁷⁷⁴ Ebû Dâvûd, "Salât", 171.

²⁷⁷⁵ Ebû Dâvûd, "Salât", 179.

²⁷⁷⁶ Ebû Dâvûd, "Salât", 116.

		İftitah tekbirî ²⁷⁷⁷	729, 736, 737.
	Yeminler ve adaklar	Bir kimsenin malını almak için yemin eden kimse ²⁷⁷⁸	3245.
	Davalar	Bir adamın görmediği şey hakkında bilgisi dahilinde yemin etmesi ²⁷⁷⁹	3623.
Kâ'b b. Mürre es-Sülemî	Köle âzad etmek	Hangi köleyi âzad etmek daha faziletlidir? ²⁷⁸⁰	3967.
Hureym b. Fâtik	Ahkamlar	Yalancı şahitlik ²⁷⁸¹	3599.
Bekr b. Vâil'den bir sahabî	Harâc, imâre ve fey	Müslümanların himayesinde yaşayan azınlıkların ticaretle uğraştıkları zaman öşür vermeleri ²⁷⁸²	3048.
Abdullah b. Zem'â	Sünnet	Hiz. Ebûbekir'in namaz kıldırmakla görevlendirilmesi ²⁷⁸³	4660.
Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem	Menâsik	Hayvanlara işaret koymak ²⁷⁸⁴	1754.
	Nikah	Bir nikah altında bir araya getirilmesi mekruh olan kadınlar ²⁷⁸⁵	2069, 2071.
	Cihad	Esirin fidye karşılığında serbest bırakılması ²⁷⁸⁶	2693.
		Düşmanla barış yapmak ²⁷⁸⁷	2765, 2766.
	Giyecekler	Kaftan ²⁷⁸⁸	4028.
	Sünnet	Halifeler ²⁷⁸⁹	4655.
Suheyb b. Sinân	Namaz	Namazda selâmı almak ²⁷⁹⁰	925.
Nâciye el-Huzâî	Menâsik	Kurban gününden önce telef olan hayvanın durumu ²⁷⁹¹	1762.
Firâsî	Zekât	Dilenmemek ²⁷⁹²	1646.
Ebû el-Uşerâ ed-Dârmî	Kurban	Yüksekten düşen hayvanın kesilmesi ²⁷⁹³	2825.

²⁷⁷⁷ Ebû Dâvûd, "Salât", 117.

²⁷⁷⁸ Ebû Dâvûd, "Eymân ve'n-nüzûr", 2.

²⁷⁷⁹ Ebû Dâvûd, "Akdiye", 26.

²⁷⁸⁰ Ebû Dâvûd, "İtk", 14.

²⁷⁸¹ Ebû Dâvûd, "Akdiye", 15.

²⁷⁸² Ebû Dâvûd, "Harâc", 33.

²⁷⁸³ Ebû Dâvûd, "Hudûd", 28.

²⁷⁸⁴ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 14.

²⁷⁸⁵ Ebû Dâvûd, "Nikâh", 13.

²⁷⁸⁶ Ebû Dâvûd, "Cihâd", 130.

²⁷⁸⁷ Ebû Dâvûd, "Cihâd", 167.

²⁷⁸⁸ Ebû Dâvûd, "Libâs", 3.

²⁷⁸⁹ Ebû Dâvûd, "Sünnet", 9.

²⁷⁹⁰ Ebû Dâvûd, "Salât", 169.

²⁷⁹¹ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 18.

²⁷⁹² Ebû Dâvûd, "Zekât", 28.

²⁷⁹³ Ebû Dâvûd, "Edâhî", 16.

Ümeyye b. Maḥṣî	Yiyecekler	Yemeğe başlarken besmele çekmek ²⁷⁹⁴	3768.
Furât b. Hayyân el-İclî	Cihâd	Zimmî casusların durumu ²⁷⁹⁵	2652.
Allah Resulü'nün (s.a.v.) hizmetçisi	Edep	Sabahlayan kişinin ne söylemesi gerektiği ²⁷⁹⁶	5072.
Mihcen b. el-Edra'	Namaz	Teşehhüdden sonra dua etmek ²⁷⁹⁷	985.
Alâ b. el-Hadramî	Menâsik	Mekke'de konaklamak ²⁷⁹⁸	2022.
	Edep	Mektup yazarken kendi isminden başlamak ²⁷⁹⁹	5134, 5135.
Rifâa b. Râfi' ez-Zürakî	Namaz	Rükû ve secdede belini düz tutmayanının namazı ²⁸⁰⁰	858, 859, 860, 861.
		Namaza başladıktan sonra okunacak dualar ²⁸⁰¹	770, 773.
Râfi' b. Rifâa	Alışveriş	Cariyenin kazancı ²⁸⁰²	3426.
Arfece b. Es'ad	Yüzük	Dişlerin altınla bağlanması ²⁸⁰³	4232, 4233, 4234.
Abdullah b. Sa'd	Temizlik	Mezi ²⁸⁰⁴	211.
Ahmer b. Cezî	Namaz	Secdenin özellikleri ²⁸⁰⁵	900.
Evs b. Huzeyfe	Ramazan	Kur'ân'ın hiziplere ayrılması ²⁸⁰⁶	1393.
Fazâle el-Leysî	Namaz	Namaz vakitlerine dikkat edilmesi ²⁸⁰⁷	428.
Ebû Vehb el-Cüşemî	Cihad	Atların hangi rengi daha çok sevilir? ²⁸⁰⁸	2543.
		Atlara iyi bakmak ve bakımlarını yapmak ²⁸⁰⁹	2553.
	Edep	İsimlerin değiştirilmesi ²⁸¹⁰	4950.

²⁷⁹⁴ Ebû Dâvûd, "Et'ime", 16.

²⁷⁹⁵ Ebû Dâvûd, "Cihâd", 107.

²⁷⁹⁶ Ebû Dâvûd, "Edeb", 109.

²⁷⁹⁷ Ebû Dâvûd, "Salât", 183.

²⁷⁹⁸ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 91.

²⁷⁹⁹ Ebû Dâvûd, "Edeb", 126.

²⁸⁰⁰ Ebû Dâvûd, "Salât", 147.

²⁸⁰¹ Ebû Dâvûd, "Salât", 121.

²⁸⁰² Ebû Dâvûd, "Buyû'", 40.

²⁸⁰³ Ebû Dâvûd, "Hâtim", 7.

²⁸⁰⁴ Ebû Dâvûd, "Tahâret", 80.

²⁸⁰⁵ Ebû Dâvûd, "Salât", 157.

²⁸⁰⁶ Ebû Dâvûd, "Fezâilü'l-Kur'ân", 18.

²⁸⁰⁷ Ebû Dâvûd, "Salât", 9.

²⁸⁰⁸ Ebû Dâvûd, "Cihâd", 43.

²⁸⁰⁹ Ebû Dâvûd, "Cihâd", 48.

²⁸¹⁰ Ebû Dâvûd, "Edeb", 68.

Muhâcir b. Kunfuz	Temizlik	Tuvaletten selam alınır mı? ²⁸¹¹	17.
Hanzala el-Kâtib	Cihad	Kadınların öldürülmesi ²⁸¹²	2669.
Enes b. Mâlik	Oruç	İftar etmede muhayyer olunması ²⁸¹³	2408.
Ebû Leylâ Ebî Abdurrahman b. Ebî Leylâ	Namaz	Namazda dua yapmak ²⁸¹⁴	881.
Abdullah b. Kurd	Menâsik	Kurbanın yerine ulaşmadan telef olması ²⁸¹⁵	1765.
Abdurrahman b. Ezher	Hadler	İçki içene had cezasını uygulamak ²⁸¹⁶	4487, 4488, 4489.
Süveyd b. Kays	Alışveriş	Tartının ağır basması ve parayla tartmak ²⁸¹⁷	3336.
Abdullah b. Ebî Evfâ	Namaz	Rükûdan kalkıldığında ne söylenmesi gerektiği ²⁸¹⁸	846.
	Menâsik	Safâ ve Merve arasında say yapmak ²⁸¹⁹	1902, 1903.
	Namaz	Okuma yazma bilmeyen veya dili dönmeyen kimselere namazda yeterli olan kıraat ²⁸²⁰	832.
	Zekât	Zekât verene dua etmek ²⁸²¹	1590.
	Cihad	Düşmanla karşılaşmanın temenni edilmesinin hoş görülmemesi ²⁸²²	2631.
	İçecekler	Su dağıtan kişi ne zaman su içer ²⁸²³	3725.
	Alışveriş	Selef ²⁸²⁴	3464, 3465, 3466.
	Cihad	Düşman beldesinde yiyecek az olduğu vakit yağma yapmanın yasaklanması ²⁸²⁵	2704.
	Yiyecekler	Çekirgenin yenilmesi ²⁸²⁶	3812.
Cerîr b. Abdillâh	Nikah	Kadınlara bakmaktan kaçınmanın emredilmesi ²⁸²⁷	2148.

²⁸¹¹ Ebû Dâvûd, "Tahâret", 9.

²⁸¹² Ebû Dâvûd, "Cihâd", 119.

²⁸¹³ Ebû Dâvûd, "Savm", 43.

²⁸¹⁴ Ebû Dâvûd, "Salât", 152.

²⁸¹⁵ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 18.

²⁸¹⁶ Ebû Dâvûd, "Hudûd", 37.

²⁸¹⁷ Ebû Dâvûd, "Buyû", 7.

²⁸¹⁸ Ebû Dâvûd, "Salât", 143.

²⁸¹⁹ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 55.

²⁸²⁰ Ebû Dâvûd, "Salât", 138.

²⁸²¹ Ebû Dâvûd, "Zekât", 6.

²⁸²² Ebû Dâvûd, "Cihâd", 96.

²⁸²³ Ebû Dâvûd, "Eşribe", 20.

²⁸²⁴ Ebû Dâvûd, "Buyû", 57.

²⁸²⁵ Ebû Dâvûd, "Cihâd", 136.

²⁸²⁶ Ebû Dâvûd, "Et'ime", 34.

²⁸²⁷ Ebû Dâvûd, "Nikâh", 43.

	Lukata	Lukatanın tarif edilmesi ²⁸²⁸	1720.
	Cihad	Müjdeler gönderilmesi ²⁸²⁹	2772.
	Sünnet	Rü'yet ²⁸³⁰	4729.
	Zekât	Zekât memurunun rızası ²⁸³¹	1589.
	Temizlik	Mestler üzerine mesh ²⁸³²	154.
	Edep	Nasihât ²⁸³³	4945.
	Melâhim	Emir ve nehy ²⁸³⁴	4339.
	Hadler	Dinden çıkan kişi hakkında hüküm ²⁸³⁵	4360.
	Edep	Yumuşak huylu olmak ²⁸³⁶	4809.
Zeyd b. Erkam	Edep	Hutbede "emmâ ba'd" demek ²⁸³⁷	4973.
	Cenazeler	Cenaze namazında tekbir getirmek ²⁸³⁸	3197.
	Namaz	Namazda konuşmanın yasaklanması ²⁸³⁹	949.
	Temizlik	Tuvalete girerken ne söylenilmesi gerektiği ²⁸⁴⁰	6.
	Sünnet	Havz ²⁸⁴¹	4746.
	Namaz	Namazını bitiren kişinin ne söylemesi gerektiği ²⁸⁴²	1508.
	Menâsik	İhramlı kişiye ikram edilen av etinin durumu ²⁸⁴³	1850.
	Namaz	Cuma namazının bayram gününe denk gelmesi ²⁸⁴⁴	1070.
	Talak	Çocuğun kendilerine ait olduğunu iddia edenler münakaşa ettiği zaman kura çekilmesi ²⁸⁴⁵	226, 2270.
	Cenazeler	Göz rahatsızlığından dolayı hasta ziyaretinde bulunulması ²⁸⁴⁶	3102.

²⁸²⁸ Ebû Dâvûd, "Lukata", 1.

²⁸²⁹ Ebû Dâvûd, "Cihâd", 170.

²⁸³⁰ Ebû Dâvûd, "Sünnet", 20.

²⁸³¹ Ebû Dâvûd, "Zekât", 5.

²⁸³² Ebû Dâvûd, "Tahâret", 57.

²⁸³³ Ebû Dâvûd, "Edeb", 67.

²⁸³⁴ Ebû Dâvûd, "Melâhim", 17.

²⁸³⁵ Ebû Dâvûd, "Hudûd", 1.

²⁸³⁶ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 25.

²⁸³⁷ Ebû Dâvûd, "Edeb", 81.

²⁸³⁸ Ebû Dâvûd, "Cenâiz", 58.

²⁸³⁹ Ebû Dâvûd, "Salât", 177.

²⁸⁴⁰ Ebû Dâvûd, "Tahâret", 3.

²⁸⁴¹ Ebû Dâvûd, "Sünnet", 26.

²⁸⁴² Ebû Dâvûd, "Salât", 358.

²⁸⁴³ Ebû Dâvûd, "Menâsik", 40.

²⁸⁴⁴ Ebû Dâvûd, "Salât", 216.

²⁸⁴⁵ Ebû Dâvûd, "Talak", 32.

²⁸⁴⁶ Ebû Dâvûd, "Cenâiz", 10.

Urve b. Ebû'l-Ca'd el-Bârikî	Alışveriş	Mudarabe akdi yapanın akde muhalif davranması ²⁸⁴⁷	3384, 3385.
Ebû Katâde el-Ensârî	Temizlik	İstibrada sağ elin kullanılmasının kerih görülmesi ²⁸⁴⁸	31.
	Namaz	Öğle namazında kıraat yapmak ²⁸⁴⁹	798.
Ukbe b. el-Hâris	Ahkamlar	Süt kardeşliği hususunda şahitlik yapmak ²⁸⁵⁰	3603, 3604.
Amr b. Abese	Namaz	Güneş batmadığı müddetçe namaz kılmaya ruhsat verenler ²⁸⁵¹	1277.
	Köle âzad etmek	Hangi köleyi azad etmek daha faziletlidir ²⁸⁵²	3965, 3966.
Şerîd b. Süveyd es-Sekafî	Edep	Mekruh olan oturuşlar ²⁸⁵³	4848.
	Yeminler ve adaklar	Mümin köle âzad etmek ²⁸⁵⁴	3283.
	Davalar	Borçtan veya başka sebepten dolayı kişinin hapsedilmesi ²⁸⁵⁵	3628.
Sahr el-Gâmidî	Cihad	Yolculuğa erken çıkmak ²⁸⁵⁶	2606.
Ebû Mûsâ el-Eş'arî ²⁸⁵⁷	Alışveriş	Borcu zamanında vermek ²⁸⁵⁸	3342.
	Harâc, imâre ve fey	Yöneticilik görevi istemek ²⁸⁵⁹	2930.
	Zekât	Hazinedarın ecri ²⁸⁶⁰	1684.

Tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yer alan yüz altmış altı râviden aktarılan rivâyetlerden yetmiş ikisinin nakletmiş oldukları hadisler Ebû Dâvûd'un Sünen'inde de yer almıştır. Buradan hareketle her iki eserde de rivâyetleri bulunan Kâ'b b. Ucre'nin on; Mugîre b. Şu'be'nin on dokuz; Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî'nin on bir; Âmir b. Şehr'in bir; Ebû Cebîra b. ed-Dahhâk'ın bir; Racûlün'ün bir; Egar el-Müzenî'nin bir; Arfece'nin bir; Umâre b. Rüveybe'nin

²⁸⁴⁷ Ebû Dâvûd, "Buyû", 28.

²⁸⁴⁸ Ebû Dâvûd, "Tahâret", 17.

²⁸⁴⁹ Ebû Dâvûd, "Salât", 128.

²⁸⁵⁰ Ebû Dâvûd, "Akdiye", 18.

²⁸⁵¹ Ebû Dâvûd, "Salât", 298.

²⁸⁵² Ebû Dâvûd, "Itk", 14.

²⁸⁵³ Ebû Dâvûd, "Edeb", 26.

²⁸⁵⁴ Ebû Dâvûd, "Eymân ve'n-nüzûr", 19.

²⁸⁵⁵ Ebû Dâvûd, "Akdiye", 29.

²⁸⁵⁶ Ebû Dâvûd, "Cihâd", 83.

²⁸⁵⁷ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve Ebû Dâvûd'un *es-Sünen*'inde yer alan Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup geriye kalan rivâyetlerin kitab adları ve bâb numaraları şu şekildedir: "Tahâret", 2, "Salât", 2, 181, "Cum'a", 7, "Fezâilü'l-Kur'ân", 13, 18, "Nikâh", 5, 19, "Cihâd", 25, 71, "Cenâiz", 2, 11, "Eymân ve'n-nüzûr", 17, "Akdiye", 3, 22, "Eşribe", 5, "Libâs", 6, "Teraccül", 6, 7, "Fiten", 2, 7, "Hudûd", 1, "Sünnet", 17, 19, "Edeb", 19, 20, 63, 100, 120, 125, 126, 137.

²⁸⁵⁸ Ebû Dâvûd, "Buyû", 9.

²⁸⁵⁹ Ebû Dâvûd, "Harâc", 3.

²⁸⁶⁰ Ebû Dâvûd, "Zekât", 43.

iki; Urve b. Mudarris et-Tâî'nin bir; Ebû Hâzim'in bir; Ammâr b. Yâsir'in on sekiz; İyâz b. Himâr'ın bir; Nu'mân b. Beşîr'in on sekiz; Usâme b. Şerîk'in iki; Cerrâh ve Ma'kıl b. Sinân el-Eşcaî'nin iki; Kays b. Ebî Garaze'nin iki; Berâ b. Âzib'in otuz iki; Hârise b. Vehb'in iki; Amr b. Hüreys'in iki; Ebû Cühayfe'nin dört; Abdurrahman b. Ya'mer'in bir; Atiyye el-Kurazî'nin iki; Sahr b. Ayle'nin bir; Abdullah b. Ukeym'in iki; Târik b. Süveyd'in bir; Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân'ın bir; Racûlün'ün dört; Racûlün'ün bir; Allah Resulü'nün (s.a.v.) zekât toplayan sahâbisi'nin iki; Vâil b. Hucr'un on üç; Kâ'b b. Mürre es-Sülemî'nin bir; Hureym b. Fâtik'in bir; Bekr b. Vâil'den bir sahabî'nin bir; Abdullah b. Zem'â'nın bir; Misver b. Mahreme ez-Zühri ve Mervân b. el-Hakem'in sekiz; Suheyb b. Sinân'ın bir; Nâciye el-Huzâî'nin bir; Firâs'ın bir; Ebû el-Uşerâ ed-Dârmî'nin bir; Ümeyye b. Mahşî'nin bir; Furât b. Hayyân el-İclî'nin bir; Allah Resulü'nün (s.a.v.) hizmetçisinin bir; Mihcen b. el-Edra'nın bir; Alâ b. el-Hadramî'nin üç; Rifâa b. Râfi' ez-Zürakî'nin altı; Râfi' b. Rifâa'nın bir; Arfece b. Es'ad'ın üç; Abdullah b. Sa'd'ın bir; Ahmer b. Cezî'nin bir; Evs b. Huzeyfe'nin bir; Fazâle el-Leysî'nin bir; Ebû Vehb el-Cüşemî'nin üç; Muhâcir b. Kunfuz'un bir; Hanzala el-Kâtib'in bir; Enes b. Mâlik'in bir; Ebû Leylâ Ebî Abdirrahman b. Ebî Leylâ'nın bir; Abdullah b. Kurd'un bir; Abdurrahman b. Ezher'in üç; Süveyd b. Kays'ın bir; Abdullah b. Ebî Evfâ'nın on iki; Cerîr b. Abdillâh'ın on; Zeyd b. Erkam'ın on bir; Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî'nin iki; Ebû Katâde el-Ensârî'nin iki; Ukbe b. el-Hâris'in iki; Amr b. Abese'nin üç; Şerîd b. Süveyd es-Sekafî'nin üç; Sahr el-Gâmidî'nin bir ve Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin kırk bir rivâyeti Ebû Dâvûd'un eserinde yer almıştır. Dolayısıyla Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de aktarılan bin altı yüz altmış dört rivâyetten iki yüz doksan altısı *es-Sünen* içerisinde yer almış olup bu rivâyetlerden bazıları hadis senedinde veya metninde bazı farklılıklarla çeşitli bâb başlıkları altında tekrar edilmiştir. Ayrıca iki eser mukayese edildiğinde Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yer alan hadislerin yaklaşık 1/6'sı Ebû Dâvûd'un *es-Sünen*'inde de yer almaktadır.

2.2.4. Tirmizî'nin el-Câmi'si ile mukayesesi

Daha öncede ifade ettiğimiz gibi Müsnedü'l-Kûfiyyîn ile yapmış olduğumuz tetkikler neticesinde ilgili kısımda yüz altmış altı râviden bin altı yüz altmış dört konuya dair rivâyet tahrîcinde bulunulmuştur. Bu bölümde yer alan haberlerden bazılarının Tirmizî'nin *el-Câmi*'sinde de nakledildiği görülmektedir. Bu bağlamda söz konusu müsnedde yer alıp da *el-Câmi*'de de kendisinden rivâyette bulunulan râviler ve rivâyetleri kitab, bâb ve hadis numarası tablo halinde şu görünümde:

Tablo 2.4. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Tirmizî'de de yer alan rivâyetler

Ravi ismi	Kitab	Bâb	Hadis no
	Zühd	Kişinin sevdiğiyle beraber olması ²⁸⁶¹	2387.

²⁸⁶¹ Ebû İsmâ Muhammed b. İsmâ b. Sevre et-Tirmizî, *el-Câmi'u's-sahîh*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, Ahmed Muhammed Şâkir (Mısır: Mektebetü ve Matbaatü Mustafa el-Bâbî el-Halebî, 1395), "Zühd", 50.

Safvân b. Assâl el-Murâdî	Âdâb	Elin öpülmesi ²⁸⁶²	2733.
	Kur'ân'ın tefsîri	Benî İsrâîl sûresi ²⁸⁶³	3144.
	Temizlik	Mukim ve yolcunun mestler üzerine mesh yapması ²⁸⁶⁴	96.
	Dua	Tövbe ve istiğfarın fazileti ve Allah'ın (c.c.) kullarına rahmeti ²⁸⁶⁵	3535, 3536.
Kâ'b b. Ucre	Hac	İhramlı kimsenin başını tıraş etmesi ²⁸⁶⁶	953.
	Kur'ân'ın tefsîri	Bakara sûresi ²⁸⁶⁷	2973, 2974.
	Namaz	Namazda parmakları birbirine geçirmenin uygun görülmemesi ²⁸⁶⁸	386.
	Fiten	Bâb ²⁸⁶⁹	2259.
	Sefer	Namaz kılmanın fazileti ²⁸⁷⁰	614.
	Vitr	Allah Resulü'ne (s.a.v.) salavât getirmenin şekli ²⁸⁷¹	483.
Mugîre b. Şu'be	Nikah	Evlilik öncesi tarafların birbirlerini görmeleri ²⁸⁷²	1087.
	Cenazeler	Niyâhanın mekruh görülmesi ²⁸⁷³	1000.
		Çocuklar için cenaze namazı kılmak ²⁸⁷⁴	1031.

²⁸⁶² Tirmizî, "İsti'zân ve'l-âdâb", 33.

²⁸⁶³ Tirmizî, "Tefsîrül'l-Kur'ân", 18.

²⁸⁶⁴ Tirmizî, "Tahâret", 71.

²⁸⁶⁵ Tirmizî, "Deavât", 103.

²⁸⁶⁶ Tirmizî, "Hac", 107.

²⁸⁶⁷ Tirmizî, "Tefsîrül'l-Kur'ân", 3.

²⁸⁶⁸ Tirmizî, "Salât", 168.

²⁸⁶⁹ Tirmizî, "Fiten", 72.

²⁸⁷⁰ Tirmizî, "Cum'a", 79.

²⁸⁷¹ Tirmizî, "Vitr", 20.

²⁸⁷² Tirmizî, "Nikâh", 5.

²⁸⁷³ Tirmizî, "Cenâiz", 23.

²⁸⁷⁴ Tirmizî, "Cenâiz", 42.

	Diyetler	Ceninin diyeti ²⁸⁷⁵	1411.
	Temizlik	Allah Resulü'nün (s.a.v.) tuvalet ihtiyacı için insanlardan uzaklaşması ²⁸⁷⁶	20.
		Mestlerin altını ve üstünü mesh etmek ²⁸⁷⁷	97.
		Mestin dış yüzeyini mesh etmek ²⁸⁷⁸	98.
		Çorap ve ayakkabı üzerine mesh etmek ²⁸⁷⁹	99.
		Sarık üzerine mesh etmek ²⁸⁸⁰	100.
	Namaz	İmamın ikinci rekatta unutarak ayağa kalkması ²⁸⁸¹	364, 365.
		Namaz kılmak için çaba gösterilmesi ²⁸⁸²	412.
	Kur'ân'ın tefsîri	Meryem sûresi ²⁸⁸³	3155.
	Sıla-i rahim	Kavga etmek ²⁸⁸⁴	1982.
	Tıp	Rukyenin kerih görülmesi ²⁸⁸⁵	2055.
	Giyecekler	Cübbe ve mest giymek ²⁸⁸⁶	1768.
	İlim	Yalan olduğu bilindiği halde bir sözü hadis diye aktarmak ²⁸⁸⁷	2662.
Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî	Av	Köpeğin avladıklarından yenilenler ve yenilmeyenler ²⁸⁸⁸	1465.
		Şahinin avladığı hayvanın durumu ²⁸⁸⁹	1466.

²⁸⁷⁵ Tirmizî, "Diyât", 15.

²⁸⁷⁶ Tirmizî, "Tahâret", 16.

²⁸⁷⁷ Tirmizî, "Tahâret", 72.

²⁸⁷⁸ Tirmizî, "Tahâret", 73.

²⁸⁷⁹ Tirmizî, "Tahâret", 74.

²⁸⁸⁰ Tirmizî, "Tahâret", 75.

²⁸⁸¹ Tirmizî, "Salât", 153.

²⁸⁸² Tirmizî, "Salât", 188.

²⁸⁸³ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 20.

²⁸⁸⁴ Tirmizî, "Birr ve's-sıla", 51.

²⁸⁸⁵ Tirmizî, "Tıbb", 14.

²⁸⁸⁶ Tirmizî, "Libâs", 30.

²⁸⁸⁷ Tirmizî, "İlim", 9.

²⁸⁸⁸ Tirmizî, "Sayd", 1.

²⁸⁸⁹ Tirmizî, "Sayd", 2.

		Av yapan kişinin avını kaybetmesi ²⁸⁹⁰	1468.
		Avını vuran kişinin daha sonra onu suda ölü bulması ²⁸⁹¹	1469.
		Köpeğin vurulan hayvandan yemesi ²⁸⁹²	1470.
		Mi'râd ile avlanan hayvanın durumu ²⁸⁹³	1471.
	Kıyamet	Kıyamet ²⁸⁹⁴	2415.
	Siyer	Müşriklerin yiyecekleri ²⁸⁹⁵	1565.
	Kur'ân'ın tefsîri	Fâtiha sûresi ²⁸⁹⁶	2953, 2954.
		Bakara sûresi ²⁸⁹⁷	2970, 2971.
Muhammed b. Hâtib	Nikah	Nikahı ilan etmek ²⁸⁹⁸	1088.
Benî Süleym'den birisi	Dualar	Bâb ²⁸⁹⁹	3519.
Ebû Cebîra b. ed-Dahhâk	Kur'ân'ın tefsîri	Hucurât sûresi ²⁹⁰⁰	3268.
Umâre b. Rüveybe	Cuma	Minberde dua için elleri kaldırmanın uygun görülmemesi ²⁹⁰¹	515.
Urve b. Mudarris et-Tâî	Hac	Müzdelife gecesi gelenin hacca yetişmiş sayılması ²⁹⁰²	891.

²⁸⁹⁰ Tirmizî, "Sayd", 4.

²⁸⁹¹ Tirmizî, "Sayd", 5.

²⁸⁹² Tirmizî, "Sayd", 6.

²⁸⁹³ Tirmizî, "Sayd", 7.

²⁸⁹⁴ Tirmizî, "Sıfatü'l-kıyâme", 1.

²⁸⁹⁵ Tirmizî, "Siyer", 16.

²⁸⁹⁶ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 2.

²⁸⁹⁷ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 3.

²⁸⁹⁸ Tirmizî, "Nikâh", 6.

²⁸⁹⁹ Tirmizî, "Deavât", 19.

²⁹⁰⁰ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 49.

²⁹⁰¹ Tirmizî, "Cum'a", 19.

²⁹⁰² Tirmizî, "Hac", 57.

Süleymân b. Surad ve Hâlid b. Urfuda	Cenaze	Kimlere şehit denilir? ²⁹⁰³	1064.
Ammâr b. Yâsir	Temizlik	Teyemmüm ²⁹⁰⁴	144.
	Menâkıb	Hz. Âişe'nin fazileti ²⁹⁰⁵	3889.
	Sefer	Cünüp olan kişinin namaz abdesti aldığında yemek yemesi ve uyuması için ruhsat verilmesi ²⁹⁰⁶	613.
Nu'mân b. Beşîr	İçecekler	Kendisinden içki yapılan hububatlar ²⁹⁰⁷	1872, 1873, 1874.
	Dualar	Bâb ²⁹⁰⁸	3372.
	Fiten	Bâb ²⁹⁰⁹	2173.
	Zühd	Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbının yaşam tarzı ²⁹¹⁰	2372.
	Alışveriş	Şüpheli şeyleri terk etmek ²⁹¹¹	1205.
	Ahkamlar	Bağış yaparken çocuklar arasında eşit davranmak ²⁹¹²	1367.
	Bayramlar	Bayram namazlarında okunan sûreler ²⁹¹³	533.
	Kur'ân'ın tefsîri	Bakara sûresi ²⁹¹⁴	2969.
		Mü'min sûresi ²⁹¹⁵	3247.

²⁹⁰³ Tirmizî, "Cenâiz", 66.

²⁹⁰⁴ Tirmizî, "Tahâret", 110.

²⁹⁰⁵ Tirmizî, "Menâkıb", 135.

²⁹⁰⁶ Tirmizî, "Cum'a", 78.

²⁹⁰⁷ Tirmizî, "Eşribe", 8.

²⁹⁰⁸ Tirmizî, "Deavât", 2.

²⁹⁰⁹ Tirmizî, "Fiten", 12.

²⁹¹⁰ Tirmizî, "Zühd", 39.

²⁹¹¹ Tirmizî, "Buyû'", 1.

²⁹¹² Tirmizî, "Ahkâm", 30.

²⁹¹³ Tirmizî, "Cum'a", 33.

²⁹¹⁴ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 3.

²⁹¹⁵ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 41.

	Cehennem	Bâb ²⁹¹⁶	2604.
	Hadler	Eşinin cariyesiyle zina yapan kişinin durumu ²⁹¹⁷	1451, 1452.
	Namaz	Yatsı namazının vakti ²⁹¹⁸	165, 166.
		Safların düzeltilmesi ²⁹¹⁹	227.
	Kur'ân'ın fazileti	Bakara sûresinin son iki ayeti ²⁹²⁰	2882.
Usâme b. Şerîk	Tıp	Tedavi ve buna teşvik ²⁹²¹	2038.
Cerrâh ve Ma'kıl b. Sinân el-Eşcaî	Nikah	Evlenip mehir tayin etmeden ölen kimsenin durumu ²⁹²²	1145.
Kays b. Ebî Garaze	Alışveriş	Tüccarlar ve Allah Resulü'nün (s.a.v.) onları isimlendirmesi ²⁹²³	1208.
Berâ b. Âzib ²⁹²⁴	Namaz	Rükû ve secdeden doğrulduktan sonra belin dik tutulması ²⁹²⁵	279, 280.
		Sabah namazında kunut duası okumak ²⁹²⁶	401.
	Dualar	Bâb ²⁹²⁷	3399.
		Seferden döndükten sonra ne söylenmesi gerektiği ²⁹²⁸	3440.

²⁹¹⁶ Tirmizî, "Sıfatü'l-cehennem, 12.

²⁹¹⁷ Tirmizî, "Hudûd", 21.

²⁹¹⁸ Tirmizî, "Salât", 9.

²⁹¹⁹ Tirmizî, "Salât", 53.

²⁹²⁰ Tirmizî, "Fezâilü'l-Kur'ân", 4.

²⁹²¹ Tirmizî, "Tıbb", 2.

²⁹²² Tirmizî, "Nikâh", 43.

²⁹²³ Tirmizî, "Buyû", 4.

²⁹²⁴ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve Tirmizî'nin *el-Câmi*'sinde yer alan Berâ b. Âzib'e ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup diğer rivâyetlerin bulunduğu yerler ise kitab adları ve bâb numaraları ile şu şekildedir: "Tahâret", 60, "Salât", 87, 93, 115, 139, "Cum'a", 41, 94, "Ahkâm", 25, "Edâhî", 5, 12, "Siyer", 38, "Cihâd", 10, 15, "Libâs", 4, 26, "Birr ve's-sıla", 37, "İsti'zân ve'l-âdâb", 31, "Edeb", 45, "Tefsîrül-Kur'ân", 3, 5, "Deavât", 16, 116, "Menâkıb", 16, 104, 124, 139.

²⁹²⁵ Tirmizî, "Salât", 92.

²⁹²⁶ Tirmizî, "Salât", 178.

²⁹²⁷ Tirmizî, "Deavât", 18.

²⁹²⁸ Tirmizî, "Deavât", 43.

	Edep	Erkeğin kırmızı renkte kıyafet giymesine izin verilmesi ²⁹²⁹	2811.
	Kur'ân'ın fazileti	Kehf sûresinin fazileti ²⁹³⁰	2885.
	Kur'ân'ın tefsîri	Bakara sûresi ²⁹³¹	2972.
		İbrâhîm sûresi ²⁹³²	3120.
	Menâkıb	Bâb ²⁹³³	3636.
	Âdâb	Yolda oturmak ²⁹³⁴	2726.
	Cihad	Engellilere savaşa katılmamalarına yönelik izin verilmesi ²⁹³⁵	1670.
	Cuma	Cuma günü misvak kullanıp güzel koku sürünmek ²⁹³⁶	528, 529.
Ebû es-Senâbil b. Ba'kek	Talâk ve liân	Kocası vefat eden hamile kadının doğum yapıncaya kadar iddet beklemesi ²⁹³⁷	1193.
Abdullah b. Adî b. Hamrâ ez-Zührî	Menâkıb	Mekke'nin fazileti ²⁹³⁸	3925.
Hârise b. Vehb	Hac	Namazı Mina'da kısaltarak kılmak ²⁹³⁹	882.
	Cehennem	Bâb ²⁹⁴⁰	2605.
Ebû Cühayfe	Edep	Söz vermek ²⁹⁴¹	2826, 2827.

²⁹²⁹ Tirmizî, "Edeb", 81.

²⁹³⁰ Tirmizî, "Fezâilü'l-Kur'ân", 6.

²⁹³¹ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 3.

²⁹³² Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 15.

²⁹³³ Tirmizî, "Menâkıb", 17.

²⁹³⁴ Tirmizî, "İsti'zân ve'l-âdâb", 30.

²⁹³⁵ Tirmizî, "Cihâd", 1.

²⁹³⁶ Tirmizî, "Cum'a", 29.

²⁹³⁷ Tirmizî, "Talâk ve'l-liân", 17.

²⁹³⁸ Tirmizî, "Menâkıb", 142.

²⁹³⁹ Tirmizî, "Hac", 52.

²⁹⁴⁰ Tirmizî, "Sıfatü'l-cehennem", 13.

²⁹⁴¹ Tirmizî, "Edeb", 94.

	Menâkıb	Bâb ²⁹⁴²	3777.
	Yiyecekler	Bir yere yaslanarak yemek yemenin mekruh olması ²⁹⁴³	1830.
	Namaz	Ezan okurken parmakların kulak üzerine koyulması ²⁹⁴⁴	197.
Abdurrahman b. Ya'mer	Hac	Müzdelif'e'ye gece vakti gelenin hacca yetişmiş sayılması ²⁹⁴⁵	889, 890.
	Kur'ân'ın tefsîri	Bakara sûresi ²⁹⁴⁶	2975.
Atiyye el-Kurazî	Siyer	Doğru hüküm vermek ²⁹⁴⁷	1584.
Abdullah b. Ukeym	Kıyafet	Tabaklandığında ölü hayvan derisinin durumu ²⁹⁴⁸	1729.
	Tıp	Takılması kerih görülen şeyler ²⁹⁴⁹	2072.
Târık b. Süveyd	Tıp	İçki ile tedavinin yasaklanması ²⁹⁵⁰	2046.
Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân	Namaz	Yatsı ve sabah namazlarını cemaatle kılmanın fazileti ²⁹⁵¹	222.
	Kur'ân'ın Tefsîri	Duhâ sûresi ²⁹⁵²	3345.
Seleme b. Kays	Temizlik	Ağıza ve burna su vermek ²⁹⁵³	27.
Vâil b. Hucr	Namaz	Namazda âmin demek ²⁹⁵⁴	248, 249.

²⁹⁴² Tirmizî, "Menâkıb", 103.

²⁹⁴³ Tirmizî, "Et'ime", 28.

²⁹⁴⁴ Tirmizî, "Salât", 30.

²⁹⁴⁵ Tirmizî, "Hac", 57.

²⁹⁴⁶ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 3.

²⁹⁴⁷ Tirmizî, "Siyer", 29.

²⁹⁴⁸ Tirmizî, "Libâs", 7.

²⁹⁴⁹ Tirmizî, "Tıbb", 24.

²⁹⁵⁰ Tirmizî, "Tıbb", 8.

²⁹⁵¹ Tirmizî, "Salât", 51.

²⁹⁵² Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 81.

²⁹⁵³ Tirmizî, "Tahâret", 21.

²⁹⁵⁴ Tirmizî, "Salât", 70.

		Teşehhüdde nasıl oturulur? ²⁹⁵⁵	292.
	Ahkamlar	Davacının delil getirmesi, davalının yemin etmesi ²⁹⁵⁶	1340.
	Hadler	Kadının zina yapmaya zorlanması ²⁹⁵⁷	1453.
Hureym b. Fâtik	Şahitlik	Yalancı şahitlik ²⁹⁵⁸	2300.
	Cihadın faziletleri	Allah (c.c.) yolunda infakta bulunmak ²⁹⁵⁹	1625.
Kudbe b. Mâlik	Namaz	Sabah namazında kıraat ²⁹⁶⁰	306.
Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem	Kıyamet	Bâb ²⁹⁶¹	2462.
	Menâkıb	Fâtıma'nın (r.anhâ) fazileti ²⁹⁶²	3867.
	Âdâb	Bâb ²⁹⁶³	2818.
Suheyb b. Sinân	Namaz	Namazda işaret yapmak ²⁹⁶⁴	367.
	Cennet	Rü'yetullah ²⁹⁶⁵	2552.
	Kur'ân'ın tefsîri	Yûnus sûresi ²⁹⁶⁶	3105.
		Burûc sûresi ²⁹⁶⁷	3340.
Nâciye el-Huzâî	Hac	Kurbanlık hayvan hastalandığında ne yapılır? ²⁹⁶⁸	910.
Ebû el-Uşerâ ed-Dârmî	Yiyecekler	Hayvanın boğaz ve gerdan kısmından kesilmesi ²⁹⁶⁹	1481.

²⁹⁵⁵ Tirmizî, "Salât", 103.

²⁹⁵⁶ Tirmizî, "Ahkâm", 12.

²⁹⁵⁷ Tirmizî, "Hudûd", 22.

²⁹⁵⁸ Tirmizî, "Şehâdât", 3.

²⁹⁵⁹ Tirmizî, "Fezâilü'l-cihâd", 4.

²⁹⁶⁰ Tirmizî, "Salât", 112.

²⁹⁶¹ Tirmizî, "Sıfatü'l-kıyâme", 28.

²⁹⁶² Tirmizî, "Menâkıb", 134.

²⁹⁶³ Tirmizî, "Edeb", 53.

²⁹⁶⁴ Tirmizî, "Salât", 155.

²⁹⁶⁵ Tirmizî, "Sıfatü'l-cennet", 15.

²⁹⁶⁶ Tirmizî, "Tefsîrül-Kur'ân", 11.

²⁹⁶⁷ Tirmizî, "Tefsîrül-Kur'ân", 76.

²⁹⁶⁸ Tirmizî, "Hac", 71.

²⁹⁶⁹ Tirmizî, "Et'ime", 5.

Âmir b. Mes'ûd el-Cumehî	Oruç	Kış aylarında oruç tutmak ²⁹⁷⁰	797.
Alâ b. el- Hadramî	Hac	Sader tavafından (veda tavafı) sonra muhaçirînin Mekke'de üç gece kalması ²⁹⁷¹	949.
Rifâa b. Râfi' ez-Zürakî	Namaz	Namazda aksırmak ²⁹⁷²	404.
Arfece b. Es'ad	Kıyafet	Dişlerin altınla bağlanması ²⁹⁷³	1770.
Abdullah b. Sa'd	Temizlik	Adet döneminde olan kadınla beraber yemek yenilmesi ve ondan arta kalan ²⁹⁷⁴	133.
Hâris b. Mâlik b. Bersâ	Siyer	Mekke'nin fethinden sonra kıyamete kadar savaş olmaması ²⁹⁷⁵	1611.
Hureym b. Fâtik el-Esedî	Cihadın fazileti	Allah (c.c.) yolunda infakta bulunmanın fazileti ²⁹⁷⁶	1625.
Hanzala el- Kâtib	Kıyamet	Bâb ²⁹⁷⁷	2452.
		Bâb ²⁹⁷⁸	2514.
Enes b. Mâlik	Oruç	Hamile ve sütannenin iftar etmesi ²⁹⁷⁹	715.
Üseyd b. Hudayr	Fiten	Bencillik ²⁹⁸⁰	2189.
Süveyd b. Kays	Alışveriş	Ağır tartmak ²⁹⁸¹	1305.
Abdullah b. Ebî Evfâ	Yiyecekler	Çekirge yemek ²⁹⁸²	1821, 1822.

²⁹⁷⁰ Tirmizî, "Savm", 74.

²⁹⁷¹ Tirmizî, "Hac", 103.

²⁹⁷² Tirmizî, "Salât", 180.

²⁹⁷³ Tirmizî, "Libâs", 31.

²⁹⁷⁴ Tirmizî, "Tahâret", 97.

²⁹⁷⁵ Tirmizî, "Siyer", 45.

²⁹⁷⁶ Tirmizî, "Fezâilü'l-cihâd", 4.

²⁹⁷⁷ Tirmizî, "Sıfatü'l-kıyâme", 20.

²⁹⁷⁸ Tirmizî, "Sıfatü'l-kıyâme", 59.

²⁹⁷⁹ Tirmizî, "Savm", 21.

²⁹⁸⁰ Tirmizî, "Fiten", 25.

²⁹⁸¹ Tirmizî, "Buyû", 66.

²⁹⁸² Tirmizî, "Et'ime", 22.

	Dualar	Bâb ²⁹⁸³	3547.
	Vasiyetler	Allah Resulü'nün (s.a.v.) vasiyette bulunmaması ²⁹⁸⁴	2119.
	Cihad	Savaş anında dua etmek ²⁹⁸⁵	1678.
Cerîr b. Abdillâh	Temizlik	Mestler üzerine mesh ²⁹⁸⁶	93.
	Menâkıb	Cerîr b. Abdillâh el-Becelî'nin menkıbesi ²⁹⁸⁷	3820, 3821.
	İlim	Hayra veya şerre öncü olanın durumu ²⁹⁸⁸	2675.
	Zekât	Zekât memurunun razı olması ²⁹⁸⁹	647, 648.
	Edep	Ansızın görme ²⁹⁹⁰	2776.
	Sıla-i rahim	Müslümanlara merhametli davranmak ²⁹⁹¹	1922.
		Nasihât ²⁹⁹²	1925.
	Cennet	Rû'yetullah ²⁹⁹³	2551.
Zeyd b. Erkam	Edep	Bıyıkları kısaltmak ²⁹⁹⁴	2761.
	Kıyamet	Havz-ı kevserin özellikleri ²⁹⁹⁵	2443.
	Cennet	Cennet ehlinin durumu ²⁹⁹⁶	2536.
	Namaz	Namazda konuşmanın nesh edilmesi ²⁹⁹⁷	405.
		Bakara sûresi ²⁹⁹⁸	2986.

²⁹⁸³ Tirmizî, "Deavât", 112.

²⁹⁸⁴ Tirmizî, "Vesâyâ", 4.

²⁹⁸⁵ Tirmizî, "Cihâd", 8.

²⁹⁸⁶ Tirmizî, "Tahâret", 70.

²⁹⁸⁷ Tirmizî, "Menâkıb", 115.

²⁹⁸⁸ Tirmizî, "İlim", 15.

²⁹⁸⁹ Tirmizî, "Zekât", 20.

²⁹⁹⁰ Tirmizî, "Edeb", 28.

²⁹⁹¹ Tirmizî, "Birr ve's-sıla", 16.

²⁹⁹² Tirmizî, "Birr ve's-sıla", 17.

²⁹⁹³ Tirmizî, "Sıfatü'l-cennet", 16.

²⁹⁹⁴ Tirmizî, "Edeb", 16.

²⁹⁹⁵ Tirmizî, "Sıfatü'l-kıyâme", 14.

²⁹⁹⁶ Tirmizî, "Sıfatü'l-cennet", 6.

²⁹⁹⁷ Tirmizî, "Salât", 181.

²⁹⁹⁸ Tirmizî, "Tefsîrül-Kur'ân", 3.

	Kur'ân'ın tefsîri	Münâfikûn sûresi ²⁹⁹⁹	3312, 3313, 3314.
	Tıp	Zâtü'l-cenb hastalığının şifası ³⁰⁰⁰	2078, 2079.
	Menâkıb	Ensâr ve Kureyş'in fazileti ³⁰⁰¹	3902.
		Alî b. Ebî Tâlib'in menkıbesi ³⁰⁰²	3713.
		Bâb ³⁰⁰³	3735.
	Dualar	Sıkıntının giderilmesini beklemek ³⁰⁰⁴	3572.
	Cenazeler	Cenaze namazında tekbir getirmek ³⁰⁰⁵	1023.
	Cihad	Allah Resulü'nün (s.a.v.) katıldığı savaşlar ³⁰⁰⁶	1676.
Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî	Cihad	Atların fazileti ³⁰⁰⁷	1694.
	Alışveriş	Bâb ³⁰⁰⁸	1258.
Ebû Katâde el-Ensârî	Temizlik	Sağ elle taharetlenmenin kerih görülmesi ³⁰⁰⁹	15.
Ukbe b. el-Hâris	Emzirme	Süt hısımlığı hususunda tek kadının şahitlikte bulunması ³⁰¹⁰	1151.
Amr b. Abese	Dualar	Bâb ³⁰¹¹	3579.
		Bâb ³⁰¹²	3499.

²⁹⁹⁹ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 63.

³⁰⁰⁰ Tirmizî, "Tıbb", 28.

³⁰⁰¹ Tirmizî, "Menâkıb", 139.

³⁰⁰² Tirmizî, "Menâkıb", 67.

³⁰⁰³ Tirmizî, "Menâkıb", 79.

³⁰⁰⁴ Tirmizî, "Deavât", 126.

³⁰⁰⁵ Tirmizî, "Cenâiz", 37.

³⁰⁰⁶ Tirmizî, "Cihâd", 6.

³⁰⁰⁷ Tirmizî, "Cihâd", 19.

³⁰⁰⁸ Tirmizî, "Buyû'", 34.

³⁰⁰⁹ Tirmizî, "Tahâret", 11.

³⁰¹⁰ Tirmizî, "Radâ'", 4.

³⁰¹¹ Tirmizî, "Deavât", 127.

³⁰¹² Tirmizî, "Deavât", 81.

	Cihadın fazileti	Allah (c.c.) yolunda saç ağaran kimsenin fazileti ³⁰¹³	1635.
		Allah (c.c.) yolunda ok atmanın fazileti ³⁰¹⁴	1638.
Mücemmi' b. Câriye el-Ensârî	Fiten	Hız. İsa'nın Deccâl'i öldürmesi ³⁰¹⁵	2244.
Sahr el-Gâmidî	Alışveriş	Ticarette işe erken başlanması ³⁰¹⁶	1212.
Ebû Mûsâ el-Eş'arî ³⁰¹⁷	Kur'ân'ın fazileti	Enfâl sûresi ³⁰¹⁸	3082.
	Menâkıb	Bâb ³⁰¹⁹	3710.
	Âdâb	Üç defa izin istenmesi ³⁰²⁰	2690.
	Giyecekler	Pamuk ve altın kullanmak ³⁰²¹	1720.

Bu tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de rivâyetleri bulunan yüz altmış altı râviden elli yedisinin nakletmiş oldukları hadisler Tirmizî'nin *el-Câmi*'sinde de tahrîc edilmiştir. Nitekim her iki eserde de nakilleri bulunan Safvân b. Assâl el-Murâdî'nin altı; Kâ'b b. Ucre'nin yedi; Mugîre b. Şu'be'nin on yedi; Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî'nin on iki; Muhammed b. Hâtib'in bir; Benî Süleym'den bir kişinin bir; Ebû Cebîra b. ed-Dahhâk'ın bir; Umâre b. Rüveybe'nin bir; Urve b. Mudarris et-Tâî'nin bir; Süleymân b. Surad ve Hâlid b. Urfuda'nın bir; Ammâr b. Yâsir'in üç; Nu'mân b. Beşîr'in on sekiz; Usâme b. Şerîk'in bir; Cerrâh ve Ma'kûl b. Sinân el-Eşcaî'nin bir; Kays b. Ebî Garaze'nin bir; Berâ b. Âzîb'in otuz; Ebû es-Senâbil b. Ba'kek'in bir; Abdullah b. Adî b. Hamrâ ez-Zührî'nin bir; Hârîse b. Vehb'in iki; Ebû Cühayfe'nin beş; Abdurrahman b. Ya'mer'in üç; Atiyye el-Kurazî'nin bir; Abdullah b. Ukeym'in iki; Târik b. Süveyd'in bir; Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân'ın iki; Seleme b. Kays'ın bir; Vâil b. Hucr'un beş; Hureym b. Fâtik'in iki; Kudbe b. Mâlik'in bir; Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem'in üç; Suheyb b. Sinân'ın dört; Nâciye el-Huzâî'nin bir; Ebû el-Uşerâ ed-

³⁰¹³ Tirmizî, "Fezâilü'l-cihâd", 9.

³⁰¹⁴ Tirmizî, "Fezâilü'l-cihâd", 11.

³⁰¹⁵ Tirmizî, "Fiten", 62.

³⁰¹⁶ Tirmizî, "Buyû", 6.

³⁰¹⁷ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve Tirmizî'nin *el-Câmi*'sinde yer alan Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup geriye kalan rivâyetlerin bulunduğu kitab adları ve bâb numaraları şu şekildedir: "Cenâiz", 25, 36, "Nikâh", 14, 25, "Siyer", 10, 12, "Fezâilü'l-cihâd", 16, 23, "Et'ime", 25, 31, "Fiten", 31, 33, "Sıfatü'l-kıyâme", 4, 38, "Sıfatü'l-cennet", 3, "İlim", 14, "Edeb", 3, 35, "Emsâl", 4, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 3, "Deavât", 3, "Menâkıb", 111.

³⁰¹⁸ Tirmizî, "Tefsîrü'l-Kur'ân", 9.

³⁰¹⁹ Tirmizî, "Menâkıb", 66.

³⁰²⁰ Tirmizî, "İsti'zân ve'l-âdâb", 3.

³⁰²¹ Tirmizî, "Libâs", 1.

Dârmî'nin bir; Âmir b. Mes'ûd el-Cumehî'nin bir; Alâ b. el-Hadramî'nin bir; Rifâa b. Râfî' ez-Zürakî'nin bir; Arfece b. Es'ad'ın bir; Abdullah b. Sa'd'ın bir; Hâris b. Mâlik b. Bersâ'nın bir; Hureym b. Fâtik el-Esedî'nin bir; Hanzala el-Kâtib'in iki; Enes b. Mâlik'in bir; Üseyd b. Hudayr'ın bir; Süveyd b. Kays'ın bir; Abdullah b. Ebî Evfâ'nın beş; Cerîr b. Abdillâh'ın on; Zeyd b. Erkam'ın on altı; Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî'nin iki; Ebû Katâde el-Ensârî'nin bir; Ukbe b. el-Hâris'in bir; Amr b. Abese'nin dört; Mücemmi' b. Cârîye el-Ensârî'nin bir; Sahr el-Gâmidî'nin bir ve Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin yirmi üç rivâyeti Tirmizî'nin eserinde yer almıştır. Buna göre Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de aktarılan bin altı yüz altmış dört rivâyetten iki yüz on dördü *el-Câmi* içerisinde yer almış olup bunlardan bir kısmı sened veya metindeki bazı farklılıklarıyla çeşitli bâb başlıkları altında tekrar edilmiştir. Neticede iki çalışma mukayese edildiğinde Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yer alan hadislerin 1/8'i Tirmizî'nin *el-Câmi*'sinde de bulunduğu tespit edilmiştir.

2.2.5. Nesâî'nin es-Sünen'i ile mukayesesi

Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilenlerden bir kısmının Nesâî'nin *es-Sünen*'inde de nakledildiği görülmektedir. Burada söz konusu müsnedde bulunup da *es-Sünen*'de de kendisinden nakilde bulunulan râviler ve rivâyetleri kitab, bâb ve hadis numarası şeklinde tablo halinde verilecektir:

Tablo 2.5. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve Nesâî'de de yer alan rivâyetler

Ravi ismi	Kitab	Bâb	Hadis no
Safvân b. Assâl el-Murâdî	Temizlik	Yolculukta mestler üzerine mesh etmenin süresi ³⁰²²	126, 127.
		Büyük ve küçük tuvaletten sonra abdest alınması ³⁰²³	158, 159.
	Savaş	Sihir ³⁰²⁴	4078.
Kâ'b b. Ucre	Hac menâsikleri	İhramlı kimseye başında bulunan bitin rahatsızlık vermesi ³⁰²⁵	2851, 2852.
	Sehv	Allah Resulü'ne (s.a.v.) salavât getirmenin başka şekli ³⁰²⁶	1287, 1288, 1289.
	Biat	İdarecinin zulmüne yardımcı olan kişinin tehdit edilmesi ³⁰²⁷	4207.
		İdarecinin zulmüne yardımcı olmak ³⁰²⁸	4208.

³⁰²² Ebû Abdîrrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî el-Horasânî en-Nesâî, *el-Müctebâ*, ed. Abdülfettâh Ebû Gudde (Haleb: Mektebetü'l-Matbûâtî'l-İslâmiyye, ts.), "Tahâret", 98.

³⁰²³ Nesâî, "Tahâret", 113.

³⁰²⁴ Nesâî, "Tahrîmü'd-dem", 18.

³⁰²⁵ Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 96.

³⁰²⁶ Nesâî, "Sehv", 51.

³⁰²⁷ Nesâî, "Bey'at", 35.

³⁰²⁸ Nesâî, "Bey'at", 36.

Mugîre b. Şu'be	Temizlik	Tuvalet ihtiyacı için uzaklaşmak ³⁰²⁹	17.
		Perçemle birlikte sarık üzerine de mesh etmek ³⁰³⁰	107, 108, 109.
		Abdest alması için hizmetçinin bir kimseye su dökmesi ³⁰³¹	79.
		Abdestin özellikleri ve ellerin yıkanması ³⁰³²	82.
		Mestler üzerine mesh yapmak ³⁰³³	123, 124.
		Yolculukta mestler üzerine mesh yapmak ³⁰³⁴	125.
	Nikah	Evlilikten önce kadına bakmanın mubah olması ³⁰³⁵	3235.
	Yemin	Anne karnındaki çocuğun diyeti ³⁰³⁶	4821.
		Şibh-i amdın sıfatı, cenin ve şibh-i amd diyeti ödeyecek kişi ³⁰³⁷	4822, 4823, 4824, 4825, 4826.
	Cenazeler	Cenaze teşyîinde binit üzerinde bulunanın duracağı yer ³⁰³⁸	1942.
		Cenazede teşyîinde yürüyen kişinin bulunacağı yer ³⁰³⁹	1943.
		Çocuklar için cenaze namazı kılmak ³⁰⁴⁰	1948.
	Sehv	Namazdan sonra yapılacak dua kaç defa söylenir? ³⁰⁴¹	1341, 1342, 1343.
	Nafle namazlar	Geceleri ihya etmek ³⁰⁴²	1644.
Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî	Avlanmak	Av zamanı besmele çekmenin emredilmesi ³⁰⁴³	4263.
		Besmele çekilmeden avlanan hayvanı yemenin yasaklanması ³⁰⁴⁴	4264.

³⁰²⁹ Nesâî, "Tahâret", 16.

³⁰³⁰ Nesâî, "Tahâret", 87.

³⁰³¹ Nesâî, "Tahâret", 63.

³⁰³² Nesâî, "Tahâret", 66.

³⁰³³ Nesâî, "Tahâret", 96.

³⁰³⁴ Nesâî, "Tahâret", 97.

³⁰³⁵ Nesâî, "Nikâh", 17.

³⁰³⁶ Nesâî, "Kasâme", 39-40.

³⁰³⁷ Nesâî, "Kasâme", 40-41.

³⁰³⁸ Nesâî, "Cenâiz", 55.

³⁰³⁹ Nesâî, "Cenâiz", 56.

³⁰⁴⁰ Nesâî, "Cenâiz", 59.

³⁰⁴¹ Nesâî, "Sehv", 85.

³⁰⁴² Nesâî, "Kiyâmü'l-leyl", 17.

³⁰⁴³ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 1.

³⁰⁴⁴ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 2.

		Av köpeği ile avlanmak ³⁰⁴⁵	4265.
		Köpeğin avı öldürmesi ³⁰⁴⁶	4267.
		Av köpeğinin yanında besmelesiz gönderilen köpek bulunması ³⁰⁴⁷	4268.
		Av köpeğiyle beraber başka bir köpek daha bulunması ³⁰⁴⁸	4269, 4270, 4271, 4272, 4273.
		Köpeğin avdan yemesi ³⁰⁴⁹	4274, 4275.
		Vurulan hayvanın suda bulunması ³⁰⁵⁰	4298, 4299.
		Vurulan hayvanın kaybedilmesi ³⁰⁵¹	4300, 4301, 4302.
		Vurulan hayvanın bozulması ³⁰⁵²	4304.
		Mi'râd ile av yapmak ³⁰⁵³	4305.
		Mi'râdın geniş kısmıyla hayvanın avlanması ³⁰⁵⁴	4306.
		Mi'râdın ucu ile hayvanın avlanması ³⁰⁵⁵	4307, 4308.
	Kurban	Keskin bir şey ile hayvanı kesmenin mubah olması ³⁰⁵⁶	4401.
	Yeminler ve adaklar	Yemini bozduktan sonra kefâret verilmesi ³⁰⁵⁷	3785, 3786, 3787.
	Zekât	Azda olsa sadaka verilmesi ³⁰⁵⁸	2552, 2553.
Muhammed b. Hâtib	Oruç	"Fecrin beyaz ipi siyah ipinden sizin için ayırt edilir hale gelinceye kadar yiyin için" ayetinin açıklaması ³⁰⁵⁹	2169.
	Nikah	Konuşmada mekruh görülenler ³⁰⁶⁰	3279.
	Nikah	Nikahın def ile ilan edilmesi ³⁰⁶¹	3369, 3370.

³⁰⁴⁵ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 3.

³⁰⁴⁶ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 5.

³⁰⁴⁷ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 6.

³⁰⁴⁸ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 7.

³⁰⁴⁹ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 8.

³⁰⁵⁰ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 18.

³⁰⁵¹ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 19.

³⁰⁵² Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 20.

³⁰⁵³ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 21.

³⁰⁵⁴ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 22.

³⁰⁵⁵ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 23.

³⁰⁵⁶ Nesâî, "Dahâyâ", 19.

³⁰⁵⁷ Nesâî, "Eymân ve'n-nüzûr", 16.

³⁰⁵⁸ Nesâî, "Zekât", 63.

³⁰⁵⁹ Nesâî, "Sıyâm", 29.

³⁰⁶⁰ Nesâî, "Nikâh", 40.

³⁰⁶¹ Nesâî, "Nikâh", 72.

Arfece	Muhârebe	İslâm'da tefrika çıkartmanın cezası ³⁰⁶²	4020, 4021, 4022.
Umâre b. Rûveybe	Namaz	İkinci namazının fazileti ³⁰⁶³	471.
		Cemaatle namaz kılmak ³⁰⁶⁴	487.
Urve b. Mudarris et-Tâî	Hac menâsikleri	Müzdelife'de imamla beraber sabah namazını kılamayan kimsenin durumu ³⁰⁶⁵	3039, 3040, 3041, 3042, 3043.
Süleymân b. Surad ve Hâlid b. Urfuda	Cenazeler	İshalden dolayı ölen kimsenin durumu ³⁰⁶⁶	2052.
Ammâr b. Yâsir	Temizlik	Mukim iken teyemmüm yapmak ³⁰⁶⁷	312, 313.
		Yolculukta teyemmüm yapmak ³⁰⁶⁸	314.
		Teyemmüm hakkında ihtilaf edilmesi ³⁰⁶⁹	315, 316, 317, 318, 319.
		Cünüp olan kimsenin teyemmüm etmesi ³⁰⁷⁰	320.
		Mezinin abdesti bozup bozmaması ³⁰⁷¹	155.
	Sehv	Selâmın namazda işaretle alınması ³⁰⁷²	1188.
		Bir başka dua şekli ³⁰⁷³	1305, 1306
Nu'mân b. Beşîr	Alışveriş	Kazançta şüpheli şeylerden uzak durmak ³⁰⁷⁴	4453.
	İçecekler	Şüpheli şeylerin terk edilmesine teşvik etmek ³⁰⁷⁵	5710.
	Küsûf	Küsûf namazının bir başka şekli ³⁰⁷⁶	1485, 1488, 1489, 1490
	Bağış	Nu'mân b. Beşîr'in bağış hususundaki haberini nakledenlerin lafızlarındaki ihtilaflar ³⁰⁷⁷	3672, 3673, 3674, 3676, 3679, 3680, 3681, 3682,

³⁰⁶² Nesâî, "Tahrîmü'd-dem", 6.

³⁰⁶³ Nesâî, "Salât", 13.

³⁰⁶⁴ Nesâî, "Salât", 21.

³⁰⁶⁵ Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 211.

³⁰⁶⁶ Nesâî, "Cenâiz", 111.

³⁰⁶⁷ Nesâî, "Tahâret", 195.

³⁰⁶⁸ Nesâî, "Tahâret", 196.

³⁰⁶⁹ Nesâî, "Tahâret", 197-200.

³⁰⁷⁰ Nesâî, "Tahâret", 201.

³⁰⁷¹ Nesâî, "Tahâret", 116.

³⁰⁷² Nesâî, "Sehv", 6.

³⁰⁷³ Nesâî, "Sehv", 62.

³⁰⁷⁴ Nesâî, "Buyû", 6.

³⁰⁷⁵ Nesâî, "Eşribe", 50.

³⁰⁷⁶ Nesâî, "Küsûf", 16.

³⁰⁷⁷ Nesâî, "Nahl", 1.

			3685, 3686, 3687.
	Namaz vakitleri	Şafak ³⁰⁷⁸	528, 529.
	İmamet	İmam safları nasıl düzenler? ³⁰⁷⁹	810.
	Cuma	Cuma namazında okunacak sûreler hakkında ihtilaflar ³⁰⁸⁰	1423, 1424.
	Bayram namazları	Bayram namazlarında A'lâ ve Gâşiye sûrelerini okumak ³⁰⁸¹	1568.
		Bayram ve cuma namazlarında aynı sûreleri okumak ³⁰⁸²	1590.
	Nafile namazlar	Ramazan ayında teravih namazı kılınması ³⁰⁸³	1606.
	Nikah	Eşinin cariyesi ile zina yapan kişinin durumu ³⁰⁸⁴	3360, 3361, 3362.
Amr b. el-Hâris b. el-Mustalik	İhbâs	³⁰⁸⁵	3594, 3595, 3596.
Cerrâh ve Ma'kıl b. Sinân el-Eşcaî	Nikah	Mehirsiz evlenmenin mubah olması ³⁰⁸⁶	3354, 3355, 3356, 3357, 3358.
Kays b. Ebî Garaze	Yeminler ve adaklar	Kalben yemine inanmayan kimsenin yalan ve yemininin durumu ³⁰⁸⁷	3797, 3798.
		Boş söz ve yalan ³⁰⁸⁸	3799, 3800.
Berâ b. Âzib ³⁰⁸⁹	Tatbîk	İki secde arasında oturmanın miktarı ³⁰⁹⁰	1148.
	Ziyet	Saçların omuzlara kadar uzatılması ³⁰⁹¹	5232, 5233.
		Elbise giymek ³⁰⁹²	5314.
		Saçı uzatmak ³⁰⁹³	5060, 5062.

³⁰⁷⁸ Nesâî, "Mevâkî", 19.

³⁰⁷⁹ Nesâî, "İmâmet", 25.

³⁰⁸⁰ Nesâî, "Cum'a", 40.

³⁰⁸¹ Nesâî, "Salâtü'l-îdeyn", 13.

³⁰⁸² Nesâî, "Salâtü'l-îdeyn", 31.

³⁰⁸³ Nesâî, "Kiyâmü'l-leyl", 4.

³⁰⁸⁴ Nesâî, "Nikâh", 70.

³⁰⁸⁵ Nesâî, "İhbâs", 1.

³⁰⁸⁶ Nesâî, "Nikâh", 68.

³⁰⁸⁷ Nesâî, "Eymân ve'-nüzûr", 22.

³⁰⁸⁸ Nesâî, "Eymân ve'-nüzûr", 23.

³⁰⁸⁹ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsne'd*'i ve Nesâî'nin *es-Sünen*'inde yer alan Berâ b. Âzib'e ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup geriye kalan rivâyetlerin kitab adları ve bâb numaraları şu şekildedir: "Salât", 17, 22, "Ezân", 14, "İmâmet", 15, 34, "İftitâh", 72, 73, "Tatbîk", 24, 29, 51, "Sehv", 77, "Salâtü'l-îdeyn", 23, "Cenâiz", 53, 54, 81, 114, "Siyam", 29, "Nikâh", 58, "Eymân ve'-nüzûr", 13, "Sayd ve'-z-zebâih", 31, "Dahâyâ", 5, 6, 7, 17, "Ziyet", 91.

³⁰⁹⁰ Nesâî, "Tatbîk", 89.

³⁰⁹¹ Nesâî, "Ziyet", 59.

³⁰⁹² Nesâî, "Ziyet", 93.

³⁰⁹³ Nesâî, "Ziyet", 9.

	Kurban	Namazdan önce kurbanı kesmek ³⁰⁹⁴	4394, 4395.
	Cenazeler	Kabir azabı ³⁰⁹⁵	2056, 2057.
	Cihad	Savaşa katılanların savaşa gelmeyenlere üstünlükleri ³⁰⁹⁶	3101, 3102.
	Namaz	Kur'ân'ı güzel okumak ³⁰⁹⁷	1015, 1016.
		Kiblenin tayini ³⁰⁹⁸	488, 489.
Ebû es-Senâbil b. Ba'kek	Talâk	Kocası vefat eden hamile kadının iddeti ³⁰⁹⁹	3508.
Nubeyd b. Şerîd	Hac menâsikleri	Namazdan önce Arafat'ta hutbe okumak ³¹⁰⁰	3007.
		Arafat günü deve üzerinde hutbe okumak ³¹⁰¹	3008.
Kays b. Âiz	Bayram namazları	Deve üzerinde hutbe okumak ³¹⁰²	1573.
Hârise b. Vehb	Seferde namaz	Mina'da namaz kılmak ³¹⁰³	1445, 1446.
	Zekât	Sadaka vermeye teşvik etmek ³¹⁰⁴	2555.
Amr b. Hüreys	Namaz	Sabah namazında Şems sûresini okumak ³¹⁰⁵	951.
	Ziynet	Siyah sarık kullanmak ³¹⁰⁶	5343.
Ebû Cühayfe	Temizlik	Abdest suyunun artanından faydalanılması ³¹⁰⁷	137.
	Namaz	Yolculukta öğlen namazı ³¹⁰⁸	470.
	Ezan	Müezzin ezan okurken ne yapar? ³¹⁰⁹	643.
	Kible	Kırmızı elbise ile namaz kılmak ³¹¹⁰	772.
	Ziynet	Kırmızı çadır edinilmesi ³¹¹¹	5378.
		Arafat'ra vakfesinin farz olması ³¹¹²	3016.

³⁰⁹⁴ Nesâî, "Dahâyâ", 17.

³⁰⁹⁵ Nesâî, "Cenâiz", 114.

³⁰⁹⁶ Nesâî, "Cihâd", 4.

³⁰⁹⁷ Nesâî, "İftitâh", 83.

³⁰⁹⁸ Nesâî, "Gusûl ve't-teyemmüm", 22.

³⁰⁹⁹ Nesâî, "Talâk", 56.

³¹⁰⁰ Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 198.

³¹⁰¹ Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 199.

³¹⁰² Nesâî, "Salâtü'l-îdeyn", 17.

³¹⁰³ Nesâî, "Taksîr fi's-salât", 3.

³¹⁰⁴ Nesâî, "Zekât", 64.

³¹⁰⁵ Nesâî, "İftitâh", 44.

³¹⁰⁶ Nesâî, "Ziynet", 108.

³¹⁰⁷ Nesâî, "Tahâret", 103.

³¹⁰⁸ Nesâî, "Salât", 12.

³¹⁰⁹ Nesâî, "Ezân", 13.

³¹¹⁰ Nesâî, "Kible", 21.

³¹¹¹ Nesâî, "Ziynet", 123.

³¹¹² Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 203.

Abdurrahman b. Ya'mer	Hac menâsikleri	Müzdelife'de imamla beraber sabah namazını kılamayan kimsenin durumu ³¹¹³	3044.
Atiyye el-Kurazî	Talâk	Boşama ne zaman gerçekleşir? ³¹¹⁴	3430.
	Hırsızlık	Ergenliğin sınırı, erkek ve kadının ergenlik yaşının zikredilmesi ve bu ikisine had uygulanması ³¹¹⁵	4981.
Abdullah b. Ukeym	Fera' ve atîre	Ölü hayvanın derisi ne ile tabaklanır? ³¹¹⁶	4249, 4250, 4251.
Racülün	Oruç	Ma'mer'in naklinin dışındaki rivâyetler ³¹¹⁷	2108.
Cündeb b. Abdullah b. Süfyân	Kurban	Kurbanın namaz kılınan yerde kesilmesi ³¹¹⁸	4368.
		Namazdan önce kurban kesmek ³¹¹⁹	4398.
Seleme b. Kays	Temizlik	Tek taşla taharetlenmeye ruhsat verilmesi ³¹²⁰	43.
		Abdestte burnun yıkanması ³¹²¹	89.
Racülün	İçecekler	Olgunlaşmamış hurma ile kuru hurmanın karışımından elde edilen içeceğin yasaklanması ³¹²²	5547.
	Oruç	Rib'î b. Hirâş hadisinde Mansûr hakkındaki ihtilaflar ³¹²³	2127.
Târik b. Şihâb	Temizlik	Su ve toprak bulamayan kimse ³¹²⁴	324.
	Biat	Zalim idarecinin karşısında hakkı söylemek ³¹²⁵	4209.
Allah Resulü'nün (s.a.v.) zekât toplayan sahâbisi	Zekât	Zekâtta ayrı olanları birleştirmek ya da birleşik olanları ayırmak ³¹²⁶	2457.
Vâil b. Hucr	Namaz	Ellerin kulak hizasına kaldırılması ³¹²⁷	879.
		Namazda elleri kaldırma anında başparmağın durumu ³¹²⁸	882.

³¹¹³ Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 211.

³¹¹⁴ Nesâî, "Talâk", 20.

³¹¹⁵ Nesâî, "Katû's-sârik", 17.

³¹¹⁶ Nesâî, "Fera' ve atîre", 5.

³¹¹⁷ Nesâî, "Sıyâm", 5.

³¹¹⁸ Nesâî, "Dahâyâ", 4.

³¹¹⁹ Nesâî, "Dahâyâ", 17.

³¹²⁰ Nesâî, "Tahâret", 39.

³¹²¹ Nesâî, "Tahâret", 72.

³¹²² Nesâî, "Eşribe", 4.

³¹²³ Nesâî, "Sıyâm", 13.

³¹²⁴ Nesâî, "Tahâret", 204.

³¹²⁵ Nesâî, "Bey'at", 37.

³¹²⁶ Nesâî, "Zekât", 12.

³¹²⁷ Nesâî, "İftitâh", 4.

³¹²⁸ Nesâî, "İftitâh", 5.

		Namazda sağ eli sol elin üzerine koymak ³¹²⁹	887.
		Namazda sağ eli sol elin üzerine koymak ³¹³⁰	889.
		İmamın arkasında bulunan aksırana ne söylenmesi gerektiği ³¹³¹	932.
	Tatbîk	Rükûdan kalkarken elleri kaldırmak ³¹³²	1055.
		Secde halinde ellerin durumu ³¹³³	1102.
		İlk teşehhüdeki oturma anında ellerin durumu ³¹³⁴	1159.
	Sehv	Namazın bittiği rekatta oturuş şekli ³¹³⁵	1263.
		Kolların durumu ³¹³⁶	1264.
		Dirseklerin durumu ³¹³⁷	1265.
		Sağ eldeki son iki parmağın kapatılıp orta ve baş parmağın halka şeklinde yapılması ³¹³⁸	1268.
Ashâb-ı Resulullah	Oruç	Şahitliğinin kabul edilmesi ve Simâk hadisinde Süfyân hakkındaki ihtilaflar ³¹³⁹	2116.
Kâ'b b. Mürre es-Sülemî	Cihad	Allah (c.c.) yolunda ok atan kimsenin sevabı ³¹⁴⁰	3144.
Kudbe b. Mâlik	Namaz	Sabah namazında Kâf sûresini okumak ³¹⁴¹	950.
Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem	Hac menâsikleri	Kurbanlık hayvanlara işaret koymak ³¹⁴²	2771.
	Talâk	Eşi vefat eden hamile kadının iddet süresi ³¹⁴³	3506, 3507.
	Ziynet	Kaftan giymek ³¹⁴⁴	5324.
Suheyb b. Sinân	Sehv	Selamı namazda işaretle almak ³¹⁴⁵	1186.
Firâsî	Zekât	Salihlerden isteme ³¹⁴⁶	2587.

³¹²⁹ Nesâî, "İftitâh", 9.

³¹³⁰ Nesâî, "İftitâh", 11.

³¹³¹ Nesâî, "İftitâh", 36.

³¹³² Nesâî, "Tatbîk", 17.

³¹³³ Nesâî, "Tatbîk", 49.

³¹³⁴ Nesâî, "Tatbîk", 97.

³¹³⁵ Nesâî, "Sehv", 29.

³¹³⁶ Nesâî, "Sehv", 30.

³¹³⁷ Nesâî, "Sehv", 31.

³¹³⁸ Nesâî, "Sehv", 34.

³¹³⁹ Nesâî, "Sıyâm", 8.

³¹⁴⁰ Nesâî, "Cihâd", 26.

³¹⁴¹ Nesâî, "İftitâh", 43.

³¹⁴² Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 62.

³¹⁴³ Nesâî, "Talâk", 56.

³¹⁴⁴ Nesâî, "Ziynet", 99.

³¹⁴⁵ Nesâî, "Sehv", 6.

³¹⁴⁶ Nesâî, "Zekât", 84.

Ebû el-Uşerâ ed-Dârmî	Kurban	Kuyuya düşüpte boğaz kısmına ulaşılabilen hayvanın kesilmesi ³¹⁴⁷	4408.
Bışr b. Süheym	İman	“Bedevîler, ‘iman ettik’ dediler. Şunu söyle: Henüz iman gönüllerinize yerleşmediğine göre, sadece boyun eğdiniz” ayetinin te’vîli ³¹⁴⁸	4994.
Abdullah b. Rebîa es-Sülemî	Ezan	Çobanın ezan okuması ³¹⁴⁹	665.
Mihcen b. el-Edra’	Sehv	Zikirden sonra dua etmek ³¹⁵⁰	1301.
Büşr b. Mihcen	İmamet	Namazın tek başına kılınmasından sonra cemaatle namazın iade edilmesi ³¹⁵¹	857.
Alâ b. el-Hadramî	Seferde namaz	Namazın kısaltıldığı mekanlar ³¹⁵²	1454, 1455.
Rifâa b. Râfi’ ez-Zürakî	Sehv	Namazın geçerli olmasındaki en az ölçü ³¹⁵³	1313, 1314.
	Namaz	İmamın arkasında bulunan aksırana ne söylenmesi gerektiği ³¹⁵⁴	931.
	Tatbîk	Rükûda zikrin terkedilmesine dair ruhsat verilmesi ³¹⁵⁵	1053.
		İmama uyan kimsenin ne söylemesi gerektiği ³¹⁵⁶	1062.
		Secdede zikrin terkedilmesine dair ruhsat verilmesi ³¹⁵⁷	1136.
	Ezan	Tek başına namaz kılan kimsenin kamet getirmesi ³¹⁵⁸	667.
İbney Kureyza	Talak	Boşama ne zaman gerçekleşir? ³¹⁵⁹	3429.
Arfece b. Es’ad	Ziyet	Burnu kesilen kişi altından burun yaptırabilir mi? ³¹⁶⁰	5161, 5162.
Ebû Vehb el-Cüşemî	Atlar	Savaş için hazırlanan atın bakımı ³¹⁶¹	3565.

³¹⁴⁷ Nesâî, “Dahâyâ”, 25.

³¹⁴⁸ Nesâî, “İmân”, 7.

³¹⁴⁹ Nesâî, “Ezân”, 25.

³¹⁵⁰ Nesâî, “Sehv”, 58.

³¹⁵¹ Nesâî, “İmâmet”, 53.

³¹⁵² Nesâî, “Taksîr fi’s-salât”, 4.

³¹⁵³ Nesâî, “Sehv”, 67.

³¹⁵⁴ Nesâî, “İftitâf”, 36.

³¹⁵⁵ Nesâî, “Tatbîk”, 15.

³¹⁵⁶ Nesâî, “Tatbîk”, 22.

³¹⁵⁷ Nesâî, “Tatbîk”, 77.

³¹⁵⁸ Nesâî, “Ezân”, 27.

³¹⁵⁹ Nesâî, “Talâk”, 20.

³¹⁶⁰ Nesâî, “Ziyet”, 41.

³¹⁶¹ Nesâî, “Hayl”, 3.

Muhâcir b. Kunfuz	Temizlik	Selâmı abdestten sonra almak ³¹⁶²	38.
Hureym b. Fâtik el-Esedî	Cihad	Allah (c.c.) yolunda infakta bulunmanın fazileti ³¹⁶³	3186.
Enes b. Mâlik	Oruç	Hamile ve sütannenin oruç tutmamaları ³¹⁶⁴	2315.
Ebû Nevfel b. Ebî Akreb	Oruç	Ayda iki gün oruç tutmak ³¹⁶⁵	2433, 2434.
Ebû Abdillâh es-Sunâbihî	Temizlik	Saçla beraber kulakların da mesh edilmesi ve bu ikisinin baştan olduğuna dair delil getirilmesi ³¹⁶⁶	103.
	Namaz vakitleri	Namaz kılınması yasaklanan vakitler ³¹⁶⁷	559.
Üseyd b. Hudayr	Hakimlik	Görev isteğinde bulunmamak ³¹⁶⁸	5383.
Süveyd b. Kays	Alışveriş	Noksan tartmamak ³¹⁶⁹	4592.
Abdullah b. Ebî Evfâ	İçecekler	Yeşil kapların durumu ³¹⁷⁰	5621, 5622.
	Gusûl ve teyemmüm	Kar ve dolu suyu ile gusûl yapmak ³¹⁷¹	402.
		Soğuk su ile gusûl yapmak ³¹⁷²	403.
	Avlanmak	Evcil eşek eti yemenin haram kılınması ³¹⁷³	4339.
		Çekirge ³¹⁷⁴	4356, 4357.
	Zekât	Devlet başkanının zekât sahibine dua etmesi ³¹⁷⁵	2459.
	Alışveriş	Yiyeceklerde selem akdi yapmak ³¹⁷⁶	4614.
		Kuru üzümde selem akdi yapılması ³¹⁷⁷	4615.
	Vasiyetler	Allah Resulü (s.a.v.) vasiyette bulundu mu? ³¹⁷⁸	3620.

³¹⁶² Nesâî, "Tahâret", 34.

³¹⁶³ Nesâî, "Cihâd", 45.

³¹⁶⁴ Nesâî, "Siyâm", 62.

³¹⁶⁵ Nesâî, "Siyâm", 85.

³¹⁶⁶ Nesâî, "Tahâret", 85.

³¹⁶⁷ Nesâî, "Mevâkît", 31.

³¹⁶⁸ Nesâî, "Âdâbu'l-kudât", 4.

³¹⁶⁹ Nesâî, "Buyû", 54.

³¹⁷⁰ Nesâî, "Eşribe", 29.

³¹⁷¹ Nesâî, "Gusûl ve't-teyemmüm", 3.

³¹⁷² Nesâî, "Gusûl ve't-teyemmüm", 4.

³¹⁷³ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 31.

³¹⁷⁴ Nesâî, "Sayd ve'z-zebâih", 37.

³¹⁷⁵ Nesâî, "Zekât", 13.

³¹⁷⁶ Nesâî, "Buyû", 61.

³¹⁷⁷ Nesâî, "Buyû", 62.

³¹⁷⁸ Nesâî, "Vesâyâ", 2.

	Namaz	Kur'ân'ı düzgün okuyamayan kimseye kıraatten ne kadarı yeterlidir? ³¹⁷⁹	924.
Cerîr b. Abdillâh	Biat	Hoşa giden ve gitmeyen hususlar hakkında biat etmek ³¹⁸⁰	4174.
		Müşriklerden uzaklaşmak için biat etmek ³¹⁸¹	4175, 4176, 4177.
		İnsanın yapabileceği şeylerde biat etmesi ³¹⁸²	4189.
	Temizlik	Mestler üzerine mesh etmek ³¹⁸³	118.
	Zekât	Sadaka vermeye teşvik etmek ³¹⁸⁴	2554.
		Sadakanın ihmal edilmesi ³¹⁸⁵	2460, 2461.
	Atlar	Atın perçemini bükme ³¹⁸⁶	3572.
	Biat	Her müslümana nasihatta bulunmak üzere biat etmek ³¹⁸⁷	4156, 4157.
	Tahrîmü'd-dem	Öldürmenin haram kılınması ³¹⁸⁸	4131, 4132.
		Müslüman olmayan bir beldeden kaçan kölenin durumu ³¹⁸⁹	4049, 4050, 4051.
		Ebû İshâk'ın rivâyetine muhalif olarak aktarılanlar ³¹⁹⁰	4052, 4053, 4054, 4055, 4056.
Zeyd b. Erkam	Kible	Mest ile namaz kılmak ³¹⁹¹	774.
	Temizlik	Bıyıkları kısaltmak ³¹⁹²	13.
	Ziynet	Bıyıkları kısaltmak ³¹⁹³	5047.
	Tahrîmü'd-dem	Ehl-i kitabın sihir yapması ³¹⁹⁴	4080.
	Hac	İhramlı kimsenin av etinden yemesinin caiz olmaması ³¹⁹⁵	2821.
	Cenazeler	Cenaze namazındaki tekbirlerin sayısı ³¹⁹⁶	1982.

³¹⁷⁹ Nesâî, "İftitâf", 32.

³¹⁸⁰ Nesâî, "Bey'at", 16.

³¹⁸¹ Nesâî, "Bey'at", 17.

³¹⁸² Nesâî, "Bey'at", 24.

³¹⁸³ Nesâî, "Tahâret", 96.

³¹⁸⁴ Nesâî, "Zekât", 64.

³¹⁸⁵ Nesâî, "Zekât", 14.

³¹⁸⁶ Nesâî, "Hayl", 7.

³¹⁸⁷ Nesâî, "Bey'at", 6.

³¹⁸⁸ Nesâî, "Tahrîmü'd-dem", 29.

³¹⁸⁹ Nesâî, "Tahrîmü'd-dem", 12.

³¹⁹⁰ Nesâî, "Tahrîmü'd-dem", 13.

³¹⁹¹ Nesâî, "Kible", 23.

³¹⁹² Nesâî, "Tahâret", 13.

³¹⁹³ Nesâî, "Ziynet", 2.

³¹⁹⁴ Nesâî, "Tahrîmü'd-dem", 20.

³¹⁹⁵ Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 79.

³¹⁹⁶ Nesâî, "Cenâiz", 76.

	Sehv	Namazda konuşmak ³¹⁹⁷	1219.
	Allah'a (c.c.) sığınmak	Acizlikten Allah'a (c.c.) sığınmak ³¹⁹⁸	5458.
		Kabul edilmeyen duadan Allah'a (c.c.) sığınmak ³¹⁹⁹	5538.
	Alışveriş	Gümüşü altınla veresiye satmak ³²⁰⁰	4575, 4576, 4577.
	Bayram namazları	Bayram namazını kılan kişiye cuma namazını kılmaması yönünde ruhsat verilmesi ³²⁰¹	1591.
	Talâk	Çocuğun kendilerine ait olduğunu iddia edenler münakaşa ettiklerinde aralarında kura çekmek ³²⁰²	3488, 3489, 3490, 3491, 3492.
Urve b. Eb'îl-Ca'd el-Bârikî	Atlar	Atın perçemini bükme ³²⁰³	3574, 3575, 3576, 3577.
Ebû Katâde el-Ensârî	Namaz	İkinci namazının ilk iki rekatında kıraat yapmak ³²⁰⁴	978.
	Temizlik	Temizliğin sağ elle yapılmasının yasaklanması ³²⁰⁵	24, 25.
Ukbe b. el-Hâris	Sehv	İmama mihraba gitmesi için insanlar arasından geçmesine izin verilmesi ³²⁰⁶	1365.
	Nikah	Süt hısımlığı hususunda şahitlik yapmak ³²⁰⁷	3330.
Amr b. Abese	Namaz vakitleri	İkinci namazından sonra namaz kılınmanın yasaklanması ³²⁰⁸	572.
	Mescitler	Mescit yapmanın fazileti ³²⁰⁹	688.
	Cihâd	Allah (c.c.) yolunda ok atan kimsenin sevabı ³²¹⁰	3142, 3143, 3145.
Muhammed b. Sayfî	Oruç	Adet halinden temizlenen kadın veya ramazan ayında yolculuktan gelen kişi günün geri kısmında oruç tutar mı? ³²¹¹	2320.
Yezîd b. Sâbit	Cenazeler	Cenaze geçerken ayağa kalkmanın emredilmesi ³²¹²	1920.

³¹⁹⁷ Nesâî, "Sehv", 20.

³¹⁹⁸ Nesâî, "İstiâze", 13.

³¹⁹⁹ Nesâî, "İstiâze", 65.

³²⁰⁰ Nesâî, "Buyû", 49.

³²⁰¹ Nesâî, "Salâtü'l-îdeyn", 32.

³²⁰² Nesâî, "Talâk", 50.

³²⁰³ Nesâî, "Hayl", 7.

³²⁰⁴ Nesâî, "İftitâf", 60.

³²⁰⁵ Nesâî, "Tahâret", 23.

³²⁰⁶ Nesâî, "Sehv", 104.

³²⁰⁷ Nesâî, "Nikâh", 57.

³²⁰⁸ Nesâî, "Mevâkîf", 35.

³²⁰⁹ Nesâî, "Mesâcid", 1.

³²¹⁰ Nesâî, "Cihâd", 26.

³²¹¹ Nesâî, "Sıyâm", 65.

³²¹² Nesâî, "Cenâiz", 45.

		Mezar üzerinde namaz kılmak ³²¹³	2022.
Şerîd b. Süveyd es-Sekafî	Alışveriş	Zengin borcunu ödemeyi geciktirmesi ³²¹⁴	4689, 4690.
		Şu'a ve hükümleri ³²¹⁵	4703.
	Kurban	Sebepsiz yere serçe öldüren kimse ³²¹⁶	4446.
	Biat	Hastanın biat etmesi ³²¹⁷	4182.
	Vasiyetler	Ölen kimse için sadaka vermenin fazileti ³²¹⁸	3653.
Ebû Mûsâ el-Eş'arî ³²¹⁹	Ziyet	Erkeklere altın takmanın haram kılınması ³²²⁰	5148.
		Altın takmanın haram kılınması ³²²¹	5265.
	Hac menâsikleri	Temettu' hacı ³²²²	2738.

Tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de rivâyetleri bulunan yüz altmış altı râviden altmış sekizinin nakletmiş oldukları hadisler Nesâî'nin *es-Sünen*'inde de tahrîc edilmiştir. Bu bağlamda Safvân b. Assâl el-Murâdî'nin beş; Kâ'b b. Ucre'nin yedi; Mugîre b. Şu'be'nin yirmi üç; Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî'nin otuz; Muhammed b. Hâtib'in iki; Arfece'nin üç; Umâre b. Rûveybe'nin iki; Urve b. Mudarris et-Tâî'nin beş; Süleymân b. Surad ve Hâlid b. Urfuda'nın bir; Ammâr b. Yâsir'in on üç; Nu'mân b. Beşîr'in yirmi sekiz; Amr b. el-Hâris b. el-Mustalik'in üç; Cerrâh ve Ma'kûl b. Sinân el-Eşcaî'nin beş; Kays b. Ebî Garaze'nin dört; Berâ b. Âzib'in yirmi dokuz; Ebû es-Senâbil b. Ba'ke'ın bir; Nubeyd b. Şerîd'in iki; Kays b. Âiz'in bir; Hârise b. Vehb'in üç; Amr b. Hüreys'in iki; Ebû Cühayfe'nin beş; Abdurrahman b. Ya'mer'in iki; Atiyye el-Kurazî'nin iki; Abdullah b. Ukeym'in üç; Racülün şeklinde söylenilen râviden bir; Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân'ın iki; Seleme b. Kays'ın iki; Racülün şeklinde söylenilen râviden iki; Târik b. Şihâb'ın iki; Allah Resulü'nün (s.a.v.) zekât toplayan sahâbisinin bir; Vâil b. Hucr'un on iki; Allah Resulü'nün (s.a.v.) ashâbından birisinin bir; Kâ'b b. Mürre es-Sülemî'nin bir; Kudbe b. Mâlik'in bir; Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem'in dört; Suheyb b. Sinân'ın bir; Firâsî'nin bir; Ebû el-Uşerâ ed-Dârmî'nin bir; Bişr b. Süheym'in bir; Abdullah b. Rebîa es-Sülemî'nin bir; Mihcen b. el-Edra'nın bir; Büsr b. Mihcen'in bir; Alâ b. el-Hadramî'nin bir; Rifâa b. Râfi' ez-Zürakî'nin yedi; İbney Kureyza'nın bir; Arfece b. Es'ad'ın iki; Ebû Vehb el-Cüşemî'nin

³²¹³ Nesâî, "Cenâiz", 94.

³²¹⁴ Nesâî, "Buyû", 100.

³²¹⁵ Nesâî, "Buyû", 109.

³²¹⁶ Nesâî, "Dahâyâ", 42.

³²¹⁷ Nesâî, "Bey'at", 19.

³²¹⁸ Nesâî, "Vesâyâ", 8.

³²¹⁹ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve Nesâî'nin *es-Sünen*'inde yer alan Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş diğerinin bulunduğu kitab adları ve bâb numaraları şu şekildedir: "Tahâret", 3, 4, "Mevâkî", 15, "İmâmet", 38, "Tatbîk", 23, 101, 102, "Sehv", 44, "Kıyâmü'l-leyl", 46, "Cenâiz", 18, 20, 21, "Zekât", 56, 65, 67, "Menâsikü'l-hac", 56, "Cihâd", 21, "Nikâh", 65, "Eymân ve'n-nüzûr", 14, 15, "İşretü'n-nisâ", 3, "Tahrîmü'd-dem", 14, 29, "Sayd ve'z-zebâih", 33, "Kasâme", 44, 45, "İmân", 32, "Ziyet", 35, 76, "Âdâbü'l-kudât", 4, 35, "Eşribe", 23, 24.

³²²⁰ Nesâî, "Ziyet", 40.

³²²¹ Nesâî, "Ziyet", 76.

³²²² Nesâî, "Menâsikü'l-hac", 50.

bir; Muhâcir b. Kunfuz'un bir; Hureym b. Fâtik el-Esedî'nin bir; Enes b. Mâlik'in bir; Ebû Nevfel b. Ebî Akreb'in iki; Ebû Abdillâh es-Sunâbihî'nin iki; Üseyd b. Hudayr'ın bir; Süveyd b. Kays'ın bir; Abdullâh b. Ebî Evfâ'nın on iki; Cerîr b. Abdillâh'ın yirmi üç; Zeyd b. Erkam'ın on yedi; Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî'nin dört; Ebû Katâde el-Ensârî'nin üç; Ukbe b. el-Hâris'in iki; Amr b. Abese'nin beş; Muhammed b. Sayfî'nin bir; Yezîd b. Sâbit'in iki; Şerîd b. Süveyd es-Sekaffî'nin altı ve Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin kırk üç rivâyeti Nesâî'nin eserinde yer almıştır. Dolayısıyla Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de aktarılan bin altı yüz altmış dört rivâyetten üç yüz elli yedisi *es-Sünen* içerisinde sened veya metnindeki bazı farklılıklarla birlikte çeşitli bâb başlıkları altında tekrar edilmiştir. Buradan hareketle Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yer alan hadislerin yaklaşık 1/5'i Nesâî'nin *es-Sünen*'inde de bulunduğu tespit edilmiştir.

2.2.6. İbn Mâce'nin es-Sünen'i ile mukayesesi

Daha önce ifade ettiğimiz gibi Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned* isimli eserinin Müsnedü'l-Kûfiyyîn bölümünde yüz altmış altı râviden bin altı yüz altmış dört meseleye ilişkin rivâyet tahrîcinde bulunulmuştur. Bu kısımda yer alan hadislerin bazıları İbn Mâce'nin *es-Sünen*'inde de nakledilmiştir. Buradan hareketle söz konusu müsnede bulunup da *es-Sünen*'de de kendisinden nakilde bulunulan râviler ve rivâyetleri kitab, bâb ve hadis numarası şeklinde şu görünümündedir:

Tablo 2.6. Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de tahrîc edilmiş ve İbn Mâce'de de yer alan rivâyetler

Ravi ismi	Kitab	Bâb	Hadis no
Safvân b. Assâl el-Murâdî	Edep	Elin öpülmesi ³²²³	3705.
	İman	Alimlerin fazileti ve ilim talep etmeye teşvik etmek ³²²⁴	226.
	Fiten	Güneşin battığı yerden doğması ³²²⁵	4070.
	Cihad	Devlet başkanının tavsiyesi ³²²⁶	2857.
	Temizlik	Uykudan dolayı abdest almak ³²²⁷	478.
Kâ'b b. Ucre	Namaz	Salavât getirmek ³²²⁸	904.
		Namazda yapılması mekruh görülenler ³²²⁹	967.

³²²³ Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd Mâce el-Kazvînî İbn Mâce, *Sünen-i İbn Mâce*, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî (Kâhire: Dâru İhyâi'l-Kütübi'l-Arabiyye, ts.), "Edeb", 16.

³²²⁴ İbn Mâce, "İmân", 17.

³²²⁵ İbn Mâce, "Fiten", 31.

³²²⁶ İbn Mâce, "Cihâd", 38.

³²²⁷ İbn Mâce, "Tahâret", 62.

³²²⁸ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 25.

³²²⁹ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 42.

	Menâsik	Hac ve umre ibadetini yapmaktan alıkonan kimsenin fidye vermesi ³²³⁰	3079.
	İman	Hiz. Osman'ın fazileti ³²³¹	111.
Mugîre b. Şu'be	Nikah	Kişinin evlenmek istediğı kadına bakması ³²³²	1865, 1866.
	Diyetler	Diyet akile tarafından ödenir, akilesi yoksa beytûlmâlden verilir ³²³³	2633.
	Temizlik	Küçük abdesti ayakta yapmak ³²³⁴	306.
		Boş arazide tuvalet ihtiyacı için uzaklaşmak ³²³⁵	331.
		Mestler üzerine mesh etmek ³²³⁶	545.
		Mestin altını ve üstünü mesh etmek ³²³⁷	550.
		Çorap ve ayakkabıyı mesh etmek ³²³⁸	559.
	Fiten	Deccâl'in fitnessi, Hz. İsa, Ye'cûc ve Me'cûc'ün ortaya çıkması ³²³⁹	4073.
	Cenazeler	Cenazelerde hazır bulunmak ³²⁴⁰	1481.
		Çocukların cenaze namazını kılmak ³²⁴¹	1507.
	Namaz	İkinci rekatta sehven ayağa kalkmak ³²⁴²	1208.
		Allah Resulü'nün (s.a.v.), ümmetinden bir kimsenin arkasında namaz kılması ³²⁴³	1236.
		Namazda kıyâmı uzatmak ³²⁴⁴	1419.
	Tıp	Dağlama yoluyla tedavi ³²⁴⁵	3489.
	Namaz	Şiddetli sıcaklarda öğle namazını serinliğe bırakmak ³²⁴⁶	680.
	İman	Yalan olduğunu bildiğı halde Allah Resulü (s.a.v.) adına hadis nakleden kişi ³²⁴⁷	41.
	Diyetler	Ceninin diyeti ³²⁴⁸	2640.

³²³⁰ İbn Mâce, "Menâsik", 86.

³²³¹ İbn Mâce, "İmân", 11.

³²³² İbn Mâce, "Nikâh", 9.

³²³³ İbn Mâce, "Diyât", 7.

³²³⁴ İbn Mâce, "Tahâret", 13.

³²³⁵ İbn Mâce, "Tahâret", 22.

³²³⁶ İbn Mâce, "Tahâret", 84.

³²³⁷ İbn Mâce, "Tahâret", 85.

³²³⁸ İbn Mâce, "Tahâret", 88.

³²³⁹ İbn Mâce, "Fiten", 33.

³²⁴⁰ İbn Mâce, "Cenâiz", 15.

³²⁴¹ İbn Mâce, "Cenâiz", 26.

³²⁴² İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 131.

³²⁴³ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 143.

³²⁴⁴ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 200.

³²⁴⁵ İbn Mâce, "Tıbb", 23.

³²⁴⁶ İbn Mâce, "Salât", 4.

³²⁴⁷ İbn Mâce, "İmân", 5.

³²⁴⁸ İbn Mâce, "Diyât", 11.

	Giyecekler	İzar nereye kadar uzatılır? ³²⁴⁹	3574.
Adî b. Hâtim b. Abdillâh et- Tâî	Av	Yay ile avlanmak ³²⁵⁰	3212.
		Mi'râd ile avlanmak ³²⁵¹	3214, 3215.
	İman	Kader ³²⁵²	87.
		Cehmiyye'nin inkar ettiği hususlar ³²⁵³	185.
	Zekât	Sadakanın fazileti ³²⁵⁴	1843.
	Hayvan kesmek	Hayvanın ne ile kesileceği ³²⁵⁵	3177.
	Kefâretler	Yemin ettikten sonra ondan daha hayırlı başka bir şeyin görülmesi ³²⁵⁶	2108.
Muhammed b. Hâtib	Nikah	Nikahı ilan etmek ³²⁵⁷	1896.
Ebû Cebîra b. ed-Dahhâk	Edep	Lakaplar ³²⁵⁸	3741.
Urve b. Mudarris et-Tâî	Menâsik	Müzdelife gecesi fecirden önce Arafat'a varan kimsenin hacca yetişmesi ³²⁵⁹	3016.
Ammâr b. Yâsir	Temizlik	Fıtrat ³²⁶⁰	294.
		Sebep ³²⁶¹	565, 566.
		Teyemmümün toprağa tek bir vuruşla yapılması ³²⁶²	569.
		Teyemmümün toprağa iki vuruşla yapılması ³²⁶³	571.
İyâz b. Himâr	Lukata	Lukata ³²⁶⁴	2505.
Nu'mân b. Beşîr	Namaz	Safları düzeltmek ³²⁶⁵	994.
		Cuma günü namazda hangi sûre okunur? ³²⁶⁶	1119.

³²⁴⁹ İbn Mâce, "Libâs", 7.

³²⁵⁰ İbn Mâce, "Sayd", 5.

³²⁵¹ İbn Mâce, "Sayd", 7.

³²⁵² İbn Mâce, "İmân", 10.

³²⁵³ İbn Mâce, "İmân", 13.

³²⁵⁴ İbn Mâce, "Zekât", 28.

³²⁵⁵ İbn Mâce, "Zebâih", 5.

³²⁵⁶ İbn Mâce, "Keffârât", 7.

³²⁵⁷ İbn Mâce, "Nikâh", 20.

³²⁵⁸ İbn Mâce, "Edeb", 35.

³²⁵⁹ İbn Mâce, "Menâsik", 57.

³²⁶⁰ İbn Mâce, "Tahâret", 8.

³²⁶¹ İbn Mâce, "Tahâret", 90.

³²⁶² İbn Mâce, "Tahâret", 91.

³²⁶³ İbn Mâce, "Tahâret", 92.

³²⁶⁴ İbn Mâce, "Lukata", 2.

³²⁶⁵ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 50.

³²⁶⁶ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 90.

		Küsûf namazı ³²⁶⁷	1262.
		Bayram namazlarında hangi sûre okunur? ³²⁶⁸	1281.
	Hibeler	Kişinin çocuklarına hibede bulunması ³²⁶⁹	2375, 2376.
	Fiten	Şüpheli şeylerden uzak durmak ³²⁷⁰	3984.
	Edep	Tesbih çekmenin fazileti ³²⁷¹	3809.
	Diyetler	Kıyasın yalnızca kılıçla yapılması ³²⁷²	2667.
	Hadler	Eşinin cariyesi ile zina eden kimsenin durumu ³²⁷³	2551.
	İçecekler	İçkinin yapıldığı maddeler ³²⁷⁴	3379.
	Dualar	Duanın fazileti ³²⁷⁵	3828.
Usâme b. Şerîk	Tıp	Allah'ın (c.c.) verdiği her hastalık için bir şifa vermesi ³²⁷⁶	3436.
Cerrâh ve Ma'kıl b. Sinân el-Eşcaî	Nikah	Evlenip mehir tayin etmeden ölen kimsenin durumu ³²⁷⁷	1891.
Kays b. Ebî Garaze	Ticaretler	Ticaret yaparken günahlardan sakınılması ³²⁷⁸	2145.
Berâ b. Âzib ³²⁷⁹	İman	Hız. Ali'nin fazileti ³²⁸⁰	116.
	Giyecek	Erkeğin kırmızı renkte kıyafet giymesi ³²⁸¹	3599.
Ebû es-Senâbil b. Ba'kek	Talâk	Kocası ölen hamile kadının doğum yapıncaya kadar iddet beklemesi ³²⁸²	2027.
Abdullah b. Adî b. Hamrâ ez-Zührî	Menâsik	Mekke'nin fazileti ³²⁸³	3108.

³²⁶⁷ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 152.

³²⁶⁸ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 157.

³²⁶⁹ İbn Mâce, "Hibât", 1.

³²⁷⁰ İbn Mâce, "Fiten", 14.

³²⁷¹ İbn Mâce, "Edeb", 56.

³²⁷² İbn Mâce, "Diyât", 25.

³²⁷³ İbn Mâce, "Hudûd", 8.

³²⁷⁴ İbn Mâce, "Eşribe", 5.

³²⁷⁵ İbn Mâce, "Dua", 1.

³²⁷⁶ İbn Mâce, "Tıbb", 1.

³²⁷⁷ İbn Mâce, "Nikâh", 18.

³²⁷⁸ İbn Mâce, "Ticârât", 3.

³²⁷⁹ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve İbn Mâce'nin *es-Sünen*'inde yer alan Berâ b. Âzib'e ait hadislerin bir kısmı bu tabloda verilmiş olup geriye kalanlarının nulunduğu kitab adları ve bâb numaraları şu şekildedir: "İmân", 11, "Tahâret", 67, "İkâmetü's-salât", 10, 51, 55, 176, "Cenâiz", 37, "Keffârât", 12, "Ahkâm", 10, 13, "Hudûd", 10, 35, "Cihâd", 25, "Menâsik", 41, "Edâhî", 8, "Zebâih", 13, "Libâs", 16, "Edeb", 15, "Dua", 15, "Zühd", 19, 32.

³²⁸⁰ İbn Mâce, "İmân", 11.

³²⁸¹ İbn Mâce, "Libâs", 20.

³²⁸² İbn Mâce, "Talâk", 7.

³²⁸³ İbn Mâce, "Menâsik", 103.

Nubeyd b. Şerîd	Namaz	Bayram günlerinde hutbe iradı ³²⁸⁴	1286.
Kays b. Âiz	Namaz	Bayram günlerinde hutbe iradı ³²⁸⁵	1284, 1285.
Hârise b. Vehb	Zühd	Kıymet verilmeyen kimse ³²⁸⁶	4116.
Amr b. Hüreys	Namaz	Sabah namazında kıraat ³²⁸⁷	817.
		Cuma günü hutbe iradı ³²⁸⁸	1104.
	Cihâd	Savaşta sarık takmak ³²⁸⁹	2821.
	Kıyafet	Siyah sarık ³²⁹⁰	3584, 3587.
Saîd b. Hüreys	Rehinler	Gayrimenkul satan kişinin parayı aynı alanda kullanmaması ³²⁹¹	2490.
Ebû Cühayfe	Ezan	Ezanın sünnetleri ³²⁹²	711.
	Yiyecekler	Yaslanarak yemek yenilmesi ³²⁹³	3262.
	Giyecekler	Saç ve sakalı boyamanın terkedilmesi ³²⁹⁴	3628.
Abdurrahman b. Ya'mer	Menâsik	Müzdelife gecesi sabah namazından önce Arafat'a gelen kimsenin durumu ³²⁹⁵	3015.
Atiyye el-Kurazî	Hadler	Had cezasının uygulanmayacağı kimseler ³²⁹⁶	2541, 2542.
Abdullah b. Ukeym	Kıyafet	Ölü hayvanın tabaklanmamış derisi ve bağırsaklarından faydalanmamak ³²⁹⁷	3613.
Târik b. Süveyd	Tıp	İçki ile tedavi olmanın yasaklanması ³²⁹⁸	3500.
Hidâş Ebî Seleme	Edep	Anne babaya iyilik yapmak ³²⁹⁹	3657.
	Kurban	Namazdan önce kurban kesmenin yasaklanması ³³⁰⁰	3152.

³²⁸⁴ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 158.

³²⁸⁵ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 158.

³²⁸⁶ İbn Mâce, "Zühd", 4.

³²⁸⁷ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 5.

³²⁸⁸ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 85.

³²⁸⁹ İbn Mâce, "Cihâd", 22.

³²⁹⁰ İbn Mâce, "Libâs", 14.

³²⁹¹ İbn Mâce, "Ruhûn", 24.

³²⁹² İbn Mâce, "Ezân", 3.

³²⁹³ İbn Mâce, "Et'ime", 6.

³²⁹⁴ İbn Mâce, "Libâs", 35.

³²⁹⁵ İbn Mâce, "Menâsik", 57.

³²⁹⁶ İbn Mâce, "Hudûd", 4.

³²⁹⁷ İbn Mâce, "Libâs", 26.

³²⁹⁸ İbn Mâce, "Tıbb", 27.

³²⁹⁹ İbn Mâce, "Edeb", 1.

³³⁰⁰ İbn Mâce, "Edâhî", 12.

Cüde b. Abdullah b. Süfyân	Fiten	Müslümanların Allah'ın (c.c.) koruması altında olmaları ³³⁰¹	3946.
	Zühd	Riya ve şöhret ³³⁰²	4207.
Seleme b. Kays	Temizlik	Ağıza ve burna su çekmede mübalağa yapmak ³³⁰³	406.
Allah Resulü'nün (s.a.v.) zekât toplayan sahâbisi	Zekât	Zekâta tabi develer ³³⁰⁴	1801.
Vâil b. Hucr	Namaz	Namazda sağ eli sol el üzerine koymak ³³⁰⁵	810.
		Rükûya giderken ve kalkarken elleri kaldırmak ³³⁰⁶	867.
		Teşehhüdde işaret yapmak ³³⁰⁷	912.
	Temizlik	Kaba tükürmek ³³⁰⁸	659.
	Hadler	Zorlanan kimse ³³⁰⁹	2598.
	Edep	Hamdetmek ³³¹⁰	3802.
Kâ'b b. Mürre es-Sülemî	Köle âzad etmek	Köle âzad etmek ³³¹¹	2522.
Hureym b. Fâtik	Ahkamlar	Yalancı şahitlik ³³¹²	2372.
Kudbe b. Mâlik	Namaz	Sabah namazında kıraat ³³¹³	816.
Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem	Nikah	Kıskançlık ³³¹⁴	1998, 1999.
	Talâk	Eşi vefat eden hamile kadının doğum yaptığında evlenmesi helal olur ³³¹⁵	2029.
	İman	Cehmiyye'nin inkar ettiği hususlar ³³¹⁶	187.

³³⁰¹ İbn Mâce, "Fiten", 6.

³³⁰² İbn Mâce, "Zühd", 21.

³³⁰³ İbn Mâce, "Tahâret", 44.

³³⁰⁴ İbn Mâce, "Zekât", 11.

³³⁰⁵ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 3.

³³⁰⁶ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 15.

³³⁰⁷ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 27.

³³⁰⁸ İbn Mâce, "Tahâret", 136.

³³⁰⁹ İbn Mâce, "Hudûd", 30.

³³¹⁰ İbn Mâce, "Edeb", 55.

³³¹¹ İbn Mâce, "İtk", 4.

³³¹² İbn Mâce, "Ahkâm", 32.

³³¹³ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 5.

³³¹⁴ İbn Mâce, "Nikâh", 56.

³³¹⁵ İbn Mâce, "Talâk", 7.

³³¹⁶ İbn Mâce, "İmân", 13.

Suheyb b. Sinân	Sadakalar	Ödeme niyeti olmaksızın borç almak ³³¹⁷	2410.
Nâciye el-Huzâî	Menâsik	Hedy olarak götürülen kurbanın telef olması ³³¹⁸	3106.
Ebû el-Uşerâ ed-Dârmî	Zebâih	Kaçan hayvanı kesmek ³³¹⁹	3184.
Abdullah b. Ebî Habîbe	Namaz	Sıcakta ve soğukta elbise üzerine secde etmek ³³²⁰	1031.
Bişr b. Süheym	Oruç	Teşrîk günlerinde oruç tutmanın yasaklanması ³³²¹	1720.
Allah Resulü'nün (s.a.v.) hizmetçisi	Dua	Sabah ve akşam yapılacak dua ³³²²	3870.
Nâfi' b. Utbe b. Ebî Vakkâs	Fiten	Melâhim ³³²³	4091.
Alâ b. el-Hadramî	Namaz	Yolcu, bir şehirde ikamet ettiği zaman kaç gün boyunca namazını seferi olarak kılar? ³³²⁴	1073.
Rifâa b. Râfi' ez-Zûrakî	Temizlik	Allah'ın (c.c.) emrettiği gibi abdest alınması ³³²⁵	460.
Üveymir b. Eşkar	Kurban	Namazdan önce kurban kesmenin yasaklanması ³³²⁶	3153.
Abdullah b. Sa'd	Temizlik	Adet günlerinde bulunan kadınla yemek yenilmesi ³³²⁷	651.
	Namaz	Nafile namazı evde kılmak ³³²⁸	1378.
Ahmer b. Cezî	Namaz	Secde ³³²⁹	886.
Sinân b. Senne	Oruç	Şükretmenin fazileti ³³³⁰	1765.
Evs b. Huzeyfe	Namaz	Kur'ân'ın kaç günde hatmedilmesinin müstehap olduğu ³³³¹	1345.
Haşhâş el-Anberî	Diyetler	Hiç kimsenin başkasının günahından dolayı sorumlu tutulmaması ³³³²	2671.

³³¹⁷ İbn Mâce, "Sadakât", 11.

³³¹⁸ İbn Mâce, "Menâsik", 101.

³³¹⁹ İbn Mâce, "Zebâih", 9.

³³²⁰ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 64.

³³²¹ İbn Mâce, "Sıyâm", 35.

³³²² İbn Mâce, "Dua", 14.

³³²³ İbn Mâce, "Fiten", 35.

³³²⁴ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 76.

³³²⁵ İbn Mâce, "Tahâret", 57.

³³²⁶ İbn Mâce, "Edâhî", 12.

³³²⁷ İbn Mâce, "Tahâret", 130.

³³²⁸ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 186.

³³²⁹ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 19.

³³³⁰ İbn Mâce, "Sıyâm", 55.

³³³¹ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 178.

³³³² İbn Mâce, "Diyât", 26.

Muhâcir b. Kunfuz	Temizlik	Tuvaletteyken selam vermek ³³³³	350.
Hanzala el-Kâtib	Cihad	Düşmana saldırılması, gece baskını, kadın ve çocukların öldürülmesi ³³³⁴	2842.
	Zühd	İbadetlerde devamlılık ³³³⁵	4239.
Enes b. Mâlik	Oruç	Hamile ve sütannenin oruç tutmamaları ³³³⁶	1667.
	Yiyecekler	Yemek ikramı ³³³⁷	3299.
Ayyâş b. Ebî Rebîa	Menâsik	Mekke'nin fazileti ³³³⁸	3110.
İsâ b. Yezdâd b. Fesâe	Temizlik	Küçük abdestten sonra istibrâ yapmak ³³³⁹	326.
Ebû Leylâ Ebî Abdîrrahman b. Ebî Leylâ	Namaz	Gece namazında kıraat ³³⁴⁰	1352.
Ebû Abdillâh es-Sunâbihî	Namaz	Namaz kılmanın mekruh olduğu vakitler ³³⁴¹	1253.
Sunâbihî el-Ahmesî	Fiten	Allah Resulü'nden (s.a.v.) sonra dinden çıkmamak ³³⁴²	3944.
Üseyd b. Hudayr	Temizlik	Deve etinin yenilmesinden dolayı abdest almak ³³⁴³	496.
Süveyd b. Kays	Ticaretler	Noksan tartmamak ³³⁴⁴	2220.
	Kıyafet	Pantolon giymek ³³⁴⁵	3579.
Câbir el-Ahmesî	Yiyecekler	Kabak ³³⁴⁶	3304.
Abdullah b. Ebî Evfâ	Namaz	Rükûdan doğrulurken ne söyleneceği ³³⁴⁷	878.
	Cenazeler	Allah Resulü'nün (s.a.v.) oğlu için cenaze namazı kılınması ve ölümünün anlatılması ³³⁴⁸	1510.
	Zekât	Zekât verilirken ne söylenmesi gerektiği ³³⁴⁹	1796.

³³³³ İbn Mâce, "Tahâret", 27.

³³³⁴ İbn Mâce, "Cihâd", 30.

³³³⁵ İbn Mâce, "Zühd", 28.

³³³⁶ İbn Mâce, "Sıyâm", 12.

³³³⁷ İbn Mâce, "Et'ime", 23.

³³³⁸ İbn Mâce, "Menâsik", 103.

³³³⁹ İbn Mâce, "Tahâret", 19.

³³⁴⁰ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 179.

³³⁴¹ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 148.

³³⁴² İbn Mâce, "Fiten", 5.

³³⁴³ İbn Mâce, "Tahâret", 67.

³³⁴⁴ İbn Mâce, "Ticârât", 34.

³³⁴⁵ İbn Mâce, "Libâs", 12.

³³⁴⁶ İbn Mâce, "Et'ime", 26.

³³⁴⁷ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 18.

³³⁴⁸ İbn Mâce, "Cenâiz", 27.

³³⁴⁹ İbn Mâce, "Zekât", 8.

	Hayvanın kesilmesi	Evcil eşek eti ³³⁵⁰	3192.
	Ticaretler	Belirlenen vakte kadar bilinen bir ölçü ve tartıyla selef akdi yapmak ³³⁵¹	2282.
	Menâsik	Umre ³³⁵²	2990.
	İman	Hariciler ³³⁵³	173.
	Cenazeler	Cenaze namazında dört tekbir getirmek ³³⁵⁴	1503.
		Niyâha ³³⁵⁵	1592.
	Nikah	Kocanın eşi üzerindeki hakkı ³³⁵⁶	1853.
	Vasiyetler	Allah Resulü (s.a.v.) vasiyette bulundu mu? ³³⁵⁷	2696.
Cerîr b. Abdullah	Cenazeler	Lahdin müstehap olması ³³⁵⁸	1555.
		Şak kazılması ³³⁵⁹	1558.
	Temizlik	Mestler üzerine mesh ³³⁶⁰	543.
	İman	Cerîr b. Abdullah el-Becelî'nin fazileti ³³⁶¹	159.
		İyi ve kötü çığır açan kimsenin durumu ³³⁶²	203.
		Cehmiyye'nin inkar ettiği hususlar ³³⁶³	177.
	Zekât	Zekâta tabi develer ³³⁶⁴	1802.
	Lukata	Deve, inek ve koyunların kaybolması ³³⁶⁵	2503.
	Fiten	Allah Resulü'nden (s.a.v.) sonra dinden çıkmamak ³³⁶⁶	3942.
		İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak ³³⁶⁷	4009.
	Edep	Yumuşak huylu olmak ³³⁶⁸	3687.
Zeyd b. Erkam	Cenazeler	Ceneze namazında beş tekbir getirilmesi ³³⁶⁹	1505.

³³⁵⁰ İbn Mâce, "Zebâih", 13.

³³⁵¹ İbn Mâce, "Ticârât", 59.

³³⁵² İbn Mâce, "Menâsik", 44.

³³⁵³ İbn Mâce, "İmân", 12.

³³⁵⁴ İbn Mâce, "Cenâiz", 24.

³³⁵⁵ İbn Mâce, "Cenâiz", 53.

³³⁵⁶ İbn Mâce, "Nikâh", 4.

³³⁵⁷ İbn Mâce, "Vesâyâ", 1.

³³⁵⁸ İbn Mâce, "Cenâiz", 39.

³³⁵⁹ İbn Mâce, "Cenâiz", 40.

³³⁶⁰ İbn Mâce, "Tahâret", 84.

³³⁶¹ İbn Mâce, "İmân", 11.

³³⁶² İbn Mâce, "İmân", 14.

³³⁶³ İbn Mâce, "İmân", 13.

³³⁶⁴ İbn Mâce, "Zekât", 11.

³³⁶⁵ İbn Mâce, "Lukata", 1.

³³⁶⁶ İbn Mâce, "Fiten", 5.

³³⁶⁷ İbn Mâce, "Fiten", 20.

³³⁶⁸ İbn Mâce, "Edeb", 9.

³³⁶⁹ İbn Mâce, "Cenâiz", 25.

	Kurbanlar	Kurban kesmenin sevabı ³³⁷⁰	3127.
	Temizlik	Tuvalete giren kişinin ne söylemesi gerektiği ³³⁷¹	296.
	İman	Allah Resulü'nden (s.a.v.) hadis rivâyet ederken ihtiyatlı olmak ³³⁷²	25.
	Namaz	İki bayramın aynı güne denk gelmesi ³³⁷³	1310.
	Tıp	Zâtü'l-cenb hastalığının şifası ³³⁷⁴	3467.
	Ahkamlar	Kura ile hüküm vermek ³³⁷⁵	2348.
Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî	Ticaretler	Koyun, keçi, sığır ve deve edinmek ³³⁷⁶	2305.
	Sadakalar	Emanetçinin emanet edilen malla ticaret yapıp kar etmesi ³³⁷⁷	2402.
	Cihad	Allah (c.c.) yolunda at beslemek ³³⁷⁸	2786.
Ebû Katâde el-Ensârî	Namaz	Sabah namazında kıraat yapmak ³³⁷⁹	819.
Amr b. Abese	Cihad	Allah (c.c.) yolunda savaşmak ³³⁸⁰	2794.
		Allah (c.c.) için ok atmak ³³⁸¹	2812.
Muhammed b. Sayfî	Oruç	Âşûrâ günü oruç tutmak ³³⁸²	1735.
Yezîd b. Sâbit	Cenazeler	Kabir üzerinde namaz kılmak ³³⁸³	1528.
Şerîd b. Süveyd es-Sekafî	Edep	Şiir ³³⁸⁴	3758.
	Şu'fa	Komşuluk sebebiyle şu'fa hakkı ³³⁸⁵	2496.
	Tıp	Cüzzam ³³⁸⁶	3544.
	Sadakalar	Borçlunun alacaklının sıkıştırmamasından dolayı hapsedilmesi ³³⁸⁷	2427.
Sahr el-Gâmidî	Ticaretler	Bereketin gündüzün ilk vaktinde olduğunun umulması ³³⁸⁸	2236.

³³⁷⁰ İbn Mâce, "Edâhî", 3.

³³⁷¹ İbn Mâce, "Tahâret", 9.

³³⁷² İbn Mâce, "İmân", 3.

³³⁷³ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 166.

³³⁷⁴ İbn Mâce, "Tıbb", 17.

³³⁷⁵ İbn Mâce, "Ahkâm", 20.

³³⁷⁶ İbn Mâce, "Ticârât", 69.

³³⁷⁷ İbn Mâce, "Sadakât", 7.

³³⁷⁸ İbn Mâce, "Cihâd", 14.

³³⁷⁹ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 5.

³³⁸⁰ İbn Mâce, "Cihâd", 15.

³³⁸¹ İbn Mâce, "Cihâd", 19.

³³⁸² İbn Mâce, "Sıyâm", 41.

³³⁸³ İbn Mâce, "Cenâiz", 32.

³³⁸⁴ İbn Mâce, "Edeb", 41.

³³⁸⁵ İbn Mâce, "Şu'fa", 2.

³³⁸⁶ İbn Mâce, "Tıbb", 44.

³³⁸⁷ İbn Mâce, "Sadakât", 18.

³³⁸⁸ İbn Mâce, "Ticârât", 41.

Ebû Mûsâ el-Eş'arî ³³⁸⁹	Namaz	Namazdan selamla çıkmak ³³⁹⁰	917.
------------------------------------	-------	---	------

Tabloda da görüldüğü üzere Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yüz altmış altı raviden aktarılan rivâyetlerden yetmiş dördünün nakletmiş oldukları hadisler İbn Mâce'nin *es-Sünen*'inde yer almıştır. Buradan hareketle her iki eserde de rivâyetleri bulunan Safvân b. Assâl el-Murâdî'nin beş; Kâ'b b. Ucre'nin dört; Mugîre b. Şu'be'nin on dokuz; Adî b. Hâtim b. Abdillâh et-Tâî'nin sekiz; Muhammed b. Hâtib'in bir; Ebû Cebîra b. ed-Dahhâk'ın bir; Urve b. Mudarris et-Tâî'nin bir; Ammâr b. Yâsir'in beş; İyâz b. Himâr'ın bir; Nu'mân b. Beşîr'in on iki; Usâme b. Şerîk'in bir; Cerrâh ve Ma'kıl b. Sinân el-Eşcaî'nin bir; Kays b. Ebî Garaze'nin bir; Berâ b. Âzîb'in yirmi dört; Ebû es-Senâbil b. Ba'kek'in bir; Abdullah b. Adî b. Hamrâ ez-Zührî'nin bir; Nubeyd b. Şerîd'in bir; Kays b. Âiz'in iki; Hârise b. Vehb'in bir; Amr b. Hüreys'in beş; Saîd b. Hüreys'in bir; Ebû Cühayfe'nin üç; Abdurrahman b. Ya'mer'in bir; Atiyye el-Kurazî'nin iki; Abdullah b. Ukeym'in bir; Târik b. Süveyd'in bir; Hidâş Ebî Seleme'nin bir; Cündeb b. Abdillâh b. Süfyân'ın üç; Seleme b. Kays'ın bir; Allah Resulü'nün (s.a.v.) zekât toplayan sahâbisi'nin bir; Vâil b. Hucr'un altı; Kâ'b b. Mürre es-Sülemî'nin bir; Hureym b. Fâtik'in bir; Kudbe b. Mâlik'in bir; Misver b. Mahreme ez-Zührî ve Mervân b. el-Hakem'in üç; Suheyb b. Sinân'ın iki; Nâciye el-Huzâî'nin bir; Ebû el-Uşerâ ed-Dârmî'nin bir; Abdullah b. Ebî Habîbe'nin bir; Bîşr b. Süheym'in bir; Allah Resulü'nün (s.a.v.) hizmetçisinin bir; Nâfi' b. Utbe b. Ebî Vakkâs'ın bir; Alâ b. el-Hadramî'nin bir; Rifâa b. Râfi' ez-Zürakî'nin bir; Üveymir b. Eşkar'ın bir; Abdullah b. Sa'd'ın iki; Ahmer b. Cezî'nin bir; Sinân b. Senne'nin bir; Evs b. Huzeyfe'nin bir; Haşhâş el-Anberî'nin bir; Muhâcir b. Kunfuz'un bir; Hanzala el-Kâtib'in iki; Enes b. Mâlik'in iki; Ayyâş b. Ebî Rebîa'nın bir; İsâ b. Yezdâd b. Fesâe'nin bir; Ebû Leylâ Ebî Abdirrahman b. Ebî Leylâ'nın bir; Ebû Abdillâh es-Sunâbihî'nin bir; Sunâbihî el-Ahmesî'nin bir; Üseyd b. Hudayr'ın bir; Süveyd b. Kays'ın iki; Câbir el-Ahmesî'nin bir; Abdullah b. Ebî Evfâ'nın on bir; Cerîr b. Abdillâh'ın on bir; Zeyd b. Erkam'ın yedi; Urve b. Ebî'l-Ca'd el-Bârikî'nin üç; Ebû Katâde el-Ensârî'nin bir; Amr b. Abese'nin iki; Muhammed b. Sayfî'nin bir; Yezîd b. Sâbit'in bir; Şerîd b. Süveyd es-Sekaffî'nin dört; Sahr el-Gâmidî'nin bir ve Ebû Mûsâ el-Eş'arî'nin yirmi dokuz rivâyeti İbn Mâce'nin eserinde de yer almıştır. Dolayısıyla Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de aktarılan bin altı yüz altmış dört rivâyetten iki yüz yirmi dördü *es-Sünen* içerisinde tahrîc edilmiş olup bunlardan bazıları sened ve metindeki bazı farklılıklarla çeşitli bâb başlıkları altında tekrar edilmiştir. Ayrıca iki eser mukayese edildiğinde Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de nakledilen hadislerin yaklaşık 1/8'i İbn Mâce'nin *es-Sünen*'inde de yer almıştır.

³³⁸⁹ Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i ve İbn Mâce'nin *es-Sünen*'inde yer alan Ebû Mûsâ el-Eş'arî'ye ait hadislerin bir kısmı tabloda verilmiş olup geriye kalan rivâyetlerin kitab adları ve bâb numaraları şu şekildedir: "İmân", 10, 13, 16, "İkâmetü's-salât", 13, 24, "Cenâiz", 15, 18, 52, 54, "Nikâh", 15, 42, "Keffârât", 7, "Ahkâm", 11, "Diyât", 18, "Cihâd", 12, 13, "Et'ime" 14, "Edeb", 43, 46, 51, 57, 59, "Fiten", 10, 11, 26, "Zühd", 33, 37.

³³⁹⁰ İbn Mâce, "İkâmetü's-salât", 28.

SONUÇ

Ahmed b. Hanbel hicrî 164 yılında Bağdat'ta doğmuştur. Şeceresi Allah Resulü'nün (s.a.v.) dedelerinden Nizâr'la birleşerek Hz. İsmâil'e kadar uzanır. Babası otuz yaşlarında öldüğünden, Şeybânoğulları'ndan olan annesi Safiyye bint Meymûne'nin himayesinde büyümüştür. Hüseyin b. Beşîr (ö. 183/799), Süfyân b. Uyeyne (ö. 198/814), Yahyâ b. Saîd el-Kattân (ö. 198/813), Abdurrahman b. Mehdî (ö. 198/813-814), İmam Şâfiî (ö. 204/820) ve Abdürrezzâk b. Hemmâm gibi âlimlerden hadis öğrenmiştir. *el-Müsned*'deki rivayetlerine göre hocalarının sayısı iki yüz sekseni bulmaktadır. Buhârî, Müslim, Ebû Dâvûd, Tirmizî, Nesâî, Yahyâ b. Maîn, Ali b. Medîni, Ebû Zûr'a er-Râzî (ö. 264/878), Ebû Hâtim er-Râzî (ö. 277/890), iki oğulları Sâlih (ö. 266/880) ve Abdullah (ö. 290/903) talebeleri arasında yer almış ayrıca hocaları İmam Şâfiî, Abdürrezzâk ve Abdurrahman b. Mehdî de kendisinden hadis dinlemişlerdir.

Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'i türünün en geniş örneği olup ilgili eser dokuz yüz dört sahâbiden nakledilen yirmi yedi bin altı yüz kırk yedi hadis ihtiva etmektedir. Bu çalışma oğlu Abdullah b. Ahmed ve onun talebesi Ebû Bekr Ahmed b. Ca'fer el-Katî'nin (ö. 290/903) rivâyetiyle gelmiştir. *el-Müsned* İslâm'a giriş tarihleri esas alınarak aşere-i mübeşşerenin rivâyetleriyle başlamış, ardından Ehl-i beyt, Hâşimoğulları, Mekkeli, Medineli, Şâmlı, Basralı, Kûfeli râvilerin son olarakta ümmehâtü'l-müminîn ile diğer kadın râvilerin rivâyetleri bölümler halinde sıralanmıştır.

Çalışmamız da ilk olarak tasnif türlerinden ale'r-ricâl ve ale'l-ebvâb sistemlerinden bahsedilmiş ardından tezin ana konusunu oluşturan şehir merkezli müsnedler, telif sebepleri ve bölgeselliğin oluşmasını sağlayan nedenlere değinilmiştir. Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned* adlı eserinde yer alan Müsnedü'l-Mekkiyyîn, Müsnedü'l-Medeniyyîn, Müsnedü's-Şâmiyyîn, Müsnedü'l-Basriyyîn ve Müsnedü'l-Kûfiyyîn bölümleri incelenerek bu şehirlerde bulunupta *el-Müsned*'in ilgili kısımlarında bulunan râvi isimleri ve sayıları tespit edilmiş ardından rivâyet sayıları ve naklettikleri konulara işaret edilmiştir. Sözü edilen çalışmanın muhtevasında bulunan şehir merkezli müsnedler incelenirken müellifin telifatına uygun bir şekilde râvi sırası korunmuş ve elde edilen veriler buna göre tablolar haline getirilerek tetkik edilmiştir. Ayrıca ilgili müsnedlerde farklı şehir müsnedlerinde rivâyetleri bulunan râvilerin isimlerinin tekrar edilmesi halinde yine *el-Müsned*'deki sıralama esas alınarak hangi şehir müsnedi içerisinde kaçınıcı sırada geçtiği tablo halinde gösterilmiştir.

Yapılan tetkikler neticesinde Müsnedü'l-Mekkiyyîn kısmında iki yüz elli dört râviden yedi yüz doksan dokuz; Müsnedü'l-Medeniyyîn'de yüz elli râviden yedi yüz yirmi dört; Müsnedü's-Şâmiyyîn'de yüz doksan dört râviden bin iki yüz elli yedi; Müsnedü'l-Basriyyîn'de yüz yirmi üç râviden bin üç yüz kırk üç ve Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de yüz altmış altı râviden bin altı yüz altmış dört toplamda beş bin yedi yüz seksen altı rivâyetin tahrîc edildiği görülmüştür. Ayrıca *el-Müsned*'de kendilerinden nakilde bulunulan râvilerin hem kendi bulunduğu bölgeyle alakalı müsned içerisinde hem de diğer şehir müsnedlerinde tekrar etmesi ilgili kişilerin rihleler yaparak farklı yerleşim merkezlerine gittikleri ve oralarda nakilde bulunduklarını ifade

edebileceği gibi araştırmaya konu olan eserin bir iç düzen probleminin olduğunu da gösterebilir.

Elde edilen veriler eşliğinde rivâyete konu olan hadislerin Şuayb el-Arnâûd tarafından yapılan sıhhat değerlendirmeleri de tespit edilmiş buna göre Müsnedü'l-Mekkiyyîn'de yer alan yedi yüz doksan dokuz rivâyetten dört yüz biri sahîh, yüz ikisi sahîh li-gayrihî, seksen dördü hasen, on altısı hasen li-gayrihî yüz doksan altısı zayıf; Müsnedü'l-Medeniyyîn'de bulunan yedi yüz yirmi dört rivâyetten dört yüz altmış dördü sahîh, kırk yedisi sahîh li-gayrihî, kırk dokuzu hasen, yirmisi hasen li-gayrihî, yüz kırk dördü zayıf; Müsnedü's-Şâmiyyîn'de tahrîc edilen bin iki yüz elli yedi rivâyetten yedi yüz yirmi altısı sahîh, yüz altmış ikisi sahîh li-gayrihî, yüz yirmisi hasen, otuzu hasen li-gayrihî, iki yüz on dokuzu zayıf; Müsnedü'l-Basriyyîn'de rivayet olunan bin üç yüz kırk üç rivâyetten altı yüz seksen ikisi sahîh, iki yüz altmış üçü sahîh li-gayrihî, yüz seksen biri hasen, kırk dördü hasen li-gayrihî, yüz yetmiş üçü zayıf; Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de nakledilen bin altı yüz altmış dört rivâyetten bin yüz seksen sekizi sahîh, yüz on dokuzu sahîh li-gayrihî, doksan yedisi hasen, on beşi hasen li-gayrihî ve iki yüz kırk beşinin de zayıf olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmamızın esasını teşkil eden Müsnedü'l-Kûfiyyîn bölümü râvileri, rivâyet sayıları ve naklettikleri konular açısından irdelenmiş ve Kütüb-i Sitte diye adlandırılan Buhârî, Müslim ve Tirmizî'nin *el-Câmi'*leri, Ebu Dâvûd, Nesâî ve İbn Mâce'nin *es-Sünen*'lerine ne ölçüde yansıdığı da tespit edilmiştir. Bu bağlamda Müsnedü'l-Kûfiyyîn'de bulunan yüz atmış altı râviden yirmi beşinin naklettikleri dört yüz kırk beş rivâyetin Buhârî'nin *el-Câmiu's-sahîh*'inde; otuz iki râviden yüz altmış yedi hadisin Müslim'in *el-Câmiu's-sahîh*'de; elli yedi râviden iki yüz on dört haberin Tirmizî'nin *el-Câmi'*sinde; yetmiş iki râviden iki yüz doksan altı hadisin Ebû Dâvûd'un *es-Sünen*'inde; altmış sekiz râviden üç yüz elli yedi rivâyetin Nesâî'nin *es-Sünen*'inde ve yetmiş dört râviden iki yüz yirmi dört hadisin de İbn Mâce'nin *es-Sünen*'inde tahrîc edildiği görülmüştür. Ayrıca *el-Müsned*'deki rivâyet sayıları ile Kütüb-i Sitte'de tahrîc edilenler karşılaştırıldığında; Buhârî'nin *el-Câmiu's-sahîh*'inde 1/4'üne; Müslim'in *el-Câmiu's-sahîh*'inde 1/10'una; Ebû Dâvûd'un *es-Sünen*'inde 1/6'sına; Tirmizî'nin *el-Câmi'*sinde 1/8'ine; Nesâî'nin *es-Sünen*'inde 1/5'ine ve İbn Mâce'nin *es-Sünen*'inin de 1/8'ine tekabül ettiği tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

Acâc, Muhammed el-Hatîb. *es-Sünne kable't-tedvîn*. Beyrût: Daru'l Fikr, ts.

Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî. *el-Müsned*. thk. Şuayb el-Arnâûd, Adil Mürşid. 50 Cilt. Kâhire: Müessesetü'r-Risâle, 2001.

Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdillâh Ahmed b. Muhammed b. Hanbel eş-Şeybânî el-Mervezî. *el-Müsned*. 6 Cilt. Kâhire: Müessesetü Kurtuba, ts.

Akgün, Hüseyin. *Hadis Rivayet Coğrafyası (Hicri İlk 150 Yıl)*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1. Baskı, 2019.

Aydınlı, Abdullah. *Hadis Istılahları Sözlüğü*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 11. Baskı, 2020.

Aydın, Nevzat. "Hadislerin İlk Dönem Tasnif Süreci Üzerine Bir Değerlendirme". *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 31/31 (ts.), 199-230.

Aynî, Bedrüddîn Ebû Mahmmûd b. Ahmed. *Umdetü'l-kârî şerhu sahîhi'l-Buhârî*. 25 Cilt. Beyrût: Dâru'l-Fikr, ts.

Bağcı, H.Musa. "Ale'l-Ebvab (Konu Merkezli) Tasnif". *Hadis El Kitabı*. ed. Zişan Türcan. 331-353. Ankara: Grafik Yayınları, 2. Baskı, 2017.

Belâzurî, Ahmed B. Yahya. *Fütûhu'l-büldân*. thk. Abdullah Üneys et-Tabbâğ. Beyrut: Müessesetü'l-Meârif, 1987.

Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl b. İbrâhîm el-Cu'fî. *el-Câmi'u'l-müsnedü's-sahîhu'l-muhtasar min umûri Resûlillâh sallallâhü aleyhi ve sellem ve sünenihî ve eyyâmih*. thk. Muhammed Zühayr b. Nâsir en-Nâsir. 9 Cilt. Bulak: Dâru Tavki'n-Necât, 1. Baskı, 1422.

Cevherî, İsmâîl b. Hammâd. *Tâcü'l-luga ve şihâhu'l-arabiyye*. thk. Ahmed Abdülğafur Attâr. 6 Cilt. Beyrût: Dâru'l-İlmi li'l-Melâyîn, 1987.

Çakan, İsmail Lütfi. *Hadis Edebiyatı (Çeşitleri - Özellikleri - Faydalanma Usulleri)*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1985.

Ebû Bekr Abdürrezzâk b. Hemmâm b. Nâfi' es-San'ânî. *el-Musannef*. thk. Habiburrahmân el-Âzamî. 12 Cilt. Beyrût: el-Meclisü'l-ilmî, 2. baskı, 1983.

Ebû Dâvûd, Süleymân b. el-Eş'as b. İshâk es-Sicistânî el-Ezdî. *Sünen-i Ebî Dâvûd*. thk. Muhammed Muhyiddin Abdülhamîd. 4 Cilt. Beyrût: el-Mektebetü'l-Asriyye, 1354.

Ebû Zehv, Muhammed Muhammed. *el-Hadis ve'l-muhaddisûn*. Beyrût: Darû'l Fikr, 1985.

Fâlih er-Rebî'. *Târîhu'l-mu'tezile fikrühüm ve akâ'idühüm*. Mısır: ed-Daru's-Sekafiyye lin Neşr, ts.

Hatîb, Ebû Bekr Ahmed b. Alî b. Sâbit el-Bağdâdî. *el-Kifâye fî ilmi'r-rivâye*. thk. Ebû Abdillâh es-Suverkî - İbrahim Hamdi el-Medenî. Medine: el-Mektebetü'l-İlmiyye, ts.

Hatîb el-Bağdâdî, Ebû Bekr Ahmed b. Alî b. Sâbit. *el-Câmi' li-ahlâkı'r-râvî ve âdâbi's-sâmi'*. thk. Mahmûd et-Tahhân. 2 Cilt. Riyad: Mektebetü'l-Meârif, ts.

İbn Abdilberr en-Nemerî, Ebû Ömer Cemâlüddîn Yûsuf b. Abdillâh b. Muhammed. *el-İstî'âb fî ma'rifeti'l-ashâb*. thk. Ali Muhammed el-Bicâvî. Beyrût: Dâru'l-Ceyl, 1. baskı, 1992.

İbn Asâkir, Ebû'l-Kâsım Alî b. el-Hasen b. Hibetillâh b. Abdillâh b. Hüseyin ed-Dimaşkî eş-Şâfiî. *Târîhu medîneti dimaşk*. thk. Amr b. Garâme el-Amravî. 80 Cilt. Beyrût: Dârü'l-fikr, 1995.

İbn Âşûr, Muhammed Tâhir. *Keşfü'l-mugattâ fî'l-me'ânî ve'l-elfâzi'l-vâkı'a fî'l-Muvatta'*. Kâhire: Dâru's-Selâm, 2. Baskı, 2007.

İbn Hacer el-Askalânî, Ahmed b. Ali. *Fethu'l-bârî bi şerhi sahîhi'l-Buhârî*. 13 Cilt. Beyrût: Dâru'l-Ma'rife, 1959.

İbn Hacer, Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed el-Askalânî. *Hedyü's-sârî*. thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki. 15 Cilt. Şam: Dâru'l-Feyha, 2000.

İbn Hacer, Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed el-Askalânî. *Nüzhetü'n-nazar fî tavzîhi Nuhbeti'l-fiker*. thk. Nûrettîn İtr. Pakistan: el-Büşra, 2016.

İbn Hacer el-Askalânî, Ebü'l-Fazl Şihâbüddîn Ahmed b. Alî b. Muhammed. *el-İsâbe fî temyîzi's-sahâbe*. thk. Âdil Ahmet Abdülmevcûd, Ali Muhammed Muavviz. Beyrût: Dâru'l-kütübü'l-ilmiyye, 1. baskı., 1994.

İbn Kudâme, Muvaffakuddîn Abdullâh b. Ahmed b. Muhammed. *el-Mugnî*. thk. Tâhâ ez-Zeynî vd. 10 Cilt. Kâhire: el-mektebetü'l-Kâhire, 1. baskı., 1968.

İbn Mâce, Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezîd Mâce el-Kazvînî. *Sünen-i İbn Mâce*. thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki. 2 Cilt. Kâhire: Dâru İhyâi'l-Kütübü'l-Arabiyye, ts.

İbn Manzûr, Ebü'l-Fazl Cemâlüddîn Muhammed b. Mükerrrem b. Alî b. Ahmed el-Ensârî er-Rüveyfî. *Lisânü'l-arab*. 15 Cilt. Beyrût: Dâru Sadr, ts.

İbn Sa'd, Ebû Abdillâh Muhammed b. Sa'd b. Menî' el-Kâtib el-Hâşimî el-Basrî el-Bağdâdî. *Kitâbü't-tabakâti'l-kebîr*. thk. Muhammed Abdülkâdir Atâ. 9 Cilt. Kâhire: Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1. baskı., 1990.

İbnü'l-Esîr, Ebü'l-Hasen İzzüddîn Alî b. Muhammed b. Muhammed eş-Şeybânî el-Cezerî. *el-Kâmil fî't-târih*. thk. Ebü'l-Fidâ Abdullah el-Kâdî. 11 Cilt. Beyrût: Dâru'l-kütübü'l-ilmiyye, 1987.

İbnü'l-Esîr, Ebü'l-Hasen İzzüddîn Alî b. Muhammed b. Muhammed eş-Şeybânî el-Cezerî. *Üsdü'l-gâbe fî ma'rifeti's-sahâbe*. thk. Ali Muhammed Muavviz, Âdil Ahmet Abdülmevcûd. 8 Cilt. Beyrût: Dâru'l-kütübü'l-ilmiyye, 1. baskı., 1994.

İbnü's-Salâh, Ebû Amr Takıyyüddîn Osmân b. Salâhiddîn Abdirrahmân b. Mûsâ eş-Şehrezûrî. *Ulûmü'l-hadîs*. thk. Nûreddîn İtr. 1 Cilt. Beyrût: Darü'l Fikr, 1986.

Kâtib Çelebi, Mustafa b. Abdillâh Hacı Halîfe. *Keşfü'z-zunûn an esmâi'l-kütüb ve'l-fünûn*. 2 Cilt. Beyrût: Müessesetü't-Târîhi'l-Arabî, 1941.

Kattân, Mennâ' Halîl. *Târîhu't-teşrî'i'l-İslâmî*. Riyad: Mektebetü'l Meârif, 2. Baskı., 2008.

Kettânî, Ebû Abdillâh Muhammed b. Ca'fer b. İdrîs. *er-Risâletü'l-müstetrafe li-beyânî meşhûri kütübü's-sünneti'l-müşerreffe*. Beyrût: Daru'l Beşâiri'l-İslamiyye, 2000.

Koçyiğit, Talat. *Hadis İstılahları*. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, 1980.

Koçyiğit, Talat. *Hadis tarihi*. Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 1977.

Kudât, Emîn. *Medresetü'l-hadîs fî'l-Basra: hattâ el-karni's-sâlise'l-hicrî*. 1 Cilt. Beyrut: Dâru İbn Hazm, 1998. Basım, 1419.

Kudât, Şeref Mahmut. *Medresetü'l-hadîs fî'l-Kûfe*. Câmiatü'l-Ezher Külliyyeti Usulî'd-Din: Câmiatü'l-Ezher, 1400.

Leknevî, Ebü'l-Hasenât Muhammed Abdülhay b. Muhammed Abdilhalîm b. Muhammed Emînillâh es-Sihâlevî. *el-Ecvibetü'l-fâzıla li'l-es'ileti'l-aşereti'l-kâmile*. thk. Abdülfettâh Ebû Ğudde. Haleb: Mektebetü'l-Matbûâtî'l-İslâmiyye, 1. baskı., 1964.

Mâlik b. Enes. *Muvatta'*. thk. Muhammed Fuat Abdülbaki. 2 Cilt. Beyrût: Dâru İhyâi't-turâsi'l-arabî, 1985.

Metin Yurdağür. "Tesbih". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 40./527-528. İstanbul: TDV İslam Ansiklopedisi, 2011.

Muhammed Züheyr Abdullah el-Muhammed. "el-Medârisu'l-hadîsiyye: ed-Delâletü ve'l-mâdmûn". *Mecelletü Câmiatü Dimaşk li'l-Ulûmi'l-İktisâdiyye* 24/2 (2008).

Müslim, Ebü'l-Hüseyn Müslim b. el-Haccâc b. el-Kuşeyrî. *el-Câmi'u's-sahîh*. thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî. 7 Cilt. Kahire: Matbaatü İsâ el-Bâbî el-Halebî ve Şürekâuhû, 1374.

Nesâî, Ebû Abdirrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî el-Horasânî. *el-Müctebâ*. ed. Abdülfettâh Ebû Gudde. Haleb: Mektebetü'l-Matbûâtî'l-İslâmiyye, ts.

Özpınar, Ömer. *Hadis Edebiyatının Oluşumu*. Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2. Baskı., 2013.

Özpınar, Ömer. "Rivayetü'l-Hadîs Edebiyatı". *Hadis El Kitabı*. ed. Zışan Türcan. 322-330. Ankara: Grafiker Yayınları, 2. Baskı., 2017.

Râmhürmüzî, Ebû Muhammed İbn Hallâd el-Hasen b. Abdirrahmân b. Hallâd Fârisî. *el-Muhaddisü'l-fâsıl beyne'r-râvî ve'l-vâ'î*. thk. Muhammed Acâc el-Hatîb. Beyrût: Darü'l-Fikr, 3. baskı., 1404.

Saîd b. Mansûr, Ebû Osmân. *es-Sünen*. thk. Sa'd b. Abdillâh b. Abdilazîz. 5 Cilt. Riyad: Dâru's-samî, 1. baskı., 1997.

Subhî es-Sâlih, Subhî b. İbrâhîm es-Sâlih el-Lübnânî. *Ulûmü'l-hadîs ve mustalahuhû*. Beyrût: Dâru'l-İlmi li'l-Melâyîn, 15. baskı., 1984.

Süyûtî, Celâlüddin Abdurrahmân. *Tedribü'r-râvî fî şerhi Takrîbi'n-Nevevî*. 5 Cilt. Medine: Daru'l-yüsrâ, 2016.

Süyûtî, Ebü'l-Fazl Celâlüddîn Abdurrahmân b. Ebî Bekr b. Muhammed el-Hudayrî. *Tenvîrü'l-havâlik alâ Muvatta'i Mâlik*. thk. Şeyh Muhammed Abdülazîz el-Hâlidî. Beyrût: Darü'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2002.

Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Cerîr b. Yezîd el-Âmülî el-Bağdâdî. *Târîhu'l-ümem ve'l-mülûk*. thk. Muhammed Ebü'l-Fazl İbrâhîm. 11 Cilt. Mısır: Dâru'l-Meârif, 2. baskı., 1967.

Tayâlisî, Ebû Dâvûd Süleymân b. Dâvûd b. Cârûd. *Müsned*. thk. Dr. Muhammed b. Abdü'l-Muhsin et-Türkî. 4 Cilt. Mısır: Dâru'l-Hicr, 1999.

Tirmizî, Ebü İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre. *el-Câmi'u's-sahîh*. thk. Muhammed Fuâd Abdülbâkî, Ahmed Muhammed Şâkir. 5 Cilt. Mısır: Mektebetü ve Matbaatü Mustafa el-Bâbî el-Halebî, 2. Baskı., 1395.

Tirmizî, Ebü İsâ Muhammed b. İsâ b. Sevre. *el-İlelû's-sağîr*. thk. Ahmed Muhammed Şâkir. Beyrût: Dâru ihyâi't-turâsî'l-arabî, ts.

Uğur, Mücteba. *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*. Türkiye: TDV Yayınları, 2. Baskı., 2018.

Vüreykat, Abdülkerim. *el-Vehm fî rivâyâtî muhtelifi'l-emsâr*. Riyad: Mektebetü Edvâi's Selef, 2000.

Yücel, Ahmet. *Hadis Tarihi*. İstanbul: M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 41. Baskı., 2018.

Zebîdî, Ebü'l-Feyz Muhammed el-Murtazâ b. Muhammed b. Muhammed b. Abdirrezzâk el-Bilgrâmî el-Hüseynî. *Tâcü'l-arûs min cevâhiri'l-Kâmûs*. 40 Cilt. Kuveyt: Dâru'l-Hidâye, 1965.

Zehebî, Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osmân. *Mîzânü'l-i'tidâl*. thk. Ali Muhammed el-Bicâvî. 4 Cilt. Beyrût: Dâru'l-Ma'rife, 1. baskı., 1963.

Zehebî, Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osmân. *Siyerü a'lâmi'n-nübelâ*. thk. Şuayb el-Arnâûd. 27 Cilt. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1982. Basım, 1982.

Zehebî, Ebû Abdillâh Şemsüddîn Muhammed b. Ahmed b. Osmân ez-. *el-Emsâr zevâtü'l-âsâr*. thk. Muhammed el-Arnaût. Beyrut: Dâru İbn Kesîr, 1. Basım, 1985.

Zehrânî, Muhammed b. Matar ez-. *Tedvînu's-sünneti'n-nebeviyye neş'etühû ve tetavvünühû*. Kahire: Darü İbn Affân, ts.

